



**“RİCÂLUN Fİ’Ş-ŞEMS” ESERİNİN TÜRKÇE
ÇEVİRİSİ “GÜNEŞTEKİ ADAMLAR”DA GEÇEN
KALIP İFADELERİN DİL VE AKTARIM YÖNÜNDEN
İNCELENMESİ**

Ghada Hussein Hassan Elsayed WAFY

**Yüksek Lisans Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı
Prof. Dr. Funda KARA**

2025

Her Hakkı Saklıdır.

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

Ghada Hussein Hassan Elsayed WAFY

ORCID ID: 0000-0002-3427-9834

**“*RİCÂLUN Fİ’Ş-ŞEMS*” ADLI ESERİN TÜRKÇE ÇEVİRİSİ “*GÜNEŞTEKİ*
ADAMLAR”DA GEÇEN KALIP İFADELERİN DİL VE AKTARIM
YÖNÜNDEN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Funda KARA

ERZURUM – 2025



TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

Graduate School of Turkish Research

TEZ BEYAN BİLDİRİMİ

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esasları'nın ilgili maddelerine göre hazırlanmış olduğum “**“RİCÂLUN Fİ'Ş-ŞEMS” ESERİNİN TÜRKÇE ÇEVİRİSİ “GÜNEŞTEKİ ADAMLAR” DA GEÇEN KALIP İFADELERİN DİL VE AKTARIM YÖNÜNDEN İNCELENMESİ**” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıyı kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

☐ Tezimin Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin lisansüstü tezlerin düzenlenmesini ve erişime açılmasını düzenleyen 5. maddesinin 1. fıkrasına göre [Ulusal Tez Merkezi, enstitü ve fakülteler tarafından Tez Otomasyon Sistemine yüklenen tezlerin bibliyografik bilgilerini kontrol eder, kataloglama kurallarına göre düzenler, konu başlıklarını belirler ve tam metin olarak internet üzerinden erişime açar.] **basılı ve elektronik kopyalarına erişim izni verdiğimi onaylarım.**

İSTİSNAİ DURUMLAR*

☐ **Patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle (2 Yıl)**

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesini düzenleyen 6. maddesinin 1. fıkrasına göre teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle teze erişim, Enstitümüz Yönetim Kurulunun .../.../... tarih ve sayılı kararı ile 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ **Yeni Teknik, Materyal ve Metotların Varlığı (6 ay)**

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesini düzenleyen 6. maddesinin 2. fıkrasına göre tezde yeni teknik, materyal ve metotlar kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içerdiği için tez danışmanın önerisi ve ana bilim dalının uygun görüşü üzerine Enstitümüz Yönetim Kurulunun .../.../... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

☐ **Ulusal Çıkar ve Güvenlik Durumu (Gizlilik Dereceli Çalışmalar)**

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin gizlilik dereceli tezler bahsini düzenleyen 7. maddesinin 1. fıkrasına göre bu teze erişim, ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendirdiği için Enstitümüzün uygun görüşü üzerine Üniversitemiz Yönetim Kurulunun .../.../... tarih ve sayılı kararı ile Üniversitemiz Yönetim Kurulu aksi karar verinceye kadar engellenmiştir.

30.05.2025

Ghada Hussein Hassan Elsayed WAFY

Aslı Islak İmzalıdır

* İstisnai durumlar danışmanın yazılı başvurusu ve Enstitü / Üniversite Yönetim Kurulunun onayı ile kabul edilir.



TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

GHADA HUSSEIN HASSAN ELSAYED WAFY tarafından hazırlanan “RİCÂLUN Fİ'Ş-ŞEMS' ADLI ESERİN TÜRKÇE ÇEVİRİSİ 'GÜNEŞTEKİ ADAMLAR'DA GEÇEN KALIP İFADELERİN DİL VE AKTARIM YÖNÜNDEN İNCELENMESİ” başlıklı çalışması 25/04/2025 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	Doç.Dr. Hüsna KOTAN <i>ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ</i>	İmza
Jüri Üyesi (Danışman):	Prof.Dr. Funda KARA <i>ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ</i>	İmza
Jüri Üyesi:	Doç. Ümit HUNUTLU <i>RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ</i>	İmza

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

28/05/2025

İmza

Prof.Dr. Hüseyin BAYDEMİR

Enstitü Müdürü



İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
ÖNSÖZ.....	VIII
KISALTMALAR	X
TABLolar DİZİNİ	XI

GİRİŞ

I. GASSAN KANAFANİ’NİN HAYATI VE ESERLERİ.....	1
A. Hayatı	1
B. Eserleri	1
1. Romanları	1
2. Hikâyeleri	2
3. Tiyatro Oyunları	3
4. Araştırma ve İncelemeleri	3
C. Gassan Kanafani’nin <i>Ricâhun fî’ş-Şems</i> Adlı Romanı	4
II. “KALIP İFADE” TERİMİ VE ÖZELLİKLERİ.....	5
A. Atasözleri.....	6
B. Birleşik Fiiller	7
C. Deyimler	7
D. Dualar ve Beddualar	8
E. İkilemeler	9
F. İlişki Sözleri	10
G. Sövgüler.....	12
III. “ÇEVİRİ” VE “EDEBİ ÇEVİRİ” TERİMLERİ	12
IV. ÇEVİRİ YÖNTEM VE TEKNİKLERİ.....	13
A. Genel Çeviri Yöntem ve Teknikleri	14
1. Peter Newmark'ın Çeviri Yöntemleri	14
2. Mehmet Hakkı Suçin'in Çeviri Yöntemleri	17
B. “ <i>Güneşteki Adamlar</i> ” Romanındaki Kalıp İfadelerde Tespit Edilen Çeviri Yöntemleri.....	18

1. Açıklama Yoluyla Çeviri.....	19
2. Benzer Anlam ve Benzer Biçimle Çeviri	19
3. Benzer Anlam ve Farklı Biçimle Çeviri	20
4. Birebir Çeviri.....	20
5. Çıkarma Yoluyla Çeviri.....	21
6. Deyimsel Çeviri.....	22
7. Ekleme/Genişletme Yoluyla Çeviri.....	22
8. İletişimsel Çeviri	23
9. Öykünme Yoluyla Çeviri	24
10. Özelleştirme ve Genelleştirme Yoluyla Çeviri.....	25
11. Telifi Yoluyla Çeviri.....	26
V. ÇALIŞMANIN GENEL ÇERÇEVESİ.....	27
A. Çalışmanın Amacı	27
B. Çalışmanın Önemi	27
C. Çalışmada Kullanılan Yöntem ve Teknikler	28

BİRİNCİ BÖLÜM

KAYNAK METİN İLE HEDEF METİNDEKİ KALIP İFADELERİN ÇEVİRİ BİLİM AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

1.1 KAYNAK METİNDE KALIP YAPI OLAN VE HEDEF METNE DE KALIP YAPIYLA AKTARILAN SÖZLER.....	29
1.2. KAYNAK METİNDE KALIP YAPI OLMAYAN ANCAK HEDEF METNE KALIP YAPIYLA AKTARILANLAR.....	46
1.3. KAYNAK METİNDE KALIP YAPI OLAN ANCAK HEDEF METNE KALIP YAPIYLA AKTARILMAYANLAR	157

İKİNCİ BÖLÜM

“GÜNEŞTEKİ ADAMLAR” ROMANINDA TESPİT EDİLEN KALIP İFADELERİNİN ÇEVİRİ YÖNTEMLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

2.1. AÇIKLAMA YOLUYLA ÇEVİRİ.....	165
2.2. BENZER ANLAM VE BENZER BİÇİMLE ÇEVİRİ.....	184
2.3. BENZER ANLAM VE FARKLI BİÇİMLE ÇEVİRİ.....	190

2.4. BİREBİR ÇEVİRİ	198
2.5. ÇIKARMA YOLUYLA ÇEVİRİ	228
2.6. DEYİMSSEL ÇEVİRİ.....	232
2.7. EKLEME/GENİŞLETME YOLUYLA ÇEVİRİ.....	276
2.8. İLETİŞİMSSEL ÇEVİRİ.....	285
2.9. ÖYKÜNME YOLUYLA ÇEVİRİ.....	294
2.10. ÖZELLEŞTİRME YOLUYLA ÇEVİRİ	295
2.11. TELAFİ YOLUYLA ÇEVİRİ	296

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

“GÜNEŞTEKİ ADAMLAR” ROMANINDAKİ KALIP İFADELERİN YAPISI

3.1. BİRLEŞİK FİİL BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER.....	310
3.1.1. F1- + Şimdiki Zaman Eki /-mA _k +tA/ + yF-	310
3.1.2. F1- + /-mA-/ + Sıfat-Fiil Eki + yF-	310
3.1.3. F2- + Şimdiki Zaman Eki /-mA _k +tA/ + yF-	310
3.1.4. Fiil + Zarf-Fiil + Tasvir Fiili	310
3.1.4.1. Sürelik Tasvir Fiiliyle Oluşturulan Birleşik Fiiller	311
3.1.4.2. Tezlik Tasvir Fiiliyle Oluşturulan Birleşik Fiiller.....	311
3.1.4.3. Yaklaşma Tasvir Fiiliyle Oluşturulan Birleşik Fiiller	311
3.1.5. İkili Birleşik Fiil	311
3.1.5.1. F2- / BF- + -g + F2-.....	311
3.1.5.2. F1- / BF- + -g + F1-.....	312
3.1.6. İsim + yF-	312
3.1.7. Nesne + Fiil	318
3.1.7.1. Ns1 + BF-	318
3.1.7.2. Ns1 + [Ns2] + F2-.....	319
3.1.7.3. Ns1 + Tümleç + F2-	321
3.1.7.4. Ns1 + F2-.....	322
3.1.7.5. Ns2 + F2-.....	322
3.1.8. Özne + Fiil.....	325
3.1.8.1. Özne + BF-	325
3.1.8.2. Özne + F1-.....	325

3.1.8.3. Özne + F2-	326
3.1.8.4. Özne + Ns1 + F2-	326
3.1.8.5. Özne + Tümleç + F1-	326
3.1.8.6. Özne + Tümleç + Zr2 + yF-	327
3.1.8.7. Özne + yF- + /-mA-/	327
3.1.9. Tümleç + Fiil	327
3.1.9.1. Tümleç + BF-	327
3.1.9.2. Tümleç + F1-	328
3.1.9.3. Tümleç + F2-	331
3.1.9.4. Tümleç + Ö + F1-	332
3.1.9.5. Tümleç + yF-	332
3.1.10. Yapmacıklık Birleşik Fiili	332
3.1.11. Zarf + Fiil	332
3.1.11.1. Zr1 + BF-	332
3.1.11.2. Zr1 + F1-	333
3.1.11.3. Zr1 + F2-	334
3.1.11.4. Zr1 + yF- + /-mA-/	334
3.1.11.5. Zr2 + BF-	334
3.1.11.6. Zr2 + F1-	335
3.1.11.7. Zr2 + F2-	337
3.1.11.8. Zr2 + yF-	337
3.1.12. Zarf Yan Cümlesi + Fiil	339
3.1.12.1. ZYC + F1-	339
3.1.12.2. ZYC + F2-	339
3.2. CÜMLE BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER	339
3.2.1. Cümle+Cümle	339
3.2.2. Cümle+Edat	339
3.2.3. Cümle+Edat+Cümle	340
3.2.4. Eksiltili Cümle	340
3.2.5. Tam Cümle	340
3.3. CÜMLEMSİ BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER	341
3.4. İKİLEME BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER	341

3.4.1. Aynı Anlam, Farklı Dillerden Oluşan İkilemeler.....	341
3.4.2. Aynı Sözcüklerden Oluşan İkilemeler	341
3.4.3. Karşıt Anlamli Sözcüklerden Oluşan İkilemeler	344
3.4.4. Tek Kelimesi Anlamli Sözcüklerden Oluşan İkilemeler.....	345
3.4.5. Yakın Anlamli Sözcüklerden Oluşan İkilemeler	345
3.5. SIFAT YAN CÜMLESİ BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER	345
3.6. ŞART YAN CÜMLESİ BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER	346
3.7. TAMLAMA BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER.....	346
3.7.1. Belirtili İsim Tamlaması.....	346
3.7.2. Sıfat Tamlaması.....	346
3.8. TÜMLEÇ BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER.....	346
SONUÇ.....	349
KAYNAKÇA	353
ÖZ GEÇMİŞ.....	357

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**“RİCÂLUN Fİ’Ş-ŞEMS” ADLI ESERİN TÜRKÇE ÇEVİRİSİ “GÜNEŞTEKİ
ADAMLAR”DA GEÇEN KALIP İFADELERİN DİL VE AKTARIM
YÖNÜNDEN İNCELENMESİ**

Ghada Hussein Hassan Elsayed WAFY

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Funda KARA

2025, Sayfa: 357+XI

Jüri: Doç. Dr. Hüsna KOTAN (Başkan)

Doç. Dr. Ümit HUNUTLU

Prof. Dr. Funda KARA

Çeviri biliminde kaydedilen ilerlemelere rağmen, Arapça ile Türkçe arasındaki çeviri çalışmalarının nicelik ve nitelik açısından halen yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Söz konusu eksikliğin temel sebebi, Arapça ve Türkçenin birbirinden oldukça farklı gramer yapılarına ve kültürel farklılıklara sahip olmalarıdır. Diller arası çeviriyi kolaylaştırarak özellikle zor metinlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak, çeviri etkinliğinin niteliğini artırmak için, iki dil arasında gerçekleştirilen karşılaştırmalı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. İşte bu çalışma, böyle bir ihtiyacı karşılamak için hazırlanmıştır.

Bu çalışmada, Gassan Kanafani’nin Arapça olarak kaleme aldığı *Ricâlun fi’ş-Şems* adlı eser ile Mehmet Hakkı Suçin tarafından Türkçeye “*Güneşteki Adamlar*” adıyla çevrilen roman temel inceleme materyali olarak seçilmiş; romandaki Türkçe kalıp ifadeler hem çeviri yöntemleri hem de dilbilgisel yapı açısından incelenmiştir.

Arapça-Türkçe çeviri uygulamalarına katkı sağlamayı ve özellikle kalıp ifadelerin aktarımı konusunda çevirmenlere yol göstermeyi amaçlamayan çalışma, üç bölümden oluşmaktadır: İlk bölümde, kaynak ve hedef metinlerdeki kalıp ifadeler belirlenmiş ve bu ifadelerin çeviri sürecinde geçirdiği değişiklikler karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir. İkinci bölümde, kaynak ve hedef metinde tespit edilen kalıp ifadeler kullanılan çeviri yöntemlerine göre sınıflandırılmıştır. Üçüncü bölümde ise, hedef metindeki kalıp ifadelerin dilbilgisel yapıları çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Arapça, Kalıp İfadeler, Kalıp Sözcükler, Gassan Kanafani, Çeviri, Çeviri Yöntemleri, *Güneşteki Adamlar*, *Ricâlun fi’ş-Şems*, Roman, Filistin.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

**ANALYSIS OF THE LINGUISTIC ASPECTS AND TRANSLATION OF THE
FORMULAIC EXPRESSIONS IN THE TURKISH TRANSLATION OF THE
NOVEL “*RIJĀL FI AL-SHAMS*” TITLED “*GÜNEŞTEKİ ADAMLAR*”**

Ghada Hussein Hassan Elsayed WAFY

Advisor: Prof. Dr. Funda KARA

2025, Pages: 357+XI

Jury: Assoc. Prof. Dr. Hüsna KOTAN (Chairman)

Assoc. Prof. Dr. Ümit HUNUTLU

Prof. Dr. Funda KARA

Despite advancements in the field of translation studies, it can be stated that translation work between Arabic and Turkish still falls short in terms of both quantity and quality. The main reason for this deficiency lies in the significant grammatical and cultural differences between the two languages. In order to facilitate interlingual translation and improve the comprehensibility of complex texts, and thereby enhance the overall quality of translation, there is a growing need for comparative studies between the two languages. This study has been prepared in response to such a need.

In this study, *Rijal fi Al-Shams*, originally written in Arabic by Ghassan Kanafani, and its Turkish translation *Güneşteki Adamlar* by Mehmet Hakkı Suçin, have been selected as the primary materials of analysis. The Turkish formulaic expressions found in the translated version of the novel have been examined in terms of both the translation methods employed and their grammatical structures.

The study, which aims to contribute to Arabic-Turkish translation practices and to provide guidance particularly on the translation of formulaic expressions, consists of three main sections: In the first section, the formulaic expressions identified in the source and target texts are listed, and the changes they underwent during the translation process are presented through comparative analysis. In the second section, the formulaic expressions found in both the source and target texts are classified according to the translation methods applied. In the third section, the grammatical structures of the formulaic expressions in the target text are analyzed.

Keywords: Turkish, Arabic, Formulaic Expressions, Formulaic Words, Ghassan Kanafani, Translation, Translation Methods, Men in The Sun, *Rijal fi Al-Shams*, Novel, Palestine.

ÖNSÖZ

Bir dilin kalıp ifadeleri, yalnızca o dilin sözdizimsel ya da anlamsal yapısını değil, aynı zamanda o dili konuşan toplumun yaşam biçimini, kültürel kodlarını ve düşünce dünyasını da yansıtan güçlü göstergelerdir. Bu ifadeler, dilin derin yapısında kökleşmiş, zamanla kalıplaşarak toplumsal belleğin bir parçası hâline gelmiş unsurlardır. Dolayısıyla kalıp ifadelerin bir dilden başka bir dile aktarımı, yalnızca sözcük düzeyinde bir çeviri değil; kültürlerarası bir anlam taşıma sürecidir. Bu sürecin sağlıklı ve başarılı bir şekilde yürütülebilmesi, çevirmenin her iki dilin kültürel dokusuna, ifade biçimlerine ve dilsel dinamiklerine vakıf olmasını zorunlu kılar. Kalıp ifadelerin doğru, doğal ve yerinde bir biçimde çevrilmesi ise çeviri metninin akıcılığı, estetik bütünlüğü ve okuyucuda yaratacağı etki açısından büyük önem taşımaktadır.

Çeviri bilimi alanında kaydedilen önemli ilerlemelere rağmen, Arapça ile Türkçe arasındaki çeviri çalışmalarının hâlen yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu yüzden, mevcut olan çeviri olanaklarını gözler önüne sererek Arapça-Türkçe çeviri alanında kalıp ifadelerin aktarımı üzerine yapılan sınırlı sayıdaki akademik çalışmalara Arapça kalıp ifadelerin Türkçeye uygun, anlamı ve duyguyu koruyan biçimlerde nasıl çevrilebileceğini somut örneklerle ortaya koymak, bu alanda çalışan çevirmenlere ve araştırmacılara yol gösterici bir kaynak sunmak ve Arapça konuşan bireylerin Türkçe öğrenme süreçlerine yardımcı olmak amacıyla yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.

Belirlenen hedeflere ulaşabilmek için hem içerik hem de çeviri açısından özenle seçilmiş bir eser üzerinde çalışmak büyük önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, çağdaş Arap edebiyatının önemli temsilcilerinden biri olan Gassan Kanafani'nin *Ricâlu fi Şems* adlı romanı kaynak metin olarak tercih edilmiştir. Kanafani'nin bu eseri, yalnızca bireysel bir dramı değil, aynı zamanda İsrail işgali altındaki Filistin halkının kolektif mücadelesini de edebi bir dille aktaran, güçlü anlatımıyla öne çıkan bir yapıttır. Özellikle Gazze Şeridi'ne yönelik saldırıların bir yılı aşkın süredir devam ettiği, acıların hâlen taze olduğu bu dönemde, böyle bir eseri merkeze almak hem edebi hem de vicdani bir sorumluluk olarak değerlendirilmiştir. Hedef metin olarak ise, eserin Türkçedeki çevirisi *Güneşteki Adamlar* tercih edilmiştir. Mehmet Hakkı Suçin'in titizlikle yaptığı bu çeviri, analizlerin derinlemesine ve karşılaştırmalı olarak yapılabilmesine imkân tanımıştır.

Bu yüksek lisans çalışmamı tamamlamamı nasip eden Allah’a sonsuz şükürlerimi sunarım. Çalışmanın her aşamasında bana sabırla yol gösteren ve desteğini esirgemeyen değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Funda KARA’ya en içten teşekkürlerimi iletmek isterim. Ayrıca, bana olan güvenlerini hiç kaybetmeyen ve desteklerini her zaman hissettiğim sevgili aileme de sonsuz teşekkür borçluyum.

Erzurum-2025

Ghada WAFY



KISALTMALAR

BF-	: Birleşik Fiil
bk.	: Bakınız
F1-	: Geçişsiz Fiil
F2-	: Geçişli Fiil
-g	: Gerundium Eki
i.m.	: İlgili Madde
KL	: Kubbealtı Lugatı
m.	: ... maddesi
/-mA-/	: Olumsuzluk Eki
Ns1	: Belirtili Nesne
Ns2	: Belirtisiz Nesne
Ö	: Özne
s.	: Sayfa Numarası
SYC	: Sıfat Yan Cümlesi
ŞYC	: Şart Yan Cümlesi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDKSa	: Türk Dil Kurumu Sözlükleri: Güncel Türkçe Sözlük
TDKSb	: Türk Dil Kurumu Sözlükleri: Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü
t.y.	: Tarih yok
yF-	: Yardımcı Fiil
Zr1	: Zaman/Yer/Gösterme/Miktar Zarfı
Zr2	: Durum Zarfı
ZrT	: Zarf Tamlaması
ZYC	: Zarf Yan Cümlesi

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Kalıp İfadelerin Çeviri Biçimleri Bakımından Dağılımı	163
Tablo 2.1. Kalıp İfadelerin Çeviri Yöntemlerine Göre Dağılımı	308
Tablo 3.1. Kalıp İfadelerin Dilbilgisel Yapılar Bakımından Dağılımı	347
Tablo 3.2. Birleşik Fiillerin Dilbilgisel Alt Yapılara Göre Dağılımı.....	348



GİRİŞ

I. GASSAN KANAFANİ’NİN HAYATI VE ESERLERİ

A. Hayatı

Gassan Kanafani¹, 9 Nisan 1936’da Filistin’in kuzeyinde yer alan Akka kentinde doğmuştur (Es-sâmarrâ’î, t.y., s. 233). Çocukluk yıllarını ailesiyle birlikte Yafa’da geçirmiş ancak 1948 yılında İsrail’in Filistin’deki şehirleri işgal etmesiyle başlayan savaşın ardından henüz on iki yaşındayken ailesiyle birlikte ülkesini terk etmek zorunda kalmış; önce Lübnan’a, ardından Suriye’ye sığınmıştır. Şam’da bir süre ikamet ettikten sonra Kuveyt’e geçmiş, 1960 yılından itibaren ise yaşamını Lübnan’ın başkenti Beyrut’ta sürdürmüştür (Es-sâmarrâ’î, t.y., s. 233-236; Hacı Muhammed, 2021: 7).

Kanafani, 8 Temmuz 1972 tarihinde Beyrut’ta, henüz otuz altı yaşındayken İsrail istihbarat servisi MOSSAD tarafından düzenlenen bombalı suikast sonucu yeğeniyle birlikte hayatını kaybetmiştir (Es-sâmarrâ’î, t.y., s. 237; Hacı Muhammed, 2021: 7; Çilek ve Daş, 2021: 2242).

B. Eserleri

Gassan Kanafani kısa ömrüne rağmen, Filistin davasına hizmet eden, ezilen halkların sorunlarını merkeze alan ve farklı türlerde kaleme alınmış çok sayıda eser üretmiş; roman, hikâye, tiyatro oyunu, araştırma ve inceleme dışında yüzlerce makale yazmıştır (Çilek ve Daş, 2021: 2242).

1. Romanları

Kanafani, bir kısmını sağlığında yayımlayabildiği, bir kısmı ise ölümünden sonra derlenerek yayımlanan çeşitli romanlar kaleme almıştır (Çilek ve Daş, 2021: 2242; Kafi, 2015: 7; Omarova, 2011: 116):

¹ Çalışmanın dayandığı “*Güneşteki Adamlar*” romanında yazarın asıl soyadı olan “كنفاني” ifadesi Türkçe okunuşu “Kenefânî” biçiminde olmasına rağmen “Kanafani” olarak çevirilmiştir. Bu nedenle bu çalışmada yazarın isminin kaynak romandaki haliyle kalması tercih edilmiştir.

- *Ricâlun fî 'ş-Şems* [Güneşteki Adamlar], 1963.
- *Mâ Tebekkâ Lekum* [Size Kalanlar], 1966.
- *'Âidun ilâ Hayfâ* [Hayfa'ya Dönen Biri], 1969.
- *Ummu Sa'd* [Ümmü Sa'd], 1969.
- *el-Şeyyu 'l-Âhar* [Başka bir Şey]: Kanafani'nin ölümünden sonra, 1980 yılında Beyrut'ta *Men Katele Leylâ el-Ḥayek* [Leyla el Hayek'i kim öldürmüş?] başlığıyla haftalık bölümler halinde yayımlanmıştır.
- *el- 'Âşık* [Aşık], *Berkûk Nîsan* [Nisan Eriği], *el-A 'mâ ve 'l-Atraş* [Kör ve Sağır]: Üç tamamlanmamış romanın bir araya getirildiği ve el- 'Âşık başlığı altında 1987'de yayımlanan romandır (Kanafani, 2014a: 3, 6).

2. Hikâyeleri

Kanafani, sağlığında dört kısa hikâye kitabı yayımlamıştır ancak ölümünden sonra yayımlanan başka hikâyeleri de bulunmaktadır (Suzan, 2016: 478-479; Çilek ve Daş, 2021: 2242; Omarova, 2011: 73):

- *Mevtu Serîri Rakam 12* [12 Numaralı Yatağın Ölümü]: İlk kez 1961'de yayınlanan on yedi öyküden oluşan bir hikâye koleksiyonudur (Kafî, 2015: 7).
- *Ardu'l- Burtukali'l-Hazîn* [Hüzünlü Portakallar Yurdu]: 1962'de yayımlanan sekiz öyküden oluşan bir koleksiyondur (Kanafani, 2013: 3).
- *'Alemun Leyse Lenâ* [Bize Ait Olmayan Dünya]: 1965'te yayımlanmış, on beş kısa öykü içermektedir (Kafî, 2015: 8).
- *'Ani'r-Ricâli ve 'l-Benâdik* [Adamlar ve Tüfekler Üzerine]: 1968 yılında yayımlanmış ve dokuz kısa öyküden oluşmaktadır (Kanafani, 2014b: 3,7).
- *el-Kamîsu 'l-Mesrûk* [Çalıntı Gömlek]: Farklı dönemlerde yazılan sekiz öykülük bu eser, 1982 yılında yazarın ölümünden sonra yayımlanmıştır (Es-sâmarrâ'î, t.y., s. 240). Kitaba adını veren “Çalıntı Gömlek” adlı öykü, Kanafani'nin ilk dönem eserlerinden biridir; 1958'de Kuveyt'te yayımlanmış ve 1982'de Beyrut'ta bir edebiyat yarışmasında birincilik ödülüne layık görülmüştür (Es-sâmarrâ'î, t.y., s. 240).

3. Tiyatro Oyunları

Kanafani'nin üç tiyatro eseri bulunmaktadır (Kafi, 2015: 8; Omarova, 2011: 146):

- *el-Bâb* [Kapı]: Yazarın tiyatro alanındaki ilk eseridir. İlk baskısı 1964 yılında yayımlanmıştır (Es-sâmarrâ'î, t.y., s. 243).
- *el-Kubbe 'atu ve 'n-Nebî* [Şapka ve Peygamber]: Kanafani'nin ikinci oyunudur (Es-sâmarrâ'î, t.y., s. 246). 1967 yılında tamamlanmış, ancak yazarın ölümünden sonra 1973'te yayımlanmıştır (Suzan, 2016: 481).
- *Gisrun ilâ 'l-Ebed* [Sonsuza Kadar Köprü]: 1965 yılında Arap radyo istasyonu için yazılmış bir radyo oyunu olarak tasarlanmış ancak yazar hayattayken yayımlanmamış; 1978 yılında vefatından sonra tüm eserlerinin üçüncü cildinde yayımlanmıştır (Es-sâmarrâ'î, t.y., s. 243).

4. Araştırma ve İncelemeleri

Kanafani'nin eserleri yalnızca edebi türlerle sınırlı kalmamıştır (Suzan, 2016: 481). Yazar, Filistin direnişini ve işgal altındaki halkın mücadelesini konu alan birçok araştırma ve inceleme kaleme almış; direniş edebiyatı [edebu'l-mukâveme] kavramının Arap edebiyatında yaygınlaşmasında öncü isimlerden biri olmuştur (Suzan, 2016: 481). Bu alandaki başlıca eserleri şunlardır (Suzan, 2016: 481; Çilek ve Daş, 2021: 2242):

- *Edebū 'l-Mukâvemeti fî Filistîn el-Muhtelle* [İşgal Altındaki Filistin'de Direniş Edebiyatı], 1966.
- *fî 'l-Edebi 's-Suhyûnî* [Siyonist Edebiyat Üzerine], 1966.
- *el-Edebū 'l-Filistînî el-Mukâvim tahte 'l-İhtilâl 1948-1968* [İşgal Altında Direnen Filistin Edebiyatı], 1968.
- *el-Mukâveme ve Mu'dilâtuhâ* [Direniş ve Sorunları], 1970.
- *Sevra 1936-1939 fî Filistîn: Halfiyât ve Tefâsîl ve Tehlîl* [1936-1939 Filistin'de Devrimi: Arka Planlar, Detaylar ve Analiz], 1972.

C. Gassan Kanafani'nin *Ricâlun fi's-Şems* Adlı Romanı

Çağdaş Arap edebiyatının önemli temsilcilerinden biri olan Gassan Kanafani'nin *Ricâlun fi's-Şems* adlı romanı, yüksek lisans tez çalışmamız için kaynak metin olarak tercih edilmiştir.

Kanafani'nin en ünlü eserlerinden biri olan bu roman, yirminci yüzyılın ve günümüze kadar ulaşan en meşhur Arap romanlarından biridir; yazarlar ve entelektüeller, hâlâ bu romana büyük önem atfetmekte ve onun içindeki sözleri romanlarında, şiirlerinde, siyasi ve entelektüel yazılarında kullanmaya devam etmektedirler (Hac Muhammed, 2021: 91-92).

Kanafani, romanın temel fikrini, 1948 Filistin Nakbası'nın yarattığı gerçeklikten ve Filistin halkının maruz kaldığı sürgün, yerinden edilme ve trajedilerden ilham alarak oluşturmuştur (Hac Muhammed, 2021: 91).

Romanın başlığı, *Ricâlun fi's-Şems* [*Güneşteki Adamlar*], Filistin halkının geçim mücadelesi sırasında yaşadığı günlük sıkıntılara atıfta bulunmaktadır. Aslında romanın başlığı, eserin bir özeti niteliğindedir; çünkü roman, bu adamların kim olduğunu, nasıl güneşin altında kaldıklarını ve kaderlerinin nasıl şekillendiğini gözler önüne sermektedir (Hac Muhammed, 2021: 92).

Romanın adındaki *ricâl* kelimesi, Arapça *recul* kelimesinin çokluğudur (KL, 02/04/2025, <https://lugatim.com/s/R%C4%B0CAL>). Arapçada “Erkekler” veya “adamlar” anlamında kullanılan *ricâl* kelimesi, Türkçede daha çok “büyük mevkilerde bulunanlar, ileri gelen devlet adamları” anlamına gelmektedir (KL, 02/04/2025, <https://lugatim.com/s/R%C4%B0CAL>). Şems de “güneş” demektir.

Roman, İsrail işgali sonrasında Filistin'deki zorlu yaşam koşullarından kaçıp Kuveyt'te iş bulmayı amaçlayan üç Filistinlinin (Ebu Kays, Mervan ve Esad) hikâyesini anlatmaktadır (Hac Muhammed, 2021: 95; Kanafani, 2023: 7-73). Romanın kahramanları, kaçmanın bir yolunu ararken onları tankerin tankına saklayarak Kuveyt-Irak sınırından geçirmeyi teklif eden Ebu'l-Hayzuran ile tanışırlar (Hac Muhammed, 2021: 95; Kanafani, 2023: 7-45). Başka çareleri olmadığı için teklifi kabul eden üç Filistinli, bu şekilde kaçmaya çalışırlar ancak sınır kapısında görevli personelin evrak işlerini geciktirmesi nedeniyle tankerin tank kapağını zamanında açamayan Ebu'l-Hayzuran, üç kişinin yoğun çöl

sıcağında mahsur kalarak onların ölmesine sebep olur; cesetleri gece yarısı belediye araçlarının çöp boşalttığı bir alana bırakmak zorunda kalır ve sabahleyin yetkililer tarafından gömüleceklerini umarak yoluna devam eder (Hac Muhammed, 2021: 95; Kanafani, 2023: 46-73).

Romanda, üç kişinin kavurucu güneş altında, tankın duvarlarına bile vuramayacak kadar çaresiz bir şekilde ölmesi, yazarın Filistin'deki trajediye ve halkının çektiği acılara yaptığı güçlü bir göndermesidir.

II. “KALIP İFADE” TERİMİ VE ÖZELLİKLERİ

Kalıp ifadeler, dilbilimsel çalışmalarda farklı adlarla anılmakta ve bu kavrama dâhil edilen dil birimleri araştırmacıların yaklaşımına göre değişiklik göstermektedir. Aksoy (1998: 15-55), söz konusu yapıları “kalıp sözler” olarak adlandırmakta ve atasözleri, deyimler, dualar, beddualar/ilençler, sövgüler/müstehcen sözler, bilmeceler ve tekerlemeleri bu başlık altında değerlendirmektedir. Aksoy, ikilemeleri deyimlerin bir alt türü olarak ele almış; ancak aynı kelimenin yinelenmesiyle oluşan ikilemeleri bu kapsamın dışında tutmuştur (1998: 507). Ayrıca bir kelimenin özel bir yardımcı eylemlikle kurulmasından oluşan bazı deyimlerin bulunduğunu belirtmiş ve bu tür yapıların deyim olarak değerlendirilmesinin sebebini, ilgili kelimenin yalnızca belirli bir fiille birlikte kullanıldığında özgül bir anlam kazanması; ancak farklı bir fiille kullanıldığında bu anlamı yitirmesi biçiminde açıklamıştır (Aksoy, 1998: 508).

Gökdayı (2008: 89-110) ise bu tür yapıların tamamını “kalıplaşmış dil birimleri” olarak adlandırmış ve bunların atasözleri, deyimler, ikilemeler ve kalıp sözleri kapsadığını belirtmiştir. Kalıp sözler ile diğer dil birimleri arasındaki farkları ortaya koymaya çalışan Gökdayı'ya göre kalıp söz, önceden biçimsel olarak sabitlenmiş, bellekte bu şekilde yer etmiş, konuşma sırasında yeniden üretilmeyen, gerektiğinde bazı ekleme ya da çıkarmalar yapılarak kullanılan kalıp dil birimleridir; ayrıca tek bir sözcükten oluşabileceği gibi, ardışık ya da kesikli birden fazla sözcükten de meydana gelebilir, toplum tarafından belirli durumlarda kabul gören sözcükler sağlayarak iletişimin kurulmasına veya devam ettirilmesine yardımcı olurlar ve kullanım yerleri çok sınırlıdır (2008: 106).

Öte yandan Aksan, “özdeyişler” olarak değerlendirdiği kalıplaşmış sözleri şu şekilde tanımlamıştır: genellikle tanınmış kişiler, yöneticiler, düşünürler veya sanatçılar tarafından belirli olaylar veya durumlar karşısında söylenmiş, zamanla evrenselleşmiş ifadelerdir (Aksan, 2004: 35; Darıcı, 2008: 18). Ayrıca Türkçenin söz varlığı bağlamında “ilişki sözleri (kalıp sözler)” başlığı altında değerlendirdiği sözleri de incelemiş; atasözleri ve deyimleri ise söz varlığının unsurları olarak ayrı başlıklar altında ele almıştır (Aksan, 2004: 31-33).

Bu tür yapılar, toplumların kültürel kimliklerini yansıttıkları ve dilin toplumsal işlevselliğini ortaya koydukları için önemli dil unsurları arasında yer almaktadır. Yüksek lisans tez çalışmamızda da atasözleri, deyimler, ikilemeler, dualar, beddualar, sövgüler içeren kalıp ifadeler ile kalıplaşarak kullanılan birleşik fiiller incelenmiştir².

Çalışmada ele alınacak kalıp ifade türleri şunlardır:

A. Atasözleri

Atasözleri kalıplaşmış ifadeler temel türlerinden biridir. Aksan’a (2004: 33) göre bir dilin söz varlığının bir parçası olan atasözleri, bir toplumun bilgeliğini, yaşantısını, dünya görüşünü ve anlatım gücünü yansıtan, yüzyıllarca varlığını sürdürebilen sözlerdir. Korkmaz ise (1992: 15) atalardan miras kaldığı kabul edilen, bir toplumun yüzyıllar boyunca paylaştığı deneyim, düşünce, tutum ve davranışlardan oluşan, genel kural niteliğindeki kısa, öz, formüle edilmiş, anonim kalıplaşmış sözler olarak tanımlamaktadır. Atasözleri Türk Dil Kurumuna (TDKSa, i.m.) göre ise halk arasında bilinen ve yaygınlaşan, uzun yıllara dayalı tecrübeler ve gözlemler sonucunda söylenmiş ifadelerdir. Bu tür sözlerin en belirgin biçim özelliklerinden biri sabit ve donmuş bir biçim içinde söylenmeleri ve sözdizimlerinin değiştirilemez oluşudur (Aksoy, 1998: 15).

Arapçada atasözü karşılığı olarak “مثل” (mesel) kelimesi kullanılmaktadır.

² Ancak bu çalışmada yalnızca iki ya da daha fazla sözcükten oluşan yapılar inceleme kapsamına alınmış; “günah”, “aferin”, “teşekkürler” gibi tek sözcüklü kalıplaşmış sözler kapsam dışı bırakılmıştır.

B. Birleşik Fiiller

Birleşik fiil, “*isim soylu bir kelimeyle etmek, eylemek, olmak yardımcı fiillerinin birleşmesinden veya iki ayrı fiil şeklinin anlamca kaynaşmasından oluşmuş fiil türü*” olarak tanımlanmaktadır (Korkmaz, 1992: 27). Türk Dil Kurumuna göre ise birleşik fiiller, birden fazla kelimenin bir araya gelerek yeni bir kavram oluşturduğu fiil yapılarıdır (TDKSa, i.m.). Osmanlı Türkçesinde bu tür fiiller "mürekkep fiil" terimiyle anılmıştır (Korkmaz, 1992: 27).

Türkçede yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller, bir ismin ya da bir fiilin ardından gelmelerine göre iki temel gruba ayrılmaktadır (Ergin, 2020: 382):

1. İsimle yardımcı fiillerden oluşan birleşik fiiller: Bu tür yapılarda *et-, ol-, eyle-, bulun-* ve *yap-* yardımcı fiilleri kullanılmaktadır (Ergin, 2020: 382).

2. Fiille yardımcı fiillerden oluşan birleşik fiiller: Bu türde *bil-, ver-, gel-, gör-, dur-, kal-, yaz-* ve *koy-* fiilleri görev yapmaktadır (Ergin, 2020: 383). Bu tür birleşik fiillerde, esas fiilin ardından gelen yardımcı fiil öncesinde zarf-fiil eki kullanılır. Ayrıca bu birleşik fiillerde kullanılan yardımcı fiillere *tasvir fiilleri* olarak adlandırılmaktadır. Bunun nedeni, her bir yardımcı fiilin birleştiği fiile özgü bir anlam katmasıdır. Örneğin, *bil-* fiili iktidar yetenek veya ihtimal; *ver-* fiili kolaylık, çabukluk, tezlik; *gel-, gör-, dur-, kal-, koy-* fiilleri deneme, süreklilik, devamlılık; *yaz-* fiili ise yaklaşma anlamı katmaktadır (Ergin, 2020: 383).

Türkçede birleşik fiiller sadece bu iki türle sınırlı değildir, daha farklı yapılarda ortaya çıkan birleşik fiil türü bulunmaktadır³.

C. Deyimler

Deyimler; genellikle kalıplaşmış, mecazi anlam taşıyan, en az iki kelimeden oluşan ve belli bir durumu, olayı ya da duyguyu etkili bir şekilde anlatan kalıp sözlerdir.

³ Çalışmada, tespit edilen birleşik fiil türleri üçüncü bölümde örneklerle birlikte ayrıntılı biçimde incelenecektir.

Klasik Arap Edebiyatında deyimler, genellikle atasözleriyle birlikte “مثل” (mesel) terimi altında değerlendirilmektedir ancak modern Arap dilbilimcileri bu iki kavramı birbirinden ayırmaya başlamış; böylece deyimlere özgü çalışmalar giderek artış göstermiştir (Çakmak, 2023: 20).

Çakmak (2023: 20), Türkçedeki *deyim* kavramının, Arapçadaki “ta’bîr” kavramına karşılık geldiğini belirtmektedir. Ancak “ta’bîr” kavramı Arapçada daha geniş kapsamlı bir terimdir ve içinde hem deyimsele ifadelere karşılık gelen *ta’bîr ıstılâhî* (terimsel ifade) hem de eş dizimsel ifadelere karşılık gelen *ta’bîr sîyākî* (bağlam içi ifade) gibi alt kategorileri barındırmaktadır (Fâyid, 2003: 895). Arapçada *ta’bîr ıstılâhî* ya da bazı kaynaklarda geçen adıyla *ibâre ıstılâhiye*, bir dilin konuşurları tarafından belirli bir dönemde benimsenmiş, mecaz anlam içeren ve yaygın biçimde kullanılan yapılar olarak tanımlanır; bu yapıların taşıdığı mecaz anlam kimi zaman gerçek anlamına yakın olabilirken çoğu durumda sözlük anlamından oldukça uzaklaşır (Hasâre, Meşvâh ve el-Muhaseni, 2021: 6). Dolayısıyla, Türkçedeki “deyim” kavramına Arapçada en yakın karşılık, *ta’bîr ıstılâhî* ya da *ibâre ıstılâhiye* terimleridir.

Arapçadaki deyim kavramının Türkçedekinden daha geniş bir anlam alanına sahip olduğu söylenebilir. Örneğin, “güneş çarpması” anlamına gelen “*darbetü’ş-şems*” ve “savaş hattı” anlamındaki “*haṭṭu’l-kıtāl*” gibi bazı ifadeler, Arapçada mecazlı kullanımlar olarak değerlendirilip deyim kabul edilirken Türkçede bu tür terimler deyim olarak sınıflandırılmamaktadır.

D. Dualar ve Beddualar

Arapça bir kelime olan dua, Allah’a yakarıştâ bulunmak veya bir olayın gerçekleşmesini ya da engellenmesini dilemek amacıyla söylenen sözlerdir (TDKsâ, i.m.). Beddua ise bir kişinin olumsuz bir duruma düşmesi yönündeki dileği ifade eder (TDKsâ, i.m.).

Kaynaklarda dua ve bedduaların birçoğunun deyim ya da atasözü niteliği taşıyabileceği belirtilir. Örneğin, “Allah dört gözden ayırmâsın” ve “Allah namerde muhtaç etmesin” gibi ifadeler genel nitelik taşıdıkları ve bir tür toplumsal kural sundukları için aynı zamanda atasözü sayılabilir; öte yandan “Canı sağ olsun” veya “Allah cezasını versin” gibi ifadeler de daha bireysel bağlamda kullanıldıkları için atasözü niteliği taşımazlar (Aksoy, 1998: 53-54).

Deyim olarak sınıflandırılabilen dualar ve beddualar da vardır; bunlar, deyimlerde olduğu gibi belirli bir kalıp içerisinde kullanılan ve bir durumu daha etkileyici biçimde ifade eden yapılardır (Aksoy, 1998: 54). “Eline sağlık”, “canı cehenneme” ifadeleri gibi... Ancak “Çok yaşa” ya da “Sağ ol” gibi doğrudan ve mecaz içermeyen ifadeler deyim olarak değerlendirilemez (Aksoy, 1998: 54).

E. İkilemeler

Türkçede *ikileme* ya da *tekrar* (Ergin, 2020: 373-376) olarak adlandırılan yapılar; anlatımı güçlendirmek, anlamı pekiştirmek ya da ifade edilen kavramı zenginleştirmek amacıyla kullanılan dil unsurlarıdır; bu yapılar, aynı sözcüğün yinelenmesiyle ya da anlamca benzer, zıt veya ses bakımından uyumlu iki sözcüğün yan yana getirilmesiyle oluşturulur (Hatiboğlu, 1981: 9).

İkilemelerin temel işlevleri üç başlık altında toplanabilir: Anlatımı kuvvetlendirmek, çokluk ya da yoğunluk anlamı kazandırmak ve eylem ya da durumun sürekliliğini ifade etmek (Ergin, 2020: 374).

Bu yapılar genel olarak aşağıdaki biçimlerde sınıflandırılmaktadır (Korkmaz, 1992: 82–83; Ergin, 2020: 374-376):

- Aynı sözcüğün yinelenmesiyle oluşan ikilemeler (aynen ikilemeler)
- Eş veya yakın anlamlı sözcüklerle kurulan ikilemeler (eş anlamlı ikilemeler)
- Zıt anlamlı sözcüklerden oluşan ikilemeler (zıt anlamlı ikilemeler)
- Aynı sözcüğün başına farklı ekler getirilerek yapılan ikilemeler (ilaveli ikilemler)

Arapçada ise *ikileme* kavramı, التكرار [*et-tekrār*] ya da الألفاظ التكرارية [*el-alfāzu't-tikrāriyye*] terimleriyle (Suçin, 2014: 11–35) ifade edilmektedir. Ancak Arapçada tekrarın belirli bir sınırı bulunmamaktadır (Hârûn, 1998: 105). Arapçada vurgu amacıyla kullanılan tekrarlar iki ana grupta incelenmektedir: Birinci grupta fiiller, isimler, harfler, birleşik sözcükler ve cümleler tekrarlanabilmektedir (El-eşrem, 2004:12). Bu tür tekrarlar, bazı hadis-i şeriflerde de görüldüğü üzere, kelimenin üç kez yinelenmesiyle gerçekleştirilmektedir ancak iki kez tekrar daha yaygındır. Kaynaklarda tekrar sayısının üçü aşmaması gerektiği belirtilmektedir (El-eşrem, 2004: 13).

İkinci grupta ise, aynı ifadenin değil, aynı anlamın farklı ifadelerle tekrarı söz konusudur. Bu gruba, erken dönem Araplarının sıklıkla kullandığı ve “*itba*” olarak adlandırılan ifadeler dâhildir (El-eşrem, 2004: 21-24). Geçmişte Arap toplumunda daha yaygın olduğu bilinen *itba* ifadeleri, günümüzde daha çok günlük dilde kullanılmaktadır: Yemekten kalkan bir kişiye söylenen “Henî‘en merî‘en” ifadesi gibi... (Akçakoca, 2022: 19–20) Sadece bu tür ifadeler, kalıplaşmış biçimlerde kullanıldıkları için “kalıp ifadeler” kategorisinde değerlendirilebilir. Her iki tür tekrar da Arapça dilbilgisi açısından sözel vurgu kapsamında ele alınmaktadır (El-eşrem, 2004: 12-24). Bununla birlikte, tekrar her zaman vurgu amaçlı değildir; bazı durumlarda fiilin şeklini belirten bir zarf görevi de görmektedir (El-eşrem, 2004: 13-15).

Bu çerçevede Arapçada tüm tekrarlar, Türkçede olduğu gibi kalıp ifade olarak değerlendirilmemektedir. Çalışmada incelenen kaynak metindeki tekrarlar da bu doğrultuda kalıplaşmış ifadeler kapsamında ele alınmamıştır⁴.

F. İlişki Sözleri

Araştırmacılar, bu tür ifadeleri farklı adlandırmalar ve ölçütler doğrultusunda tanımlamış; “*ilişki sözleri*”, “*kalıp sözler*” ve “*kültür birimleri*” gibi çeşitli terimlerle ifade etmişlerdir (Gökdayı, 2008: 90). Bu tür ifadeler toplum üyeleri arasında ilişkilerin kurulmasında sıkça kullanılan söz öbekleridir (Aksan, 2004: 34).

“Kalıp sözler” terimini benimsemiş ve bu yapıların diğer kalıplaşmış dil birimlerinden ayrımını yapabilmek için özelliklerini detaylı biçimde incelemiş olan Gökdayı'ya göre kalıp sözler, daha önceden belirli bir biçim kazanarak bellekte bu şekliyle yer eden, kullanıldığında yeniden üretilmeyip doğrudan hatırlanan, gerektiğinde bazı ekleme veya çıkarmalarla kullanılan, tek bir sözcükten ya da ardışık veya aralıklı sözcük gruplarından oluşabilen; belirli durumlarda toplum tarafından benimsenmiş söz kalıplarıdır; bu yapıların temel işlevi, iletişimi başlatmak ya da sürdürmeye yardımcı olmaktır, kullanım alanları da oldukça sınırlıdır (2008: 106).

⁴ Söz konusu metinde yalnızca dört yerde tekrar ifadeyle karşılaşmıştır, dört örneğin her birinde de yalnızca kalıplaşmamış yapı içerisinde aynı kelimenin tekrar edildiği görülmüştür.

Bu çalışmada, diğer kalıplaşmış ifadelerle karışıklığı önlemek amacıyla Gökdayı'nın önerdiği “kalıp sözler” terimi yerine, Aksan'ın kullandığı “ilişki sözleri” terimi tercih edilmiştir.

İlişki sözleri, anlamlarına göre şu alt başlıklar altında sınıflandırılabilir (Gökdayı, 2008: 101-102):

- **Ayrılık bildiren ifadeler:** “Allah'a ısmarladık”, “hoşça kal” gibi ifadeler.
- **Batıl inançları yansıtanlar:** “Şeytan kulağına kurşun”, “nazar değmesin”...
- **İstek kabul ya da reddini bildirenler:** “Baş üstüne”, “emredersiniz”...
- **İstek belirten ifadeler:** “Sadede gelelim”, “gereğini arz ederim”...
- **Dini inançları ifade edenler:** “Allah bilir”, “Allah kerim”...
- **Eleştiri, uyarı veya tehdit bildirenler:** “Benden günah gitti”, “alacağın olsun”...
- **Duygusal tepkileri dile getirenler:** Şaşkınlık, sevinç, üzüntü ve öfke gibi duyguları ifade eden kalıplaşmış ifadeler, örneğin “Allah aşkına”, “güleriz ağlanacak halimize”⁵.
- **Genel davranış ve düşünceleri ifade edenler:** “Tarih tekerrürden ibarettir”, “her şey olacağına varır” gibi ifadeler.
- **Hayırdüa ve iyi dilek bildirenler:** “Güle güle oturun”, “doğum günün kutlu olsun” gibi ifadeler⁶.
- **Konuşanı ya da dinleyeni yücelten ifadeler:** “Estağfurullah”, “rahatsız ediyorum” gibi ifadeler.
- **Küfür ve beddua bildirenler:** “Allah kahretsin”, “lanet olsun” gibi ifadeler⁷.
- **Minnet ve teşekkür bildirenler:** “Teşekkür ederim”, “zahmet oldu” gibi ifadeler.
- **Özür dileme ifadeleri:** “Affedersin”, “özür dilerim”...
- **Selamlaşma sözleri:** “Selamünaleyküm”, “iyi sabahlar”...
- **Sembolik ödüllendirme içeren ifadeler:** “Su gibi aziz ol”, “el öpenlerin çok olsun”...
- **Soru sorup cevap isteyen ifadeler:** “Eş olarak kabul ediyor musunuz?”, “hemşehrim memleket nere?”...

⁵ Çalışmamızda hem Türkçede hem de Arapçada yer alan bu tür ifadeler “ünlem ifadeleri” adı verilecektir.

⁶ bk. *Dualar ve Beddualar*.

⁷ Çalışmada küfür ifadeleri *Sövgüler* başlığı altında ele alınmıştır. Beddualar ise *Dualar ve Beddualar* başlığı altında sınıflandırılmıştır.

- **Töre, gelenek ve kültürel değerleri yansıtan ifadeler:** “Elçiye zeval olmaz”, “ellerinizden öperim”, “ayıptır söylemesi”...

G. Sövgüler

Sövgüler, halk arasında yaygın biçimde kullanılan, hakaret veya küfür içeren söz öbekleridir; bu ifadelerin bir kısmı, öylesine kalıplaşmış ve anlam bakımından derinlik kazanmıştır ki kimi zaman deyim ya da atasözü niteliği taşıyabilecek bir yapıya ulaşmıştır (Aksoy, 1998: 55).

Bu tür ifadelerin yazılı kaynaklara dâhil edilip edilmemesi tartışmalı bir konudur. Sövgülerin kaynaklarda yer almasını savunanlar, bilimin utanılacak bir şey içermediğini ve bu ifadelerin kitaplara geçirilmemesinin bilim dışı olacağını ifade ederken karşıt görüşte olanlar, özellikle çocuk okuyucuları düşünerek bu tür ifadelerin ahlaki sorumluluk gereği kaynaklarda yer almaması gerektiğini savunmaktadır (Aksoy, 1998: 55).

III. “ÇEVİRİ” VE “EDEBİ ÇEVİRİ” TERİMLERİ

Çeviri, “*dil içi ve diller arasında alıcı ve verici arasında sözlü veya yazılı enformasyon/iletişimi sağlayan, amaca uygun göstergelerden oluşan eşzamanlı/artzamanlı bir edimdir.*” (Konu, 2019: 500). Bu tanımdaki “diller arasilik” ifadesinde, bütün araştırmacılar uzlaşmaktadır ancak “dil içi” ile ilgili tam bir görüş birliği bulunmamaktadır. Zira bazı araştırmacılara göre, aynı yazı dilinin kendi dönemleri ya da kolları kendi arasındaki aktarım çeviri değil, sadece aktarımdır (Musaoğlu, 2003: 1).

Mütercimin en temel sorumluluğu, anlamı bütünüyle ve eksiksiz bir şekilde aktarmaktır; metin, bir tavır, bakış açısı veya duygu içeriyorsa, bunların da doğru bir şekilde aktarılması gerekir; dolayısıyla çevirmenin karşılaştığı ilk ve en önemli sorun, metnin anlamını tam olarak kavrayabilmek ve onu aslına sadık kalarak aktarmaktır (Anânî, 2000: 132).

Çevrilen metnin türüne göre değişiklik gösteren çeşitli çeviri türleri bulunmaktadır. Ancak, bu çalışmada bizi ilgilendiren çeviri türü, edebi çeviri olarak adlandırılan türdür.

Edebi çeviri terimi, edebiyatın alanına giren roman, öykü, şiir, tiyatro metinleri gibi edebi metinlerin çevirisi olarak tanımlanabilir (Ersöz, 2023: 4). Bu çeviri türü, çevirmenin yoğun emek ve zaman harcamasını gerektiren en zorlu çeviri türlerinden biridir. Ak-san'ın da belirttiği gibi, kesin yargılar içeren ya da basit olayları anlatan ifadelerin bir dilden başka bir dile çevrilmesi genellikle anlam kaybı yaşanmadan mümkündür. Ancak deyimler, kalıplaşmış sözler ve özellikle edebî metinler -başta şiir olmak üzere- söz konusu olduğunda çeviri süreci hem oldukça güçleşir hem de kimi zaman imkânsız hâle gelir (1995: 74).

Bu durumun temel sebeplerinden biri, edebî metinlerin doğası gereği mecaz, teşbih gibi söylem araçlarıyla yüklü olması ve deyim ile atasözü gibi kültürel olarak kalıplaşmış ifadelerin, başka bir dile çevrildiğinde aynı anlam ve etkiyi korumakta büyük güçlük yaratmasıdır. Bu nedenle edebî çeviri yalnızca kaynak ve hedef dile ileri düzeyde hâkim olmayı değil, aynı zamanda her iki toplumun kültürel yapısına dair derin bir bilgi birikimini ve sezgisel bir anlayışı da zorunlu kılmaktadır.

Bu çalışmada kullanılacak çeviriyle ilgili aşağıdaki terimlerin açıklığa kavuşturulması faydalı olacaktır:

1. Kaynak metin: Orijinal metni ifade eder. Bu çalışmada, kaynak metin olarak “*Ricâlu fi’ş-Şems*” adlı Arapça romanı ele alınmıştır.
2. Kaynak dil: Metnin yazıldığı orijinal dildir ve çalışmamızda Arapçadır.
3. Hedef metin: Çeviri sonrası ortaya çıkan metni ifade eder. Çalışmada, hedef metin olarak “*Güneşteki Adamlar*” adlı Türkçeye çevrilen romanı incelenmiştir.
4. Hedef dil: Metnin çevrildiği dili ifade eder ve bu çalışmada Türkçedir.

IV. ÇEVİRİ YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

Çeviri süreçlerinde karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmek için çeviri bilimciler tarafından geliştirilen pek çok yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemler, genellikle çevirinin doğasında yer alan sorunlara veya özellikle kültürel unsurların çevrilmesi gibi zorlu alanlara odaklanarak şekillenmiştir. Özellikle kültürel unsurların çevirisi, iki farklı dil ve kültür arasında anlam köprüleri kurmayı gerektirdiğinden, çevirmenler için oldukça karmaşık bir alan olarak kabul edilir. Bu nedenle çeviri bilimciler, bu gibi zorlukları ele almak üzere çeşitli yöntemler ve yaklaşımlar geliştirmiştir.

Bu bölümde, farklı yöntem türlerini belirleyen ve bu yöntemleri çeviri süreçlerinde sistematik olarak ele alan belli başlı çeviri bilimcilerinden ve genel çeviri yöntemlerinden bahsedilecektir. Ardından, bu çalışmada benimsenen çeviri yöntemleri detaylı olarak açıklanacak ve izlenecek yöntemlerin temel dayanakları ortaya konacaktır.

A. Genel Çeviri Yöntem ve Teknikleri

Çeviri bilimi disiplini içerisinde, çeşitli metin türlerine uygun olarak geliştirilmiş çok sayıda çeviri yöntemi mevcuttur; bu yöntemler pek çok uzman tarafından farklı sınıflandırmalar çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bahsi geçen uzmanlardan biri Peter Newmark, diğeri de Mehmet Hakkı Suçin'dir.

Peter Newmark'ın çeviri yöntemleri ile ilgili çalışmaları, alanının başvuru kaynakları arasında yer almaktadır, özellikle *A Textbook of Translation* ve *Approaches to Translation* adlı eserleri, çeviri bilimi alanında temel yapı taşı niteliğindedir.

Mehmet Hakkı Suçin ise çeviri alanında birçok ödül kazanmış bir akademisyen, yazar ve edebiyat çevirmenidir; birçok klasik Arap şairinin yanı sıra çağdaş Arap şair ve yazarların eserlerini Türkçeye çevirmiş, Türk edebiyatından ise Yunus Emre ve Ahmed Yesevi gibi önemli şahsiyetlerin eserlerini Arapçaya aktarmıştır (Gazi Üniversitesi Akademik Veri Yönetim Sistemi, 26/03/2025, <https://avesis.gazi.edu.tr/mhsucin>; Hâcî, 2020: 25). Kendisi, tezimizin konusu olan “*Güneşteki Adamlar*” romanının da mütercimidir.

Batı'da çeviri çalışmaları genellikle Avrupa dilleri arasında yoğunlaşmakta; Türkçe ve Arapça gibi diller yeterince ele alınmamaktadır. Bu bağlamda, Türkçe ile Arapça arasındaki çeviri yöntemlerine daha fazla odaklanan Suçin'in sınıflandırdığı çeviri yöntemleri ile Newmark'ın Batı odaklı çeviri yöntemlerinin incelenmesi, çalışmamızın kapsamını zenginleştirecek ve daha dengeli bir yaklaşıma imkân tanıyacaktır.

1. Peter Newmark'ın Çeviri Yöntemleri

Çeviri yöntem ve süreçlerinin ayrıntılı biçimde ele alındığı *A Textbook of Translation* adlı kitapta çeviri yöntemleri aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır:

- **Sözcüğü Sözcüğüne Çeviri (Word-for-Word Translation)**

Newmark'a göre bu çeviri yöntemi, kaynak metindeki ifadelerin, kaynak dilin dilbilgisel yapısı korunarak hedef dile aktarılmasını esas alır. Bu yöntemde sözcükler, bağlamdan bağımsız biçimde ve en yaygın anlamları temel alınarak tek tek çevrilir. Yöntem, genellikle kaynak dilin yapısını analiz etmek, dilin mekanizmasını kavramak veya zor metinleri ön çeviri yoluyla çözümlemek amacıyla tercih edilmektedir (Newmark, 1988: 45-46).

- **Birebir çeviri (Literal Translation)**

Birebir çeviri yönteminde kaynak dildeki ifadeler, hedef dilin gramer yapısı korunarak, hedef dildeki en yakın eşdeğer biçimle çevrilir. Bu yönüyle “sözcüğü sözcüğüne çeviri” yönteminden ayrılır; çünkü burada hedef dilin dilbilgisel yapısı dikkate alınır. Ancak bu yöntemin temel sorunu, sözcüklerin çevirisi sırasında bağlamın göz ardı edilmesidir (Newmark, 1988: 46).

- **Sadık Çeviri (Faithful Translation)**

Sadık çeviri, hedef dilin gramer yapılarını koruyarak kaynak metinde bulunan anlamı aynen aktarma çabasıdır; bu çeviri türünde kültürel sözcükler, hedef dilin gramer ve sözcük kurallarına göre aktarılırken kaynak metnin yazarının kastettiği anlam ve niyet özenle korunmaktadır (Newmark, 1988: 46).

- **Anlamsal Çeviri (Semantic Translation)**

Kaynak metindeki anlamın anlatım estetiğini koruyarak hedef metne aktarılmasıdır; sadık çeviri ile semantik çeviri arasındaki fark, birincisinin kaynak metnin anlamına keskin bir şekilde bağlı kalması, ikincisinin ise daha esnek olması ve ifade estetiğini korumak için yaratıcılığa izin vermesidir (Newmark, 1988: 46).

- **Uyarlama Çevirisi (Adaptation)**

En serbest çeviri türü olarak kabul edilen uyarlama çevirisi, kaynak metnin hedef dile ve kültüre uyarlanarak yeniden yazılması süreci olarak tanımlanır. Bu yöntem özellikle tiyatro oyunları, şiirler ve kültürel yoğunluğu yüksek metinlerde tercih edilir; zira bu tür metinlerin birebir çevirisi, çoğu zaman anlam, etki ve estetik değer açısından yetersiz ve niteliksiz sonuçlar doğurabilmektedir (Newmark, 1988: 46).

- **Bağımsız Çeviri (Free Translation)**

Özgün metnin biçimine bağlı kalmaksızın, içerik ya da konunun serbest biçimde yeniden üretilmesi biçiminde tanımlanabilen bu çeviri yöntemi, çoğunlukla özgün metne kıyasla daha uzun ve açıklayıcı bir parafraz biçiminde gerçekleşir. “Dil içi çeviri” de denen bu yöntem, çoğu zaman zahmetli ve kapsamlı bir süreç gerektirir ve aslında teknik anlamda bir çeviri olarak değerlendirilmez (Newmark, 1988: 46-47).

- **Deyimsel çeviri (Idiomatic Translation)**

Hedef metnin doğal ve akıcı bir şekilde anlaşılır olmasını amaçlayan deyimsel çeviri yönteminde, kaynak metindeki anlam yeniden üretilerek hedef dile aktarılır ve hedef dilin günlük dili ve deyimsel ifadeleri tercih edilir (Newmark, 1988: 47).

- **İletişimsel Çeviri (Communicative Translation)**

İletişimsel çeviri, kaynak metindeki anlamın hedef dil okuyucuları tarafından kolayca anlaşılabilir ve kabul edilebilir bir biçimde aktarılma sürecidir (Newmark, 1988: 47).

Newmark yalnızca iletişimsel ve semantik, çeviride iki temel amaca (doğruluk ve ekonomiklik) hizmet edildiğini vurgulamaktadır (Newmark, 1988: 47).

Ayrıca cümle ya da daha küçük dil birimlerinin çevrilmesi için başka çeviri süreçlerinin de bulunduğunu ifade eder (Newmark, 1988: 81). Bu süreçlerden bazıları aşağıda sunulmuştur:

- **Aktarım (Transference)**

Newmark’a (1988: 81) göre aktarım, kaynak dildeki bir sözcük ya da ifadenin olduğu gibi hedef dile aktarılmasıdır. Bu yöntem; kişilerin adları (Papa ve bazı kraliyet ailesi üyeleri hariç), henüz yerleşik bir çevirisi bulunmayan yeni bağımsızlık kazanmış ülkelerin coğrafi veya topografik adları, süreli yayınlar, gazeteler, çevrilmemiş edebi eserler, tiyatro oyunları, filmler, özel şirket isimleri ve resmi kurum adlarının aktarımında yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, çevirisi bulunmayan sokak adları ve adresler de bu kapsamda değerlendirilmektedir (Newmark, 1988: 81-82).

▪ Yerlileştirme (Naturalisation)

Kaynak dildeki bir kelimenin, hedef dilin ses bilgisi ve yazım kurallarına uyarlanarak çevrilmesine “yerlileştirme” denir (Newmark, 1988: 82; Suçin, 2013: 212).

▪ Telafi Yoluyla Çeviri (Compensation)

Bu yöntem, çeviri sırasında anlam, fonetik değer, mecaz ya da pragmatik etkinin bir yerde kaybedilmesi durumunda, bu kaybın başka bir yerde ya da cümlede karşılanması anlamına gelir (Newmark, 1988: 90).

2. Mehmet Hakkı Suçin'in Çeviri Yöntemleri

Suçin, farklı diller arasındaki, özellikle de Türkçe ve Arapça arasındaki çeviri süreçlerini ve sorunlarını incelediği “*Öteki Dilde Var Olmak*” adlı kitabında çeviri bilimcinin geliştirdiği genel çeviri yöntemlerini incelemiştir. Ele aldığı genel çeviri yöntemleri şunlardır:

• Kültürel ikame yoluyla çeviri

Suçin’e göre kültürel ikame, kaynak dildeki kültürel öğelerin hedef dilde okuyucuya yabancı gelmeyecek biçimde yeniden düzenlenmesidir. Hedef metni okuyucuya daha yakın kılmayı amaçlayan bu yöntem beş düzeyde sınıflandırılmıştır⁸ (Suçin, 2013: 202-203):

- **Yabancılaştırma:** Kaynak kültüre ait öğelerin olduğu gibi korunmasıdır; İngilizcedeki *Cream Tea* ifadesinin Türkçeye yine *Cream Tea* ya da Arapçaya *الكريم تي* olarak çevrilmesi yabancılaştırmaya örnek olarak gösterilebilir (Suçin, 2013: 203–204).
- **Öykünme:** Kaynak dildeki ifadelerin, hedef dilin sözdizimsel yapısına ve dilsel kurallarına uyarlanarak aktarılmasıdır (Suçin, 2013: 206-211). Bu yöntem Arapçadan Türkçeye yapılan çevirilerde, özellikle dinî içerikli ifadelerde sıklıkla kullanılmaktadır; bu ifadeler, kaynak metindeki biçimini büyük ölçüde koruyarak aktarılır ancak Türkçenin yapı ve söz varlığına uygun hale getirilir (Suçin, 2013: 209).

⁸ Her düzey bir çeviri yöntemini temsil eder.

- **Ödünçleme:** Kaynak dildeki kültürel odaklı sözcük ya da ifadelerin aynen aktarılmasıdır (Suçin, 2013: 212-213). Genellikle, hedef dilde tam karşılığı bulunmayan sözcük veya ifadeler için kullanılır; bazen açıklama eklenerek, bazen de doğrudan bırakılarak çevrilir (Suçin, 2013: 212-215).
- **İletişimsel çeviri:** Bu çeviri yönteminde, kaynak dildeki kültürel ögeler, hedef dilde aynı bağlamda kullanılan ve işlevsel olarak en yakın karşılıklarıyla aktarılır (Suçin, 2013: 215-217). Hasta bir kişiye söylenen Arapça “سلامتك” [selāmtēk] ifadesinin, Türkçeye aynı bağlamda kullanılan “geçmiş olsun” ifadesiyle çevrilmesi gibi. (Suçin, 2013: 216).
- **Yerlileştirme:** Bu yöntemde, çevrilen ögeler, hedef kültüre bütünüyle uyarlanır; Nasrettin Hoca fıkralarının Arapçaya Nawādir Cuhā [Cuha Fıkraları] başlığıyla çevrilmesi bu yöntemin bir örneğidir (Suçin, 2013: 212).
- **Telafi yoluyla çeviri**
- **Özelleştirme ve genelleştirme**
- **Açıklama yoluyla çeviri**
- **Ekleme yoluyla çeviri**
- **Çıkarma yoluyla çeviri**

Ayrıca Suçin (2013: 191–200), açıklama ve çıkarma yöntemlerine ek olarak atasözü ve deyim gibi kültürel açıdan yoğun ifadelerin çevirisinde kullanılabilecek iki yöntem de önermiştir:

- **Benzer anlam ve farklı biçimle çeviri**
- **Benzer anlam ve benzer biçimle çeviri**

B. “Güneşteki Adamlar” Romanındaki Kalıp İfadelerde Tespit Edilen Çeviri Yöntemleri

Romandaki kalıp ifadelerin çevirileri incelendiğinde, çeviride kullanılan yöntemlerin yukarıda bahsedilen yöntemlerden olduğu görülmüştür. Eserde belirlenen çeviri yöntemleri şunlardır:

1. Açıklama Yoluyla Çeviri

Açıklama, kaynak metin ile hedef metin arasında kültürel, sosyal, dilbilgisel, sözcüksel vb. düzeylerde farklılık olması durumunda, kaynak metindeki ifadenin anlamını ve işlevini değiştirmeden hedef metne aktarılmasıyla yapılan bir çeviri işlemidir (Suçin, 2013: 222). Bu yöntemin temel amacı, kaynak metin ile hedef metin arasında meydana gelen semantik boşluğu doldurmak (Suçin, 2013: 222) ve böylece okuyucunun, kaynak metindeki anlamı tam olarak kavrayabilmesini sağlamaktır. Suçin'in belirttiği gibi, açıklamanın en belirgin örneği, sözlüklerde bulunan kelime ve ifadelerin açıklayıcı tanımlarıyla çevrilmesidir (2013: 117).

Açıklama yöntemi kullanılarak yapılan çeviriye aşağıdaki örnek verilebilir:

Kaynak Metin	"وقف أسعد هنيهة يتشقق بملء صدره." Veḳafe Es'ad huneyheten yeteneşşaku bi-mil'i şadrihī [81/13-14]
Hedef Metin	"Esad bir süre var gücüyle nefes alıp verdi ." [57/12-13]
Açıklama	Kaynak metindeki " <i>yeteneşşaku bi-mil'i şadrihī</i> " ifadesi, Türkçeye " <i>var gücüyle nefes alıp verdi</i> " şeklinde çevrilmiştir. Arapçada " <i>yeteneşşaku bi-mil'i şadrihī</i> " ifadesinin birebir çevirisi, "Göğsü dolana kadar nefes alıp veriyordu" yani "Derin nefes alıp veriyordu" biçimindedir. Türkçeye açıklama yoluyla çevrilmiştir.

2. Benzer Anlam ve Benzer Biçimle Çeviri

Çeviri sürecinde kaynak dildeki bir deyim ya da atasözünün, hedef dilde aynı anlama sahip olan ve aynı eşdeğer sözcük ögelerinden oluşan bir ifadeyle aktarılmasını ifade eden bu yöntem, kültürel kodların aktarılmasını kolaylaştıran doğal bir yöntemdir. Ancak mütercimin, benzer biçimde görünüp farklı bağlamda kullanılan veya farklı anlamlara gelen ifadeleri karıştırmaması için çeviriye çok dikkatli yapması gerekmektedir (Suçin, 2013: 191-193).

Aşağıdaki cümle, bu yöntemle yapılan çevirilerden biridir:

Kaynak Metin	"كان الرجل السمين الجالس وراء كرسيه المتصعب عرقاً، يحدق إليه بعينين واسعتين" Kāne'r-raculu's-semīnu'l-cālisu verā'e kursiyyihī'l-muteşabbib ' arağan , yuhaddiḡu ileyhī bi-'ayneyni vāsi'ateyn [17-18/19]
Hedef Metin	"Masanın başında şıpır şıpır terler döken şişman adam fal taşı gibi açık gözlerle ona bakıyordu" [15/26-27]
Açıklama	Kaynak metindeki " <i>el-muteşabbibu 'arağan</i> " (ter içinde kalmış) ifadesi, aynı anlamı taşıyan ve aynı eşdeğer sözcük ögelerinden oluşan " <i>terler döken</i> " ifadesiyle Türkçeye çevrilmiştir. Bu ifade, kaynak metindeki duyguyu ve bağlamı koruyarak, okuyucuya tanıdık gelen bir anlatım sağlamaktadır.

3. Benzer Anlam ve Farklı Biçimle Çeviri

Bu yöntem, çeviri sürecinde kaynak dildeki deyim ya da atasözünün, hedef dilde benzer bir anlam taşıyan ancak farklı sözcük ögelerinden oluşan bir ifadeyle aktarılmasını ifade eder; kaynak ve hedef dilde bu tür ifadeler bulmak çoğu zaman mümkündür ancak çevirmen, ifadelerin hem anlam hem de bağlam açısından uyumlu olduğundan emin olmalıdır (Suçin, 2013: 193).

Güneşteki Adamlar'da geçen "elim kolum bağlı" kalıp ifadesi bu yöntemi yansıtmaktadır:

Kaynak Metin	"أنت تعرف يا مروان بأن لا يد لي في الأمر" Ente ta'rifu yā Mervān'a bi-enne lā yed lī fī'l-emr [49/14]
Hedef Metin	"Elim kolum bağlıydı oğlum, biliyorsun." [36/1]
Açıklama	Arapça " <i>lā yedin lī fī'l-emr</i> " ifadesi mecaz anlam taşımaktadır. Motamot çevirisi "bu konuda bir elim yok" şeklindedir. Ancak burada kastedilen anlam "elimden hiçbir şey gelmiyor" şeklindedir. Türkçede buna karşılık gelen " <i>elim kolum bağlı</i> " ifadesi ise biçimsel olarak farklı bir yapıya sahip olsa da aynı anlamı taşımaktadır. Bu çeviride, anlam eşdeğerliği korunarak biçimsel farklılığa rağmen benzer anlam ve farklı biçimle çeviri yöntemi uygulanmış ve " <i>lā yedin lī fī'l-emr</i> " ifadesi " <i>elim kolum bağlı</i> " biçiminde Türkçeye aktarılmıştır.

4. Birebir Çeviri

Birebir çeviride, kaynak dildeki ifadeler gramer yapısının korunduğu hedef dile, en yakın/eşdeğer biçimiyle çevrilir (Newmark, 1988: 46). Bu çeviri yöntemindeki en büyük sorun, sözlüksel kelimelerin çevirisi sırasında hedef dilin bağlamı dikkate alınmadan sözcüğü sözcüğüne çevrilmesidir, bu durum bazen çeviri yanlışlarına sebep olabilmektedir.

Aşağıdaki cümle birebir çeviriye örnek gösterilebilir:

Kaynak Metin	"ثم ستنسب دمة واحدة تكبر رويداً رويداً ثم تنزل فوق خدّها المغضن الأسمر" Şumme setensābu dem‘atun vāhīdetun tekburu ruveyden ruveyden şumme tenzeliķu fevķa ḥaddihā’l-muğaddani’l-esmer [18/12-13]
Hedef Metin	“Sonra tek bir damla gözyaşı yavaş yavaş büyüyüp o esmer kırıxık yanaktan aşağılara süzülecekti” [14/28-29]
Açıklama	Burada kaynak metindeki “ <i>tekburu ruvayden ruveyden</i> ” ifadesinin hedef metne yani Türkçeye -birebir karşılığı olan- “ <i>yavaş yavaş büyü-</i> ” birleşik fiiliyle çevrildiği görülmektedir.

5. Çıkarma Yoluyla Çeviri

Bu yöntem, çeviri sürecinde bir kelime ya da ifadenin hedef metne hiç çevrilmemesini içerir (Suçin, 2013: 230). Çıkarma yoluyla çeviri, genellikle ilgili ifadenin hedef metnin anlamı, işlevi ya da bağlamı açısından çok önemli olmaması ya da metinle uyumsuzluk yaratması durumunda tercih edilmektedir (Suçin, 2013: 230).

Hedef metnin akıcılığını, okunabilirliğini ve anlam bütünlüğünü korumak zorunda olan çevirmen bu yöntemi uygularken dikkatli olmalı, yalnızca gereksiz ifadeleri çıkarak metnin işlevselliğini korumalıdır; ana metindeki anlamı tamamen göz ardı etmekten kaçınarak gerektiğinde bu tür ifadeler başka yollarla dengeleyici şekilde aktarabilmelidir.

Bu yöntemin Arapça-Türkçe çeviri sürecinde uygulanabilirliğinin sınırlı olmasının bazı haklı gerekçeleri bulunmaktadır. Bu gerekçeler arasında, iki dil arasındaki metinsel bağlaşıklık yapılarındaki farklılıklar, bilgi akışının düzenlenmesindeki uyumsuzluklar ve kültürel bağlamdaki ayrışmalar öne çıkmaktadır (Suçin, 2013: 231, 236).

Bu yoluyla yapılan çeviriye aşağıdaki örnek verilebilir:

Kaynak Metin	"يا سلام يا أبو خيزرانة.. يا سلام يا ملعون.." Yā selām yā Ebū Ḥayzurāne... Yā selām yā mel‘ūn... [97-98/18-1]
Hedef Metin	“Vay canına, Ebu Hayzurane! Seni Hınzır!” [67/18-19]
Açıklama	Kaynak metinde şaşkınlık ifade eden “ <i>yā selām</i> ” ifadesi iki kez yer almaktadır. İlk kullanımda, iletişimsel çeviri yöntemi benimsenerek bu ifade “ <i>vay canına</i> ” şeklinde Türkçeye aktarılmıştır. İkinci kullanımda ise, çeviri sürecinde çıkarma (eliminasyon) yöntemine başvurularak ifade metinden tamamen çıkarılmıştır. Bu tercih, öncelikle yinelenmeyi önleme amacıyla yapılmış olabilir. Ayrıca, söz konusu ifadenin yeniden “ <i>vay canına</i> ” biçiminde çevrilmesi durumunda, hedef dildeki cümlelerin bağlamıyla örtüşmemesi ihtimali de göz önünde bulundurulmuş olabilir.

6. Deyimsel Çeviri

Daha önce de belirtildiği gibi, deyimisel çeviri yöntemi, kaynak metinde doğrudan yer almayan ancak hedef dilin günlük konuşma kalıplarına, deyimlerine ve kültürel ifadelerine yer vererek anlamı yeniden üretmeye odaklanır. Newmark, bu yöntemi, çevirmenin kaynak dildeki sözcük ya da kısa ifadeleri, hedef dilin daha zengin ve doğal söylem biçimleriyle –özellikle deyimisel yapılarla– karşılaması olarak tanımlamaktadır (1988: 47).

Bu çeviri yaklaşımının temel amacı, yalnızca anlamın aktarımını sağlamak değil; aynı zamanda hedef metne estetik bir değer kazandırmaktır.

İncelenen roman çevirisi doğrultusunda, mütercimın kaynak metindeki ifadeleri bire bir aktarmaktan ziyade, hedef dilin ifade zenginliğini yansıtan birleşik fiiller, deyimler ve edebî ifadeleri tercih ettiği görülmüştür. Bu yaklaşım, çevirmenin yalnızca anlamı koruma çabasını değil, aynı zamanda metni okuyucunun dil ve edebiyat anlayışına uygun hale getirme isteğini de yansıtmaktadır. Bu yüzden, çalışmada incelenen çeviri yöntemleri arasına deyimisel çeviri yöntemi de dâhil edilmiştir.

Aşağıdaki cümle, Türkçeye deyimisel çeviri yöntemiyle aktarılmıştır:

Kaynak Metin	"ولكن حين انقطعت أخبار زكريا -نرجو أن يكون ذلك خيراً- ماذا تعتقدین أنه فكر؟" Ve lâkin hîne inkaṭa‘at aḥbāru Zekeriyā -nercū en yekūne zālīke ḥayran-māzā ta‘tekdīne ennehū fekker ? [42/12-13]
Hedef Metin	“Gelgelelim Zekeriya ağabeyin haberleri kesilince -ki inşallah ahvali iyidir- babamın aklından neler geçmiş olabilir sence?” [31/5-7]
Açıklama	Arapçadaki “düşünmüş” anlamındaki “ <i>fekker</i> ” fiili Türkçeye “ <i>aklından geçmiş</i> ” şeklinde çevrilmiştir. Kaynak metindeki fiilin doğrudan aynı anlamı taşıyan eşdeğerliyle “düşünmüş” fiili ile hedef metne çevrilmesi mümkündü ancak mütercim, çevrilen metni daha estetik ve edebi bağlama uygun hale getirmek için “ <i>aklından geçmiş</i> ” birleşik fiilini seçmiştir.

7. Ekleme/Genişletme Yoluyla Çeviri

Bu yöntem, çeviri sürecinde kaynak metinde bulunmayan bazı kelime veya ifadelerin anlamı desteklemek ve hedef metnin bağlamını güçlendirmek amacıyla hedef metne eklenmesini içermektedir (Suçin, 2013: 228). Bu tür eklemelerin amacı, metnin işlevini veya iletilmek istenen anlamı değiştirmek değil, metni daha anlaşılır, tutarlı ve bağdaşık hale getirmektir. Özellikle Arapça-Türkçe çevirilerde sıkça kullanılan bu yöntem, iki dil

ve kültür arasındaki ifade biçimlerinin farklılığından kaynaklanan anlam boşluklarını doldurmak için etkili bir yöntemdir (Suçın, 2013: 228-230).

Bazen çeviri, yalnızca kelime ekleme yoluyla değil, aynı zamanda kaynak dilde ima edilen ya da dolaylı olarak ifade edilen anlamın, hedef dilde daha açık ve geniş biçimde sunulması yoluyla da gerçekleştirilir. Dolayısıyla, bu tür anlam genişletmeleri de çalışmada aynı yöntem kapsamında değerlendirilmiştir.

Ekleme/genişletme yönteminin kullanımı, kaynak metnin hedef dil bağlamına daha etkili biçimde uyarlanmasına imkân tanırken okuyucunun metni kavrama sürecini kolaylaştırmakta ve çeviri metnin işlevselliğini artırmaktadır. Örneğin:

Kaynak Metin	"سيترونكم في منتصف الطريق ويذوبون مثل فص الملح" Seyetrukūnekum fī munteşafī't-ṭarīk ve yezūbūne misle faşşī'l-milḥ [60/12]
Hedef Metin	"Adamı yolun ortasında bırakıp tuz topağı gibi eriyiverirler ." [43/14-15]
Açıklama	Kaynak metindeki " yezūbūne " ifadesi, Türkçeye " eriyiverirler " şeklinde çevrilmiştir. Arapçada " yezūbūne " (erirler) fiili kullanılırken Türkçede " eriyiverirler " tasvir fiili kullanılmıştır. Burada, tasvir fiilinin (ver-) taşıdığı çabukluk anlamı, kaynak dilde kastedilen anlama eklenmiştir.

8. İletişimsel Çeviri

İletişimsel çeviri, çevirmenin kaynak metnin bağlamsal anlamını ve içeriğini hedef dil okuyucusuna en anlaşılır ve kabul edilebilir şekilde aktarmayı hedeflediği bir yaklaşımı temsil eder (Newmark, 1988: 47; Suçın, 2013: 215).

Suçın'ın da vurguladığı üzere, özellikle kültürel yönü ağır basan ifadelerin çevirisinde, doğrudan ya da sözcüksel düzeyde yapılan çeviriler, çoğu zaman kaynak metinde hedeflenen anlamı aktarmada yetersiz kalmaktadır. Bu tür durumlarda, çevirmenin, hedef dilin kültürel kodlarıyla uyumlu bir anlatım biçimi geliştirmesi gerekmektedir. Kültürle ilgili ifadelerin hedef dilde her zaman sabit bir karşılığı olmayabilir, bu durumda çeşitli çeviri güçlüklerinin ortaya çıkabileceği unutulmamalıdır (Suçın, 2013: 215). Bu gibi durumlarda çevirmen, kaynak metnin bağlamını dikkate alarak, hedef okuyucunun kültürel bilgi düzeyiyle örtüşen ve anlamı mümkün olduğunca karşılayan bir eşdeğerlik kurmaya çalışır.

İletişimsel çeviri yöntemi kapsamında yapılan bir çeviri örneği aşağıda dikkatlere sunulmuştur:

Kaynak Metin	"عشرة دنانير لا تنقص فلساً.. السلام عليكم" 'Aşaratu denānirin lā tenķuşu filsen... es-selāmu 'aleykum [54/5-6]
Hedef Metin	"On dinardan bir kuruş aşağı olmaz. Haydi Allah'a ısmarladık. " [39/11-12]
Açıklama	Kaynak metinde yer alan " <i>es-selāmu 'aleykum</i> " ifadesi, hedef metne " <i>Allah'a ısmarladık</i> " şeklinde çevrilmiştir. Bu bağlamda söz konusu ifadenin doğrudan, yani sözcüksel düzeyde "selâm üzerinize olsun" biçiminde çevrilmesi, kaynak metinde kastedilen anlamı yansıtmakta yetersiz kalacak ve bu durum çeviri hatasına yol açacaktır. Çünkü " <i>es-selāmu 'aleykum</i> " ifadesi Arapçada hem bir yere varılırken hem de bir yerden ayrılırken kullanılan çok işlevli bir selamlaşma kalıbıdır. Ancak, bağlam göz önüne alındığında burada kastedilen anlam, kişinin bir yerden ayrılması sırasında kullandığı vedalaşma biçimidir. Türkçede ise bu ifade genellikle bir yere varıldığında ya da biriyle ilk kez karşılaşıldığında kullanılmaktadır.

9. Öykünme Yoluyla Çeviri

Öykünme yoluyla çeviri yöntemi, kaynak dildeki ifadenin tamamen yabancılaştırılmaksızın, hedef metne sınırlı düzeyde bir "yabancılık" hissi kazandırılması amacıyla kullanılan bir çeviri yöntemidir (Suçin, 2013: 206). Suçin'e göre, bu yaklaşım, çevirmenin hedef dilin sözcük dağarcığı ve sözdizimsel kuralları çerçevesinde kalmakla birlikte, kaynak dilin yapısal özelliklerini model alarak çeviri yapması anlamına gelmektedir (Suçin, 2013: 206).

Bu yöntem, hedef kültürde dilsel ve söylemsel yenilikler ortaya çıkarma potansiyeline sahiptir. Zira bu tür ifadeler, hedef toplum tarafından zamanla benimsenerek gündelik dile yerleşebilir ya da kullanım alanı bulamayarak unutulabilir (Suçin, 2013: 206).

Öykünme yoluyla yapılan çeviriye bir örnek...

Kaynak Metin	"وكما يقول المثل: ما يبدأ بالشرط ينتهي بالرضا." Ve kemā yeḡūlu'l-meşel: mā yebde' bi's-şarṭ yentehī bi'r-riḡā [53/12]
Hedef Metin	"Bir laf vardır: Anlaşmayla başlayan, rızayla biter. " [38/28-29]
Açıklama	Kaynak metindeki " <i>mā yebde'u bi's-şarṭ yentehī bi'r-riḡā</i> ", Türkçeye " <i>anlaşmayla başlayan, rızayla biter</i> " şeklinde çevrilmiştir. Bu örnekte, Arapça atasözünün taşıdığı anlam, doğrudan korunarak Türkçeye aktarılmış ancak hedef dilde bu anlama karşılık gelen yerleşik bir atasözü ya da deyim bulunmadığı için, çevirmen anlamı birebir koruyarak yeni bir söylem üretmiştir. Bu türden kültürel aktarım örnekleri, zamanla hedef toplum tarafından benimsenebilir ve gündelik söylemde yer edinebilir. Diğer taraftan, eğer bu yeni ifade toplumun dilsel ve kültürel yapısıyla örtüşmezse, kullanım alanı bulamadan yok olup gider.

10. Özelleştirme ve Genelleştirme Yoluyla Çeviri

Özelleştirme, çeviri sürecinde kaynak dildeki daha geniş kapsamlı (üst anlamlı) bir ifadenin, hedef dilde daha dar kapsamlı (alt anlamlı) bir ifadeye dönüştürülmesi işlemidir; bu işlem çevirmenin metnin bağlamını ve hedef dildeki ifade ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak yaptığı bir tercih olarak öne çıkar (Suçin, 2013: 221-222).

Özelleştirme, çeviri sürecinde anlam bütünlüğünü korumakla birlikte, hedef dil okuyucusunun metni daha anlaşılır ve bağlama uygun bir şekilde kavramasını sağlamayı amaçlar. Bu yüzden, çevirmen hem kaynak metnin içeriğini hem de hedef kitlenin kültürel ve dilsel beklentilerini göz önünde bulundurmalıdır.

Aşağıdaki cümlede geçen "içine çek-" birleşik fiili, özelleştirme yoluyla yapılan çeviriye bir örnek niteliğindedir:

Kaynak Metin	"كلما تنفس رائحة الأرض وهو مستلق فوقها" Kullemā teneffese rā' iḡate'l-arḡi ve huve mustelḡin fevḡahā [7/10-11]
Hedef Metin	"Yattığı yerden toprağın kokusunu içine çektiği her seferinde" [7/13-14]
Açıklama	Kaynak metinde yer alan " <i>teneffese</i> " fiili, Türkçeye " <i>içine çektiği</i> " biçiminde çevrilmiştir. Ancak Arapçada " <i>teneffese</i> " fiili hem nefes alma hem de verme eylemlerini içeren kapsamlı bir anlama sahiptir. Buna karşın, çeviride yalnızca nefes alma eylemini ifade eden " <i>içine çek-</i> " fiilinin tercih edilmesi, anlam daralmasına yol açmıştır. Bu örnek, kaynak dildeki üst anlamlı (hiperonim) bir fiilin, hedef dilde daha alt düzeyde bir anlamla (hiponim) karşılandığını ortaya koymaktadır.

Genelleştirme ise, çeviri sürecinde kaynak dildeki daha dar kapsamlı (alt anlamlı) bir ifadenin, hedef dilde daha geniş kapsamlı (üst anlamlı) bir ifadeye dönüştürülmesi işlemidir (Suçin, 2013: 221-222).

Özelleştirme ve genelleştirme yoluyla yapılan çevirilerde bir takım çeviri kayıpları meydana gelebilir; ancak genellikle kaynak metindeki terim veya ifadenin hedef dilde makul bir eşdeğerinin bulunmadığı ya da bağlama uygun olmadığı durumlarda izlenebilecek çeviri yöntemleri olarak kabul edilir (Suçin, 2013: 221-222).

Her iki teknik de (özelleştirme ve genelleştirme), çevirmenin hedef dilde metni akıcı ve anlaşılır kılmak için başvurduğu yöntemlerdir. Bu yöntemlerde bazı anlam veya kültürel kayıplar kaçınılmaz olsa da asıl amaç, kaybın en aza indirgenmesi ve hedef metnin işlevselliğinin korunmasıdır. Bu da çevirmenin hem kaynak hem de hedef dil ve kültüre dair güçlü bir farkındalığa sahip olmasını gerektirir.

Bu çalışma kapsamında incelenen kalıp ifadelerin çevirilerinde genelleştirme yöntemine dair herhangi bir örneğe rastlanmamıştır.

11. Telafi Yoluyla Çeviri

Telafi, cümlelerin bir yerindeki anlam, ses etkisi, kullanım ve mecaz kayıplarının cümlelerin başka bir yerinde veya ona yakın bir cümlede giderilmesiyle yapılan bir çeviri işlemidir (Newmark, 1988: 90; Suçin, 2013: 217). Bu yöntemde amaç, hedef metne, içindeki bir zayıflığı dengeleyecek zarif bir cümle eklemek değil, metindeki gerçek, ciddi ve spesifik bir kaybı telafi etmektir (Suçin, 2013: 217).

Aşağıdaki kullanım, telafi yoluyla çeviri için örnek gösterilebilir:

Kaynak Metin	"وإلا ضحك عليه وخذعه واستغل سنيه الست عشرة وجعل منه العوبة." Ve illā ḍaḥike 'aleyhī ve ḥade'ahū ve'steḡalle sinnihī's-sitte 'aṣerate ve ce'ale minhū ul'ūbe [36/3-4]
Hedef Metin	"Aksi takdirde on altı yaşının toyluğunu sömürüp madara etmeleri işten bile değildi. " [26/18-19]
Açıklama	Telafi yönteminin (compensation) kullanıldığı bu cümlede, Arapçadaki " ḍaḥike 'aleyhī" (onunla alay etti), " ḥade'ahū " (onu kandırdı), " ce'ale minhū ul'ūbā " (onu oyuncak haline getirdi) gibi ardışık eylemler doğrudan çevrilmemiş ama anlam, " madara et- " ve " işten bile değil " gibi iki güçlü Türkçe ifadeyle telafi edilmiştir.

V. ÇALIŞMANIN GENEL ÇERÇEVESİ

A. Çalışmanın Amacı

Bu yüksek lisans tezinin amacı, Gassan Kenefânî'nin *Ricâhun fi 'ş-Şems* adlı Arapça romanı ile Mehmet Hakkı Suçin tarafından yapılan *Güneşteki Adamlar* adlı Türkçe çevirisinde yer alan deyim, atasözü, dua, beddua gibi kalıplaşmış ifadelerin kullanım biçimlerini ve bu ifadelerin çeviri sürecinde uğradıkları anlam ve biçim değişimlerini tespit etmektir.

Çalışmada, bu amaca bağlı olarak aşağıdaki hedeflere ulaşılmaya çalışılmıştır:

1. Arapça-Türkçe edebi çevirilerde kalıplaşmış ifadelerin aktarımında karşılaşılan zorlukları ve çözüm yollarını örnekler üzerinden somutlaştırmak,
2. Mevcut çeviri yöntemlerinin kalıp ifadeler bağlamında ne ölçüde etkili olduğunu değerlendirmek,
3. Kalıp ifadelerin hem anlamsal hem de duygusal yönlerini koruyabilecek çeviri yaklaşımlarını ortaya koymak,
4. Arapça-Türkçe çeviri alanına katkı sunacak özgün bir çalışma hazırlamak,
5. Alana yönelik literatürdeki sınırlılığını bir ölçüde gidermek, çevirmen ve araştırmacılar için referans niteliğinde bir kaynak oluşturmak,
6. Arapça konuşan bireylerin Türkçe öğrenme süreçlerine dolaylı biçimde katkı sağlamak.

B. Çalışmanın Önemi

Dilde yer alan kalıp ifadeler, bir toplumun kültürel yapısını ve düşünce biçimini yansıtan önemli dil unsurlarındandır. Bu ifadelerin başka bir dile aktarımı yalnızca dilsel değil, aynı zamanda kültürel bir aktarımı da zorunlu kılmaktadır. Bu yönüyle çeviri süreci, çevirmenin hem kaynak kültüre hem de hedef kültüre hâkimiyetini gerektirir.

Bu tez çalışması, Arapçadan Türkçeye edebi çevirilerde sıklıkla karşılaşılan kalıp ifadelerin aktarımı sürecine odaklandığı için, bu alandaki sınırlı literatüre katkı sunacak-

tır. Ayrıca çalışma, Arapça kalıp ifadelerin Türkçede nasıl karşılandığını örneklerle ortaya koyarak hem çevirmenler hem de çeviri eğitimi alan araştırmacılar için uygulamalı bir rehber niteliği taşıyacaktır.

Çalışmanın bir diğer önemi, incelenen eserin güçlü bir Arapça metin olması ve çevirisinin profesyonel bir tercüman tarafından yapılmış olmasıdır. Bu durum, kaynak ve hedef metin arasındaki karşılaştırmaların derinlikli ve güvenilir bir şekilde yapılabilmesine olanak tanımaktadır.

C. Çalışmada Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Bu çalışmada, Gassan Kenefânî'nin *Ricâlu fi 'ş-Şems* adlı Arapça romanının 2015 tarihli baskısı **kaynak metin**; Mehmet Hakkı Suçin'in *Güneşteki Adamlar* adlı Türkçe çevirisinin 2023 tarihli baskısı ise **hedef metin** olarak esas alınmıştır.

Araştırmanın ilk aşamasında, her iki metinde yer alan kalıplaşmış ifadeler tespit edilmiş ve bu süreçte araştırma deseni olarak nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve veri toplama yöntemi olarak söylem analizi tercih edilmiştir. Tespit edilen ifadeler, Arapça ve Türkçe karşılıklarıyla birlikte tablolar hâlinde düzenlenmiş, bu veriler üzerinden sistematik bir çözümleme gerçekleştirilmiştir. Tablolardaki cümlelerin geçtiği yerler köşeli parantez içinde yazılmıştır; eğik çizgiden önceki rakam romandaki sayfa numarasını, sonraki de ilgili sayfanın satır numarasını göstermektedir: [7/4-6] (7. sayfanın 4 ile 6. satırları) gibi. Kalıp ifadelerin açıklanmasında karşılaştırmalı yöntem benimsenmiş; çevirmenin tercih ettiği yöntemler değerlendirilerek sınıflandırılmıştır. Karşılaştırmalı yöntem her ne kadar genellikle aynı dil ailesine mensup diller arasında uygulanıyor olsa da bu çalışmada söz konusu yöntemin Türkçe ve Arapça gibi farklı dil ailelerine ait iki dil arasında kullanılması, özellikle bu dillerin yapısal farklılıklarının ve çeviri sürecindeki karşılıklı etkileşimlerin ortaya konmasına imkân tanımaktadır. Bu sayede, yalnızca çeviri yöntemleri değil, aynı zamanda kültürel ve dilbilgisel unsurlar da karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın son aşamasında ise Türkçe kalıp ifadeler, dilbilgisel yapıları bakımından incelenip sınıflandırılmıştır. Elde edilen bilgiler “Sonuç” bölümünde dikkatlere sunulmuş, çalışma sürecinde yararlanılan eserler “Kaynaklar”da belirtilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM
KAYNAK METİN İLE HEDEF METİNDEKİ KALIP İFADELERİN ÇEVİRİ
BİLİM AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

1.1 KAYNAK METİNDE KALIP YAPI OLAN VE HEDEF METNE DE
KALIP YAPIYLA AKTARILAN SÖZLER

“Güneşteki Adamlar” adlı eserde; kaynak metinle hedef metnin 93 kalıp ifade tespit edilmiştir:

	Kaynak Metin	Tür	Hedef Metin	Kalıp İfade
1.	"أَلَسْتُ تَرَاهُ يَتْرَامِي عَلَى مَدِّ الْبَصَرِ إِلَى جَانِبِكَ" Eleste terāhū yeterāmā ‘alā meddi’l-beşari ilā cānibik [8/13-14]	Deyim	“Yanı başında göz alabildiğine uzandığını görmüyor musun?” [8/12]	Göz alabildiğine: Tümleç
2.	"فَرَفَعَ الطِّفْلَ نَظْرَهُ إِلَيْهِ" Fe-rafe ‘a’ṭ-ṭıflu neẓarahū ileyh [9/6]	Deyim	“Çocuk bakışlarını kaldırıncı ” [8/25-26]	Bakışını/bakışlarını kaldır-: Birleşik fiil
3.	"دَوَّرَ بَصْرَهُ مِنْ وَرَاءِ نَظَارَتِهِ فَوْقَ الْوُجُوهِ" Devvara beşarahū min verā’i nazzāra- teyhī fevḳa’l-vucūh [10/9-10]	Deyim	“gözlüğünün ardındaki gözlerini yüzlerinde dolaştırdı ” [9/16-17]	Gözlerini dolaştır-: Birleşik fiil
4.	"ثُمَّ ثَبَّتُوا أَبْصَارَهُمْ فِي وَجْهِ الْمُخْتَارِ" Şumme şebbetū ebşārahum fī vechi’l- muhtār [10/17-18]	Deyim	“Sonra da bakışlarını muhtarın üzerinde sabitlediler .” [9/26-27]	Bakışlarını [birinin] üzerinde sabitle-: Birleşik fiil
5.	"يَا رَحْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكَ يَا أَسْتَاذَ سَلِيمٍ" Yā rahmete’l-lāhi ‘aleyke yā üstāz Selīm [11/9]	Dua cümlesi	“ Allah’ın rahmeti üzerine olsun Selim Hoca” [10/7-8]	Allah’ın rahmeti üzerine olsun: Dua cümlesi

6.	"جعلك تموت قبل ليلة واحدة من سقوط القرية المسكينة في أيدي اليهود" Ca‘aleke temūtu kable leyletin vāḥidetin min sūḫūṭi’l-karyeti’l- meskīneti fī eydī’l- Yehūd [11/10-12]	Deyim	“O zavallı köy Yahudilerin eline düşmeden bir gece önce öldün.” [10/9-10]	[Biri(leri)nin] eline düş-: Birleşik fiil
7.	"يا رحمة الله عليك يا أستاذ سليم.." Yā rahmete’l-lāhi ‘aleyke yā üstāz Selīm [11-12/15-1]	Dua cümlesi	“Allah’ın bol rahmeti üzerine olsun” [10/14]	Allah’ın bol rahmeti üzerine olsun: Dua cümlesi
8.	"طيب! وماذا يهمني أن أعرف ذلك أو أن لا أعرفه، هل ستقوم القيامة؟" Ṭayyib! Ve māzā yu- himmunī en a‘rife zālike ev en lā a‘ri- fehū, hel seteḫūmu’l- kīyāme? [12/15-16]	Deyim	“Tamam, tamam. Bilmişim, bilmemişim ne çıkar yani? Kıyamet mi kopacak?” [11/3-4]	Kıyamet kop-: Birleşik fiil
9.	"رماقه زوجته من طرف عينها" Ramaḫathū zevce- tuhū min ṭarfi ‘ay- neyhā [12/17]	Deyim	“Karısı göz ucuyla ona baktı” [11/5]	Göz ucuyla bak-: Birleşik fiil
10.	"لماذا تخيب أمه؟" Limāzā tuḥayyibu emeleh [13/3]	Deyim	“Neden hevesini kırıyorsun?” [11/9]	Hevesini kır-: Birleşik fiil
11.	"في هذه السنوات الطويلة شق الناس طرقهم" Fī hāzihī es-se- nevāti’l-ṭavīleti ṣaḫḫa’n-nāsu ṭuruḫa- hum [16/2-3]	Deyim	“Bu sürede herkes kendine bir yol açtı” [13/4-5]	Bir yol aç-: Birleşik fiil

12.	"سمعت زوجته كلام سعد فنقلت بصرها بين وجهيهما" Semi'et zevcetuhū kelāme Sa'd fe- neḳḳalet beṣarahā beyne vecheyhimā [16/12]	Deyim	"Ebu Kays'ın ka- rısı, Saad'ın sözle- rini duyunca bakış- larını ikisinin yü- zünde dolaştırdı " [13/15-16]	Bakışlarını [bir kişi veya nesne üzerinde] dolaştır- : Birleşik fiil
13.	"لم ترفع بصرها إليه، وكان هو يرجو أن لا تفعل.." Lem terfa' beṣarahā ileyhī ve kāne huve yercū en lā tef'al [17/2]	Deyim	"Kadın bakışlarını kocasına kaldır- madı. " [13/26]	Bakışını/bakışla- rını kaldır-: Birle- şik fiil
14.	"كان الرجل السمين الجالس وراء كرسيه المتصيب عرقاً، يحدق إليه بعينين واسعتين" Kāne'r-raculu's- semīnu'l-cālisu verā'e kursiyyihī'l- muteṣab- bib'araḳan , yuḥad- diḳu ileyhī bi-'ay- neyni vāsi'ateyn [19/17-18]	Deyim	"Masanın başında şıpır şıpır terler döken şişman adam fal taşı gibi açık gözlerle ona bakıyordu" [15/26-27]	Ter[ler] dök-: Bir- leşik fiil
15.	"لأنني كنت أعرف والدك، رحمه الله..." Li'ennenī kuntu a'rifu vālideke raḥimehū'l- lāh [22/16-17]	Dua cüm- lesi	"Çünkü babanı ta- nırdım, Allah rah- met eylesin. " [18/15]	Allah rahmet ey- lesin: Dua cüm- lesi
16.	"إنني أنقذ حياتك بعشرين ديناراً" İnnenī unḳizu ḥeyāteke bi-'işrīne dīnāran [23/11]	Deyim	"Yirmi dinara ha- yatını kurtarıyo- rum. " [18/29]	Hayatını [hayat] kurtar-: Birleşik fiil
17.	"هز مروان رأسه وحاول أن يسير" Hezze Mervān ra'sehū ve ḥāvele en yesīr [46/17]	Deyim	"Mervan başını sallayarak yürü- meye yeltendi" [33/31]	Baş salla-: Birle- şik fiil

18.	"كل عمره كان على طرفي نقيض مع زكريا" Kulle 'umrihī kāne 'alā ʔarfey nekīdin me'e Zekeriyā [48/12]	Deyim	"Ömrü boyunca Zekeriya'yla iki kutbun en uç nok- talarındaydılar." [35/7-8]	İki kutbun en uç noktalarında [ol-/bulun-]: Birleşik fiil
19.	"وحاول أن يضحك إلا إنه لم يستطع فأخذ يربت بكفه الكبيرة الخشنة على ظهره" Ve hāvele en yaḏḥake illā innehū lem yes- tetī ' fe-eḥaze yerbitu bi-keffihī'l-kebīrati'l- ḥaṣineti 'alā ʔahrih [50/11-12]	Deyim	"Babası tebessüm etmeyi başarama- yınca, o iri ve sert eliyle oğlunun sır- tını sıvazlamıştı." [36/17-18]	[biri(leri)nin] sır- tını sıvazla-: Bir- leşik fiil
20.	"هز أسعد رأسه ثم حلق إلى الأرض لبرهة" Hezze Es'ad ra'sehū ṣumme ḥaddeḳa ilā'l- arḏi li-burhe [59/1]	Deyim	"Esad kafasını sal- layıp gözlerini bir süre yere dikti." [42/11]	Kafa salla-: Birle- şik fiil
21.	"كان الضوء المستدير الموضوع فوق رأسه يحجب عنه السقف ويعشي بصره." Kāne eḏ-ḏav'u'l-mus- tedīru'l-mavḏū'u fevḳa ra'sihī yaḥcubu 'anhū's-saḳfe ve yu'ʕī beṣarah [67/5-6]	Deyim	"Kafasının etra- fında çember oluş- turan ışık, tabanı görmesini engelli- yor, gözünü kör ediyordu." [47/22-24]	Gözünü kör et-: Birleşik fiil Kör et-: Birleşik fiil
22.	"بل إنه لم يقبل ذلك حتى حين كان تحت الموضع يحاولون أن يقنعوه بأن فقدان الرجولة أرحم من فقدان الحياة" Bel innehū lem yaḳbel zālike ḥattā ḥīne kāne taḥte'l-mibḏa'i yuḥāvilūne en yukni'ūhū bi-enne fuḳdāni'l-rucūleti arḥamu min fuḳdāni'l-ḥayāt [68/14-15]	Deyim	"Bıçak altındayken onu, hayatını kay- betmektense er- kekliğini kaybet- mesinin daha iyi olduğuna ikna et- meye çalıştıkla- rında da reddet- mişti bunu." [48/20-22]	Hayatını kaybet-: Birleşik fiil

23.	"وبعد مسير أكثر من عشر ساعات حل الظلام." Ve ba‘de mesīri ekşere min ‘aşri sâ‘atin ħalle’z-żalām [70/8-9]	Deyim	“On saat yürüdük- ten sonra karanlık basmış. ” [49/25-26]	Karanlık bas-: Birleşik fiil
24.	"وحين التقطته سيارة على طريق الجهرة كان على وشك أن يلفظ آخر أنفاسه" Ve ħīne ilteķaţathū seyyāratun ‘alā ţarīķi’l-Cehre kāne ‘alā veşeki en yelfīza āħıra enfāsih [71/1-3]	Deyim	“El-Cehre yolunda bir araba durup onu aldığında son nefe- sini vermek üze- reymiş.” [50/6-8]	Son nefesini ver-: Birleşik fiil
25.	"يجب أن لا نضيع وقتاً أكثر.. Yecibu en lā nuḍayyi’a vakten ekşer [83/17]	Deyim	“Daha fazla vakit kaybetmemeliyiz. ” [58/23]	Vakit kaybet-: Birleşik fiil
26.	"لقد صرفت حياتك مغامراً" Leķad şarafte ħayāteke muğāmīran [89/6]	Deyim	“ Hayatını macera- larla geçirdin. ” [61/25]	Hayatını geçir-: Birleşik fiil
27.	"وكان من الواضح أنه أمضى وقتاً طيباً وهو يتفكر في القصة كما رواها الحاج رضا له على الهاتف.. Ve kāne mine’l-vāḍih ennehū emḍā vakten ṭayyiben ve huve yete- fekkeru fī’l-ķışşati kemā ravāhe’l-Ĥāccu Rıḍā lehū ‘ala’l-hāţif [98/4-5]	Deyim	“Hacı Rıda’nın te- lefonda anlattıkla- rına bakılırsa Basra’da harika va- kit geçirdiği açıktı.” [67/23-25]	Vakit geçir-: Bir- leşik fiil
28.	"يا لعنة الإله العلي القدير عليك" Yā la‘neta’l-ilāhi’l- ‘aliyi’l-kādīri ‘aleyk [100/7-8]	Beddua cümlesi	“O kudreti yüce Allah’ın laneti üzerine olsun. ” [69/7]	Allah’ın laneti üzerine olsun: Beddua cümlesi

29.	"قَاد أَبُو الْخِزْرَان سِيَارَتَهُ الْكَبِيرَةَ حِينَ هَبَطَ اللَّيْلُ مَتَجَهًّا إِلَى خَارِجِ الْمَدِينَةِ النَّائِمَةِ." Ḳade Ebū'l-Ḥayzurān seyyāratehū'l-kebīrati ḥīne hebeṭa'l-leyl muttecihen ilā ḥārici'l-medīneti'n- nā'ime [105/1-2]	Deyim	"Karanlık çöktü- günde Ebu'l-Hay- zuran tankerini uyuyan şehrin dı- şına sürdü." [71/1-2]	Karanlık çök-: Birleşik fiil
30.	"وَقَالَ فِي ذَاتِ نَفْسِهِ: بُوْدِي لَوْ تَلَدُ الْمَرْأَةُ بَعْدَ مِئَةِ شَهْرٍ مِنْ الْحَمْلِ!" Ve ḳāle fī zātī nefsiḥ: bi-vuddī lev telidu'l- mar'etu ba'de mi'eti şehrin mine'l-ḥaml [14/2-3]	Deyim	"“keşke kadınlar yüz ay gebelikten sonra doğursalar!” diye geçirdi için- den.” [11/24-25]	İçinden geçir-: Birleşik fiil
31.	"إِنَّنَا نَضْحِي بِحَيَاةِ الدَّلِيلِ مِنْ أَجْلِكُمْ" İnnenā nuḍaḥḥī bi- ḥayāti'd-delīli min eclikum [19/12]	Deyim	"Sizin için kılavu- zun hayatını tehli- keye atıyoruz” [15/20-21]	[Bir şeyi] tehli- keye at-: Birleşik fiil
32.	"وَرَعِمَ ذَلِكَ فَسَوْفَ أَقْدِمُ لَكَ خِدْمَةً كَبِيرَى" Ve rağme zālike fe- sevfē uḳaddimu leke ḥidmeten kubrā [22/16]	Deyim	"Buna rağmen sana hizmette kusur et- meyeceğim” [18/14]	[Bir şeyde] kusur etme-: Birleşik fiil
33.	"وَأَعْطَاهُ وَجْهَهُ الْحَادَ شَعُورًا بِأَنَّهُ أَمَامَ وَاحِدٍ مِنْ أَوْلَئِكَ الرِّجَالِ الَّذِينَ يَعْتَقِدُونَ أَنَّ اجْتِرَاحَ مَعْجَزَةٍ مَا هُوَ وَاجِبٌ مِنْ وَاجِبَاتِ رَبِّ الْعَائِلَةِ" Ve a'ṭāhū vechehū'l- ḥād şu'ūran bi-en- nehū emāme vāḥidin min ūlā'ike'l-ricālī'l- lezīne ya'teḳīdūne enne ictirāḥa mu'cize- tin mā huve vācibun	Deyim	"Adamın kararlı, sert yüzü, herhangi bir mucize yarat- makla mükellef bir aile reisi havası veriyordu kendi- sine” [18/18-19]	[Bir şey] havası ver-: Birleşik fiil

	min vācibāti rabbi'l- ‘ā’ileh [23/2-3]			
34.	"وقال له إن عليه أن يدور حول الإتشفور كي يتلافى الوقوع في أيدي رجال الحدود، ثم يلتقيه على الطريق" Ve kıāle lehū inne ‘aleyhi en yedūra ḥavle’l- İçtifūr key ye- telāfā’l-vuķū ‘a fī eydī ricālī’l-ḥudūdi şumme yelteķīhī ‘alā’ṭ-ṭarīķ [24/3-4]	Deyim	“Sınır muhafızları- nın eline geçme- mek için H4 yo- lunu dolaştıktan sonra kendisiyle ileride yolda bulu- şacağını söyle- mişti” [19/9-11]	Eline geç-: Birle- şik fiil
35.	"أتفهم أنت معنى أن أسير كل هذه المسافة حول الإتشفور في عز الحر؟" Etefhemu ente ma‘nā en esīra kulle hāzihi’l- mesāfeti ḥavle’l- İç- tifūr fī ‘izzi’l-ḥar [24/5-6]	Deyim	“H4’ün etrafındaki bunca mesafeyi, hem de bu güneşin alnında dolanma- nın ne anlama gel- diğini biliyor mu- sun?” [19/12-14]	Güneşin alnında: Tümleç
36.	"والقى بصره بعيداً إلى رأس الطريق الأسود المستقيم" Ve elķā beşarahū be’īden ilā ra’si’ṭ- ṭarīķi’l-esvedī’l-mus- teķīm [26/18]	Deyim	“o dümdüz uzanan siyah yolun ileri- sine dikti gözünü ” [21/9-10]	Gözünü/gözlerini [bir şeye] dik-: Birleşik fiil
37.	"وصاح بملء رئتيه: أبو العبد.. يلعن أبوك.." Ve şāḥa bi-mil’i ri’eteyhī: Ebū’l- ‘Abd yel’an ebūk [27/4-6]	Deyim	“Avazı çıktığı ka- dar bağırdı: Ebu’l- Abd, Allah senin belanı versin!” [21/15-17]	Avazı çıktığı ka- dar bağır-: Birle- şik fiil
38.	"وصاح بملء رئتيه: أبو العبد.. يلعن أبوك.. أصلك" Ve şāḥa bi-mil’i ri’eteyhī: Ebū’l- ‘Abd... yel’an ebūk... yel’an aşlek	Beddua cümlesi	“Avazı çıktığı ka- dar bağırdı: Ebu’l- Abd, Allah senin belanı versin! Se- nin de yedi ceddin- nin de...” [21/15-18]	Allah senin belanı versin: Beddua cümlesi

	[27/4-6]			
39.	"وصاح بملء رنتيه: أبو العبد.. يلعن أبوك.. يلعن أصلك" Ve şāḥa bi-mil'i ri' eteyhī: Ebū'l-'Abd... yel'an ebūk... yel'an aşlek [27/4-6]	Beddua cümlesi	"Avazı çıktığı kadar bağırdı: Ebu'l-Abd, Allah senin belanı versin! Senin de yedi ceddinin de..." [21/15-18]	Senin de yedi ceddinin de (belanı versin): Beddua cümlesi
40.	"هناك في الكويت يستطيع المرء أن يجمع نقوداً في مثل لمح البصر" Hunāke fi'l-Kuweyt yesteṭī'u'l-mar'u en yecme'a nuḳūden fi mişli lemḥi'l-beşar [27/13-14]	Deyim	"Kuweyt'te para biriktirmek çocuk oyuncağı gibi bir şey" [21/25-26]	Çocuk oyuncağı gibi bir şey: Sıfat Tamlaması
41.	"شد على النقود في جيبه وتحفز في مكانه" Şedde'alā'n-nuḳūdi fi ceybihī ve teḥaffeze fi mekānih [28/13]	Deyim	"Cebindeki paraları avucunun içine alarak tetikte bekledi." [22/15-16]	Tetikte bekle:- Birleşik fiil
42.	"ابتسم الرجل السمين، ثم تناولت ابتسامته فانفجر ضاحكاً بصخب" İbteseme'r- raculu's-semīn, şumme teṭāvellet ibtisāmetuhū fe'nfecera ḏāḥiken bi-şaḥab [29/3-4]	Deyim	"Şişman adam gülümsedi, ardından kahkahalar attı." [22/25]	Kahkaha[lar] at:- Birleşik fiil
43.	"بارك الله فيك، ولكنني تعب قليلاً" Bārake'l-lāhu fik ve lākinnenī te'ibun ḳalīlen [32/15]	Dua cümlesi	"Allah razı olsun. Biraz yorgunum" [25/3]	Allah razı olsun: Dua cümlesi
44.	"كلا، نحمد الله أنكم كثير" Kellā, naḥmedu'l-lāha ennekum küşür	Deyim	"Yok. Hamdolsun ki sayınız çok." [25/5]	Hamdolsun: Cümlemsi

	[32/17]			
45.	"تريد أن تشكوني إلى الشرطة يا ابن ال.." Turīdu en teşkūnī ilā'ş-şurtatī yā ib-ne'l... [36/18]	Sövgü ifadesi	"Demek beni polise şikâyet edeceksin, seni orospunun..." [27/15]	Seni orospunun: Sövgü ifadesi
46.	"تحفز في مكانه لبرهة وجيزة" Teḥaffeze fī mekānihī li-burhetin vecīzeh [37/6]	Deyim	"Kısa bir süre atağa geçmek için durdu." [27/23]	Atağa geç-: Birleşik fiil
47.	"دار على عقبيه واجتاز الباب إلى الخارج" Dāra 'alā 'aḳıbeyhī ve'ctāze'l-bābe ilā'l-hāric [37/11]	Deyim	"Mervan gerisin geri dönerek kapıdan dışarı çıktı." [27/29]	Gerisin geri dön-: Birleşik fiil
48.	"اقترب الرجل منه وشبك ذراعه بذراعه كأنه يعرفه منذ زمن بعيد." İḳterabe'r-raculu minhū ve şebeke zīrā'ahū bi-zīrā'ihī ke'ennehū ya'rifuhū munzu zemenin be'īd [39/6-7]	Deyim	"Adam Mervan'a sokularak kırık yıldır tanıyormuşçasına koluna girdi." [28/30-31]	Koluna gir-: Birleşik fiil
49.	"وانه يشعر الآن بمزيد من الارتياح لأنه كتب تلك الرسالة قبل أن تخيب آماله كلها في دكان الرجل السمين فيضيع صفاء الفرح الذي صبه في تلك الرسالة.." Ve innehū yeş'uru'l-āne bi-mezīdin mine'l-irtiyāhī li-ennehū ketebe tilke'r-risālete ḳable en teḥībe āmāluhū kul-luhā fī dukkeni'r-raculi's-semīn fe-yeḏī'u	Deyim	"Mektubunu, şişman adamın yazıhanesinde bütün hayalleri suya düşmeden önce satırlara döktüğü neshenin saflığını yitirmeden yazdığı için seviniyordu." [29/24-26]	[Hayalleri] suya düş-: Birleşik fiil

	ṣafā' u'l-ferāḥi'l-lezī ṣabbehū fī tilke'r- risāleh [40/12-14]			
50.	"صحيح أن أباه قام بعمل كرهه، ولكن من منا لا يفعل ذلك بين الفينة والأخرى؟" Şaḥīḥun enne ebāhū kāme bi-'amelin kerīh ve lākin men minnā lā yef'alu zālike beyne'l- feynetī ve'l-uḥrā [41/15-16]	Deyim	"Babasının iğrenç bir şey yaptığı doğ- ruydu ama hangi- miz zaman zaman hata yapmayız ki?" [30/18-20]	Zaman zaman: İkileme
51.	"إنه على عتبة قبره ويريد أن يهبطه مطمئناً على مصير ابنته التي رفضها الجميع بسبب تلك الساق المبتورة من أعلى الفخذ" İnnehū 'alā 'atebeti kabhrihī ve yurīdu en yehbiṭahū muṭma'in- nen 'alā maṣīri'bne- tiḥī'l-leṭī rafaḍahā'l- cemī' bi-sebebi tilke's-sāki'l- mebtūratī min a'lā'l- fehḥz [43/11-13]	Deyim	"Adam bir ayağı- nın çukurda oldu- ğunu, kalçadan ke- silmiş bacağı yü- zünden kimsenin evlenmeye yanaş- madığı kızının mü- rūvvetini görmeden mezarında huzurlu yatamayacağını söylemiş." [31/26-28]	Bir ayağı çukurda ol-: Birleşik fiil
52.	"كان أبو الخيزران ينظر إليه من طرف حذقيته" Kāne Ebū'l-Hayzurān yenzuru ileyhī min ṭarfi ḥadeḳateyh [43/17-18]	Deyim	"Ebu'l-Hayzuran ona yan gözle ba- kıyordu." [32/3-4]	Yan gözle bak-: Birleşik fiil
53.	"لا بأس! لا بأس.." Lā be's! Lā be's... [49/5]	Deyim	"Zararı yoktu. Hiç zararı yoktu." [35/20]	Zararı yok (TDKSb, i.m.): Cümle
54.	"إذا تجاهله فلسوف يعرف كيف يهتدي إلى أول الطريق كما اهتدى الكثيرون" İzā tecāhelehū fele- sewfe ya'rifu keyfe yehṭedī ilā evveli't-	Deyim	"ama ağabeyi onu görmezden gelirse o da herkes gibi kendine bir yol bulmayı öğrene- cekti." [35/21-23]	Yol bul-: Birleşik fiil

	ṭarīḳi kemā ihtedā'l-keṣīrūn [49/6-7]			
55.	"أنت تعرف يا مروان بأن لا يد لي في الأمر" Ente ta'rifu yā Mervān'a bi-enne lā yed lī fi'l-emr [49/14]	Deyim	" Elim kolum bağ-lydı oğlum, biliyorsun." [36/1]	Eli kolu bağlı [ol-]: Birleşik fiil
56.	"بدأت تشهق بالبكاء" Bede'et teṣheḳu bi'l-bukā' [50/8-9]	Deyim	"Şefika hıçkıra hıçkıra ağı-yordu. " [36/15]	Hıçkıra hıçkıra ağla-: Birleşik fiil
57.	"وفقك الله يا مروان يا سبع" Veffaḳake'l-lāhu yā Mervān yā seb' [50/10]	Dua cümlesi	" Allah yardımcın olsun Mervan, yiğit oğlan" [36/16]	Allah yardımcın olsun: Dua cümlesi
58.	"إذن، دعونا نختصر الوقت" İzen, de'ūnā naḥteşiru'l-vaḳt [52/18]	Deyim	"Öyleyse kısa kesip vakit kazanalım " [38/15]	Vakit kazan-: Birleşik fiil
59.	"يجب أن نكون على بينة من الأمر" Yecibu en nekūne 'alā beyyinetin mine'l-emr [53/11]	Deyim	" Açık açık konuş-malıyız. " [38/28]	Açık açık konuş-: Birleşik fiil
60.	"ثم نقل بصره فوق الوجوه جميعاً ببطء وببرود حتى قرراره فوق وجه أسعد" Şumme naḳḳale beşarahū fevḳa'l-vucūhi cemī'an bi-buṭ'in ve bi-burūdin ḥattā ḳarra ḳarāruhū fevḳa vechi Es'ad [53/13-15]	Deyim	"Soğuk bakışlarını hepsinin yüzlerinde yavaş yavaş gezdirdikten sonra gözlerini Esad'a dikti" [38-39/30-1]	Bakışlarını gezdir-: Birleşik fiil
61.	"ثم نقل بصره فوق الوجوه جميعاً ببطء وببرود حتى قرراره فوق وجه أسعد"	Deyim	"Soğuk bakışlarını hepsinin yüzlerinde yavaş yavaş gezdirdikten sonra gözle-rini Esad'a dikti "	Gözünü/gözlerini [bir şeye] dik-: Birleşik fiil

	Ṣumme naḳḳale beṣarahū fevḳa'l- vucūhi cemī'an bi- buṭ'in ve bi-burūdin ḥattā ḳarra ḳarāruhū fevḳa vechi Es'ad [53/13-15]		[38-39/30-1]	
62.	"عشرة دنانير لا تنقص فلساً.. السلام عليكم" ‘Aṣaratu denānīrin lā tenḳuṣu fiṣen... es- selāmu ‘aleykum [54/5-6]	Selamlaşma sözü	“On dinardan bir kuruş aşağı olmaz. Haydi Allah’a ısmarladık.” [39/11-12]	Allah'a ısmarladık (TDKSb, i.m.): Cümle
63.	"لم يخيب آمال أولئك الذين وقفوا على جانبي الطريق يترجون عليه" Lem yuhayyīb āmāle ülā'ike'l-lezīne vaḳafū ‘alā cānibey't-ṭarīki yeteferracūne ‘aleyh [55/8-9]	Deyim	“Yol kenarında onu izleyenleri hayal kırıklığına uğrat- mamıştı.” [40/4-5]	Hayal kırıklığına uğrat-: Birleşik fiil
64.	"لماذا لا تنتهز الفرصة فترتق بقرشين نظيفين طالما أنت هنا" Limāzā lā tentehizu'l- furṣate fe-tertezika bi-kırṣayni nezīfeyni ṭālemā ente hunā [58/5-6]	Deyim	“Hazır buradayken neden fırsattan ya- rarlanıp helalin- den iki kuruş ka- zanmıyorsun?” [41/27-28]	Fırsattan yararlan- : Birleşik fiil
65.	"ولكنه قبل أن ينطق دور بصره على الجميع" Ve lākinnehū ḳable en yantıka devvera beṣarahū ‘alā'l-cemī' [59/17-18]	Deyim	“Fakat konuşma- dan önce bakışla- rını herkesin üye- rinde tek tek dolaş- tırdı.” [42/30-31]	Bakışlarını dolaş- tır-: Birleşik fiil
66.	"ولاحظ مروان أن أبا قيس يشبه والده إلى حد بعيد، فأشاح بوجهه عنه" Ve lāḥaza Mervān enne Ebā Ḳays yuṣ- bihu vālidehū ilā ḥad- din be'īd, fe-eṣāḥa bi- vechihī ‘anh	Deyim	“Mervan, onun ba- basına ne çok ben- zediğini fark edince gözlerini kaçırdı.” [43/24-25]	Gözlerini kaçır-: Birleşik fiil

	[61/3-4]			
67.	"انفجر أبو الخيزران ضاحكاً كأنه لم يكن هو الذي قال ذلك" İnfecera Ebū'l-Ḥay- zurān ḍāḥiken ke'en- nehū lem yekun huve'l-lezī kāle zālik [66/4]	Deyim	"Ebu'l-Hayzuran, bu lafları eden ken- disi değilmiş gibi kahkahalar pat- lattı." [46-47/19-1]	Kahkaha[lar] pat- lat-: Birleşik fiil
68.	"إن الرجل السمين يبدو طيباً، لقد ملت إليه" İnne'r-racule's-semīne yebdū ṭayyiben, leḡad miltu ileyh [70/2]	Deyim	"O şişman adam iyi yürekli biriydi. Ona içim ısındı." [49/18]	İçi ısın-: Birleşik fiil
69.	"كان يريد أن يعود إلى البصرة فور أن يسترد صحته" Kāne yurīdu en ye'ūde ilā'l-Baṣra fevra en yesteridde ṣiḥḥeteh [71/4]	Deyim	"sağlığına kavu- şur kavuşmaz Basra'ya dönmek istiyormuş." [50/9-10]	Sağlığına kavuş-: Birleşik fiil
70.	"كانوا يتصببون عرقاً، إلا إن قميص أبي الخيزران كان مبتلاً تماماً" Kānū yeteşabbēbūne 'araḡan, illā inne ḡamīṣa Ebī'l-Ḥay- zurān kāne mubtellen temāmen [73/16-17]	Deyim	"Herkes şıpır şıpır terliyordu. Ebu'l- Hayzuran'ın göm- leği ise tamamen ıslanmıştı" [52/5-6]	Şıpır şıpır terle-: Birleşik fiil
71.	"حسم مروان رأيه فاقترب متسرعاً من السلم الحديدي" Ḥeseme Mervān ra'yehū fe'ḡterebe muteserri'en mine's- sullemi'l-ḡadīdiy [75/2]	Deyim	"Mervan kararını vererek hızlıca de- mir merdivene yak- laştı." [52/31]	Karar ver-: Birle- şik fiil
72.	"لم يرفع قدمه عن مضط البنزين قيد شعرة"	Deyim	"ayağını gaz peda- lından bir an olsun kaldırmadı."	Bir an olsun: Cümlemsi

	Lem yarfa ' kademehū 'an maḡḡaṭi'l-benzīn ḡayde ṣa'rah [78/12-13]		[55/12-13]	
73.	"انفجر الرجل ضاحكاً من أعماقه" İnfecera'r- raculu ḡāḡiken min a'māḡīḡ [79/14]	Deyim	"Adam içten bir kahkaha attı. " [56/1]	Kahkaha at-: Birleşik fiil
74.	"وبأقل من لمح البصر كان يدور المحرك فيمزق السكون الضارب فوق صفوان وينطلق إلى الطريق من جديد." Ve bi'eḡalli min lemḡi'l-beṣari kāne yudevviru'l-muḡarrike fe-yumezzīḡu's- sukūne'd-ḡāribe fevḡa Ṣafvān ve yaṇṭalıḡu ilā't-ṭarīḡi min cedīd [79/17-18]	Deyim	" göz açıp kapayın- caya kadar marṣa basarak Ṣafvān'ın üstüne çökmüş sükūneti yırtıp ye- niden yola ko- yuldu." [56/4-5]	Göz açıp kapayın- caya kadar: Tüm- leş
75.	"رف عينيه رفات سريعة" Raffa 'eyneyhī raffātin serī'a [81/3]	Deyim	" Kirpiklerini hızlı hızlı kırpıştırdı. " [56/29-30]	Kirpiklerini kır- pıştır-: Birleşik fiil
76.	"لم يجبه أحد.. فدور نظره فوق وجوههم." Lem yucibhū eḡad... fe-devvara neṣarahū fevḡa vucūhihim [82/7]	Deyim	"Kimse yanıtla- madı. Bunun üye- rine bakışlarını onların yüzlerinde dolaştırdı. " [57/25-26]	Bakışlarını dolaş- tır-: Birleşik fiil
77.	"يلعن أبو هالبدلة" Yil'an ebū hā'l-bed- leh [89/14-15]	Beddua cümlesi	" Lanet olsun şu üniformaya." [62/6]	Lanet olsun: Bed- dua cümlesi
78.	"لقد التقت العيون فجأة" Leḡad ilteḡat el- 'uyūnu fec'eh [90/10]	Deyim	"Birden göz göze geldiler. " [62/24]	Göz göze gel-: Birleşik fiil

79.	"قال أبو الخيزران دون أن يرفع بصره عن الأرض." Kāle Ebū'l-Ḥayzurān dūne en yarfa'a beṣarahū 'ani'l-arḍ [91/6]	Deyim	"Ebu'l-Hayzuran gözlerini yerden kaldırmadan ce- vap verdi." [63/8]	Gözlerini kaldır-: Birleşik fiil
80.	"ثم ثبت نظره على وجه الرجل السمين" Ṣumme ṣebbete neṣarahū 'alā vechi'r-raculī's-semīn [94/13-14]	Deyim	"Sonra bakışlarını şişman adamın üzerinde sabit- ledi. " [65/8-9]	Bakışlarını [birinin] üzerin- den sabitle-: Bir- leşik fiil
81.	"تبادل الموظفون النظر ثم انفجروا ضاحكين من جديد" Tebādele'l-mu- vaẓẓafūne'n-neẓara ṣumme'nfecerū ḍāḥikīne min cedīd [94/16]	Deyim	"Memurlar birbir- lerine bakıp yeni- den kahkahayı bastılar. " [65/11]	Kahkahayı bas- (KL, <i>kahkaha</i> m.): Birleşik fiil
82.	"آه يا ملعون يا أبا خيزرانة! لماذا لا تتذكر أنك على عجلة حين تكون في البصرة؟ ها؟" Āh yā mel'ūn yā Ebā Ḥayzurāne! Limezā lā tetezekkeru enneke 'alā 'aceletin ḥīne tekūnu fī'l-Baṣrah? Hā? [96/5-6]	ünlem ifa- desi	"Ah, seni mel'un seni! Seni gidi Ebu Hayzurane. Basra'dayken ace- len yoktu ama ha?" [66/12-13]	Seni gidi: Cüm- lemsi
83.	"الحاج رضا حكى لنا القصة من الألف للياء..." El-Ḥāccu Rıdā ḥekā lenā'l-kıṣṣate mine'l-elifi li'l-yā' [96/9-10]	Deyim	"Hacı Rıda, a'dan z'ye her şeyi an- lattı." [66/17-18]	A'dan z'ye [olan] her şey: Eksiltili sıfat tamlaması
84.	"كوكب! كوكب! يا أبا خيزرانة يا ملعون" Kevkeb! Kevkeb! Yā Ebā Ḥayzurāne yā mel'ūn [96/18]	ünlem ifa- desi	"Kevkeb. Kevkeb. Seni gidi şeytan, seni Ebu Hay- zurane" [66/27]	Seni gidi [...]: Cümlemsi

85.	"لقد فكر بها ليل نهار" Leḳad fekkera bihā leyle nehār [97/14]	Deyim	"Kaç gündür gece gündüz bu maceraları düşünüyor..." [67/12-13]	Gece gündüz: İki-leme
86.	"يا سلام يا أبو خيزرانة.. يا سلام يا ملعون.." Yā selām yā Ebū Ḥayzurāne... Yā selām yā mel'ūn... [97-98/18-1]	ünlem ifadesi	" Vay canına , Ebu Hayzurane! Seni hınzır!" [67/18-19]	Vay canına (KL, vay m.): Cümlemsi
87.	"يا سلام يا أبو خيزرانة.. يا سلام يا ملعون.." Yā selām yā Ebū Ḥayzurāne... Yā selām yā mel'ūn... [97-98/18-1]	ünlem ifadesi	"Vay canına, Ebu Hayzurane! Seni hınzır! " [67/18-19]	Seni hınzır: Cümlemsi
88.	"ضح أبو باقر بالضحك من جديد" Ḍacce Ebū Bāḳır bi'd-ḍaḥiki min cedīd [99/1]	Deyim	"Ebu Bāḳır yeniden bir kahkaha patlattı " [68/11]	Kahkaha patlat-: Birleşik fiil
89.	"وخيل إليه أنه على وشك أن يقع فوق مقوده مغمياً عليه.." Ve ḥuyyile ileyhī ennehū 'alā veṣeki en yeḳa'a fevḳa miḳvadihī muḡmiyen 'aleyh [99-100/18-1]	Deyim	"Direksiyona yığılıp baygınlık geçirecekmiş gibi hissediyordu kendini." [68/30-31]	Baygınlık geçir-: Birleşik fiil
90.	"يا لعنة الله عليكم كلكم.." Yā la 'nete'l-lāhi 'aleykum kullekum [100/10]	Beddua cümlesi	"Allah topunuzun bin belasını versin. " [69/10]	Allah [bin] belasını versin: Beddua cümlesi
91.	"لقد قرر قراره منذ الظهيرة على أن يدفنهم واحداً واحداً في ثلاثة قبور." Leḳad ḳarra ḳarāruhū munzu'z-zahīrati 'alā en yedfihum vāḥiden vāḥiden fī ṣelāseti ḳubūr	Deyim	"Öğleyin her birini ayrı mezarlara defnetmeye karar vermişti. " [71/7-8]	Karar ver-: Birleşik fiil

	[105/8-9]			
92.	"ثم كر عائداً إلى الورااء ببطء محاولاً قدر الإمكان أن يخلط آثار عجلات سيارته بالآثار الأخرى" Şumme kerra ‘ā’iden ilā’l- verā’i bi-but’ in muḥāvilen ḳadra’l- imkāni en yaḥliṭa āṣāra ‘acelāti seyyāra- tiḥi bi’l-āṣāri’l-uḥrā [107/14-15]	Deyim	“Tankerin tekerlek izlerini mümkün olduğunca önceki izlere karıştırmaya çalışarak yavaş ya- vaş geriye doğru gitti.” [72/29-31]	Mümkün ol-: Bir- leşik fiil
93.	"وعاد أدراجه إلى السيارة ماشياً على حافتي حذائه" Ve ‘āde edrāceḥū ilā’s-seyyāratī māṣi- yen ‘alā ḥāfetey ḥizā’ih [108/1-2]	Deyim	“Ayaklarının dış kenarlarına basa basa araca geri döndü.” [73/3-4]	Geri dön-: Birle- şik fiil

1.2. KAYNAK METİNDE KALIP YAPI OLMAYAN ANCAK HEDEF METNE KALIP YAPIYLA AKTARILANLAR

Kaynak metinde kalıp yapı olarak değerlendirilmeyen 538 ifade hedef metne kalıp yapıyla çevrilmiştir⁹:

	Kaynak Metin	Tür	Hedef Metin	Kalıp İfade
1.	"أراح أبو قيس صدره فوق التراب الندي، فبدأت الأرض تخفق من تحته" Erāḥa Ebū Kays ṣadrahū fevka't- turābi'n-nedī, fe- bedā'et el-arḍu taḥfiḳu min taḥtiḥ [7/1-2]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Ebu Kays çiy düşmüş toprakta göğsünü dinlendi- rirken altındaki toprağın nabzı at- maya başladı." [7/1-2]	Çiy düş-: Birleşik fiil
2.	"فبدأت الأرض تخفق من تحته" Fe-bedā'et el-arḍu taḥfiḳu min taḥtiḥ [7/1-2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"altındaki topra- ğın nabzı atmaya başladı." [7/1-2]	Nabzı at-: Birle- şik fiil
3.	"ثم تعبر إلى خلاياه" Ṣumme ta'buru ilā ḥalāyāḥ [7/2-3]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"hücrelerine nü- fuz ediyordu " [7/3-4]	Nüfuz et-: Birle- şik fiil
4.	"في كل مرة يرمي بصدره فوق التراب يحس ذلك الوجيب كأنما قلب الأرض مازال، منذ أن استلقى هناك أول مرة، يشق طريقاً قاسياً إلى النور قادماً من أعماق أعماق الجحيم" Fī külli merratin yermī bi-ṣadriḥi fevka't-turābi yuḥissu zālike'l- vecībe ke'ennemā ḥalbu'l-arḍi māzāle, munzu en'stelkā	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Göğsünü toprağa her koyduğunda yerin kalbini, sanki cehennem en derinliklerin- den hareket edi- yor ve sarp bir yolu yara yara ışığa doğru ilerli- yormuşçasına his- sediyordu " [7/4-6]	Hisset-: Birleşik fiil

⁹ Çeviri metindeki birleşik fiillerde yer alan ikilemeler, ayrıca tekrar yapı olarak değerlendirilmemiştir.

	hunāke evvele mer-rah, yeşuḳḳu ṭarīḳan ḳāsiyyen ilā'n-nūri ḳādimen min a'maḳi a'māḳi'l-cehīm [7/3-5]			
5.	"في كل مرة يرمي بصدره فوق التراب يحس ذلك الوجيب كأنما قلب الأرض مازال، منذ أن استلقى هناك أول مرة، يشق طريقاً قاسياً إلى النور قادماً من أعماق أعماق الجحيم" Fī külli merratin yermī bi-şadrihī fevḳa't-turābi yuḥissu zālike'l- vecībe ke'ennemā ḳalbu'l-arḍi māzāle, munzu en'stelkā hunāke evvele mer- rah, yeşuḳḳu ṭarīḳan ḳāsiyyen ilā'n-nūri ḳādimen min a'maḳi a'māḳi'l-cehīm [7/3-5]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Göğsünü toprağa her koyduğunda yerin kal-bini, sanki cehennemin en derinliklerin- den hareket edi- yor ve sarp bir yolu yara yara ışığa doğru ilerli- yormuşçasına hissediyordu" [7/4-6]	Yara yara ilerle-: Birleşik fiil
6.	"قادماً من أعماق أعماق الجحيم" ḳādimen min a'maḳi a'māḳi'l- cehīm [7/5]	Tek ögeli bir sözcük: Zarf	"Cehennemin en derinliklerinden hareket ediyor" [7/4-5]	Hareket et-: Birle- şik fiil
7.	"في الأرض التي تركها منذ عشر سنوات" Fi'l-arḍi'l-letī tera- kehā munzu 'aşra senevāt [7/6-7]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"On yıl önce terk ettiği toprakta" [7/6-7]	Terk et-: Birleşik fiil
8.	"أي هراء خبيث!" Eyyu hurā'in ḥabiş!	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Saçmalığın dik âlâsı!" [7/11]	[Bir şeyin] dik âlâsı: Belirtili isim tamlaması

	[7/9]			
9.	"تلك التي إذا تشقها ماجت في جبينه ثم انهالت مهومة في عروقه" Tilke'l-letī izā te- neşşakahā mācet fī cebīnihī şumme inhālet mehūmeten fī 'urūḳihī [7/9-10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"İçine çekince alanında dalgalan- nan, sonra da da- marlarına dökül- düğü yerde pinek- leyen koku?" [7/11-13]	İçine çek-: Birle- şik fiil
10.	"كلما تنفس رائحة الأرض وهو مستلق فوقها" Kullemā teneffese rā'ihate'l-arḍi ve huve mustelḳin fevḳahā [7/10-11]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Yattığı yerden toprağın koku- sunu içine çektiği her seferinde" [7/13-14]	İçine çek-: Birle- şik fiil
11.	"وأخذ يتطلع إلى السماء: كانت بيضاء متوهجة" Ve eḫāze ye- teṭalla'u ilā's- semā': Kānet beyḍā'e mute- vehhice [8/6-7]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Gökyüzüne bak- maya başladı; alev alev be- yazdı." [8/5]	Alev alev: İki- leme
12.	"وحسب لوهلة أنه على وشك أن يبكي" Ve ḥasibe li-vehle- tin ennehū 'alā ve- şeki en yebkī [8/9]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ve ağlamaklı oldu." [8/7-8]	Ağlamaklı ol-: Birleşik fiil
13.	"مازال الطائر يحوم وحيداً مثل نقطة سوداء في ذلك الوهج المترامي فوقه" Māzāle'ṭ-tā'iru yehūmu veḥīden mişle nuḳṭatin sevdā'e fī zālike'l- veheci'l-muterāmī fevḳahū [8/11-12]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Üzerindeki uç- suz bucaksız yala- zın içindeki kuş, siyah bir nokta gibi tek başına halkalanıp duru- yordu." [8/9-10]	Halkalanıp dur-: Birleşik fiil

14.	"ما زال الطائر يحوم وحيداً مثل نقطة سوداء في ذلك الوجه المترامي فوقه" Māzāle't-tā'iru yeḥūmu veḥīden mişle nuḳṭatin sevdā'e fī zālike'l- veheci'l-muterāmī fevḳahū [8/11-12]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Üzerindeki uç-suz bucaksız yalazın içindeki kuş, siyah bir nokta gibi tek başına halkalanıp duruyordu." [8/9-10]	Uçsuz bucaksız: İkileme
15.	"و حين يلتقي النهران الكبيران، دجلة والفرات، يشكلان نهراً واحداً اسمه شط العرب" Ve ḥīne yelteḳī'n- nehreyni'l-keбіreyṇ Dicle ve'l-Furāt yuşekkilāni nehran vāḥiden ismuhū Şaṭṭu'l-'Arab [8/15-16]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"iki büyük nehir, Dicle ile Fırat bir- leşince Şattülarap adı verilen tek bir nehir oluşturur- lar" [8/13-14]	Ad veril-: Birleşik fiil
16.	"قال ذلك عشر مرات بصوته الرفيع" Ḳāle zālike 'aşra merrātin bi-şav- tiḥī'r-rafi' [8/17-18]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Yüksek sesiyle defalarca bunları tekrar ettiği sı- rada" [8/17-18]	Tekrar et-: Birle- şik fiil
17.	"فارتقى حجراً وأخذ يتلصص من الشباك" Fe'rteḳā ḥeceran ve eḥaze yetelaşşāşu mine'ş-şubbāk [9/1-2]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Bir taşın üzerine çıkış, pencere- den içeriye kulak kabartmıştı" [8/19-20]	Kulak kabart-: Birleşik fiil
18.	"وكان يصيح بأعلى صوته" Ve kāne yaşıḥu bi- a'lā şavtiḥī [9/3]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ve avazı çıktığı kadar bağırı- yordu" [8/21]	Avazı çıktığı ka- dar bağır-: Birle- şik fiil
19.	"عاد فنزل عن الحجر وأكمل طريقه" 'āde fe'nezele 'ani'l-ḥeceri ve ek- mele tarīḳahū	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Ebu Kays taşın üzerinden indi ve yoluna devam etti" [8/30]	Devam et-: Birle- şik fiil

	[9/11]			
20.	"وسوف تؤم الناس يوم الجمعة.. أليس كذلك؟" Ve sevfe te'ummu' n-nāse yevme'l-cum'a... Eleyse kezālik? [10/1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Cuma günleri namaz da kıldıracaksın değil mi?" [9/8]	Namaz kıldır-: Birleşik fiil
21.	"قال له المختار" Ḳāle lehu'l-muhtār [10/4]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	" Araya muhtar girdi " [9/11]	Araya gir-: Birleşik fiil
22.	"قال له المختار: وما الفرق؟" Ḳāle lehu'l-muhtāru: Ve mā'l-ferḳ? [10/4-5]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Araya muhtar girdi: Ne fark eder ?" [9/11-12]	Fark et-: Birleşik fiil
23.	"وعد المختار يلح: وما الفرق؟" Ve 'āde' l-muhtāru yulḥḥu : Ve mā'l-ferḳ? [10/7-8]	İki eylem	"“Ne farkı var?” diye ısrar etti muhtar” [9/14]	İsrar et-: Birleşik fiil
24.	"لم يجب الأستاذ سليم" Lem yucib el-ustāz Selīm [10/9]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Selim Hoca cevap vermedi " [9/15]	Cevap ver-: Birleşik fiil
25.	"كأنه يستغيث بواحد من الجالسين" Ke'ennehū yes-teḡīṣu bi-vāḥidin mine'l-cālīsīn [10/10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Orada bulunanlardan yardım almak istemiş gibi.” [9/15-16]	Yardım al-: Birleşik fiil
26.	"طيب، أنا لا أعرف كيف أصلي" Ṭayyib, enā lā a'rifu keyfe uṣallī [10/13]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Pekâlâ, nasıl namaz kılınacağını bilmiyorum” [9/21]	Namaz kılın-: Birleşik fiil
27.	"فأكد الأستاذ سليم مجدداً"	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Fakat Selim Hoca sözlerini teyit etti "	Teyit et-: Birleşik fiil

	Fe'ekkede'l-ustāz Selīm müceddeden [10/15]		[9/23-24]	
28.	"تبادل الجلس نظرات الاستغراب" Tebādele'l-cülusu naẓarāti'l-istiğrāb [10/17]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Köylüler birbir- lerine garip garip baktılar " [9/26]	Garip garip bak-: Birleşik fiil
29.	"إذ إنه أجاب بسرعة وهو ينهض" İz innehū ecābe bi- sur'atin ve huve yenhaḍ [11/2-3]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	" Ayağa kalkar- ken hemen ce- vapladı" [9/30-31]	Ayağa kalk-: Bir- leşik fiil
30.	"قد أكون ذا نفع" Ḳad ekūnu zā nef' [11/6]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Belki bir fay- dam dokunur " [10/3-4]	Faydası dokun-: Birleşik fiil
31.	"ترى لو عشت، لو أغرقك الفقر كما أغرقني.." Tūrā lev 'işte, lev ağrakake'l-fakru kemā ağraḳanī... [12/1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Sen de sağ kalıp yoksulluğa gö- mülseydin benim gibi" [10/14-15]	Sağ kal-: Birleşik fiil
32.	"وعاد ينظر إلى النهر الكبير كأنه لم يره قبل ذلك." Ve 'āde yenḏuru ilā'n-nehri'l-kebīr ke'ennehū lem ye- rahū ḳable zālike [12/4-5]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"ve bakışlarını koca nehre dikti yeniden, ilk kez görürcesine." [10/18-19]	Bakışlarını dik-: Birleşik fiil
33.	"نهر كبير تسير فيه البواخر محملة بالتمر والقش كأنه شارع في وسط البلد تسير فيه السيارات.." Nehrun kebīrun tesīru fihi'l- bevāhıru muḥem- meleten bi't-temri ve'l-ḳaṣṣi ke'en-	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Hurma ve saman yükü vapurların, şehir merkezin- deki otomobililer gibi fink attığı büyük bir ne- hir..." [10/20-21]	Fink at-: Birleşik fiil

	nehū ṣāri'un fī ve-seṭi'l-beledi tesīru fihi's-seyyārāt... [12/5-6]			
34.	"هكذا صاح ابنه، قيس، بسرعة حين سأله تلك الليلة: ما هو شط العرب؟" Hekezā ṣāḥa ib-nuhū Ḳays bi-sur'atin ḥīne se'elehū tilke'l-ley-leh: mā huve Ṣaṭṭu'l-'Arab [12/7-8]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"o gece "Ṣattūlarap nedir?" sorusuna böyle cevap vermişti oğlu Kays" [10/21-22]	Cevap ver-: Birleşik fiil
35.	"إلا إن قيس صاح الجواب بسرعة" İllā inne Ḳays ṣāḥa'l-cevābe bi-sur'ah [12/9]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Oğlan soruyu bir çırpıda yanıtlamış " [10/23-24]	Bir çırpıda yanıtla-: Birleşik fiil
36.	"أحس بشيء من الخجل، وقال ببطء: إنني أعرف ذلك من قبل" Eḥesse bi-ṣey'in mine'l-ḥaceli ve kāle bi-but'in: İn-nenī a'rifu zālike min qabl [12/12-13]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"“Bunu önceden biliyordum” dedi utana sıkıla. ” [10/27-28]	Utana sıkıla: İki-leme
37.	"قام واقترب منها" Ḳāme ve'ḳterabe minhā [13/4]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Ebu Kays ayağa kalkıp karısına yaklaştı" [11/10]	Ayağa kalk-: Birleşik fiil
38.	"ولكنها أنجبت بنتاً سماها حسناً" Ve lākinnehā enceb binten sem-mehā Ḥesnā [13/10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Fakat karısı bir kız çocuk doğurdu. Adını Hesna koydular " [11/17]	Adını koy-: Birleşik fiil
39.	"طيب، طيب، إهدني" Tek ögeli bir sözcük: Eylem	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Tamam. Tamam. Sakin ol. " [11/23]	Sakin ol-: Birleşik fiil

	Tayyib, tayyib, ihde'ī [14/1]			
40.	"لا تتحرك كثيراً" Lā teteḥarrakī keṣīran [14/14]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Tamam, sen fazla hareket etme " [12/7]	Hareket et-: Birle- şik fiil
41.	"أسرع... أسرع.." Esri'... Esri'... [14/15]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	" Çabuk ol be adam, çabuk!" [12/8]	Çabuk ol-: Birle- şik fiil
42.	"هروّل إلى الخارج، وحين صفق وراءه الباب سمع صوت الوليد، فعاد" Harvele ilā'l- ḥārici ve ḥīne ṣafaḳa verā'ehū'l- bāb semi'a ṣavte'l- velīd, fe'āde [14/16-17]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu Kays o te- laşla dışarı koştu. kapıyı ardından çarpmıştı ki yeni doğan bebeğin se- sini duyunca geri döndü" [12/9-10]	Dışarı koş-: Birle- şik fiil
43.	"وحين صفق وراءه الباب سمع صوت الوليد، فعاد" Ve ḥīne ṣafaḳa verā'ehū'l-bāb semi'a ṣavte'l- velīd, fe'āde [14/16-17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"kapıyı ardından çarpmıştı ki yeni doğan bebeğin se- sini duyunca geri döndü " [12/9-10]	Geri dön-: Birle- şik fiil
44.	"قام ونفض التراب عن ملابسه ووقف يحدق إلى النهر" Ḳāme ve nefeda't- turābe 'an melābi- sihī ve veḳafe yuhaddiḳu ilā'n- nehr [15/2]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu Kays ayağa kalkıp üstündeki tozu toprağı silke- lerken bakışlarını ırmağa dikti. " [12/15-16]	Bakışlarını dik-: Birleşik fiil
45.	"ونفض عن رأسه كل الأفكار التي تجمعت كجيش زاحفة من النمل" Ve nefeda 'an ra'sihī kulle'l-	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	" Kıvıl kıvıl ka- rınca orduları gibi kafasına üşüşen düşünceleri silke- ledi." [12/17-18]	Kıvıl kıvıl: İki- leme

	efkārī'l-letī te- ceme'et ke-cuyūşin zāhifetin mine'n- neml [15/4-5]			
46.	"وراء هذا الشط، وراءه فقط، توجد كل الأشياء التي حرّمها" Verā'a hāzā'ş-şatt, verā'ehū fekaṭ tuvcedu kullu'l- eşyā'i'letī ḥuri- mehā [15/6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	" Mahrum kal- dığı her şey, bu ır- mağın ardın- daydı." [12/19]	Mahrum kal-: Bir- leşik fiil
47.	"لا بد أنها شيء موجود، من حجر وتراب وماء وسماء" Lābudde ennehā şey'un mevcūdun, min ḥecerin ve turābin ve mā'in ve semā' [15/8-9]	—	"taştan, topraktan, sudan ve gökyü- zünden oluşan kanlı canlı ger- çeklerdi." [12/22-23]	Kanlı canlı: İki- leme
48.	"سعد، صديقه الذي هاجر إلى هناك واشتغل سواقاً وعاد بأكياس من النقود قال إنه لا توجد هناك أية شجرة" Sa'd, şadīḳuhū'l- lezī hācera ilā hunāke ve'ştegale sevvākan ve 'āde bi-ekyāsın mine'n- nuḳūdi ḳāle innehū lā tuvcedu hunāke eyyetu şecerah [15/11-13]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Oraya göçmen gidip şoförlük ya- pan, sonra da deste deste para- larla dönen arka- daşı Saad, hiç ağaç olmadığını söylemişti." [12/25-27]	Deste deste: İki- leme
49.	"عشر أشجار ذات جذوع معقدة كانت تساقط زيتوناً وخيراً كل ربيع.." 'aşru eşcārin zātu cuzū'in mu'aḳḳadetin kānet tesāḳaṭu	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	" Boğum boğum dallarıyla her son- bahar bol zeytin veren on ağaç" [12/28-29]	Boğum boğum: İki- leme

	zeytūnen ve ḥayran kulle rabī' [15/14-15]			
50.	"ليس ثمة أشجار في الكويت" Leyse semmet eş- cārun fī'l-Kuveyt [15/15]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Oysa Kuveyt'te ağaç mağaç yok" [12/30]	Ağaç mağaç: İki- leme
51.	"وأنت مقع ككلب عجوز في بيت حقير" Ve ente muḥ'un ke-kelbin 'acūzin fī beytin ḥaḳīr [16/3]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Sen ise yaşlı, se- fil bir köpek gibi çömelip kaldın evde" [13/5-6]	Çömelip kal-: Bir- leşik fiil
52.	"فرفعت أكياساً مرقعة من الخيش بينك وبين الجيران الجدد" Fe-rafa'te ekyāsen muraḳḳa'aten mine'l-ḥīṣi bey- neke ve beyne'l- cīrāni'l-cudud [16/6-7]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Sen de kendinle yeni komşular arasına yamalı çu- vallardan perde- ler çekmiştin " [13/10-11]	Perde çek-: Birle- şik fiil
53.	"وبقيت مقعياً حتى جاءك سعد وأخذ يهزك مثلما يهز الحليب ليصير زبداً" Ve beḳīte muḥ'iy- yen ḥattā cā'eke Sa'd ve eḥāze ye- huzzuke mişlemā yuhezzu'l-ḥalību lī- yaşīra zubden [16/7-8]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"İşte böyle çöme- lip kalmıştın ki Saad gelip ya- yıkta ayran çalka- lar gibi sarsmıştı seni." [13/11-12]	Çömelip kal-: Bir- leşik fiil
54.	"وأخذت تهدد طفلها من جديد" Ve eḥāzet tuhed- hidu tıflehā min cedīd [16/12-13]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Sonra yeniden bebeğini pırpısla- maya devam etti " [13/16-17]	Devam et-: Birle- şik fiil
55.	"إنها مغامرة غير مأمونة العواقب"	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Sonu belli olma- yan bir macera- dan mı bahsediyorsun?"	Belli ol-: Birleşik fiil

	İnnehā muġāmera- tun ġayru me'mūneti'l- 'avākib [16/14]		[13/18]	
56.	"لم ترفع بصرها إليه، وكان هو يرفع أن لا تفعل" Lem terfa' beṣarahā ileyhī ve kāne huve yercū en lā tef'al [17/2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Kadın bakışlarını kocasına kaldır- madı. Ebu Kays da bunu yapma- masını ümit et- mişti. " [13/26-27]	Ümit et-: Birleşik fiil
57.	"لقد مرت عشر سنوات وأنت تعيش كالشحاذ.. حرام!" Laḳad merrat 'aşru senevātin ve ente te'īšu ke's- ṣeḥḥāz... Ḥarām [17/3-4]	Ünlem sözü.	"On yıl geçti ama sen hâlâ dilenci gibi yaşıyorsun. Yazık günah! " [13/28-29]	Yazık günah: İki- leme
58.	"ابنك قيس، متى سيعود للمدرسة؟" İbnuke Kays, metā se-ye'ūdu li-l-med- rese? [17/4]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Oğlun Kays ne zaman okula de- vam edecek? " [13/29-30]	Devam et-: Birle- şik fiil
59.	"زوجته ما زالت صامئة" Zevcetuhū mā zālet ṣāmīte [17/9]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"karısı susmaya devam ediyor " [14/5]	Devam et-: Birle- şik fiil
60.	"وكف سعد عن الإلحاح" Ve keffe Sa'd 'ani'l-ilḥāḥ [17/13-14]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Saad ise ısrar etmeyi bırak- mıştı " [14/9-10]	İsrar et-: Birleşik fiil
61.	"تموت؟ هيه! من قال إن ذلك ليس أفضل من حياتك الآن؟" Temūt? Hih! Men kāle inne zālike leyse efḍal min ḥayātike'l-ān	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Ölecekmiş, pöh! Böyle yaşamak- tansa ölmenin daha iyi olmaya- cağını kim söy- ledi sana." [14/12-13]	Daha iyi ol-: Bir- leşik fiil

	[17/15]			
62.	"منذ عشر سنوات وأنت تأمل أن تعود إلى شجرات الزيتون العشر التي امتلكتها مرة في قرينك" Munzu ‘aşre se- nevātin ve ente te‘mulu en te‘ūde ilā şecerāti’z- zeytūni el-‘aşri’l- letī imtelektehā merraten fī kı̄rye- tike [17-16-17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“On yıldır, bir za- manlar köyünde sahip olduğun on zeytin ağacına dönmeyi ümit ediyorsun” [14/13-14]	Ümit et-: Birleşik fiil
63.	"منذ عشر سنوات وأنت تأمل أن تعود إلى شجرات الزيتون العشر التي امتلكتها مرة في قرينك" Munzu ‘aşre se- nevātin ve ente te‘mulu en te‘ūde ilā şecerāti’z- zeytūni el-‘aşri’l- letī imtelektehā merraten fī kı̄rye- tike [17-16-17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“On yıldır, bir za- manlar köyünde sahip olduğun on zeytin ağacına dönmeyi ümit ediyorsun.” [14/13-14]	Sahip ol-: Birleşik fiil
64.	"ثم ستنسب دمة واحدة تكبر رويداً رويداً ثم تنزلق فوق خدها المغضن الأسمر" Şumme setensābu dem‘atun vāḥide- tun tekburu ru- veyden ruveyden şumme tenzelikū fevka ḥaddihā’l- muḡaḍḍani’l-esmer [18/12-13]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade (<i>ruvey- den ruveyden</i> : Tekrar)	“sonra tek bir damla gözyaşı ya- vaş yavaş büyü- yüp o esmer kırışık yanaktan aş- ğılara süzüle- cekti” [14/28-29]	Yavaş yavaş büyü-: Birleşik fiil
65.	"غصة ذاق مثلها تماماً حين وصل إلى البصرة وذهب إلى دكان الرجل"	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Öyle bir yum- ruydu ki bu; aynı- sını Basra’da,	Hisset-: Birleşik fiil

	السمين الذي يعمل في تهريب الناس من البصرة إلى الكويت. Ğuşşatun zāka mişlehā temāmen hīne vaşale ilā'l-Başra ve zehebe ilā dukkāni'r-raculi's-semīni'l-lezī ya'melu fī tehrībi'n-nāsi mine'l-Başra ilā'l-Kuveyt [18/14-16]		Basra'dan Kuveyt'e insan kaçakçılığı yapan şişman adamın yazıhanesinde de hissetmişti." [14-15/31-2]	
66.	"إنها رحلة صعبة، أقول لك، ستكلفك خمسة عشر ديناراً" İnnehā riħletun şa'betun, eķūlu lek, setukellifuke ħamsete 'aşara dīnāran [19/1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Zor bir yolculuk olacağını söyleyeyim. On beş dinara mal olur" [15/6-7]	Mal ol-: Birleşik fiil
67.	"وهل تضمن أننا سنصل سالمين؟" Ve hel tağmanu ennenā senaşılu sālimīn [19/2]	Tek ögeli bir sözcük: Zarf	"Peki sağ salim varacağımızı garanti ediyor musunuz?" [15/8]	Sağ salim: İki-leme
68.	"وهل تضمن أننا سنصل سالمين؟" Ve hel tağmanu ennenā senaşılu sālimīn [19/2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Peki sağ salim varacağımızı garanti ediyor musunuz?" [15/8]	Garanti et-: Birleşik fiil
69.	"لقد سافرت آلافاً من الأميال كي أصل إليك" Leķad sāfertu ālāfen mine'l-emyāli key aşıle ileyk [19/7]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Size ulaşmak için binlerce kilometre yol geldim." [15/14]	Binlerce kilometre yol gel-: Birleşik fiil

70.	"ولكنني لا أملك إلا خمسة عشر ديناراً" Ve lākinnenī lā em- liku illā ḥamsete ‘aşara dīnāran [19/8]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Fakat cebimde hepi topu on beş dinar var” [15/15-16]	Hepi topu: İki- leme
71.	"قاطعہ الرجل" Ḳāṭa ‘ahū’r-racul [19/10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Adam sözünü kesti ” [15/18]	Sözünü kes-: Bir- leşik fiil
72.	"إننا لا نلعب.. ألم يقل لك صديقك إن السعر محدود هنا؟" İnnenā lā nel ‘abu... Elem yeḡul leke ṣadīḡuke inne’s-si ‘ra maḥdūdun hunā? [19/11]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“ Oyun oynami- yoruz burada. Dostun fiyatların sabit olduğunu söylemedi mi?” [15/19-20]	Oyun oyna-: Bir- leşik fiil
73.	"إننا لا نلعب.. ألم يقل لك صديقك إن السعر محدود هنا؟" İnnenā lā nel ‘abu... Elem yeḡul leke ṣadīḡuke inne’s- si ‘ra maḥdūdun hunā? [19/11]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	“Oyun oynamıyo- ruz burada. Dos- tun fiyatların sa- bit olduğunu söylemedi mi?” [15/19-20]	Sabit ol-: Birleşik fiil
74.	"كان الرجل السمين الجالس وراء كرسيه المتصبب عرقاً، يحدق إليه بعينين واسعتين" Kāne’r-raculu’s- semīnu’l-cālisu verā’e kursiyyihī’l- muteşabbib ‘araḡan, yuḡaddiḡu ileyhī bi-‘ayneyni vāsi ‘ateyn [19/17-18]	—	“Masanın başında şıpır şıpır terler döken şişman adam fal taşı gibi açık gözlerle ona bakıyordu” [15/26-27]	Şıpır şıpır: İki- leme
75.	"كان الرجل السمين الجالس وراء كرسيه المتصبب عرقاً، يحدق إليه بعينين واسعتين"	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Masanın başında şıpır şıpır terler döken şişman adam fal taşı gibi	Gözlerini fal taşı gibi aç- (TDKSb, i.m.): Birleşik fiil.

	Kāne'r-raculu's-semīnu'l-cālisu verā'e kursiyyihī'l-muteşabbib 'arağan, yuḥaddiku ileyhī bi-'ayneyni vāsi'ateyn [19/17-18]		açık gözlerle ona bakıyordu [15/26-27]	Not: Hedef metinde geçen cümlede "gözlerini fal taşı gibi aç-" deyimini sıfat tamlamasına dönüştürülmüştür.
76.	"وتمنى هو لو يكف الرجل عن التحديق" Ve temennā huve lev yekuffe'r-raculu 'ani't-tahdīk [19-20/18-1]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Ebu Kays, adamin bakışlarını üzerinden çekmesini ne çok istiyordu." [15/28-29]	[Birinin] bakışlarını üzerinden çek-: Birleşik fiil
77.	"ثم أحس بها، ساخنة تملأ موقعه وعلى وشك أن تسقط" Şumme eḥesse bihā, sāḥineten temle'u mu'aḳahū ve 'alā veşeki en tesḳuṭ [20/1-2]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Sonra gözlerine dolan, neredeyse düşeyazan yaşları hissetti." [15/29-30]	Düşeyaz-: Birleşik fiil
78.	"أعني أنه إذا لم تعجبك شروطنا فبوسعك أن تستدير وتخطو ثلاث خطوات وستجد نفسك في الطريق" A'nī ennehū izā lem tu'cibke şurūṭunā fe-bivus'ike en testedīra ve taḥtuve şelāşe ḥuṭuvātın ve setecidu nefseke fi't-tarīk [21-22/13-1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Yani şartlarımız hoşuna gitmiyorsa sırtını dönüp üç adım attın mı kendini yolda bulursun" [17/15-16]	[Birinin] hoşuna git-: Birleşik fiil
79.	"أعني أنه إذا لم تعجبك شروطنا فبوسعك أن تستدير وتخطو ثلاث خطوات وستجد نفسك في الطريق"	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Yani şartlarımız hoşuna gitmiyorsa sırtını dönüp üç adım attın mı kendini yolda bulursun"	Adım at-: Birleşik fiil

	A'nī ennehū izā lem tu'cibke şurūtunā fe-bi- vus'ike en testedīra ve taḥṭuve şelāse ḥuṭuvātin ve sete- cidu nefseke fi't- tarīk [21-22/13-1]		[17/15-16]	
80.	"وبان من تحتها لون السيارة الأحمر الفاقع" Ve bāne min taḥtiḥā levnu's- seyyārati'l-aḥmar el-fāki' [22/12]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"arabanın kıpkır- mızı rengi ortaya çıktı. " [18/10-11]	Ortaya çık-: Bir- leşik fiil
81.	"كانت السيارة الضخمة واقفة إلى جانب البيت قرب جبل عمان حين تفاوض معه" Kānet es- seyyāratu'd- daḥmetu vāḳifeten ilā cānibi'l-beyti ḳurbe Cebeli 'Ammān ḥīne tefāvaḍa ma'ahū [22/12-13]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Bu cip, pazarlık esnasında Cebel Amman'daki evin yanında park edilmiştir. " [18/11-12]	Park edil-: Birle- şik fiil
82.	"وهو يذكر تماماً كل الشروط التي قيلت" Ve huve yezkuru temāmen kulle'ş- şurūti'l-letī ḳīlet [22/13-14]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Bütün konuşı- lanları tek tek ha- tırlıyordu. " [18/12]	Tek tek hatırla-: Birleşik fiil
83.	"إنها مهمة صعبة وسوف أأخذونني إلى السجن لو أمسكوك معي" İnnehā muhimme- tun şa'betun ve sevfe ye'ḥuzūnenī ilā's-sicni lev em- sekūke me'ī [22/15-16]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Zor bir iş yapı- yoruz. Seni ya- nımda yakalar- larsa beni de hapse atarlar " [18/13-14]	Hapse at-: Birle- şik fiil

84.	"وعليك أيضاً أن تساعدني طوال الطريق" Ve 'aleyke aydan en tusā'idēnī ṭavāle'ṭ-ṭarīk [23/6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Yol boyunca sen de bana yardımcı olmalısın. " [18/22]	Yardımcı ol-: Bir- leşik fiil
85.	"غداً يلقون القبض عليك" Ġaden yulkūne'l- kabḍa 'aleyk [23/12]	Tek ögeli bir sözcük: Zarf	" Bugün yarın en- selerler seni" [18/30]	Bugün yarın: İki- leme
86.	"استدن.. استدن، أي صديق بوسعه أن يعطيك عشرين ديناراً إذا عرف بأنك ستسافر إلى الكويت.." İstedin... İstedin, eyyu şadīkin bi- vus'ihī en yu'tiyeke 'işrīne dīnāran izā 'arafe bi-enneke se- tusāfiru ilā'l-Ku- veyt [23/14-15]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	" Borç al , borç. Kuveyt'e gidece- ğini kime söyle- sen sana yirmi di- nar verir." [19/1-2]	Borç al-: Birleşik fiil
87.	"ولكنه كذب عليه" Ve lākinnehū kezebe 'aleyh [24/2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Fakat yalan söy- lemişti. " [19/7]	Yalan söyle-: Bir- leşik fiil
88.	"أتفهم أنت معنى أن أسير كل هذه المسافة حول الإتشفور في عز الحر؟" Etefhemu ente ma'nā en esīra kulle hāzihi'l- mesāfeti ḥavle'l- İçtifūr fī 'izzi'l-ḥar [24/5-6]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"H4'ün etrafın- daki bunca mesa- feyi, hem de bu güneşin altında dolanmanın ne anlama geldiğini biliyor musun?" [19/12-14]	Ne anlama gel-: Birleşik fiil
89.	"كفاك دلالاً.. إنك قوي كالثور بوسعك أن تحرك ساقيك.. سألافيك وراء الإتشفور على الطريق."	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Artık bana akıl vermekten vaz- geç. Aslanlar gibi güçlüsün, bacak- larını hareket etti- rebilirsin."	Akıl ver-: Birleşik fiil

	Kefāke delālen... inneke ʔaviyyun ke's-sevri bi- vus'ike en tuḥar- rike sāḳeyk... se- ulāḳīke verā'e'l-İç- tifūr 'alā't-ṭarīḳ [24/11-12]		[19/21-22]	
90.	"إنك قوي كالثور بوسعك أن تحرك ساقيك.. سألافيك وراء الإيتشفور على الطريق." İnneke ʔaviyyun ke's-sevri bi- vus'ike en tuḥar- rike sāḳeyk... se'ulāḳīke verā'e'l- İçtifūr 'alā't-ṭarīḳ [24/11-12]	Tek ögeli bir sözcük: Ey- lem	"Aslanlar gibi güçlüsün, bacak- larını hareket et- tirebilirsin. " [19/21-22]	Hareket ettir:- Birleşik fiil
91.	"ألا تسمع؟ إنني رجل مشغول جداً" Elā tesma' ? İnnenī raculun meşğūlun cidden [24/16]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Duymuyor mu- sun? İşim başım- dan aşkın " [19/28]	İşi başından aşkın [ol-]: Birleşik fiil
92.	"طبعاً عليك أن تمشي قليلاً، ولكنك فتى في غاية القوة، لن يضيرك هذا." Ṭab'an 'aleyke en temşī ḳalīlen ve lākinneke feten fī ġāyeti'l-ḳuvve, len yuḏīrake hāze [24/17-18]	—	"Biraz yürüyecek- sin, o kadar. Çok şükür gücü kuv- veti yerinde bir delikanlısın, bana mısın demezsin" [19/29-31]	Çok şükür: Cüm- lemsi
93.	"طبعاً عليك أن تمشي قليلاً، ولكنك فتى في غاية القوة، لن يضيرك هذا." Ṭab'an 'aleyke en temşī ḳalīlen ve lākinneke feten fī ġāyeti'l-ḳuvve, len yuḏīrake hāze [24/17-18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Biraz yürüyecek- sin, o kadar. Çok şükür gücü kuv- veti yerinde bir delikanlısın, bana mısın demezsin " [19/29-31]	Bana mısın deme- : Birleşik fiil

94.	"إنني أقسم لك بشرفي أنك ستصل إلى الكويت" İnnenī uḵsimu leke bi-şerafī enneke se- teşilu ilā'l-Kuveyt [25/5]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Sana şerefim üzerine yemin ederim ki vara- caksın" [20/5]	Yemin et-: Birle- şik fiil
95.	"ما عليك إلا أن تدور حول تلك المنطقة الملعونة" Mā 'aleyke illā en tedūra ḥavle tilke'l- mintāḳati'l- mel'üne [25/7-8]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Yapacağın tek şey, şu lanet ola- sıca yeri dolan- mak." [20/8]	Lanet olasıca: SYC
96.	"هل سيكون الأمر أرحم مما هو الآن؟" Hel seyekūnu'l- emru erḥemu mimmā huve'l-ān [25/15]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Şimdiki halim- den daha mı iyi olurdum acaba?" [20/17]	Daha [mı] iyi ol-: Birleşik fiil
97.	"بل خيل إليه أنها آخذة، هي الأخرى، في الاحتراق" Bel ḥuyyile ileyhī ennehā āḥizetun , hiye'l-uḥrā, fī'l- iḥtirāk [25/17-18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Hatta kefiyenin de alev aldığı nı hissediordu." [20/19-20]	Alev al-: Birleşik fiil
98.	"بل خيل إليه أنها آخذة، هي الأخرى، في الاحتراق" Bel ḥuyyile ileyhī ennehā āḥizetun , hiye'l-uḥrā, fī'l- iḥtirāk [25/17-18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Hatta kefiyenin de alev aldığı'nı hissediordu ." [20/19-20]	Hisset-: Birleşik fiil
99.	"وحتى حينما انقلب التراب إلى صفائح لأمعة من ورق أصفر، لم يتباطأ.." Ve ḥattā ḥīnemā'nḳalebe't-	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Toprak parıl pa- rıl sarı kâğıt taba- kalarına dönüştü- ğünde bile yavaş- lamadı." [20/22-23]	Parıl parıl: İki- leme

	turābu ilā şafā' ihe lāmi'eten min ve- raḳin aşfar, lem ye- tebāta' [26/2-3]			
100.	"شكراً، شكراً... إن هذه المروحة الملعونة تطير الأوراق من أمامي" Şukran , şukran... inne hāzihi'l-mir- vaḥate'l-mel'ūnete tuṭayyiru'l-evrāka min emāmī [26/5-6]	Teşekkür et- mek için kulla- nılan tek ögeli bir sözcük	" Sağ ol , teşekkür- ler. Bu lanet per- vane önümdeki kağıtları uçuru- yor." [20/25-26]	Sağ ol: Dua cüm- lesi (Aksoy, 1998: 54)
101.	"ولكن دونها ليس بوسعي أن أتففس.." Ve lākin dūnehā leyse bi-vus'ī en eteneffes [26/6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"ama o olmadan da nefes bile ala- mıyorum. " [20/26]	Nefes al-: Birleşik fiil
102.	ها! ماذا قررت؟ Hā! Māzā ḳar- rart? " [26/6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Ha! Neye karar verdin? " [20/26-27]	Karar ver-: Birle- şik fiil
103.	"وكانت الشمس قد سقطت وراء التلال البنية إلا إن رأسه كان ما يزال يلتهب وخیل إليه أن جبينه يتصبب دماً" Ve kānet eş-şemsu ḳad seḳaṭet verā'e't-tilālī'l- bunniyye illā inne ra'sehū kāne mā yezālu yeltehibu ve ḥuyyile ileyhī enne cebīnehū ye- teşabbebu demen [26/16-17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Güneş kahve- rengi tepelerin ar- kasına düşmüştü, fakat kafası hâlâ alev alev yanı- yor , sanki alnın- dan kanlar boşalı- yordu" [21/6-8]	Alev alev yan-: Birleşik fiil
104.	"وقف، حدق إلى الطريق من جديد"	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	" Ayağa kalktı ve yeniden bakışla- rını yola dikti" [21/12-13]	Ayağa kalk-: Bir- leşik fiil

	Veḳafe , ḥaddeḳa ilā'ṭ-ṭarīḳi min cedīd [27/2-3]			
105.	"ليس بوسعنا أن نرسل دليلاً مع كل واحد منكم" Leyse bi-vus'inā en nursile delīlen me'e külli vāḥidin minkum [27/9-10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"her birinize bir kılavuz tahsis edemeyiz. " [21/21-22]	Tahsis et-: Birleşik fiil
106.	"سوف يكون بوسعي أن أرد لعمي المبلغ في أقل من شهر" Sevfe yekūnu bi-vus'ī en erudde li-'ammī'l-mebleḡa fī eḳalle min šehr [27/12-13]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bir aya varmaz, amcama bu parayı geri gönderebilirim " [21/25]	Geri gönder-: Birleşik fiil
107.	"لا تتفاعل كثيرًا" Lā tetefā' el keşīran [27/15]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Öyle çok da iyimser olma. " [21/27]	İyimser ol-: Birleşik fiil
108.	"إذن لماذا تعطيني النقود إذا كنت متأكداً من أنني لن أعيدها لك" İzen limāzā tu'ṭinī'n-nuḳūde izā kunte mute'ek-kiden min ennenī len u'idehā lek [27-28/18-1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bu parayı sana geri vermeyeceğimden bu kadar eminsen niçin veriyorsun?" [21/30-31]	Geri ver-: Birleşik fiil
109.	"إنني أريدك أن تبدأ.. أن تبدأ ولو في الجحيم حتى يصير بوسعك أن تتزوج ندي" İnnenī urīduke en tebde'... En tebde' ve'lev fī'l-ceḥīm ḥattā yeşīra bi-vus'ike en tetezev-vece Nedā [28/2-3]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Cehennemde bile olsa bir yerden başlamalısın ki Neda ile evlenebilmen mümkün olsun " [22/1-3]	Mümkün ol-: Birleşik fiil

110.	"إنني لا أستطيع أن أُتصور ابنتي المسكينة تنتظر أكثر" İnnenī lā esteṭī' u en eteşavvera ib- netī'l-miskīnete tenteziru ekşer [28/3-4]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Zavallı kızımın daha fazla bekle- yeceğini hayal bile edemiyo- rum. " [22/3-4]	Hayal et-: Birle- şik fiil
111.	"أحس الإهانة تجرح حلقه" Eḥesse'l-ihānete tecterihū ḥalḫah [28/5]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Kendini öyle aşağılık hissetti ki boğazı düğüm düğüm oldu." [22/5]	Aşağılık hisset-: Birleşik fiil
112.	"أحس الإهانة تجرح حلقه" Eḥesse'l-ihānete tecterihū ḥalḫah [28/5]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Kendini öyle aşağılık hissetti ki boğazı düğüm düğüm oldu. " [22/5]	Boğazı düğüm düğüm ol-: Birle- şik fiil
113.	"بل إنه رفض مئة خاطب قدموا ليتزوجوا ابنته، وقال لهم إنها مخطوبة" Bel innehū rafeḍa mi'ete ḥāṭibin ḳadimū li-yetezev- vecū ibnetehū ve ḳāle lehum innehā maḥṭūbe [28/9-10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Hatta kızının ni- şanlı olduğunu söyleyerek onu is- temeye gelen belki yüz kişiyi geri çevirmiştir. " [22/10-11]	Geri çevir-: Birle- şik fiil
114.	"يريد أن يشتريه لابنته مثلا يشري كيس الروث للحقل" Yurīdu en yeşterihī li-ibnetihī mişlemā yeşrī kīse'r-ravaşi li'l-ḥaḳl [28/12]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Tarlaya bir çuval hayvan tersi alır gibi kızına satın almak istiyordu kendisini." [22/13-15]	Satın al-: Birleşik fiil
115.	"شعر بأنه يقبض على مفاتيح المستقبل كله" Şa'ara bi-ennēhū yakbiḍu 'alā mefāṭihī'l-mus- taḳbeli küllih	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"tüm geleceğinin anahtarına dokun- muş gibi his- setti. " [22/17]	Hisset-: Birleşik fiil

	[28/14-15]			
116.	"فلو أتاح الآن لحقه أن يسيطر عليه ليرجع النقود إلى عمه، إذن لما تيسرت له قط فرصة الحصول على خمسين ديناراً بأي شكل من الأشكال" Felev etāḥe'l-āne li-ḥinkīhī en yuseyṭira 'aleyhī li-yurci 'e'n-nuḳūde ilā 'ammihī, izen lemā teyesseret lehū kaṭ furṣatū'l-ḥuṣūli 'alā ḥamsīne dīnāran bi-eyyi ṣeklin mine'l-eṣkāl [28/15-17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Şimdi öfkesine yenilip parayı amcasına geri verirse bir daha elli dinara sahip olma fırsatını yakalayamayacaktı" [22/17-19]	Geri ver-: Birleşik fiil
117.	"فلو أتاح الآن لحقه أن يسيطر عليه ليرجع النقود إلى عمه، إذن لما تيسرت له قط فرصة الحصول على خمسين ديناراً بأي شكل من الأشكال" Felev etāḥe'l-āne li-ḥinkīhī en yuseyṭira 'aleyhī li-yurci 'e'n-nuḳūde ilā 'ammihī, izen lemā teyesseret lehū kaṭ furṣatū'l-ḥuṣūli 'alā ḥamsīne dīnāran bi-eyyi ṣeklin mine'l-eṣkāl [28/15-17]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Şimdi öfkesine yenilip parayı amcasına geri verirse bir daha elli dinara sahip olma fırsatını yakalayamayacaktı" [22/17-19]	Sahip ol-: Birleşik fiil
118.	"من الخير لك أن لا تضيع وقتك يا بني.." Mine'l-ḥayri leke en lā tuḍayyi'a vaḳteke yā būney [29/5]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Vaktini boşa harcama evlat" [22/26]	Boşa harca-: Birleşik fiil

119.	"لوح لهما وهما في سيارتهما الصغيرة" Levveḥe lehumā ve humā fī seyyārati- himā'ş-şagīra [29/16-17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Esad ısrarla ara- baya el salla- mıştı " [23/8]	El salla-: Birleşik fiil
120.	"لم يكن يستطيع أن يركز رأسه على محور واحد، كان مشوشاً" Lem yekun yes- teṭī'u en yurakkize ra'sehū 'alā miḥve- rin vāḥid, kāne muşevveşen [31/2]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Zihnini tek bir noktada toparla- yamıyordu. Ka- fası allak bullak olmuştu. " [23-24/31-1]	Allak bullak ol-: Birleşik fiil
121.	"هل سمعت ما حدث أخيراً هناك، قرب زيتا؟" Hel semi'te mā ḥadeşe aḥīran hunāk, ḳurbe Zeytā [31/14-15]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Son günlerde orada olup biten- lerden haberin var mı? Zeyta ya- kınlarında." [24/15-16]	Olup bit-: Birleşik fiil
122.	"إذا كنت مريضاً قل لي.. قد أستطيع أن أساعدك" İzā kunte marīḍan ḳul lī... ḳad es- teṭī'u en usā'idek [32/13]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Hastaysan söyle. Sana yardım ede- bilirim. " [25/1]	Yardım et-: Birle- şik fiil
123.	"واطمئن، لن تدفع شيئاً.." Ve'ṭma'in, len tedfa' şey'en [32/14]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	" İçin rahat ol- sun , bir şey öde- meyeceksin." [25/2]	İçin rahat ol-: Bir- leşik fiil
124.	"ولكن قبل أن يجتازه سمع الرجل السمين يقهقه من وراء كتفيه" Ve lākin ḳable en yactāzehū semi'e'r- racule's-semīne yūḳahḳhū min verā'i ketifeyh [33/1-2]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"fakat çıkmadan önce şişman ada- mın için için gül- düğünü duydu." [25/7-8]	İçin için gül-: Bir- leşik fiil

125.	"لكن حاذر أن تأكلك الجرذان قبل أن تسافر" Lākin ḥāzır en te'kuleke'l-cirzān ḳable en tūsāfir [33/3]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Yalnız dikkat et de yola çıkmadan önce sıçanlar seni yemesin." [25/9-10]	Dikkat et-: Birleşik fiil
126.	"لكن حاذر أن تأكلك الجرذان قبل أن تسافر" Lākin ḥāzır en te'kuleke'l-cirzān ḳable en tūsāfir [33/3]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Yalnız dikkat et de yola çıkma- dan önce sıçanlar seni yemesin." [25/9-10]	Yola çık-: Birleşik fiil
127.	"فهناك داخل الدكان، تقطعت آخر خيوط الأمل التي شددت، لسنوات طويلة، كل شيء في داخله.." Fe-hunāke dāḥile'd-dukkān, teḳaṭṭa'at āḥıru ḥuyūṭi'l-emli'l-letī şeddet, li-senevātin ṭavīla, kulle şey'in fī dāḥılıh [35/4-5]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Orada, yazıha- nede yıllardan beri içindeki her şeyi bir arada tu- tan ümidin son il- mekleri de kopup dağılmıştı ." [26/4-6]	Kopup dağıl-: Birleşik fiil
128.	"كانت الكلمات الأخيرة التي لفظها الرجل السمين حاسمة ونهائية" Kānet el-ke- limātu'l-eḥīratü'l- letī lefaẓahā 'r-ra- culu's-semīnu ḥāsi- maten ve nihā'iyye [35/6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Şişman adamın telaffuz ettiği son kelimeler kesin ve nihaiydi." [26/6-7]	Telaffuz et-: Birleşik fiil
129.	"أرجوك! أرجوك! لا تبدأ بالنواح!" Arcūk! Arcūk! Lā tebde' bi'n-nuvāḥ [35/10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	" Rica ederim , fa- kat makat yok. Feryada baş- lama." [26/10]	Rica et-: Birleşik fiil
130.	"أرجوك! أرجوك! لا تبدأ بالنواح!"	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Rica ederim, fa- kat makat yok. Feryada baş- lama."	Fakat makat: İki- leme

	Arcūk! Arcūk! Lā tebde' bi'n-nuvāḥ [35/10]		[26/10]	
131.	"وإنه يجب أن يكون حين يمثل أمام المهرب أكبر من رجل وأكثر من شجاع" Ve inneḥū yecibu en yekūne ḥīne yemṣulu emāme'l- muḥarribi ekbere min raculin ve ekṣere min ṣūcā' [36/2-3]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Kaçakçının önünde erkekten daha erkek ol- ması ve cesaret- ten öte yürek gös- termesi gereki- yordu." [26/16-18]	Daha erkek ol:- Birleşik fiil
132.	"وإنه يجب أن يكون حين يمثل أمام المهرب أكبر من رجل وأكثر من شجاع" Ve inneḥū yecibu en yekūne ḥīne yemṣulu emāme'l- muḥarribi ekbere min raculin ve ekṣere min ṣūcā' [36/2-3]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Kaçakçının önünde erkekten daha erkek olması ve cesarettten öte yürek göstermesi gerekiyordu." [26/16-18]	Yürek göster:- Birleşik fiil
133.	"وإلا ضحك عليه وخدعه واستغل سنيه الست عشرة وجعل منه العوبة." Ve illā ḍaḥike ‘aleyhī ve ḥade‘ahū ve‘steḡalle sinnīhī’s-sitte ‘aşe- rate ve ce‘ale minhū ul‘ūbe [36/3-4]	—	"Aksi takdirde on altı yaşının toylu- ğunu sömürüp madara etmeleri işten bile de- ğildi. " [26/18-19]	İşten [bile] değil: Cümle
134.	"وإلا ضحك عليه وخدعه واستغل سنيه الست عشرة وجعل منه العوبة." Ve illā ḍaḥike ‘aleyhī ve ḥade‘ahū ve‘steḡalle sinnīhī’s-sitte ‘aşe- rate ve ce‘ale minhū ul‘ūbe	—	"Aksi takdirde on altı yaşının toylu- ğunu sömürüp madara etmeleri işten bile değildi." [26/18-19]	Madara et:- Birle- şik fiil

	[36/3-4]			
135.	"جمع شجاعته كلها وحشدها في لسانه" Ceme'e şecā' atihī kullehā ve ḥaṣedāhā fī lisānih [36/9]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Bütün cesaretini toplayıp açtı ağ- zını. " [27/5]	Ağzını aç-: Birle- şik fiil
136.	"كل ما تبقى في جيبه لا يزيد عن السبعة دنائير" Kullu mā tebaḳḳa fī ceybihī lā yezīd 'ani's-seb'ati denānīr [36/9-10]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Cebinde hepi topu yedi dinar vardı." [27/5-6]	Hepi topu: İki- leme
137.	"سوف تأخذ مني خمسة دنائير وأنت مبسوط.. والا.." Sevfe te'ḥuzu minnī ḥamsete denānīrin ve ente mebsūṭ... ve illa... [36/12]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Beş dinarımı alırsın, sen sağ ben selamet. Yoksa..." [27/8]	Sen sağ ben sela- met: Cümle+Cümle
138.	"والا فضحتك في مخفر الشرطة" Ve illā feḍaḥtuke fī maḥferi'ş-şurṭa [36/14]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Yoksa polis ka- rakolunda ifşa ederim seni!" [27/10]	İfşa et-: Birleşik fiil
139.	"ثم وقف أمامه وهو يلهث ويتصبب عرقاً.. " Şumme veḳafe emāmehū ve huve yelheṣu ve yeteṣab- bebu 'araḳan [36/15-16]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"ve terden şıpır şıpır, nefes nefese önünde durdu." [27/12]	Nefes nefese: İki- leme
140.	"ثم وقف أمامه وهو يلهث ويتصبب عرقاً" Şumme veḳafe emāmehū ve huve yelheṣu ve ye- teṣabbebu 'araḳan	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"ve terden şıpır şıpır , nefes nefese önünde durdu." [27/12]	Şıpır şıpır: İki- leme

	[36/15-16]			
141.	"تريد أن تشكوني إلى الشرطة يا ابن ال.." Turīdu en teškūnī ilā' ş-şurtati yā ib- ne'l... [36/18]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Demek beni po- lise şikâyet ede- ceksin , seni oros- punun..." [27/15]	Şikâyet et-: Birle- şik fiil
142.	"فضاعت الكلمة في طنين شيطاني أخذ يدور بين أذنيه.." Fe-dā'at'l-kelimetu fī tanīnin şeytānī eḥaze yedūru beyne uzunīh [37/1-2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Kelimeler şey- tani bir uğultuyla kulakları arasında katmer katmer dolaşmaya baş- ladı." [27/16-18]	Katmer katmer dolaş-: Birleşik fiil
143.	"لم يستطع أن يحتفظ بتوازنه للحظة" Lem yesteṭi' en yaḥtefīza bi- tevāzunihī li-lahḫa [37/2]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Mervan bir an dengesini kay- betti. " [27/18]	Dengesini kaybet- : Birleşik fiil
144.	"وصله صوت الرجل السمين مجوحاً بالغضب" Ve vaşalehū şavtu 'r-raculī's- semīni mebhūḥan bi'l-ğadab [37/3-4]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Şişman adamın öfkeden kısılmış sesi geldi kula- ğına. " [27/19-20]	Kulağına gel-: Birleşik fiil
145.	"إذهب وقل للقواويد إنني ضربتك.." İzheb ve ḳul li'l- ḳavāvīdi innenī ḍarabtuk [37/5]	—	" Defol git ve o pezevenklere seni dövdüğümü söyle." [27/21]	Defol: Cümlemsi
146.	"ولكنها كانت كافية ليكتشف فيها عبث أية محاولة يقوم بها لترميم كرامته" Tek ögeli bir sözcük: İsim	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Fakat bu süre, onurunu tamir etme çabasının boşuna olduğunu anlamasına yetti." [27/23-24]	Boşuna ol-: Birle- şik fiil

	Ve lākinnehā kānet kāfiyeten li-yekte-şife fihā ‘ abeşe ey-yeti muḥāveletin yekūmu bihā li-termīmi kerāmetih [37/6-7]			
147.	"ولكنها كانت كافية ليكتشف فيها عبث أية محاولة يقوم بها لترميم كرامته" Ve lākinnehā kānet kāfiyeten li-yekte-şife fihā ‘abeşe ey-yeti muḥāveletin yekūmu bihā li-termīmi kerāmetih [37/6-7]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Fakat bu süre, onurunu tamir etme çabasının boşuna olduğunu anlamasına yetti.” [27/23-24]	Tamir et-: Birleşik fiil
148.	"بل إنه أحس حتى عظامه بأنه قد أخطأ خطأ لا يغتفر" Bel innēhū eḥesse ḥattā ‘izāmeḥū bi-ennēhū ḳad aḥṭa’ e ḥaṭa’ en lā yuḡtefer [37/7-8]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Dahası, affedilmeyecek bir kusur işlemiş olduğunu iliklerine kadar hissetti.” [27/25-26]	Kusur işle-: Birleşik fiil
149.	"بل إنه أحس حتى عظامه بأنه قد أخطأ خطأ لا يغتفر" Bel innēhū eḥesse ḥattā ‘izāmeḥū bi-ennēhū ḳad aḥṭa’ e ḥaṭa’ en lā yuḡtefer [37/7-8]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Dahası, affedilmeyecek bir kusur işlemiş olduğunu iliklerine kadar hissetti.” [27/25-26]	Affedil-: Birleşik fiil
150.	"دار على عقبه واجتاز الباب إلى الخارج" Dāra ‘alā ‘aḳıbeyhī ve’ ctāze’l-bābe ilā’l-ḥāric [37/11]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Mervan gerisin geri dönerek kapıdan dışarı çıktı. ” [27/29]	Dışarı çık-: Birleşik fiil
151.	"لقد أحب أن يشغل نفسه بالتقصي عن السبب"	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Bir süre zihnini bu soruyla meşgul etmek istedi.” [28/2-3]	Meşgul et-: Birleşik fiil

	Lekād eḥebbe en yeṣṣgale nefsehū bi't-tekaṣṣī 'ani's- sebeb [37/14-15]			
152.	"وحين انتهت كل محاولاته إلى الفشل اتكأ على الحائط" Ve ḥīne intehet kullu muḥāvelātiḥī ilā'l-feṣeli itteke'e 'alā'l-ḥā'it [37/18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Tüm çabaları boşa gidince du- vara yaslandı." [28/5-6]	Boşa git-: Birleşik fiil
153.	"كانت جموع الناس تعبر حواليه دون أن تلتفت إليه" Kānet cumū'u'n- nāsi ta'buru ḥavālīḥī dūne en teltefite ileyhī [38/1]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	" Sürü sürü in- sanlar ona aldırış bile etmeden ge- lip geçiyorlardı yanından." [28/6-7]	Sürü sürü: İki- leme
154.	"كانت جموع الناس تعبر حواليه دون أن تلتفت إليه" Kānet cumū'u' n- nāsi ta'buru ḥavālīḥī dūne en teltefite ileyhī [38/1]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Sürü sürü insan- lar ona aldırış bile etmeden ge- lip geçiyorlardı yanından." [28/6-7]	Aldırış etme-: Birleşik fiil
155.	"كانت جموع الناس تعبر حواليه دون أن تلتفت إليه" Kānet cumū'u' n- nāsi ta'buru ḥavālīḥī dūne en teltefite ileyhī [38/1]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Sürü sürü insan- lar ona aldırış bile etmeden gelip ge- çiyorlardı yanın- dan." [28/6-7]	Gelip geç-: İkili birleşik fiil
156.	"شعور يشابه ذاك الذي كان يراوده بعد أن ينتهي من مشاهدة فيلم سينمائي" Şu 'ūrun yuṣābihu zāke'l-lezī kāne	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Buna benzer bir hissi, sinemada bir film izledik- ten sonra du- yardı." [28/9-10]	Film izle-: Birleşik fiil

	yurāvuduhū ba‘de en yentehī min muşāhedeti filmin sînîmâ‘iy [38/4-5]			
157.	"فيحس بأن الحياة كبيرة وواسعة وأنه سوف يكون في المستقبل واحداً من أولئك الذين يصرفون حياتهم، لحظة إثر لحظة وساعة إثر ساعة بامتلاء وتنوع مثيرين" Fe‘yuhissu bi- enne‘l-ḥayāte kebīratun ve vāsi‘atun ve en- nehū sevfe yekūnu fi‘l-mustaḥbeli vāḥiden min ūlā‘ike‘l-lezīne yaşrifūne ḥayātehum, laḥza- ten işra laḥzah ve sā‘aten işra sā‘ah bi-imtilā‘in ve te- nevvu‘in müşīrayn [38/5-8]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Öyle ki hayatın uçsuz bucaksız bir şey olduğunu, gelecekte hayatını an be an, dolu dolu geçiren biri olacağını hisse- derdi.” [28/10-12]	Uçsuz bucaksız: İkileme
158.	"فيحس بأن الحياة كبيرة وواسعة وأنه سوف يكون في المستقبل واحداً من أولئك الذين يصرفون حياتهم، لحظة إثر لحظة وساعة إثر ساعة بامتلاء وتنوع مثيرين" Fe‘yuhissu bi- enne‘l-ḥayāte kebīratun ve vāsi‘atun ve en- nehū sevfe yekūnu fi‘l-mustaḥbeli vāḥiden min ūlā‘ike‘l-lezīne yaşrifūne ḥayātehum, laḥza- ten işra laḥzah ve sā‘a-ten işra sā‘ah	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Öyle ki hayatın uçsuz bucaksız bir şey olduğunu, gelecekte hayatını an be an, dolu dolu geçiren biri olacağını hisse- derdi.” [28/10-12]	Dolu dolu: İki- leme

	bi-imtilā'in ve te-nevvu'in müşīrayn [38/5-8]			
159.	"ولكنه ما إن ترك الجدار وبدأ يمشي في الزحام حتى شعر بيد تربت على كتفه.." Ve lākinnehū mā in tereke'l-cidār ve bede'e yemšī fī'z-zihāmi ḥattā ša'era bi-yedin terbitu 'alā ketifih [38/15-16]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Fakat duvar dibinden ayrılıp kalabalıkta yürümeye başlayınca bir elin omzunu sıvazladığını fark etti. " [28/19-21]	Fark et-: Birleşik fiil
160.	"لا تياس إلى هذا الحد.." Lā tey'es ilā hāzā'l-ḥad [38/17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bu kadar ümitsiz olma... " [28/22]	Ümitsiz ol-: Birleşik fiil
161.	"ولكنه رغم ذلك ابتعد عنه خطوة وصب فوق وجهه عينين متسائلتين." Ve lākinnehū rağme zālike ibte'ade 'anhū ḥuṭveten ve şabbe fevka vechihī 'ayneyn mütesā'ileteyn [39/1-2]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Gene de bir adım uzaklaşarak soru soran gözlerini dikip ona baktı." [28/25-26]	Gözünü/gözlerini [bir şeye] dik-: Birleşik fiil
162.	"ولكنه رغم ذلك ابتعد عنه خطوة وصب فوق وجهه عينين متسائلتين." Ve lākinnehū rağme zālike ibte'ade 'anhū ḥuṭveten ve şabbe fevka vechihī 'ayneyn mütesā'ileteyn [39/1-2]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Gene de bir adım uzaklaşarak soru soran gözlerini dikip ona baktı." [28/25-26]	Soru sor-: Birleşik fiil
163.	"لأول مرة منذ رآه لاحظ الآن أن منظره يوحي حقاً بالخير ان." الآن أن منظره يوحي حقاً بالخير ان.	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Mervan, adamı gördüğünden beri ilk kez gerçekten	Fark et-: Birleşik fiil

	Li-evveli merratin munzu ra'āhu lāḥaḥa 'l-āne en menzarahū yūḥī ḥaḥkan bi'l-ḥay- zurān [39/14]		bambu sopasını andırdığını fark etti. " [29/7-8]	
164.	"وكان يبدو لسبب ما، أنه بوسعه أن يقوس نفسه، فيضع رأسه بين قدميه دون أن يسبب ذلك أي إزعاج لعموده الفقري أو بقية عظامه." Ve kāne yebdū li- sebebin mā, ennehū bi-vus'ihī en yuḥavvise nefsehū, fe-yaḍa'a ra'sehū beyne ḳademeyhī dūne en yusebbibe zālike eyyi iz'ācin li-'amūdihī'l-feḳarī ev beḳiyyeti 'izāmiḥī [39/16-18]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Omurgası ra- hatça eğilip iki kat olabilecek ka- dar esneyebilirmiş izlenimi veri- yordu. " [29/9-11]	[İzlenim] ver-: Birleşik fiil
165.	"تجاهل أبو الخيزران السؤال بسؤال من عنده" Tecāhele Ebū'l- Ḥayzurān es-su'āle bi-su'ālin min 'in- dehū [40/2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Ebu'l-Hayzuran soruya soruyla karşılık verdi. " [29/13]	Karşılık ver-: Bir- leşik fiil
166.	"صمت فجأة ووقف." Şamete fec'eten ve veḳafe [40/6]	—	"Birden sustu ve hareket etmeden öylece durdu." [29/17]	Hareket et-: Birle- şik fiil
167.	"إنه يفتح أمام عينيه بكل اتساعه وصفائه" İnnehū yenfetiḥu emāme 'eyneyhī bi-küllī ittisā'ihī ve safā'ihī [40/8-9]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"bütün genişliği ve berraklığıyla önünde açılıver- mişti. " [29/19-20]	Açılıver-: Birleşik fiil

168.	بل إنه هدم، بشكل رائع، كل سدود الكأبة التي حالت بينه وبين معرفة.." Bel innehū he- deme, bi-şeklin rā' i' in, kulle sudūdi' l-ke' ābeh el-letī ḥālet bey- nehū ve beyne ma' rifetihī [40/9-10]	—	"Hatta kendisiyle kavrayışı arasında perde gibi duran bütün keder bent- leri, harikulade bir şekilde teker teker yıkılıyor" [29/20-22]	Teker teker: İki- leme
169.	"وها هو الآن يتملكه من جديد بسطوة لا مثيل لها قط.." Ve hā huve' l-āne yetemellekuhū min cedīdin bi- saṭvetin lā meşīle lehā kaṭ [40/10-11]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"ve eşsiz bir güçle onu yeniden ele geçiriyordu." [29/22-23]	Ele geçir-: Birle- şik fiil
170.	"لقد كان بديعاً أن يعيش بعض ساعة مع أمه." Leḡad kāne bedī' an en ye' īşe ba' ḍa sā' etin me' e um- mihī [40/14-15]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Annesiyle bir süre vakit geçir- mekten büyük keyif almıştı." [29/27]	Vakit geçir-: Bir- leşik fiil
171.	"لقد كان بديعاً أن يعيش بعض ساعة مع أمه." Leḡad kāne bedī' an en ye' īşe ba' ḍa sā' etin me' e ummihī [40/14-15]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Annesiyle bir süre vakit geçir- mekten büyük keyif almıştı." [29/27]	Büyük keyif al-: Birleşik fiil
172.	"نهض باكراً جداً ذلك الصباح" Nehaḍa bākiran cidden zālike' ş- şabāḥ [40/16]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"O sabah çok er- ken kalkmıştı." [29/28]	Erken kalk-: Bir- leşik fiil

173.	"وحيثما أشرقت الشمس فتحت عينيه" Ve hīnemā eşraḳat eş-şemsu feteḥa ‘ayneyhī [40/18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Gün doğarken gözlerini açtı.” [30/2]	Gün doğ-: Birle- şik fiil
174.	"لم يكن مجبراً على فعله، ولكنه كان يريد ذلك بملء رغبته وإرادته.. كان مزاجه رائقاً" Lem yekun mucbe- ran ‘alā fi ‘lihī ve lākinnehū kāne yurīdu zālīke bi- mil’i raġbetihī ve irādetihī... kāne mizācuhū rā’iḳan [41/7-8]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Mecbur değildi ama tam bir arzu ve iradeyle yaz- mak istiyordu mektubu. Keyfine diyecek yoktu.” [30/10-12]	Keyfine diyecek yok (KL, <i>keyif</i> m.): cümle
175.	"ليس يدري كيف أجاز لنفسه أن يصف أباه بأنه مجرد كلب منقط" Leyse yedrī keyfe ecāze li-nefsihī en yeşife ebāhū bi-en- nehū mucerradu kelbin munḥaṭṭ [41/9-10]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Nasıl olmuştu da babasını “al- çak bir köpek” olarak niteleyebil- mişti bilmi- yordu.” [30/12-14]	Nasıl olmuştu da: Kalıp söz, sözlük- lerde “nasıl oldu da” ve “nasıl ol- muşsa” şekille- rinde bulunmaktadır. Burada müter- cim, kalıp sözün yapısını biraz de- ğiştirerek farklı bir biçimde aktar- mıştır
176.	"ولكنه على أي حال لا يحدد على أبيه إلى ذلك الحد." Ve lākinnehū ‘alā eyyi ḥālin lā yahḳıdu ‘alā ebīhī ilā zālīke’l-ḥad [41/14]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Yine de babasına karşı bu derece kin beslemi- yordu aslında.” [30/17-18]	Kin besle-: Birle- şik fiil
177.	"صحيح أن أباه قام بعمل كريه، ولكن من منا لا يفعل ذلك بين الفينة والأخرى؟" Şaḫīḥun enne ebāhū ḳāme bi-	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Babasının iğrenç bir şey yaptığı doğruydı ama hangimiz zaman zaman hata yap- mayız ki?” [30/18-20]	Hata yap-: Birle- şik fiil

	‘amelin kerīh ve lākin men minnā lā yef’alu zālike bey- ne'l-feynetī ve'l- uḥrā [41/15-16]			
178.	"وبوسعه أن يغفر له" Ve bi-vus‘ihī en yağfira lehū [41/17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"onu affede- bildi. " [30/20-21]	Affet-: Birleşik fiil
179.	"ولكن هل بوسع والده أن يغفر لنفسه تلك الجريمة؟" Ve lākin hel bi- vus‘i vālidihī en yağfira li-nefsihī tilke’l-cerīme [41/17-18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Peki, babası işle- diği suçtan affe- debilecek miydi kendisini?" [30/21-22]	Suç işle-: Birleşik fiil
180.	"هذا أمر لن يغفره لنفسه حين يصحو، ذات يوم، ويكتشف ما فعل." Hāzā emrun len yağfirahū li-nefsihī hīne yaṣḥū, zāte yevmin ve yekte- ṣife mā fe‘ale [42/2-3]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bir gün aymazlı- ğından uyanıp ne yaptığını fark edince kendi ken- dini affedemeye- cek." [30/24-25]	Fark et-: Birleşik fiil
181.	"إنني لا أريد أن أكره أحدًا." İnnenī lā urīdu en ekrahe eḥaden [42/4]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Kimseden nefret etmek istemiyo- rum." [30/26]	Nefret et-: Birle- şik fiil
182.	"لقد مضى كل شيء الآن وراح ولا أمل لنا بأن نستعيده مرة أخرى.." Leḳad maḍā kullu ṣey’in el-āne ve rāḥa ve lā emele lenā bi-en neste’idehu mer- raten uḥrā [42/7-8]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Artık olan oldu. Geçmişi geri ge- tiremeyiz. " [30/30]	Geri getir-: Birle- şik fiil

183.	"ولكن حين انقطعت أخبار زكريا -نرجو أن يكون ذلك خيراً- ماذا تعتقد أن فكر؟" Ve lākin hīne inḡaṭa‘at aḡbāru Zekeriyā -nercū en yekūne zālīke ḡay-ran- māzā ta‘teḡidīne ennehū fekker? [42/12-13]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Gelgelelim Zekeriya ağabeyin haberleri kesilince -ki inşallah ahvali iyidir- babamın aklından neler geçmiş olabilir sence?” [31/5-7]	Aklından geç:- Birleşik fiil
184.	"لقد قال لنفسه -بل قال لنا كلنا- إن الحياة أمر عجيب.." Leḡad ḡāle li-nef-sihī -bel ḡāle lenā kullenā- inne‘l-ḡayāte emrun ‘acīb [42/14]	Tek ögeli bir sözcük	“Kalıbımı basarım ki şöyle demıştır kendi kendine, hatta hepimize: Hayat garip bir şey.” [31/8-9]	Kalıbını bas:- Birleşik fiil
185.	"من الذي سيطعم الأفواه؟ من الذي سيكمل تعليم مروان ويشترى ملابس مي" Men ellezī seyuṭ‘imu‘l-ef-vāha? Men ellezī seyukmilu ta‘līme Mervān ve yeṣṭerī melābise Meyy [42/17-18]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	“Şimdi bu açları kim doyuracak? Mervan’ın eğitimini kim karşılayacak? Mey’e kim üst baş alacak?” [31/11-13]	Üst baş: İkileme
186.	"الآن زكريا راح.. أماله كلها تهاوت.. أحلامه انهارت.." El-āne Zekeriyā rāḡ... āmāluhū kul-luhā tehāvet... aḡlāmuhū inhāret [43/4-5]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Artık Zekeriya ağabeyim yok. Babamın ümitleri de yok. Hayalleri yerle yeksan oldu.” [31/17-18]	Yerle yeksan ol:- Birleşik fiil
187.	"أحلامه انهارت.. مطامحه ذابت.."	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Hayalleri yerle yeksan oldu. Beklentileri boşa çıktı.” [31/18-19]	Boşa çık:- Birleşik fiil

	Ehlāmuhū inhāret... meṭāmihuhū zābet [43/5]			
188.	"لقد عرض عليه صديقه القديم والد شفيقة أن يتزوجها.." Leḳad ‘araḍa ‘aleyhī ṣadīkuhū’l- kadīm vālidu Şefīka en yetezev- vecehā [43/7]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Eskiden beri dostu olan Şe- fika’nın babası, kızıyla evlenme- sini teklif etmiş babama." [31/20-21]	Teklif et-: Birleşik fiil
189.	"دفعت ثمنه من تلك النقود التي جمعتها لها منظمة خيرية.." Defe‘et ṣemenehū min tilke’n- nuḳūdi’lletī ceme‘ethā lehā mu- nazḡametun ḥay- riyye [43/8-9]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Bu ev de bir ha- yır kurumunun topladığı bağış paralarıyla satın alınmış. " [31/22-23]	Satın alın-: Birle- şik fiil
190.	"إنه على عتبة قبره ويريد أن يهبطه مطمئناً على مصير ابنته التي رفضها الجميع بسبب تلك الساق المبتورة من أعلى الفخذ" İnnehū ‘alā ‘atebeti ḳabrihī ve yurīdu en yehbītahū muṭma’innen ‘alā maṣīri’bnetihī’l- letī rafaḍahā’l- cemī‘ bi-sebebi tilke’s-sāḳi’l- mebtūratī min a‘lā’l-feḥḡ [43/11-13]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Adam bir ayağı- nın çukurda oldu- ğunu, kalçadan kesilmiş bacağı yüzünden kimse- nin evlenmeye yanaşmadığı kızı- nın mürüvvetini görmeden meza- rında huzurlu ya- tamayacağını söy- lemiştir." [31/26-28]	Mürüvvetini gör-: Birleşik fiil
191.	"لو أجرة غرفتين وسكن مع زوجته الكسباء في الثالثة"	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"İki odayı kiraya verip üçüncü- sünde de topal ka- rısıyla oturursa" [31/29-30]	Kiraya ver-: Bir- leşik fiil

	Lev eccera ġurfe- teyn ve sekene me'e zevcetihī'l- keshā' fi's-šālīša [43/13-14]			
192.	"إذن لعاش ما تبقى له من الحياة مستقراً غير ملاحق بأيما شيء.. وأهم من ذلك تحت سقف من أسمنت.." İzen, le-‘aşe mā te- baqqā lehū mine'l- ḥayātī mustekırran ġayra mulāḥaḳin bi-eyyimā şey'... ve ehemme min zālike taḥte saḳfin min esment [43/14-15]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“ömrünün geriye kalan kısmını na- merde muhtaç ol- madan, üstelik be- ton bir damın al- tında sıkıntısız yaşayabileceğini tasarlamış...” [31-32/30-1]	Geriye kal-: Bir- leşik fiil
193.	"إذن لعاش ما تبقى له من الحياة مستقراً غير ملاحق بأيما شيء.. وأهم من ذلك تحت سقف من أسمنت.." İzen, le-‘aşe mā te- baqqā lehū mine'l- ḥayātī mustekır- ran ġayra mulāḥaḳin bi-ey- yimā şey'... ve ehemme min zālike taḥte saḳfin min es- ment [43/14-15]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“ömrünün geriye kalan kısmını na- merde muhtaç olmadan, üstelik beton bir damın altında sıkıntısız yaşayabileceğini tasarlamış...” [31-32/30-1]	Namerde muhtaç ol-: Birleşik fiil
194.	"نفض رأسه وسار.." Nefeḍa ra' sehū ve sāra [43/17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Mervan silke- lendi ve yürü- meye devam etti.” [32/3]	[Yürümeye] de- vam et-: Birleşik fiil
195.	"واصل أبو الخيزران المسير فلق به من جديد" Vāsale Ebū'l-Ḥay- zurān el-mesīre fe-	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Ebu'l-Hayzuran yürümeye devam edince Mervan da tekrar yürüyüp ona yetişti.” [32/10-11]	Devam et-: Birle- şik fiil

	laḥika bihī min cedīd [44/5]			
196.	"ابتسم أبو الخيزران ابتسامة واسعة" İbteseme Ebū'l- Ḥayzurān ib- tisāmeten vāsi'a [44/14]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu'l-Hayzuran ağı kulakla- rında gülüm- sedi. " [32/19]	Ağı kulaklarında gülümse-: Birle- şik fiil
197.	"فانشقت شفتاه عن صفين من الأسنان الكبيرة الناصعة البيضاء" Fe-nşakḳat şe- fetāhū 'an şaffeyn mine'l- esnāni'l-kebīrati'n- nāşı'atī'l-beyāḍ [44/14-15]	—	"Dudakları arala- nınca bembeyaz iki sıra diş çıktı ortaya. " [32/19-20]	Ortaya çık-: Bir- leşik fiil.
198.	"فأحمل معي بعض من يريد أن يذهب إلى هناك.." Fe-eḥmilu ma'ī ba'ḍa men yurīdu en yezhebe ilā hunāk [44/17-18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Kuveyt'e gitmek isteyen birkaç ki- şiyi yanıma ala- yım " [32/22-23]	Yanına al-: Birle- şik fiil
199.	"ومضى يسير بخطوات واسعة حتى أوشك مروان أن يضيعه." Ve maḍā yesīru bi- ḥuṭuvātīn vāsi'atin ḥattā evşeke Mervān en yuḍayyi'ahū [45/5-6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Öyle geniş adım- larla yürüdü ki Mervan neredeyse izini kaybede- cekti. " [32/29-30]	İzini kaybet-: Bir- leşik fiil
200.	"ثم عاد فابتسم تلك الابتسامة الواسعة" Şumme 'āde feb- teseme tilke'l-ib- tisāmete'l-vāsi'a [45/11]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Sonra yeniden ağını yayarak güldü " [33/5-6]	Ağını yay-: Bir- leşik fiil

201.	"ها، الأمر لا يحتاج إلى ذكاء خارق." Hā, el-emru lā yeḥtācu ilā zekā'in ḥārīḳ [47/4]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"E, bunu anlamak için dāhi olmak gerekmez." [34/6]	Dāhi ol-: Birleşik fiil
202.	"كلهم يكفون عن إرسال النقود إلى عائلاتهم حين يتزوجون أو يعشقون." Kulluhum ye- kuffūne 'an irsāli'n-nuḳūdi ilā 'ā'ilātihi hīne ye- tezuvvecūne ev ya 'şaḳūn [47/4-5]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Hepsi öyle. Ev- lenince veya âşık olunca eve para göndermekten vazgeçerler." [34/6-7]	Âşık ol-: Birleşik fiil
203.	"لقد كان يحسب أنه يخنق صدره على سر كبير لا يعرفه غيره" Leḳad kāne yaḥsibu ennehū yaḥnuḳu ṣadrahū 'alā sirrin kebīrin lā ya 'rifuhū ḡayruh [47/7-8]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Kimsenin bilme- diği bu büyük sırrı içinde tut- tuğu için göğsü- nün daraldığını hissetmişti. " [34/11-12]	Hisset-: Birleşik fiil
204.	"لقد كان يحسب أنه يخنق صدره على سر كبير لا يعرفه غيره" Leḳad kāne yaḥsibu ennehū yaḥnuḳu ṣadrahū 'alā sirrin kebīrin lā ya 'rifuhū ḡayruh [47/7-8]	—	"Kimsenin bilme- diği bu büyük sırrı içinde tut- tuğu için göğsü- nün daraldığını hissetmişti." [34/11-12]	İçinde tut-: Birle- şik fiil
205.	"وها هو الآن يبدو على لسان أبي الخيزران كأنه قاعدة معروفة وبديهية." Ve hā huve'l-āne yebdū 'alā lisāni Ebī'l-Ḥayzurān ke'ennehū ḳā'ide- tun ma'rūfetun ve bedīhiyye	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"İşte şimdi Ebu'l- Hayzuran'ın di- linde sıradan, be- dihi bir kuralmış gibi her şey ayan beyandı. " [34/12-14]	Ayan beyan: İki- leme

	[47/9-10]			
206.	"بل إنه استغرب كيف تكون تلك الرسالة التي كتبها لأمه قد أعطته الشعور الرائق الذي جعل خيبة أمه تبدو أقل قيمة مما هي في الواقع" Bel innehū is- tağrabe keyfe tekūne tilke'r- risāleti'letī kete- behā li-ummihi kad a'tathū eş-šu'ura'r- rā'ik ellezī ce'ale heybete emelihi tebdū aqalle kīme- ten mimmā hiye fi'l-vāqī' [47-48/18-2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Dahası, annesine yazdığı mektubun, onu böyle hoş duygularla doldurarak düş kırıklığını nasıl önemsizleştirebildiğine hayret etti." [34/22-24]	Hayret et-: Birleşik fiil
207.	"أكان يريد أن يقتلها هجران زوجها لها ولأولادها أمر رائع وطبيعي؟" Ekāne yurīdu en yuḡni'ahā bi-enne hīcrāne zevcihā lehā ve li-evlādihā emrun rā'i'un ve ṭabī'yyun [48/5-6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Kocasının kendisini ve çocuklarını bırakıp gitmesinin yerinde ve sıradan bir iş olduğuna mı ikna etmeye çalışıyordu annesini?" [34/28-30]	İkna et-: Birleşik fiil
208.	"وإن عليه أن يترك تلك المدرسة السخيفة التي لا تعلم شيئاً وأن يغوص في المقلاة مع من غاص.." Ve inne 'aleyhī en yetrūke tilke'l- medresete's- seḫīfete'letī lā tu'allim şey'en ve en yaḡūša fi'l- mīqlāti me'e men ḡāša [48/10-11]	—	"dişe dokunur bir şey öğretmeyen o sefil okulu bırakıp herkes gibi tavada pişmesi gerektiğini yazmıştı" [35/4-5]	Dişe dokun-: Birleşik fiil

209.	"زكريا لم يكن يستطيع أن يفهم قط لماذا يتوجب عليه أن يصرف على العائلة" Zekeriya lem yekun yestetī'u en yefheme kaṭ li-māzā yetevcebb 'aleyhī en yašrife 'alā'l-'ā ile [48/13-14]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"kendisinin aile-nin geçimini üst-lenmesi gerektiğini bir türlü ka-bul etmek istemiyordu." [35/10-11]	Kabul et-: Birleşik fiil
210.	"بينما يروح مروان ويجيء إلى المدرسة مثل الأطفال" Beynemā yerūḥu Mervān ve yecī'u ilā'l-medreseti mišle'l-aṭfāl [48/14-15]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Mervan el bebek gül bebek okula giderken" [35/9-10]	El bebek gül bebek git-: Birleşik fiil
211.	"كان يقول لأمه إن زكريا لن يفهم قط معنى أن يتعلم الإنسان" Kāne yeḡūlu li-ummiḥī inne Zeke-riyā len yefheme kaṭ ma'nā en yete'alleme'l-insān [48/16-17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Ağabeyinin bir insanın okumasının ne anlama geldiğini kavrayamadığına dair anesine dert yanı-yordu." [35/12-13]	Dert yan-: Birleşik fiil
212.	"وها هو الآن قد تزوج دون أن يقول ذلك لأحد غيره" Ve hā huve'l-āne ḡad tezevvece dūne en yeḡūle zālike li-aḡadin ḡayreh [49/1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Ondan başka kimseye haber vermeden evlenmişti." [35/17]	Haber ver-: Birleşik fiil
213.	"كأنه كان يريد أن يضعه أمام ضميره وجهاً لوجه" Keennehū kāne yurīdu en yaḡa 'ahū emāme ḡamīriḥī vechhen li'vechh	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Şimdi de Mervan'ı vicdaniyla baş başa bırak-mak istemiş gibi." [35/16-17]	Baş başa bırak-: Birleşik fiil

	[49/1-2]			
214.	"إذا تجاهله فلسوف يعرف كيف يهتدي إلى أول الطريق كما اهتدى الكثيرون" Îzā tecāhelehū fe- lesevfe ya'rifu keyfe yehtedī ilā evveli't-tarīki kemā ihtedā'l-keṣīrūn [49/6-7]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"ama ağabeyi onu görmezden ge- lirse o da herkes gibi kendine bir yol bulmayı öğre- necekti." [35/21-23]	Görmezden gel-: Birleşik fiil
215.	"لقد تأكد من ذلك تماماً حين ذهب إليه يودعه قبل أن يسافر" Leḳad te'ekke min zālike temāmen ḥīne zehebe ileyhī yu- veddi'uhū ḳable en yusāfira [49/11-12]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Yola çıkmadan önce vedalaşmak için babasına git- tiği sırada bundan kesinlikle emin olmuştu." [35/28-30]	Emin ol-: Birleşik fiil
216.	"هذا شيء مكتوب لنا منذ بدء الخليفة" Hāzā şey'un mektūbun lenā munzu bed'i'l- ḥalīḳa [49/14-15]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Kalubeladan beri alınımıza yazıl- mış bu" [36/1-2]	Alnına yazıl-: Bir- leşik fiil
217.	"لكنها لم تقبل" Lākinnehā lem taḳbel [49/17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Fakat kabul et- medi" [36/4-5]	Kabul et-: Birle- şik fiil
218.	"وفكر هو: ترى أين ينتهي فخذها؟" Ve fekkera huve: turā eyne yentehī fehḳuhā? [50/2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Mervan, "Kal- çası nerede sona eriyor acaba?" diye içinden ge- çirmişti." [36/7-8]	Sona er-: Birleşik fiil
219.	"وفكر هو: ترى أين ينتهي فخذها؟"	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Mervan, "Kal- çası nerede sona eriyor acaba?"	İçinden geçir-: Birleşik fiil

	Ve fekkera huve: turā eyne yentehī fehzuḥā? [50/2]		diye içinden ge- çirmişti. ” [36/7-8]	
220.	"وكانت شفتها السفلى مقوسة كأنها على وشك أن تبكي" Ve kānet şefe- tuhā's-süflā mu- kavveseten ke'en- nehā 'alā veşeki en tebkī [50/4]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Alt dudağının kavisli görünüşü, az sonra ağlaya- cakmış havası veriyordu. ” [36/9-10]	[Bir şey] havası ver-: Birleşik fiil
221.	"واكتب لنا دائماً" Ve uktub lenā dā'imēn [50/6]	Tek ögeli bir sözcük	“Bizden mektup- larını eksik etme. ” [36/11-12]	Eksik etme- (TDKSa, i.m.): Birleşik fiil
222.	"ودعت له بالتوفيق" Ve de'et lehū bi't- tevfiḳ [50/7]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“onun başarısı için dua etmişti. ” [36/14]	Dua et-: Birleşik fiil
223.	"وحاول أن يضحك إلا إنه لم يستطع" Ve ḥāvele en yaḍḥeke illā in- nehū lem yesteti' [50/11]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Babası tebessüm etmeyi başarama- yınca” [36/17]	Tebessüm et-: Birleşik fiil
224.	"بينما تناولت شفيقة عكازها واستوت واقفة بحركة سريعة" Beynemā tenāvelet Şefiḳa 'ukāzehā ve' stevet vāḳifeten bi-ḥaraketin serī'a [50/12-13]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Şefika da değne- ğini alarak ani bir hareketle ayağa kalkmıştı. ” [36/18-19]	Ayağa kalk-: Bir- leşik fiil
225.	"صفق الباب وراءه وسار" Şafaḳa'l-bābe verā'ehū ve sāra [50/14]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Mervan kapıyı ardından çekti ve yoluna devam etti. ” [36/20]	[Yoluna] devam et-: Birleşik fiil

226.	"لقد اجتمعت العصابة كلها الآن أليس كذلك؟ صاح أبو الخيزران ضاحكاً.." Leḳad icteme‘at el- ‘iṣābetu kulluhā‘l- āne eleyse kezālik? Şāḥa Ebū‘l-Ḥay- zurān dāḥiken [51/4-5]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“ “İşte, çetenin bütün elemanları hazır!” diyerek bir kahkaha attı Ebu‘l-Hayzuran” [37/6-7]	Kahkaha at-: Bir- leşik fiil
227.	"أجاب مروان باقتضاب: أسعد" Ecābe Mervān bi- iḳtiḏāb : Es‘ad [51/8-9]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“ “Esad” diye ya- nıtladı Mervan kısa keserek ” [37/10]	Kısa kes-: Birle- şik fiil
228.	"ثم قال ببطء شاداً على كلماته بعنف" Şumme ḳāle bi- buṭ‘in şādden ‘alā kelimātihī bi-‘unf [52/5]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“sonra her keli- menin üstüne basa basa ko- nuştı ” [37/19-20]	[Bir şeyin] üstüne basa basa konuş-: Birleşik fiil
229.	"يجب أن تحكي لنا كل التفاصيل" Yecibu en taḥkī lenā kulle‘t-tefāşīl [52/6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Bize en küçük ayrıntısına kadar bilgi vermek zo- rundasın. ” [38/1-2]	Bilgi ver-: Birle- şik fiil
230.	"سأحكي لكم التفاصيل بعد أن نتفق" Se‘aḥkī lekum et- tefāşīla ba‘de en nettefiḳ [52/9]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Ayrıntıları an- laşmaya varırsak söylerim.” [38/4]	Anlaşmaya var-: Birleşik fiil
231.	"لم يجب أحد، فأكد أسعد من جديد" Lem yucib eḥad , fe-ekkede Es‘ad min cedīd [52/12]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Kimseden ses çıkmayınca Esad yeniden sordu” [38/9]	Ses çık-: Birleşik fiil
232.	"قال أسعد بعنف" Ḳāle Es‘ad bi-‘unf [52/17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Esad kararlılıkla devam etti ” [38/14]	Devam et-: Birle- şik fiil

233.	"إذن، دعونا نختصر الوقت" İzen, de'ūnā naḥteşiru'l-vaḳt [52/18]	—	"Öyleyse kısa kesip vakit kazanalım" [38/15]	Kısa kes-: Birleşik fiil
234.	"ما رأيكم أن أتفاوض عنكم؟" Mā ra'yukum en etefāveḍa 'ankum? [53/2]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Sizin adınıza pazarlık yapmamı kabul ediyor musunuz? " [38/17-18]	Kabul et-: Birleşik fiil
235.	"ما رأيكم أن أتفاوض عنكم؟" Mā ra'yukum en etefāveḍa 'ankum? [53/2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Sizin adınıza pazarlık yapmamı kabul ediyor musunuz?" [38/17-18]	Pazarlık yap-: Birleşik fiil
236.	"رفع أبو قيس كفه في الهواء موافقاً، وهز مروان رأسه" Rafa'a Ebū Ḳays keffehū fī'l-hevā'i muvāfiḳan ve hezze Mervān ra'sehū [53/3]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Ebu Kays onayladığını göstermek için elini kaldırdı. " [38/19]	El kaldır-: Birleşik fiil
237.	"سوف تحكي لنا بالتفصيل كل خطوة" Sevfe taḥkī lenā bi-t-tefşīli kulla ḥuṭva [53/7-8]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Atacağımız her adımı bize tek tek anlatacaksın " [38/23-24]	Tek tek anlat-: Birleşik fiil
238.	"وسوف تقول لنا بالضبط كم تريد" Ve sevfe teḳūlu lenā bi'd-ḍabṭi kem turīd [53/8]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"ve kaç para istediğini de eğip bükmeden söyleyeceksin." [38/24-25]	Eğip bük-: Birleşik fiil
239.	"الأخ أسعد يحيي الحق" El-eḥ Es'ad yaḥkī'l-ḥaḳḳ [53/11]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Esad kardeş doğru söylüyor. " [38/28]	Doğru söyle-: Birleşik fiil

240.	"ثم نقل بصره فوق الوجوه جميعاً ببطء وببرود حتى قرر قراره فوق وجه أسعد" Şumme naḳḳale beşarahū fevḳa'l- vucūhi cemī'an bi- buṭ'in ve bi- burūdin ḥattā ḳarra ḳarāruhū fevḳa vechi Es'ad [53/13-15]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Soğuk bakışla- rını hepsinin yüz- lerinde yavaş ya- vaş gezdirdikten sonra gözlerini Esad'a dikti" [38-39/30-1]	Yavaş yavaş: İki- leme
241.	"أرجوك.. لقد سلمتني الأمر إذن دعني أحك" Ercūk... Leḳad sel- lemtenī'l-emra izen da'nī eḥki [54/2]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Rica ederim, bana yetki verdi- niz. Bırakın da ben konuşayım." [39/6]	Yetki ver-: Birle- şik fiil
242.	"لقد اختلفنا إذن قبل أن نبدأ" Leḳad iḥtelefnā izen ḳable en nebd'e [54/5]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Daha işin ba- şında anlaşmaz- lığa düştük." [39/10]	Anlaşmazlığa düş-: Birleşik fiil
243.	"ها! نحن الآن في شغل الجد.." Hā! Naḥnu'l-āne fī şuḡli'l-cedd [54/11]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Hah şöyle. Şimdi ciddi ciddi konu- şabiliriz." [39/18]	Ciddi ciddi konu- ş-: Birleşik fiil
244.	"ومضى يشرح مستعيناً بيديه الطويلتين" Ve maḳdā yeşraḥu muste'inen bi-ye- deyhī't-tavīleteyn [54/13]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"O uzun ellerini de kullanarak on- lara açıklama yapmaya girişti." [39/20-21]	Açıklama yap-: Birleşik fiil
245.	"مصفحة عتيقة كان رجال القرية قد استولوا عليها إثر هجوم يهودي" Muşaffaḥatun 'atīḳatun kāne ricālu'l-ḳaryeti ḳad istavlev 'aleyhā	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bir Yahudi bas- kınından sonra köylülerin ele ge- çirdiği eski bir zırhlı aracı" [40/1-3]	Ele geçir-: Birle- şik fiil

	işra hücūmin yehūdīyyin [55/6-7]			
246.	"وهو يدخل من الباب المصفح الصغير ويغيب لحظات" Ve huve yedħulu mine'l-bābi'l- muşaffaħi'ş-şagīr ve yeğību laħzāt [55/9]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Ebu'l-Hayzuran aracın o küçük zırhlı kapısından girmiş ve birkaç dakika içinde gözden kaybol- muştu. " [40/5-7]	Gözden kaybol-: Birleşik fiil
247.	"ثم يهدر المحرك بالضجيج وتمضي المصفحة تدرج في الطريق الرملي الضيق" Şumme yehduru'l- muħarriku bi'd- daċaci ve temdī'l- muşaffaħatu ted- rucu fi't-tarīki'r- ramlī'd-dayyık [55/9-11]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Zırhlı araç dar kumluk yolda gü- rül gürül ilerle- mişti. " [40/7]	Gürül gürül ilerle- : Birleşik fiil
248.	"إلا إن المصفحة ما لبثت أن تعطلت" İlla inne'l-muşaf- faħate mā lebişet en te'aṭtalet [55/11]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	" Ne var ki çok geçmeden bozul- muştu araç" [40/7-8]	Ne var ki: Cüm- lemsi
249.	"إلا إن المصفحة ما لبثت أن تعطلت" İlla inne'l-muşaf- faħate mā lebişet en te'aṭtalet [55/11]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	" Ne var ki çok geçmeden bozul- muştu araç" [40/7-8]	Çok geçmeden: ZYC
250.	"ومن ذا الذي يستطيع أن يقول إن هذه التجربة لم تنفعه" Ve men zā'l-lezī yesteṭī'u en yeķūle inne hāzihi't-tecri- bete lem tenfa'hū [55/15]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"bu deneyimin işe yaramadığını kim söyleyebilir" [40/13-14]	İşe yara-: Birleşik fiil

251.	"كان الحاج رضا قد خرج مع عدد من رجاله إلى الصحراء ليغيبوا عدة أيام في القنص." Kāne'l-Hāccu Rıdā kad harace me'e 'adedin min ricālihī ilā's-ṣaḥrā' li-yağībū 'iddete ayyāmin fi'l-kaṇṣ [56/1-2]	Kalıp yapı ol-mayan bir ifade	"Hacı Rıda birkaç adamıyla birlikte çölde ava çık-mıştı." [40/17-18]	Ava çık-: Birleşik fiil
252.	"وأثناء عودتهم كانت الطريق تبدو بيضاء صلبة، وهذا ما دفع سائقي السيارات لاقتحامها دون وجل" Ve eṣnā'e 'avdeti-him kānet eṭ-ṭarīku tebdū beyḍā'a ṣalbe ve hāzā mā defe'a sā' iktī's-seyyārāti li'kṭihāmiḥā dūne vecel [56/3-4]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Geri dönerlerken uzaktan bakınca sert görünen beyaz yol, sürücüleri araçlarını korkusuzca sürmeye sevk etmiş" [40/19-20]	Geri dön-: Birleşik fiil
253.	"وأثناء عودتهم كانت الطريق تبدو بيضاء صلبة، وهذا ما دفع سائقي السيارات لاقتحامها دون وجل" Ve eṣnā'e 'avdeti-him kānet eṭ-ṭarīku tebdū beyḍā'a ṣalbe ve hāzā mā defe'a sā' iktī's-seyyārāti li'kṭihāmiḥā dūne vecel [56/3-4]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Geri dönerlerken uzaktan bakınca sert görünen beyaz yol, sürücüleri araçlarını korkusuzca sürmeye sevk etmiş" [40/19-20]	Sevk et-: Birleşik fiil
254.	"وهناك بدأت السيارات الكبيرة والصغيرة تغوص في الوحل واحدة إثر الأخرى" Ve hunāke bede'et es-seyyārātū'l-kebīre ve's-ṣağīra	Kalıp yapı ol-mayan bir ifade	"ancak geçerken irili ufaklı bütün araçlar tek tek batağa saplanmaya başlamıştı." [40/20-22]	Tek tek: İkileme

	teğūšu fī'l-vaḥli vāḥideten isra'l- uḥrā [56/4-5]			
255.	"إن صوت محرك سيارتك أرحم من الوقوف هنا مدة أربع ساعات" İnne şavte muḥar- riki seyyārateke erḥamu mine'l- vukūfi hunā mud- dete erba' i sā'āt [56/14-15]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Burada dört saat ayakta bekle- mektense senin aracının motor se- sini çekerim daha iyi." [40/30-31]	Ayakta bekle-: Birleşik fiil
256.	"وقاد أبو الخيزران سيارته الضخمة طوال ست ساعات فوق تلك الأرض الخادعة" Ve kāde Ebū'l- Ḥayzurān seyyāra- tehū' d-ḍaḥme ṭivāle sitte sā'ātin fevḳa tilke'l-arḍi'l- ḥādi'a [56/16-17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"o yanıltıcı yolda altı saat direksi- yon sallamış ." [41/2-3]	Direksiyon salla-: Birleşik fiil
257.	"لقد سر الحاج رضا للغاية من براعة أبي الخيزران" Leḳad surra 'l- Ḥāccu Rıdā li-l- ğāye min berā'ati Ebī'l-Ḥayzurān [57/4]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu'l-Hay- zuran'ın ustalığı Hacı Rıdā'yı hay- ran bırakmış ." [41/6]	Hayran bırak-: Birleşik fiil
258.	"لقد سر الحاج رضا للغاية من براعة أبي الخيزران وتحدث بذلك لكل أصدقائه طوال شهور" Leḳad surra 'l- Ḥāccu Rıdā li'l- ğāyeti min berā'ati Ebī'l-Ḥayzurān ve teḥaddese bi-zālike	—	"Ebu'l-Hay- zuran'ın ustalığı Hacı Rıdā'yı hay- ran bırakmış, ay- larca olayı arka- daşlarına anlatma- sına neden ol- muştu ." [41/6-7]	Neden ol-: Birle- şik fiil

	li-küllī aṣḍikā' ihī ṭivāle ṣuhūr [57/4-5]			
259.	"وقد سر الحاج أكثر حين نما إليه أن أبا الخيزران رفض عروضاً عديدة للعمل عند سواه" Ve kad surra'l- Ḥāccu ekṣer ḥīne nema ileyhī enne Ebā'l-Ḥayzurān ra- feḍa 'urūḍan 'adīdeten li'l- 'ameli 'inde sivāh [57/5-6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"dışarıdan aldığı pek çok teklifi geri çevirdiği de kulağına gelince daha da memnun olmuştu. " [41/8-9]	Memnun ol-: Bir- leşik fiil
260.	"وقد سر الحاج أكثر حين نما إليه أن أبا الخيزران رفض عروضاً عديدة للعمل عند سواه" Ve kad surra'l- Ḥāccu ekṣer ḥīne nema ileyhī enne Ebā'l-Ḥayzurān ra- feḍa 'urūḍan 'adīdeten li'l- 'ameli 'inde sivāh [57/5-6]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"dışarıdan aldığı pek çok teklifi geri çevirdiği de kulağına gelince daha da memnun olmuştu." [41/8-9]	Kulağına gel-: Birleşik fiil
261.	"واستدعاه وأثنى عليه ثم زود راتبه قليلاً" Vested 'āhū ve eṣnā 'aleyhī ṣumme zev- vede rātibehū ḳalīlen [57/7]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Sonunda onu ça- ğırttı, kutladı ve maaşına biraz zam yaptı. " [41/9-10]	Zam yap-: Birle- şik fiil
262.	"أن الحاج رضا بات يشترط أن يكون أبو الخيزران رفيقاً ضرورياً لكل رحلة قنص أو سفر بعيد" Enne'l-Ḥācce Rıdā bāte yeṣṭerītu en yekūne Ebū'l-Ḥay- zurān rafīḳan ḍarūriyyen li-küllī	—	"Hacı Rıda, her- hangi bir av seya- hatinde ya da uzak bir yolcu- lukta Ebu'l-Hay- zurān olmadan yola çıkılmama- sını şart koştu." [41/11-13]	Yola çık-: Birleşik fiil

	rihleti kaşşin ev se- ferin be'īd [57/8-9]			
263.	"أن الحاج رضا بات يشترط أن يكون أبو الخيزران رفيقاً ضرورياً لكل رحلة قنص أو سفر بعيد" Enne'l-Hācce Rıdā bāte yeşteriŋu en yekūne Ebū'l-Ḥay- zurān rafīkan ḍarūriyyen li-küllü rihleti kaşşin ev se- ferin be'īd [57/8-9]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Hacı Rıda, her- hangi bir av seya- hatinde ya da uzak bir yolcu- lukta Ebu'l-Hay- zuran olmadan yola çıkılmama- sını şart koştı ." [41/11-13]	Şart koş-: Birleşik fiil
264.	"الحاج رضا فضل أن يسلك في طريق عودته دروباً أخرى تصل به إلى الزبير" El-Hāccu Rıdā faḍḍale en yesluke fī ṭarīki 'avdetihī durūben uḥrā teşilu bihī ilā'l-Zubeyr [57/15-16]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Hacı Rıda dö- nüşte onu Zu- beyr'e götürecek başka bir rota iz- lemeyi tercih et- mişti ." [41/18-20]	Tercih et-: Birleşik fiil
265.	"ومن الزبير يستطيع أن يسلك الطريق الرئيسي الذي يعود إلى الكويت" Ve mine'l-Zübeyr yesteŋi'u en yes- luke 'ṭ-ṭarīka'r- ra'īsī ellezī ye'ūdu ilā'l-Kuveyt [57/16-17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Zubeyr'den de ana yolu takip ederek Kuveyt'e dönebilirdi." [41/20-21]	Takip et-: Birleşik fiil
266.	"لو لم يصب سيارته الكبيرة عطل صغير يضطره للبقاء في البصرة يومين آخرين حتى يصلحه، ثم يلحق بمن سبق" Lev lem yuşib seyyāratehū'l- kebīre 'uṭlun şağīr	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"ama tankerde meydana gelen ufak bir arıza, onun iki gün daha Basra'da kalıp aracı tamir ettir- dikten sonra yola çıkmasını gerek- tirmişti." [41/22-24]	Meydana gel-: Birleşik fiil

	yaḍṭarruhū li'l-bekā' fī'l-Başra yevmeyni āḥareyn ḥattā yuṣliḥuhū, ṣumme yelḥaḳu bi-men sebaḳ [57-58/18-2]			
267.	"لو لم يصب سيارته الكبيرة عطل صغير يضطره للبقاء في البصرة يومين آخرين حتى يصلحه، ثم يلحق بمن سبق" Lev lem yuṣib seyyāratehū'l-kebīre 'uṭlun ṣaġīr yaḍṭarruhū li'l-bekā' fī'l-Başra yevmeyni āḥareyn ḥattā yuṣliḥuhū, ṣumme yelḥaḳu bi-men sebaḳ [57-58/18-2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"ama tankerde meydana gelen ufak bir arıza, onun iki gün daha Basra'da kalıp aracı tamir ettir-dikten sonra yola çıkmasını gerektirmişti." [41/22-24]	Tamir ettir-: Birleşik fiil
268.	"لو لم يصب سيارته الكبيرة عطل صغير يضطره للبقاء في البصرة يومين آخرين حتى يصلحه، ثم يلحق بمن سبق" Lev lem yuṣib seyyāratehū'l-kebīre 'uṭlun ṣaġīr yaḍṭarruhū li'l-bekā' fī'l-Başra yevmeyni āḥareyn ḥattā yuṣliḥuhū, ṣumme yelḥaḳu bi-men sebaḳ [57-58/18-2]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"ama tankerde meydana gelen ufak bir arıza, onun iki gün daha Basra'da kalıp aracı tamir ettir-dikten sonra yola çıkmasını gerektirmişti." [41/22-24]	Yola çık-: Birleşik fiil
269.	"فَنظَرَا إِلَيْهِ بِدَوْرِهِمَا مُتَسَائِلِينَ" Fe-nezarā ileyhī bi-devrihimā mū-tesā'ileyn [58/8-9]	Tek ögeli bir sözcük: Zarf	"Onlar da soru soran gözlerle Mervan'a baktılar." [41/30-31]	Soru sor-: Birleşik fiil.

270.	"فَنظَرَا إِلَيْهِ بِدَوْرِهِمَا مُتَسَانِلِينَ" Fe-nezarā ileyhī bi- devrihimā mü- tesā'ileyn [58/8-9]	Tek ögeli bir sözcük: Zarf	"Onlar da soru soran gözlerle Mervan'a baktı- lar." [41/30-31]	Soru soran gözler: Sıfat tamlaması.
271.	"اسْمَعْ يَا أَبَا الْخِزْرَانِ.. هَذِهِ اللَّعْبَةُ لَا تَعْجِبْنِي!" İsma' yā Ebā'l- Ḥayzurān... hāzihi'l-lu'beh lā tu'cibunī! [58/10]	—	" "Bak Ebu'l- Hayzuran" diye söze girdi Mer- van. "Bu oyun hoşuma git- medi..." " [42/1-2]	Söze gir-: Birleşik fiil
272.	"اسْمَعْ يَا أَبَا الْخِزْرَانِ.. هَذِهِ اللَّعْبَةُ لَا تَعْجِبْنِي! هَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَتَصَوَّرَ ذَلِكَ؟" İsma' yā Ebā'l- Ḥayzurān... hāzihi'l-lu'beh lā tu'cibunī! Hel tes- teṭī'u en teteşav- vara zālike [58/10-11]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	" "Bak Ebu'l- Hayzuran" diye söze girdi Mer- van. "Bu oyun hoşuma gitmedi. Kafanda canlan- dırabiliyor mu- sun?" " [42/1-2]	Kafada canlandır- : Birleşik fiil
273.	"وَفِي الْمَطْلَاعِ عَلَى حُدُودِ الْكُوَيْتِ، سَنُكْرِرُ الْمَسْرَحِيَّةَ لْخَمْسِ دَقَاقٍ أُخْرَى" Ve fi'l-Muṭlā' 'alā ḥudūdi'l-Kuveyt, senukerriru'l- mesraḥiyye li- ḥamse dekā'ik uḥrā [58/16-17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Kuveyt sınırın- daki el-Muṭlā'da aynı sahneyi beş dakika daha tek- rar edeceğiz. " [42/8-9]	Tekrar et-: Birle- şik fiil
274.	"هَزَّ أَسْعَدَ رَأْسَهُ ثُمَّ حَقَّقَ إِلَى الْأَرْضِ لِبُرْهَةٍ" Hezze Es'ad ra'sehū ṣumme ḥaddeḡa ilā'l-arḍi li-burhe [59/1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Esad kafasını sallayıp gözlerini bir süre yere dikti. " [42/11]	Gözünü/gözlerini [bir şeye] dik-: Birleşik fiil
275.	"وَوَاصِلَ أَبُو قَيْسٍ التَّحْدِيقَ إِلَى السَّائِقِ طَوِيلَ الْقَامَةِ" Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu Kays bakış- larını uzun boylu	Bakışlarını/gö- zünü ayırma-: Birleşik fiil

	Ve vāšale Ebū Kays et-taḥdika ilā's-sā'iki ṭavīli'l- kāme [59/2-3]		şoförden ayırımı- yordu." [42/13]	
276.	"وكانما راقّت الفكرة لأبي الخيزران فقد مضى يقهقه ويضرب فخذه بكفيه ويدور حول نفسه" Ve keennemā rāqat el-fikrah li-Ebī'l- Ḥayzurān feḳad maḍā yuḳahḳihū ve yaḍribu feḥzeyhī bi-keffeyhī ve yedūru ḥavle nef- seh [59/7-8]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bu fikir Ebu'l- Hayzuran'ın ho- şuna gitmişçe- sine kakhahalar atarak elleriyle dizlerine vurup kendi etrafında döndü." [42/19-20]	[Birin] hoşuna git-: Birleşik fiil
277.	"وكانما راقّت الفكرة لأبي الخيزران فقد مضى يقهقه ويضرب فخذه بكفيه ويدور حول نفسه" Ve keennemā rāqat el-fikrah li-Ebī'l- Ḥayzurān feḳad maḍā yuḳahḳihū ve yaḍribu feḥzeyhī bi-keffeyhī ve yedūru ḥavle nef- seh [59/7-8]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bu fikir Ebu'l- Hayzuran'ın ho- şuna gitmişçesine kakhahalar ata- rak elleriyle diz- lerine vurup kendi etrafında döndü." [42/19-20]	Kakhaha[lar] at-: Birleşik fiil
278.	"إن المرء يبالغ أحياناً" İnne'l-mer'e yubāliḡu aḥyānen [59/15]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"İnsan kimi za- man abartır" [42/27]	Kimi zaman abart-: Birleşik fiil
279.	"ولكنه قبل أن ينطق دور بصره على الجميع" Ve lākinnehū ḳable en yaṇṭıḳa devvera beşarahū 'alā'l- cemī' [59/17-18]	—	"Fakat konuşma- dan önce bakışla- rını herkesin üye- rinde tek tek do- laştırdı." [42/30-31]	Tek tek: İkileme

280.	"وتوقف هنيهة وهو ينظر إلى أسعد كأنه يرجوه العون" Ve tevaḳḳafe hu- neyheten ve huve yenzuru ilā Es'ad ke'ennehū yarcūhū 'l-'avn [59-60/18-1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Esad'a bakarken onun yardımını talep edermiş gibi biraz bek- ledi." [42-43/31-1]	Talep et-: Birleşik fiil
281.	"أنا رجل درويش ولا أفهم بكل هذه التعقيدات" Enā raculun dervīş ve lā efhemu bi- külli hāzihi't- ta'ḳīdāt [60/2-3]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Ben safdil bir adamım. Bu karı- şık meselelere ak- lım ermez. " [43/2-3]	Aklı er-: Birleşik fiil
282.	"أنا أشك في أنك تملك سيارة" Enā eşukku fī en- neke temliku seyyāra [60/6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Şu an elinde ger- çekten bir araç ol- duğundan da şüpheliyim." [43/6-7]	Elinde ol-: Birle- şik fiil
283.	"سيتركونكم في منتصف الطريق ويذوبون مثل فص الملح" Seyetrukūnekum fī munteşafi't-ṭarīḳ ve yezūbūne misle faşsi'l-milḥ [60/12]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Adamı yolun or- tasında bırakıp tuz topağı gibi eriyiverirler. " [43/14-15]	Eriyiver-: Birleşik fiil
284.	"وأنتم بدوركم ستذوبون في قبط آب دون أن يشعر بكم أحد" Ve entum bi-devri- kum setezūbūne fī ḳayzi Āb dūne en yeş'ura bikum eḥad [60/12-13]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Siz de ağustos sıcağında eriyip gidersiniz , kim- senin ruhu duy- maz." [43/15-16]	Eriyip git-: Birle- şik fiil
285.	"وأنتم بدوركم ستذوبون في قبط آب دون أن يشعر بكم أحد"	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Siz de ağustos sıcağında eriyip gidersiniz, kimse- nin ruhu duy- maz. "	Ruhu duyma- (TDKSa, i.m.): Birleşik fiil

	Ve entum bi-devrikum setezübüne fī kayzi Āb dūne en yeş'ura bikum eḥad [60/12-13]		[43/15-16]	
286.	"عشرة بالمئة على الأكثر" ‘aşara bi’l-mi’e ‘alā’l-ekşer [60/17]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Taş çatlasa yüzde on.” [43/20]	Taş çatlasa: ŞYC
287.	"فيما مضى أبو الخيزران صائحاً" Fīmā maḍā Ebū’l-Ḥayzurān šā’iḥan [61/4-5]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Ebu’l-Hayzurān bağırarak konuşmaya devam etti.” [43/26]	[Bir şeye] devam et-: Birleşik fiil
288.	"قال أسعد مقاطعاً بهدوء: اترك موضوع الشرف في ناحية أخرى.." Ḳāle Es‘ad muḳāṭi‘an bi-hudū’: Utruk mevḍū‘a’ş-şerafi fī nāḥiyetin uḥrā [61/8-9]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Esad sakince sözünü kesti: Şu şeref meselesini bir yana bırak” [43/29-30]	Sözünü kes-: Birleşik fiil
289.	"قال أسعد مقاطعاً بهدوء: اترك موضوع الشرف في ناحية أخرى.." Ḳāle Es‘ad muḳāṭi‘an bi-hudū’: Utruk mevḍū‘a’ş-şerafi fī nāḥiyetin uḥrā [61/8-9]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Esad sakince sözünü kesti: Şu şeref meselesini bir yana bırak” [43/29-30]	Bir yana bırak-: Birleşik fiil
290.	"أنت رجل ذكي ومجرب.. ما رأيك؟" Ente raculun zekiyun ve mücerrib... mā rā’yuke? [61/12]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	“Zeki ve görmüş geçirmiş bir adamsın. Şimdi sen söyle, ne yapalım?” [44/1-2]	Görmüş geçirmiş: İkileme
291.	"ابتسم أسعد ولاحظ أن أبا قيس ومروان ينتظران أن يسمعا قراره" Abū Qays ve Mervān’ın kendisin-	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Esad ile Mervan’ın kendisin-	Tebessüm et-: Birleşik fiil

	İbteseme Es‘ad ve lāhaza enne Ebā Kays ve Mervān yentezīrān en yesme‘ā qarārah [61/15-16]		den bir karar beklediklerini fark eden Ebu Kays tebessüm etti. ” [44/5-6]	
292.	"فمضى يحكي ببطء وسخرية" Fe-maḍā yaḥkī bi-buṭ‘in ve suḥriyye [61/16]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Alaycı bir sesle tane tane konuştu. ” [44/6-7]	Tane tane konuş-: Birleşik fiil
293.	"أولاً، أعفنا من تصديق قصة رحلة القنص!" Evvelen, a‘ finā min taṣḍīki kıṣṣati riḥleti‘l-kaṣṣ [61/17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Öncelikle şu av hikâyesine inanmazsak kusura bakma. ” [44/8]	Kusura bakma-: Birleşik fiil
294.	"عفوك قليلاً، دعني أكمل" ‘afvuke ḳalīlen, da‘nī ukmil [61/18]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“ Müsaade ederseniz bitireyim.” [44/10]	Müsaade et-: Birleşik fiil
295.	"ابتسم أبو الخيزران ابتسامة واسعة فبان أسنانه البيضاء النظيفة من جديد" İbteseme Ebū‘l-Hayzurān ibtisāmeten vāsī‘aten fe- bānet esnānuhū‘l-beyḍā‘u‘n-nezīfe min cedīd [62/5-6]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Ebu‘l-Hayzurān ağzını yayarak gülümseyince o bembeyaz dişleri tekrar ortaya çıktı. ” [44/15-16]	Tekrar ortaya çık-: Birleşik fiil
296.	"وبدا أنه لا يريد أن يجيب أسعد.. Ve bedā ennehū lā yurīdu en yucībe Es‘ad [62/6]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Ebu Kays’ın sorusuna cevap vermeye istekli görünmüyordu. ” [44/16-17]	İstekli görün-: Birleşik fiil
297.	"قال مروان فجأة: وقصة القنص؟"	—	“ “Ya av hikâyesi neyin nesi? ” diye	Neyin nesi: Belirtili isim tamlaması

	Kāle Mervān fec'eten: Ve kışsatu'l-kaş? [62/6-7]		sordu birden Mer- van.” [44/18]	
298.	"ولكن أبا الخيزران لا يجد بأساً من أن يرويه" Ve lākin Ebā'l- Ḥayzurān lā yecidu be'sen min en yer- viyyehā [62/8-9]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Fakat Ebu'l- Hayzuran onu bize anlatmakta sakınca görmü- yor.” [44/20-21]	Sakınca görme- (TDK Sa, i.m.): Birleşik fiil
299.	"وعاد وجهه يكتسي بطابع اللامبالاة والتسلط" Ve 'āde vechuhū yektesī bi-tābi'i'l- lāmubālāti ve't-te- salluṭ [62/15]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Yüzüne yeniden lakayt ve buyur- gan bir tavır hâkim oldu.” [44/27]	Hâkim ol-: Birle- şik fiil
300.	"يجب أن لا تعتقد يا سيد أسعد أنك ذكي إلى هذا الحد.. Yecibu en lā ta'tekide yā sey- yide Es'ad enneke zekiyyun ilā hāzā'l- ḥad [62/16-17]	—	“Esad Bey, zeki olduğunu düşün- mekte acele ettim galiba...” [44/29-30]	Acele et-: Birleşik fiil
301.	"قال أسعد بهدوء" Kāle Es'ad bi- hudū' [62/18]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Esad sakince ce- vap verdi.” [44/31]	Cevap ver-: Birle- şik fiil
302.	"قال أبو قيس: هل تعتقدون أنه بوسعي أن أرافقكم" Kāle Ebū Qays: Hel ta'tekidūne en- nehū bi-vus'ī en urāfiḳakum [63/5-6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Ebu Kays söze girdi : Size eşlik edebileceğimi dü- şünüyor musu- nuz?” [45/5-6]	Söze gir-: Birleşik fiil
303.	"قال أبو قيس: هل تعتقدون أنه بوسعي أن أرافقكم"	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Ebu Kays söze girdi: Size eşlik	Eşlik et-: Birleşik fiil

	Ḳāle Ebū Ḳays: Hel ta'teḳidūne en- nehū bi-vus'ī en urāfiḳakum [63/5-6]		edebileceğimi dü- şünüyor musu- nuz?" [45/5-6]	
304.	"ضحك أبو الخيزران بغف ثم شبك ذراعاه بذراع أبي قيس." Ḍaḥike Ebū'l-Hay- zurān'i bi-'unf şumme şebeke zirā'ahū bi-zirā'ī Ebī Ḳays [63/7]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu'l-Hayzuran kahkahalar ata- rak Ebu Kays'ın koluna girdi." [45/8-9]	Kahkaha[lar] at-: Birleşik fiil
305.	"كانا قد سارا خطوات قليلة معاً وتركنا مروان وأسعد واقفين إلى جانب مقعد الأسمنت الكبير" Kānā ḳad sārā ḥuṭuvāten ḳalīleten ma'an ve terakā Mervān ve Es'ad vāḳıfeyn ilā cānibi miḳ'adi'l-isment el-kebīr [63/10-11]	—	"Onlar birkaç adım ilerlediği halde, Mervan ile Esad beton bankta oturmaya devam ediyorlardı." [45/12-13]	Devam et-: Birle- şik fiil
306.	"وسأزمر لكما صباح غد الباكر أمام الفندق." Ve se'uzemmiru lekumā şabāḥa ğadi'l-bākiri emāme'l-funduk [63/13-14]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Yarın sabah er- kenden otelin önünden sizi al- mak için korna çalarım." [45/15-16]	Korna çal-: Birle- şik fiil
307.	"لم يكن الركوب فوق ظهر السيارة الجبارة مزعجاً كثيراً" Lem yekun er- rukūbu fevḳa zahri's-seyyāratī'l- cebbāratī muz'icen keşīran [65/1]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Koca aracın üs- tünde yolculuk yapmak çok da rahatsızlık vermi- yordu." [46/1-2]	Yolculuk yap-: Birleşik fiil

308.	"لم يكن الركوب فوق ظهر السيارة الجبارة مزعجاً كثيراً" Lem yekun er- rukūbu fevka zahri's-seyyārati'l- cebbārati muz'icen keşīran [65/1]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Koca aracın üs- tünde yolculuk yapmak çok da rahatsızlık ver- miyordu." [46/1-2]	Rahatsızlık ver-: Birleşik fiil
309.	"فرغم أن الشمس كانت تصب جحيمها بلا هوادة فوق رأسيهما إلا إن الهواء الذي كان يهب عليهما بسبب سرعة السيارة خفف من حدة الحر" Fe-rağme enne'ş- şemse kānet teşubbu ceḥīmeḥā bilā hevādeh fevka ra'seyhimā illā inne'l-hevā'e'l-lezī kāne yehubbu 'aleyhimā bi-sebebi sur'ati's-seyyārati ḥaffefe min ḥid- deti'l-ḥar [65/1-3]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Güneş, cehenne- mini aman ver- meden kafalarına boca etse de ara- cın hızından mey- dana gelen esinti sıcaklığın şiddetini hafifletiyordu." [46/2-4]	Aman verme- (TDK Sa, i.m.): Birleşik fiil
310.	"فرغم أن الشمس كانت تصب جحيمها بلا هوادة فوق رأسيهما إلا إن الهواء الذي كان يهب عليهما بسبب سرعة السيارة خفف من حدة الحر" Fe-rağme enne'ş- şemse kānet teşubbu ceḥīmeḥā bilā hevādeh fevka ra'seyhimā illā inne'l-hevā'e'l-lezī kāne yehubbu 'aleyhimā bi-sebebi sur'ati's-seyyārati	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Güneş, cehenne- mini aman verme- den kafalarına boca etse de ara- cın hızından mey- dana gelen esinti sıcaklığın şiddetini hafifletiyordu." [46/2-4]	Boca et-: Birleşik fiil

	ḥaffefe min ḥid- deti'l-ḥar [65/1-3]			
311.	"فرغم أن الشمس كانت تصب جحيمها بلا هوادة فوق رأسيهما إلا إن الهواء الذي كان يهب عليهما بسبب سرعة السيارة خفف من حدة الحر" Fe-rağme enne'ş- šemse kānet teşubbu ceḥīmeḥā bilā hevādeh fevka ra'seyhimā illā inne'l-hevā'e'l-lezī kāne yehubbu 'aleyhimā bi-sebebi sur'ati's-seyyārati ḥaffefe min ḥid- deti'l-ḥar [65/1-3]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Güneş, cehenne- mini aman verme- den kafalarına boca etse de ara- cın hızından mey- dana gelen esinti sıcaklığın şiddetini hafifletiyordu." [46/2-4]	Meydana gel-: Birleşik fiil
312.	"كان أبو قيس قد صعد مع مروان إلى فوق وجلسا على حافة الخزان متجاورين." Kāne Ebū Qays kaḍ şa'ide me'e Mervān ilā fevka ve celesā 'alā ḥāf- feti'l-ḥazzāni mu- tecāvireyn [65/4-5]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu Kays ile Mervan tankerin üstüne çıkıp tan- kın kenarında yan yana oturdular." [46/4-5]	Yan yana otur-: Birleşik fiil
313.	"أما عند الظهيرة فسيكون حظ العجوز حسناً" Emmā 'inde'z- zahīrati fe-se- yekūnu ḥaẓẓu'l- 'acūz ḥasenen [65/9-10]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Asıl öğle sıca- ğında ihtiyarın yüzüne şans gü- lecek." [46/10-11]	Şans [birinin] yü- züne gül-: Birle- şik fiil
314.	"هل تتصور..." Hel teteşavvar... [65/12]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Aklın alıyor mu" [46/14]	Aklı al-: Birleşik fiil

315.	"انفجر أبو الخيزران ضاحكاً كأنه لم يكن هو الذي قال ذلك" İnfecera Ebū'l-Ḥayzurān dāhiken ke'ennehū lem yekun huve'l-lezī kāle zālik [66/4]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Ebu'l-Hayzuran, bu lafları eden kendisi değilmiş gibi kahkahalar patlattı." [46-47/19-1]	Lâf et-: Birleşik fiil
316.	"أتعرف؟ إنني أخاف أن تفتس البضاعة، هناك." Eta'rif? Innenī eḥāfu en teftuse'l-biḏā'ah, hunāk [66/6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bak ne diyeceğim, malların telef olmasından korkuyorum. Şuradaki..." [47/3-4]	Telef ol-: Birleşik fiil
317.	"أشار بعنقه إلى حيث يجلس العجوز مع مروان فوق الخزان." Aṣāra bi-'unuḫih ilā ḥayṣu yeclisu'l-'acūzu me'e Mervān fevḳa'l-ḥazzān [66/7]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"İhtiyarla Mervan'ın oturmakta olduğu yukarıyı işaret etti." [47/5]	Otmakta ol-: Birleşik fiil
318.	"أشار بعنقه إلى حيث يجلس العجوز مع مروان فوق الخزان." Aṣāra bi-'unuḫih ilā ḥayṣu yeclisu'l-'acūzu me'e Mervān fevḳa'l-ḥazzān [66/7]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"İhtiyarla Mervan'ın oturmakta olduğu yukarıyı işaret etti." [47/5]	İşaret et-: Birleşik fiil
319.	"لا أحد يشدك من هنا ولا أحد يشدك من هناك" Lā eḥad yeṣuddeke min hunā ve lā eḥad yeṣuddeke min hunāk [66/15-16]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Kimse seni o yana bu yana çekistirmiyor." [47/14]	O yana bu yana çekıştır-: Birleşik fiil
320.	"ثم استطاع أن يتبين أن ساقيه مربوطتان إلى حمالتين ترفعانهما إلى"	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Büyük bir meşakkatten sonra"	Fark et-: Birleşik fiil

	فوق، وأن عدداً من الرجال يدور حوله Summe isteṭā'a en yetebeyyene en sākeyhī merbūtātāni ilā ḥammāleteyn terfe'ānehumā ilā fevḵ ve enne 'ade-den mine'r-ricālī yedūru ḥavleh [67/3-4]		bacaklarının havada asılı iki desteğe bağlı olduğunu ve birkaç adamın onun etrafında dolandığını fark etti." [47/19-21]	
321.	"ولم يستطع أن يتذكر، وهو مقيد هناك على ذلك الشكل المحكم والغريب، أكثر من شيء واحد حدث له منذ برهة، ليس غير" ve lem yesteṭī' en yetezekkere ve huve muḵayyedun hunāke 'alā zālike'ş-şekli'l-muḵkemi ve'l-ğarīb, ekşere min şey'in vāḥidin ḥadeşe lehū munzu burheh, leyse ġayr [67/7-8]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Böylesine sıkı ve tuhaf bir şekilde bağlanmış halde yattığı yerde, az önce başına gelen şeyden başka hiçbir şey hatırlayamıyordu." [47/24-26]	[Birinin] başına gel-: Birleşik fiil
322.	"كان مع عدد من الرجال المسلحين حين تفجرت جهنم أمامه فسقط على وجهه" Kāne me'e 'adedin mine'r-ricālī'muusselleḥīn ḥīne tefec-cerat cehennemu emāmeḥū fe-seḵaṭa 'alā vechihī [67/8-10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Birkaç silahlı adamla birlikte koşarlarken önlerinde bir cehennem infilak etmiş, yüzüstü yere kapaklanmıştı." [47/26-28]	İnfilak et-: Birleşik fiil
323.	"كان مع عدد من الرجال المسلحين حين تفجرت جهنم أمامه فسقط على وجهه"	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Birkaç silahlı adamla birlikte koşarlarken önlerinde bir cehennem infilak etmiş,	[Yüzüstü] yere kapaklan-: Birleşik fiil

	Kāne me'e 'adedin mine'r-ricālī'muu-sellehīn hīne tefec-cerat cehennemu emānehū fe-seḳaṭa 'alā vechihī [67/8-10]		yüzüstü yere kapaklanmıştı." [47/26-28]	
324.	"والضوء المستدير الضخم معلق فوق عينيه وهو يحاول أن يرى الأمور والأشخاص مضيقاً جفنيه قدر ما يستطيع" Ve'd-ḍav'u'l-mustedīru'd-ḍaḥmu mu'allakun fevḳa 'eyneyhī ve huve yuhāvilu en yarā'l-umūra ve'l-aṣḥāṣa muḍeyyikan cefneyhī ḳadra mā yestetī' [67/11-12]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Görmek için çaba gösterdiği bir sırada gözlerinin önünde çember oluşturan o kocaman ışık öylece asılı duruyor, göz kapaklarını daralttıkça daraltıyordu." [47/29-31]	Çaba göster-: Birleşik fiil
325.	"وفجأة خطر له خاطر أسود فبدأ يصيح بجنون." Ve fec'eten ḥaṭara lehū ḥaṭirun esved fe-bede'e yeṣīḥu bi-cunūn [67/12-13]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	" Birden aklına kara bir düşünce geldi." [47-48/31-1]	Birden aklına [bir şey] gel-: Birleşik fiil
326.	"وفجأة خطر له خاطر أسود فبدأ يصيح بجنون." Ve fec'eten ḥaṭara lehū ḥaṭirun esved fe-bede'e yeṣīḥu bi-cunūn [67/12-13]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	" Birden aklına kara bir düşünce geldi." [47-48/31-1]	Aklına [bir şey] gel-: Birleşik fiil
327.	"ولكنه أحس بيد تطبق فوق فمه بعنف" Ve lākinnehū eḥesse bi-yedin tuṭbiḳu fevḳa femihī bi-'unf [67/14]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"ama kaygan eldivenli bir elin ağzını sertçe kapattığını fark etti." [48/2-3]	Fark et-: Birleşik fiil

328.	"كن عاقلاً.. كن عاقلاً.. إن ذلك على أي حال أفضل من أن تموت" Kün 'ākılan... kün 'ākılan... inne zālike 'alā eyyi ḥālin efḍalu min en temūt [67/16-17]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Sakin ol, aklını başına topla. Bu her halükârda öl- menden daha iyi- dir." [48/5-6]	Sakin ol-: Birleşik fiil
329.	"كن عاقلاً.. كن عاقلاً.. إن ذلك على أي حال أفضل من أن تموت" Kün 'ākılan... kün 'ākılan... inne zālike 'alā eyyi ḥālin efḍalu min en temūt [67/16-17]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Sakin ol, aklını başına topla. Bu her halükârda öl- menden daha iyi- dir." [48/5-6]	Aklını başına topla- (TDKSa, i.m.): Birleşik fiil
330.	"أم أن صوته ضاع في حلقه" Em enne şavtehū ḍā'a fī ḥalkihī [68/1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Sesi boğazında yitip gitmiş miydi?" [48/8-9]	Yitip git-: Birleşik fiil
331.	"ولكن أية أمور؟ أن يعترف ببساطة بأنه قد ضيع رجولته في سبيل الوطن؟" Ve lākin eyyete umūr? En ya'terife bi-besāṭatin bi-en- nehū ḡad ḡayya'a rucūlethū fī sebīli'l-vaṭan [68/10-11]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Hangi durumu? Vatan uğruna er- kekliğini kaybetti- ğini düpedüz iti- raf mı etme- liydi?" [48/16-17]	İtiraf et-: Birleşik fiil
332.	"ولكن أية أمور؟ أن يعترف ببساطة بأنه قد ضيع رجولته في سبيل الوطن؟" Ve lākin eyyete umūr? En ya'terife bi-besāṭatin bi-en- nehū ḡad ḡayya'a	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Hangi durumu? Vatan uğruna er- kekliğini kaybet- tiğini düpedüz iti- raf mı etmeliydi?" [48/16-17]	Kaybet-: Birleşik fiil

	rucūletehū fī sebīli'l-vaṭan [68/10-11]			
333.	"لقد ضاعت رجولته وضاع الوطن وتباً لكل شيء في هذا الكون الملعون" Leḳad ḏā'et rucūle-tuhū ve ḏā'e'l-vaṭan ve tebben li-kūlli şey'in fī hāzā'l-keṣni'l-mel'ūn [68/11-12]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bu lanet olasıca dünyada erkeklik de vatan da git-miştı elinden." [48/17-18]	[Bir şey] elden git-: Birleşik fiil
334.	"بل إنه لم يقبل ذلك حتى حين كان تحت المبضع يحاولون أن يقتعوه بأن فقدان الرجولة أرحم من فقدان الحياة" Bel innehū lem yaḳbel zālike ḥattā ḥīne kāne taḥte'l-mibḏa'i yuḥāvilūne en yukni'ūhū bi-enne fuḳḏāni'l-rucūleti arḥamu min fuḳḏāni'l-ḥayāt [68/14-15]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Bıçak altındayken onu, hayatını kaybetmektense erkekliğini kaybetmesinin daha iyi olduğuna ikna etmeye çalıştıklarında da reddet-miştı bunu." [48/20-22]	Reddet-: Birleşik fiil
335.	"بل إنه لم يقبل ذلك حتى حين كان تحت المبضع يحاولون أن يقتعوه بأن فقدان الرجولة أرحم من فقدان الحياة" Bel innehū lem yaḳbel zālike ḥattā ḥīne kāne taḥte'l-mibḏa'i yuḥāvilūne en yukni'ūhū bi-enne fuḳḏāni'l-rucūleti arḥamu min fuḳḏāni'l-ḥayāt	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bıçak altındayken onu, hayatını kaybetmektense erkekliğini kaybetmesinin daha iyi olduğuna ikna etmeye çalıştıklarında da reddet-miştı bunu." [48/20-22]	İkna et-: Birleşik fiil
336.	"بل إنه لم يقبل ذلك حتى حين كان تحت المبضع"	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Bıçak altındayken onu, hayatını"	Kaybet-: Birleşik fiil

	يحاولون أن يقتعوه بأن فقدان الرجولة أرحم من فقدان الحياة" Bel innehū lem yaḳbel zālike ḥattā ḥīne kāne taḥte'l- mibḍa'i yuḥāvilūne en yukni'ūhū bi- enne fuḳdāni'l- rucūleti arḥamu min fuḳdāni'l- ḥayāt [68/14-15]		kaybetmektense erkekliğini kay- betmesinin daha iyi olduğuna ikna etmeye çalıştıkla- rında da reddet- mişti bunu." [48/20-22]	
337.	"لا يعرفون شيئاً ثم يتطحنون لتعليم الناس كل الأشياء" Lā ya'rifune şey'en ṣumme yete- naṭaḥūne li- ta'līmi'n-nāsi kulle'l-eşyā' [68/16-17]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Anlayamadıkları halde insanlara nasihat ediyor- lardı." [48/23-24]	Nasihat et-: Birle- şik fiil
338.	"أترأه لم يقبل أم إنه كان عاجزاً عن القبول؟" Eterāhū lem yaḳbel em innehū kāne 'ācizen 'ani'l- ḳabūl [68/17]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Bu durumu ka- bul etmeyen ken- disi miydi yoksa kabul etmekten âciz miydi?" [48/24-25]	Kabul et-: Birle- şik fiil
339.	"بل إنه كان عاجزاً عن تصور الأمر بتمامه" Bel innehū kāne 'ācizen 'an teşav- vuri'l-emri bi- temāmiḥī [68-69/18-1]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Başına geleni tam olarak tasav- vur etmekten o kadar âcizdi ki..." [48/26-27]	Tasavvur et-: Bir- leşik fiil
340.	"بل إنه كان عاجزاً عن تصور الأمر بتمامه" Bel innehū kāne 'ācizen 'an teşav- vuri'l-emri bi- temāmiḥī [68-69/18-1]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Başına geleni tam olarak tasav- vur etmekten o kadar âcizdi ki..." [48/26-27]	[Birin] başına gel-: Birleşik fiil

341.	"لقد احتاج إلى وقت طويل حتى يعتاد مجرد الحياة.." Leḳad iḥtāce ilā vaktin ṭavīlin ḥattā ye'tāde mucerrade'l-ḥayāt [69/3]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Sadece yaşmaya alışması bile uzun zaman almıştı." [48/29-30]	Zaman al-: Birleşik fiil
342.	"كأنه مازال ملقى تحت الضوء المستدير الساطع وساقاه مرفوعتان إلى فوق." Ke'ennehū māzāle mulḳān taḥte'd-ḍav'i'l-mustediri's-sāṭi' ve sāḳāhū merfū'etān ilā fevḳ [69/5-6]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"O göz alıcı yuvarlak ışığın altında bacakları yukarıya dikilmiş bir halde yatıyormuş gibi hissediyordu." [49/1-3]	Göz alıcı: SYC
343.	"كان الضوء متوهجاً وسطاعاً حتى إن عينيه بدأتاً تدمعان" Kāne'd-ḍav'u mu-tevehhicen ve sāṭi'en ḥattā inne 'eyneyhī bede'atā tedme'ān [69/7]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Işık öyle keskin parlıyordu ki gözleri yaşarmaya başladı." [49/4]	Gözleri yaşar-: Birleşik fiil
344.	"إن الرجل السمين لا يذهب معك عبر الحدود وهو لا يعرف ماذا يحدث." İnne'r-racule's-semīne lā yezḥebu me'ake 'abra'l-ḥudūdi ve huve lā ya'rifu māzā yaḥduṣ [70/5-6]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"İnsanları sınıra götüren o şişko değil. Olup bitenlerden haberi bile olmaz." [49/21-22]	Haberi olma-: Birleşik fiil
345.	"لي ابن عم يدعى حسنين، هُرب مرة عبر الحدود" Lī ibn 'amm yud'ā Ḥaseneyn, hurribe	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bir amcaoğlum var. Adı Hasaneyn. Bir kere sinde sınırdan kaçak giriş yapmak	Giriş yap-: Birleşik fiil

	merraten ‘abra’l- hudūd [70/8]		üzere götürül- müş.” [49/24-25]	
346.	"ذلك زمن راح يا أبا السعد" Zālike zemenun rāḥa yā Ebā’s-Sa’d [70/17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“O zamanlar ge- ride kaldı , Esad Efendi.” [50/3-4]	Geride kal-: Bir- leşik fiil
347.	"تحسبون أن الرجل السمين بوسع أن يعمل كل شيء.." Taḥsibūne enne’r- racule’s-semīne bi- vus’ihī en ya’mele kulle şey’ [70-71/18-1]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“O şişkonun elin- den her şey gelir sanıyorsunuz.” [50/5]	Elinden gel-: Bir- leşik fiil
348.	"كان قد بدأ رحلته مع صديقين من أصدقاء شبابه، من غزة" Kāne kad bede’e riḥletehū me’e ṣadīkeyn min aṣḍiqā’i šebābeh, min Ġazze [71/7-8]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Gençlik çağıla- rından beri tanı- dığı iki arkada- şıyla Ġazze’den yola çıkmışlar. ” [50/12-14]	Yola çık-: Birleşik fiil
349.	"لقد دفن صديقه بتلك الأراضي المجهولة" Leḳad defene ṣadīkeyhī bi-tilke’l- arāḍī’l-mechūle [71/9-10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Adam, iki arka- daşını, kimsenin bilmediği o top- raklara defnet- miş. ” [50/15-16]	Defnet-: Birleşik fiil
350.	"لم يكن يريد لأحد أن ينصحه" Lem yekun yurīdu li-eḥadin en yenṣaḥaḥū [71/11]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Kimseden nasi- hat almak istemi- yordu.” [50/18]	Nasihat al-: Birle- şik fiil
351.	"أتحسب أن أبا قيس لم يكن يقامر بحياته" Eteḥsebu enne Ebā Ḳays lem yekun	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Ebu Kays ca- nıyla kumar oy- namıyor muydu sanıyorsun?” [50/22-23]	Kumar oyna-: Birleşik fiil

	yukāmiru bi- ḥayātih [71/15-16]			
352.	"أَتَحْسَبُ أَنَّ أَبَا قَيْسٍ لَمْ يَكُنْ يَقَامِرُ بِحَيَاتِهِ.. وَسَوْفَ يَكُونُ هُوَ الْخَاسِرُ" Eteḥsebu enne Ebā Ḳays lem yekun yukāmiru bi- ḥayātih... Ve sevfē yekūnu huve'l- ḥāsir [71/15-16]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Ebu Kays ca- nıyla kumar oyna- mıyor muydu sa- nıyorsun? Kaybe- deni belli bir ku- mar." [50/22-23]	Kaybet-: Birleşik fiil
353.	"كَانَ أَبُو الْخَيْزُرَانِ يَحْكِي الصَّحِيحَ" Kāne Ebū'l-Ḥay- zurān yaḥki'ş- ṣaḥīḥ [71/18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu'l-Hayzuran doğru söylü- yordu. " [50/25-26]	Doğru söyle-: Bir- leşik fiil
354.	"ثُمَّ تَحْمَدُ رَبَّكَ أَلْفَ مَرَّةٍ لَأَنْتَ أَنْفَقْتَكَ مِنْ أَطَافِرِ الرَّجُلِ السَّمِينِ" Şumme taḥmedu rabbeke elfe merra- tin li-ennenī enḳaztuke min azāfirī'r-raculī's- semīn [71-72/18-1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"ve sizi o şişman adamın pençele- rinden kurtardı- ğım için Rabbi- nize binlerce kez hamdedeceksi- niz. " [50/26-27]	Hamdet-: Birleşik fiil
355.	"دَوَّرَ أَبُو الْخَيْزُرَانِ مَقْوَدَ سَيَارَتِهِ بِعَنْفٍ لِيَتَجَاوَزَ حَفْرَةَ وَاسِعَةٍ فِي الرَّمْلِ." Devvara Ebū'l- Ḥayzurān miḳvade seyyāratihī bi- 'un- fin li-yetecāveze ḥufraten vāsi'aten fī'r-raml [72/7-8]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu'l-Hayzuran yoldaki derin bir çukurdan kaçın- mak için direksi- yonu sertçe kırdı. " [51/5-6]	Sertçe kır-: Birle- şik fiil
356.	"ثُمَّ بَدَأَتْ السَّيَارَةُ تَخْبُ وَتَرْتَجِفُ فَوْقَ طَرِيقٍ تَشْبَهُ الدَّرَجَ الْمُنْبَسِطَ."	—	"Sonra araç, düz- leşmiş basamak- ları andıran yolun	Devam et-: Birle- şik fiil.

	Şumme bede'et es-seyyāratu teḥubbu ve tertecifu fevka ṭarīkin tuşbihu'd-derace'l-munbesit [72/8-9]		üzerinde sarsılarak ilerlemeye devam etti." [51/6-7]	
357.	"ولقد اكتشفت أنه من الصعب تجميع ثروة عن طريق التهذيب." Ve lekād ikteşeftu ennehū mine's-şa'bi tecmī'u şervetin 'an ṭarīki't-tehzīb [73/5-6]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Helal yoldan servet biriktirmenin zor olduğunu anladım." [51/22-23]	Zor ol-: Birleşik fiil
358.	"وبعد عامين سأترك كل شيء وأستقر.." Ve ba'de 'āmeyn se'etruku kulle şey'in ve esteḳır [73/7]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"İki yıl sonra her şeyi bırakıp köşeme çekileceğim." [51/24-25]	Köşeye çekil-: Birleşik fiil
359.	"أريد أن أستريح.. أتمدد.. أستلقي في الظل وأفكر أو لا أفكر.." Urīdu en esterīḥ... etemedded... es-telkī fi'z-zılı ve ufekkiru ev lā ufekkir [73/7-8]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Dinlenmek istiyorum. Yan gelip yatmak, gölgede öylesine uzanmak istiyorum. Düşünmüşüm düşünmemişim umurumda değil." [51/25-27]	Yan gelip yat-: Birleşik fiil
360.	"أريد أن أستريح.. أتمدد.. أستلقي في الظل وأفكر أو لا أفكر.." Urīdu en esterīḥ... etemedded... es-telkī fi'z-zılı ve ufekkiru ev lā ufekkir [73/7-8]	—	"Dinlenmek istiyorum. Yan gelip yatmak, gölgede öylesine uzanmak istiyorum. Düşünmüşüm düşünmemişim umurumda değil." [51/25-27]	Umurumda değil (TDKSb, i.m.): Cümle
361.	"لا أريد أن أتحرك قط.." Lā urīdu en eteḥar-rake ḳaṭ	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Parmağımı bile kıpırdatmak istemiyorum." [51/27]	Parmağımı bile kıpırdatma-: Birleşik fiil

	[73/8-9]			
362.	"لقد تعبت في حياتي بشكل أكثر من كاف! إي والله، أكثر من كاف.." Leḳad te'ibtu fī ḥayātī bi-šeklin ekşere min kāf! İy vallāhī, ekşere min kāf [73/9-10]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Hayatım bo- yunca çektiğim yorgunluklar yetti de arttı. Vallahi öyle. Yetti artık." [51/27-29]	Yeti de arttı: Cümle+Edat+Cü- mle
363.	"لقد تعبت في حياتي بشكل أكثر من كاف! إي والله، أكثر من كاف.." Leḳad te'ibtu fī ḥayātī bi-šeklin ekşere min kāf! İy vallāhī, ekşere min kāf [73/9-10]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Hayatım bo- yunca çektiğim yorgunluklar yetti de arttı. Vallahi öyle. Yeti artık." [51/27-29]	Yeti artık (TDK Sa, i.m.): Cümle
364.	"وفكر مروان ببطء: إن ذراعيه قويّتان.." Ve fekkera Mervān bi-buṭ'in: İnne zırā'eyhī ḳaviy- yatān [73/16]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Mervan "Güçlü kolları varmış" diye geçirdi için- den." [52/4-5]	İçinden geçir:- Birleşik fiil
365.	"وكان وجهه يبدو كأنه مطلي بالوخل" Ve kāne vechuhū yebdū ke'ennehū maṭliyyun bi'l-veḥl [73/17-18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Yüzü gözü ça- mura bulanmış gi- biydi." [52/6-7]	Yüzü gözü: İki- leme
366.	"في كل زاوية عارضة.. إنني أفضل أن تتمسكوا بها جيداً" Fī külli zāviyatin 'ārīḍa... Innenī ufaḍḍilu en tete- messekū bihā cey- yiden [74/9-10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Her köşede bir askı. Bunlara sı- kıcı tutunursanız iyi olur." [52/17-18]	İyi ol:- Birleşik fiil

367.	"بوسع المرء أن ينال في الداخل لو كان الطقس أرحم قليلاً" Bi-vus 'i'l-mar' i en yenāme fi'd-dāḥili lev kāne't-taḥsu arḥame ḳalīlen [74/13]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Hava biraz daha insaflı olsa insan bunun içinde uyu- yabilir." [52/22-23]	İnsaflı ol-: Birle- şik fiil
368.	"أنصحكم أن تعجلوا قليلاً.." Anşaḥukum en ta'celū ḳalīlen [74/17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Biraz acele edin derim." [52/28]	Acele et-: Birleşik fiil
369.	"ثم عاد فرفعه: هذه هي جهنم.. إنها تتقد!" Ṣumme 'āde fe- rafe' ehū: Hāzihi hiye cehennem... İnehā tetteḳid [75/4-5]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Sonra yine çekti. "Burası cehen- nem" dedi. " Alev alev yanıyor. " " [53/2-3]	Alev alev yan-: Birleşik fiil
370.	"كان مروان قد وصل هو الأخر ودس رأسه داخل الفوهة، ثم عاد فرفعه وقد ارتسمت على وجهه علائم الاشمزاز والرعب." Kāne Mervān ḳad vaṣale huve'l-āḥar ve desse ra'sehū dāḥile'l-fevvehe, ṣumme 'āde fe- rafe' ehū ve ḳad ir- tesemet 'alā vec- hihī 'alā'ime'l- işme'zāz ve'r-ru'b [75/8-9]	İki eylem	"Mervan da ara- cın üzerine çıkıp kafasını tankın ağızına sokmuş, sonra yüzünde tikinti ve korku emareleriyle geri çekmişti. " [53/6-8]	Geri çek-: Birle- şik fiil
371.	"أما أبو قيس فقد وصل إلى جانبهما لاهئاً.." Emmā Ebū Ḳays feḳad vaṣale ilā cānibihimā lāhişen [75/9-10]	Tek ögeli bir sözcük: Zarf	" Nefes nefese ka- lan Ebu Kays da onların yanın- daydı." [53/8]	Nefes nefese kal-: Birleşik fiil

372.	"أتعرفون ماذا تفعلون إذا راود أحدكم العطاس؟" Eta 'rifūne māzā tef'alūne izā rāvede eḥadekum el- 'uṭās [75/11]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Eğer hapşırık tutarsa ne yap- cağınızı biliyo- musunuz?" [53/10]	Hapşırık tut-: Bir- leşik fiil
373.	"لا أعتقد أن أحدنا سيعطس في هذا الفرن.. لا تقلق من هذه الناحية.." Lā a'tekıdu enne aḥadenā seya'tısu fī hāzā'l-furn... lā taḳlaḳ min hāzihi'n-nāhiya [75/17-18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Bu fırının içinde kimsenin hapşıra- cağını sanmıyo- rum. Mesele buysa için rahat olsun. " [53/16-17]	İçi rahat ol-: Bir- leşik fiil
374.	"فغاص رأسه ثم توارت ذراعاه" Fe-ğāşa ra'suhū ṣumme tevārat zirā'āhū [76/7-8]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Önce kafası daldı deliğin içine, sonra da kolları görünmez oldu. " [53/27]	Görünmez ol-: Birleşik fiil
375.	"نظر أسعد إلى مروان الذي خلع قميصه ووقف ينتظر" Naẓara Es'ad ilā Mervān el-lezī ḥale'a ḳamīṣahū ve veḳafe yenteẓır [76/13]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Esad, gömleğini çıkarılmış bekle- mekte olan Mer- van'a baktı." [54/2]	Beklemekte ol-: Birleşik fiil.
376.	"ثم انزلني الجسد ببراعة" Ṣumme inzeleḳa'l- cesedu bi-berā'a [76/18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"sonra gövdesini ustaca aşağıya kaydırdı. " [54/8-9]	Ustaca kaydır-: Birleşik fiil
377.	"وبقيت الكفان متمسكتين بإطار الفوهة لبرهة، ثم اختفتا." Ve beḳiyet el- keffān mutemessi- keteyn bi-iṭāri'l- fevveheti li-burhe, ṣumme'ḥtefetā	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Elleri bir süre ağzın kenarına tu- tunmaya devam ettikten sonra gözden kay- boldu." [54/9-10]	Devam et-: Birle- şik fiil

	[76-77/18-1]			
378.	"وبقيت الكفان متمسكتين بإطار الفوهة لبرهة، ثم اختفتا." Ve bekıyet el-keffān mutemessi-keteyn bi-iṭāri'l-fevveheti li-burhe, ṣumme' ḥtefetā [76-77/18-1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Elleri bir süre ağzın kenarına tutunmaya devam ettikten sonra gözden kayboldu." [54/9-10]	Gözden kaybol-: Birleşik fiil
379.	"لحق أسعد بزميله دون أن يخلع قميصه." Leḥiḳa Es'ad bi-zemīleyhī dūne en yaḥle'a kamīṣah [77/2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Esad da gömleğini çıkarmadan iki arkadaşını ta-kip etti." [54/11]	Takip et-: Birleşik fiil
380.	"انحنى أبو الخيزران محاولاً أن يرى الوضع في الداخل إلا إنه لم ير شيئاً" İnḥanā Ebū'l-Ḥayzurān muḥāvilen en yarā'l-vaḍ'a fī'd-dāḥilī illā inneḥū lem yara şey'in [77/3-4]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Ebu'l-Hayzuran eğilip içeride ne olup bittiğini kontrol etmeye çalıştı." [54/12-13]	Olup bit-: Birleşik fiil
381.	"انحنى أبو الخيزران محاولاً أن يرى الوضع في الداخل إلا أنه لم ير شيئاً" İnḥanā Ebū'l-Ḥayzurān muḥāvilen en yarā'l-vaḍ'a fī'd-dāḥilī illā inneḥū lem yara şey'in [77/3-4]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Ebu'l-Hayzuran eğilip içeride ne olup bittiğini kontrol etmeye çalıştı." [54/12-13]	Kontrol et-: Birleşik fiil
382.	"في كل مرة كان يطل بها كان جسده يحجب الضوء المتسلل من الفوهة فتتعدّر الرؤيا."	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Her seferinde bedeni, ışığın delikten girmesini engelleyerek içeriyi görmesini"	İmkânsız hale getir-: Birleşik fiil

	Fī külli merratin kāne yuṭillu bihā kāne cesedehū yaḥcubu'd-ḍav'e'l- mutesellile mine'l- fevveheti fe'tete'azzaru'r- rū'yā [77/4-5]		imkânsız hale getiriyordu.” [54/13-15]	
383.	"ماذا تنتظر؟ عجل ، إنا على وشك الاختناق!" Māzā tentezır? 'ac- cil, innenā 'alā ve- şeki'l-ḥtināk [77/8]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Daha ne bekli- yorsun? Çabuk ol . Boğulmak üzereyiz!" [54/18]	Çabuk ol-: Birle- şik fiil
384.	"في تلك الدقائق القليلة كانت ثمة فكرة واحدة تحوم في رأس أبي الخيزران" Fī tilke'd- dekā'iki'l-kaṭile kānet şemmet fik- ratun vāḥidetun teḥūmu fī ra'si Ebī'l-Ḥayzurān [77/12-13]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bu birkaç dakika içinde Ebu'l-Hay- zuran'ın kafa- sında tek bir dü- şünce kanat çırp- ıyordu.” [54/23-24]	Kanat çırp-: Bir- leşik fiil
385.	"إن الطريق المحفرة، التي تشبه درجاً منبسّطاً، تهز السيارة وترجفها بلا هواة ولا انقطاع" İnne't-ṭarīka'l- muḥaffera, el-leṭī tuşbihu daracan munbesiṭan, tehuzzu's-seyyārata ve turcifuhā bilā hevādetin ve lā inḳiṭā' [77/14-15]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Geniş bir merdi- veni andıran çu- kurlu yol, aracı amansızca, dur durak bilmeden zangır zangır tit- retiyordu.” [54/24-26]	Dur durak bilme- (KL, <i>durmak</i> m.): Birleşik fiil
386.	"إن الطريق المحفرة، التي تشبه درجاً منبسّطاً، تهز السيارة وترجفها بلا هواة ولا انقطاع"	İki eylem	"Geniş bir merdi- veni andıran çu- kurlu yol, aracı amansızca, dur durak bilmeden	Zangır zangır tit- ret-: Birleşik fiil

	İnne't-ṭarīka'l-muḥaffera, el-leṭī tuṣbiḥu daracan munbesiṭan, tehuṣṣu's-seyyārata ve turci-fuhā bilā hevādetin ve lā inḳiṭā' [77/14-15]		zangır zangır tit-retiyordu." [54/24-26]	
387.	"ولكن إذا فعل ذلك من يضمن أن لا تتقلب السيارة فوق هذه الطريق الملعونة" Ve lākin izā fe'ale zālike men yaḍmenu en lā tenḳaliba's-seyyāratu fevḳa hāzihi't-ṭarīki'l-mel'üne [78/5-6]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Fakat böyle ya-parsa aracın bu lanet yolda tepetaklak olmayacağı kimse garanti edemezdi." [55/3-5]	Tepetaklak ol:- Birleşik fiil
388.	"إنهم يضعون دائماً على المؤشر أرقاماً عالية ليس من الحكمة أن يبلغها السائق الماهر.." İnnehūm yaḍa'üne dā'imen 'alā'l-mū'eşşiri arḳāmen 'āliyyeten leyse mine'l-ḥikmeti en yeb-luḡahā's-sā'iku'l-māhir [78/9-10]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Göstergelere yüksek rakamlar yazıyorlardı, ama usta şoförlerin bile bu hızlara ulaşması akıl kârı değildi." [55/8-10]	Akıl kârı değil: Cümle
389.	"ولم يرفع قدمه إلا حين ضغط المكبح أمام باب المخفر بعنف، ومرك كالسهم إلى الداخل." Ve lem yarfa' ḳademeḥū illā ḥīne ḍaḡaṭa'l-mikbeḥa emāme bābi'l-maḥferi bi-'unf ve meraḳa ke's-sehmi ilā'd-dāḥil	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Sadece karakol kapısında pedal-dan ayağını kaldı-rıp frene bastı ve içeriye ok gibi daldı." [55/14-15]	İçeriye dal:- Birleşik fiil

	[78/14-15]			
390.	"ساحة الجمرک ساحة رملية واسعة في صفوان تتوسطها شجرة كبيرة ينمية تنهدل أوراقها المتطاولة فترمي ظلاً واسعاً في الساحة.." Sāḥatu'l-cumruki sāḥatun ramliyye-tun vāsi'atun fī Şafvān teteves-seṭuhā şeceratun kebīratun yetīme-tun teteheddelu evrākuḥā'l-mu-teṭāviletu fe-termī zāllen vāsi'an fī's-sāḥa [78/16-17]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Safvan'daki gümrük alanı geniş ve kumluktur. Alanın orta yerindeki büyük ve uzun tek ağacın yaprakları etrafa geniş bir gölge verir." [55/16-18]	Gölge ver-: Birleşik fiil
391.	"وعلى الأطراف تنتصب حجرات ذات أبواب خشبية واطئة في داخلها مكاتب مكتظة ورجال مشغولون دائماً.." Ve 'alā'l-aṭrāfi ten-teşibu ḥucurātun zātu ebvābin ḥaşe-biyyetin vāṭi'etin fī dāḥılıhā mekātibu mūktazzatun ve ricālun meşğūlūne dā'imen [78-79/18-1]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Alanın çevresinde her zaman işleri başlarından aşkın adamlarla dolu ofislerin olduğu alçak tahta kapılı yapılar bulunur." [55/18-20]	İşi başından aşkın [ol-]: Birleşik fiil
392.	"الحاج رضا لن يطردك، لا تخف.." El-Hāccu Rıdā len yaṭrudke, lā teḥaf [79/8]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Hacı Rıda seni sepetlemez, merak etme." [55/26]	Merak et-: Birleşik fiil
393.	"وبأقل من لمح البصر كان يدور المحرك فيمزق السكون الضارب فوق صفوان وينطلق إلى الطريق من جديد."	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Göz açıp kapayıncaya kadar marşa basarak Safvan'ın üstüne çökmüş sükûneti	Marşa bas-: Birleşik fiil

	Ve bi'eḳalli min lemḥi'l-beṣari kâne yudevviru'l-muḥarrike fe-yu-mezziku's-sukûne'd-ḍāribe fevḳa Şafvân ve yaṇṭalıku ilâ't-ṭarîki min cedîd [79/17-18]		yırtıp yeniden yola koyuldu.” [56/4-5]	
394.	"وبأقل من لمح البصر كان يدور المحرك فيمزق السكون الضارب فوق صفوان وينطلق إلى الطريق من جديد." Ve bi'eḳalli min lemḥi'l-beṣari kâne yudevviru'l-muḥarrike fe-yumezziku's-sukûne'd-ḍāribe fevḳa Şafvân ve yaṇṭalıku ilâ't-ṭarîki min cedîd [79/17-18]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Göz açıp kapayıncaya kadar marşa basarak Safvan’ın üstüne çökmüş sükûneti yırtıp yeniden yola koyuldu.” [56/4-5]	Yola koyul-: Birleşik fiil
395.	"كان أبو الخيزران ينزف عرقاً غزيراً يصب في وجهه ممرات متشعبة تلقتني عند ذقنه" Kâne Ebū'l-Ḥayzurân yenzifu 'araḳan ğazīran yeşubbu fî vechihî memarrâtûn muteşa' 'ibe teltekî 'inde zaḳnihî [80/2-3]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Ebu'l-Hayzurân yüzünde dal budak koridorlar açıp çenesinde sel gibi birleşen terler döküyordu.” [56/7-8]	Ter[ler] dök-: Birleşik fiil
396.	"كانت الشمس ساطعة متوهجة" Kānet eş-şemsu sāṭi'aten mutevehhice [80/3]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Güneş alev alev tutuşuyor.” [56/8-9]	Alev alev tutuş-: Birleşik fiil

397.	"كان المؤشر يندفع إلى الأمم ككلب أبيض مربوط إلى وتد." Kāne'l-mū'eşşiru yendefi' u ilā'l- emāmi ke-kelbin ebyaḍ marbūṭ ilā veted [80/7-8]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Gösterge, kazığa bağlanmış ak kö- pek gibi ileri atı- lıyordu. " [56/13-14]	İleri atıl-: Birleşik fiil
398.	"وراء هذه الهضبة تحتجب صفوان" Verā'e hāzihi'l- heḍabeti teḥtecibu Şafvān [80/10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Safvan, bu tepe- nin arkasında gö- rünmez olu- yordu. " [56/16]	Görünmez ol-: Birleşik fiil
399.	"زود ضغط قدمه فوق المضغط كيما تتسلق السيارة الهضبة دون أن تتباطأ." Zevvede ḍağṭa kademihī fevka'l- miḍḡaṭi keyyemā teteselleku's- seyyāratu'l- heḍabete dūne en tetebāṭa' [80/12-13]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Araç tepeye ya- vaşlamadan tır- mansın diye gaza daha fazla bastı. " [56/18-19]	Gaza bas-: Birleşik fiil
400.	"والزجاج يتوهج والعرق يحرق عينيه" Ve'z-zucācu yete- vehhecu ve'l- 'araḳu yahriḳu 'ay- neyhī [80/14-15]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Camlar alev alev yaniyor , ter göz- lerini yakıyordu." [56/20-21]	Alev alev yan-: Birleşik fiil
401.	"رف عينيه رفات سريعة" Raffa 'eyneyhī raffātin serī'a [81/3]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"kirpiklerini hızlı hızlı kırpıştırdı. " [56/29-30]	Hızlı hızlı kırpış- tır-: Birleşik fiil
402.	"وصل إلى أعلاها فأطفأ المحرك وترك السيارة تنزل قليلاً"	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Zirveye ulaşınca ayağını gazdan çekip vitesi boşa	[Bir şeyi] boşa al-: Birleşik fiil

	Vaşale ilā a'lāhā fe- aṭfe'e'l-muḥarrike ve tereke's- seyyārate tenzeliku kalilen [81/5]		alarak aracı biraz kaydırdı.” [56-57/31-1]	
403.	"وقف أسعد هنيهة يتنشق بملء صدره." Veḳafe Es'ad hu- neyheten yetenēş- şaku bi-mil'i şad- rihī [81/13-14]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Esad bir süre var gücüyle nefes alıp verdi. " [57/12-13]	Var gücüyle nefes alıp ver-: Birleşik fiil
404.	"وقف أسعد هنيهة يتنشق بملء صدره." Veḳafe Es'ad hu- neyheten yetenēş- şaku bi-mil'i şad- rihī [81/13-14]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Esad bir süre var gücüyle nefes alıp verdi. " [57/12-13]	Var gücüyle (KL, var m.): Zr2
405.	"بعد لحظة تبعه أسعد ثم أبو الخيزران" Ba'de laḫza tebi'ahū Es'ad şumme Ebū'l-Ḥay- zurān [82/3-4]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Bir süre sonra onu Esad ve Ebu'l-Hayzuran takip etti. " [57/21-22]	Takip et-: Birleşik fiil
406.	"نظر إليه أسعد ببرود" Neẓara ileyhī Es'ad bi-burūd [82/12]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Esad ona soğuk soğuk baktı. " [57/30]	Soğuk soğuk bak- : Birleşik fiil
407.	"وكف عن التحديق بي كالمجنون" Ve küffe 'ani't- taḥdīki bī ke'l- mecnūn [83/7]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Aval aval yü- züme bakıp durma. " [58/13]	Bakıp dur-: Birle- şik fiil
408.	"وكف عن التحديق بي كالمجنون" Ve küffe 'ani't- taḥdīki bī ke'l- mecnūn	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Aval aval yü- züme bakıp durma." [58/13]	Aval aval: İkileme

	[83/7]			
409.	"في المرة الأخيرة عدت ببطء شديد" Fī'l-merrati'l- âhīra 'adedtu bi-buṭ' in şedīd [83/10-11]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Sonuncusunu çok ağırdan he- sapladım. [58/15-16]	Çok ağırdan he- sapla-: Birleşik fiil
410.	"لكنني أتتفس حصتي من الهواء" Lākinnenī etenef- fesu ḥiṣṣatī mine'l- hevā' [83/14]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Havadan nasi- bime düşeni çe- kiyorum içime." [58/18-19]	Nasibine düş-: Birleşik fiil
411.	"سنستريح كثيرا بعد أن نصل" Senesterīhu keşīran ba'de en nesıl [84/7]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ulaştınca uzun uzun dinleniriz. " [59/1]	Uzun uzun din- len-: Birleşik fiil
412.	"إنك نحيل ولن تضايقتنا كثيراً." İnneke neḥīlun ve len tuḍāyīkunā keşīran [84/10-11]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"İncesin, bizi ra- hatsız etmezsın. " [59/5-6]	Rahatsız et-: Bir- leşik fiil
413.	"كانت الشمس ترتفع فوق رؤوسهم مستديرة متوهجة براقاً" Kānet eş-şemsu ter- tefī'u fevka rū'ūsi- him müstedīraten mutevehhiceten barrāka [87/2-3]	Tek ögeli bir sözcük: Zarf	"Güneş tepelerin üstünde çember oluşturarak parıl- dıyor, cayır cayır yanıyordu. " [60/2-3]	Cayır cayır yan-: Birleşik fiil
414.	"لم يكن أي واحد من الأربعة يرغب في مزيد من الحديث." Lem yekun eyyu vāḥidin min'l- erbe'ati yargabu fī	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Araçtaki dört ki- şiden hiçbirinin içinden konuş- mak gelmi- yordu. " [60/9-10]	İçinden gel-: Bir- leşik fiil

	mezīdin mine'l- ḥadīs [87/8]			
415.	"ليس لأن التعب قد أنهكهم فقط، بل لأن كل واحد منهم غاص في أفكاره عميقاً عميقاً" Leyse li-enne't- te'abe kad enheke- hüm fekaṭ, bel li- enne kulle vāḥidin minhum ġāṣa fī efkārīhī 'amīḳan 'amīḳan [87/9-10]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Sadece yorgun- luktan takatleri kalmadığı için değil, her biri de- rin derin düşünce- lere daldığı içindi bu." [60/10-11]	Takati kalma- (TDKSa, i.m.): Birleşik fiil
416.	"ليس لأن التعب قد أنهكهم فقط، بل لأن كل واحد منهم غاص في أفكاره عميقاً عميقاً" Leyse li-enne't- te'abe kad enheke- hüm fekaṭ, bel li- enne kulle vāḥidin minhum ġāṣa fī efkārīhī 'amīḳan 'amīḳan [87/9-10]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Sadece yorgun- luktan takatleri kalmadığı için de- ğil, her biri derin derin düşünce- lere daldığı içindi bu." [60/10-11]	Düşünceye dal-: Birleşik fiil
417.	"ليس لأن التعب قد أنهكهم فقط، بل لأن كل واحد منهم غاص في أفكاره عميقاً عميقاً" Leyse li-enne't- te'abe kad enheke- hüm fekaṭ, bel li- enne kulle vāḥidin minhum ġāṣa fī efkārīhī 'amīḳan 'amīḳan [87/9-10]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade: Tekrar	"Sadece yorgun- luktan takatleri kalmadığı için de- ğil, her biri derin derin düşüncelere daldığı içindi bu." [60/10-11]	Derin derin: İki- leme
418.	"كما لو أنها أخذت في نطح باب جبار لقدر جديد مجهول." Kemā lev ennehā aḥīẓeten fī naṭḥī	Tek öğeli bir sözcük: Sıfat	"Meçhul olan yeni bir kaderin dev kapısını zor- luyormuş gibiydi" [60/15]	Meçhul ol-: Birle- şik fiil

	bābin cebbārin li- kaderin cedidin mechūl [87/12-13]			
419.	"أوتحسب إذن أن حياتك هنا أفضل كثيراً من موتك؟" Eveteḥseb izen enne ḥeyāteke hunā efḍal keṣīran min mevtike [88/4]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Yoksa buradaki hayatının ölüm- den daha mı iyi olduğunu sanı- yorsun?" [61/1-2]	Daha [mı] iyi ol-: Birleşik fiil
420.	"لماذا لا تنهض من فوق تلك الوسادة وتضرب في بلاد الله بحثاً عن الخبز؟" Limāzā lā tenhaḍu min fevḳi tilke'l- visādeti ve taḍribu fī bilādi'l-lāhī beḥṣen 'ani'l-ḥubz [88/5-6]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Neden o minde- rin üstünden kal- kıp şu Allah'ın dünyasında ek- meğinin peşinde koşmuyorsun? " [61/3-4]	Ekmeğinin pe- şinde koş-: Birle- şik fiil
421.	"هل ستبقى كل عمرك تأكل من طحين الإعاشة الذي تهرق من أجل كيلو واحد منه كل كرامتك على أعتاب الموظفين." Hel setebḳā kulle 'umrike te'külu min ṭaḥīni'l- i'āṣeti'l-lezī tuh- riḳu min ecli kīlū vāḥidin minhū külle kerāmetike 'alā a'tābi'l- mu- vazzafīn [88/6-8]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Memurların ayaklarının di- binde bir kilosu için bütün onu- rundan vazgeçti- ğin un kumanya- sıyla mı geçire- ceksin bütün öm- rünü? " [61/4-6]	Ömür geçir-: Bir- leşik fiil
422.	"وتمضي السيارة فوق الأرض الملتهبة" Ve temḍī's- seyyāratu fevḳa'l- arḍi'l-mültehibe [88/9]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Tanker alev alev yanan yolda iler- liyor" [61/17]	Alev alev yan-: Birleşik fiil

423.	"وما الذي أفدته؟ ليكسر الفخار بعضه" Ve mā'l-lezī ef- dethū ? Liyekshire'l- faḥḥāru ba'ḍah [89/7]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Kendini neye feda ettin ? Bırak birbirlerini kırsın- lar." [61/26-27]	Feda et-: Birleşik fiil
424.	"فيما أخذت البصقة تسيل بيطء نازلة من جبينه، لزجة كريهة تتكوم على قمة أنفه." Fīme eḥazet'l- başka tesilu bi- buṭ'in nazile min cebīnihī, leziceten kerīheten tetekuv- vemu 'alā kımmeti enfihī [89/12-13]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Tükürük, yavaş yavaş alnından aşağı doğru akıp yapış yapış iğ- renç bir sakız gibi burnunun ucunda toplanmıştı." [62/2-4]	Yapış yapış: İki- leme
425.	"ثم أطلقه فمضى يركض." Şumme aṭlaḥahū fe'maḍā yarkuḍu [89/15]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Sonra salıverdi- ler , o da koşup gitti." [62/6-7]	Salıver-: Birleşik fiil
426.	"عمه يريد أن يزوجه ابنته ولذلك يريد أن يبدأ.. 'ammuhū yurīdu en yuzevvicehū ibne- tehū ve li-zālike yurīduhū en yebde [89/15-16]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Amcası, onun kı- zıyla evlenmesi için hayata atıl- masını istiyordu." [62/7-8]	Hayata atıl-: Bir- leşik fiil
427.	"وشريط الغبار يعكس وهجاً يكاد يعمي العيون." Ve şerīṭu'l-ğubāri ye'kisū vehecen yekādu ya'mī'l- uyūn [90/2]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Havaya kalkan toz şeridi kör edici bir parıltı yansıtıyordu." [62/13-14]	Kör et-: Birleşik fiil
428.	"من الذي سماها ضربة؟ ألم يكن عبقرياً؟" Men el-lezī semmāhā ḍarbe?	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Kim demişti buna "çarpma" diye? Bir dâhi ol- malı bunu söyle- yen."	Dâhi ol-: Birleşik fiil

	Elem yekun 'abkariyan [90/6]		[62/18-19]	
429.	"لقد التقت العيون فجأة" Leḳad ilteḳat el- 'uyūnu fec'eh [90/10]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Birden göz göze geldiler." [62/24]	Birden göz göze gel-: Birleşik fiil
430.	"هذه جهنم التي سمعت عنها." Hāzihi cehen- nemu'l-letī semi'tu 'anhā [90/13]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Bahsettikleri cehennem işte bu." [62/28]	Bahset-: Birleşik fiil
431.	"بينما بقي أسعد معلقاً فوق." Beynemā beḳiye Es'ad mü'allāḳan fevḳa [90/17]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Esad ise yuka- rıda muallakta kalmıştı." [63/1-2]	Muallakta kal-: Birleşik fiil
432.	"في النهار لا يمكن لأية دورية أن تغامر بالاستطلاع في مثل هذا القيظ.. Fī'n-nehāri lā yüm- kinu li-eyyeti dev- riyyetin en tuḡāmira bi'l-is- tiṭlā'i fī misli hāzā'l-ḳayz [91/8-9]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Gündüz ise hiç- biri bu sıcakta devriyeye çıkma cesareti göstere- mez." [63/10-11]	Devriyeye çık-: Birleşik fiil
433.	"في النهار لا يمكن لأية دورية أن تغامر بالاستطلاع في مثل هذا القيظ.. Fī'n-nehāri lā yüm- kinu li-eyyeti dev- riyyetin en tuḡāmira bi'l-is- tiṭlā'i fī misli hāzā'l-ḳayz [91/8-9]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Gündüz ise hiç- biri bu sıcakta devriyeye çıkma cesareti göstere- mez." [63/10-11]	Cesaret göster-: Birleşik fiil

434.	"نهض أبو الخيزران واقفاً" Nehaḍa Ebū'l- Ḥayzurān vāḳıfen [91/17]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu'l-Hayzuran ayağa kalktı. " [63/19]	Ayağa kalk-: Bir- leşik fiil
435.	"سوف أقيم لكم حفلة غداء رائعة حين نصل.." Sevfe uḳımu le- kūm ḥaflete ğadā'in rā'i'a ḥıne neşıl [92/1]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ulaştığımızda size şahane bir öğle yemeği ziya- feti çekeceğim. " [63/21-22]	Ziyafet çek-: Bir- leşik fiil
436.	"احسبوا.. سبع دقائق على الأكثر وافتح لكم الباب" İḥsebū... Seb'a deḳā'iki 'alā'l- ekşeri ve efteḥe le- kūm'l-bāb [92/9-10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Siz de saat tu- tun. En fazla yedi dakikada kapağı açacağım." [63/27]	Saat tut-: Birleşik fiil
437.	"فمشى خطوات قليلة إلى السلم الحديدي وبدأ يتسلقه." Fe-meşā ḥuṭuvāten ḳalīle ilā's-süllemi'l- ḥadīdiy ve bede'e yetesellaḳahū [92/12-13]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Demir merdi- vene doğru birkaç adım attı ve tır- manmaya baş- ladı." [63/30-31]	Adım at-: Birleşik fiil
438.	"طوى أسعد قميصه وغاص في الفوهة.." Ṭavā Es'ad ḳamīṣahū ve ḡāṣa fi'l-fevvehe [92/14]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Esad gömleğini dertop ederek tankın ağzından içeri daldı." [63-64/31-1]	Dertop et-: Birle- şik fiil
439.	"طوى أسعد قميصه وغاص في الفوهة.." Ṭavā Es'ad ḳamīṣahū ve ḡāṣa fi'l-fevvehe [92/14]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Esad gömleğini dertop ederek tan- kın ağzından içeri daldı. " [63-64/31-1]	İçeri dal-: Birleşik fiil

440.	"بينما هز أبو قيس رأسه وقال: سبع دقائق؟" Beynemā hezze Ebū Ḳays ra'sehū ve ḳāle: Seb'e deḳā'īḳ? [92/15-17]	—	"Ebu Kays başını iki yana sallaya- rak konuştu: Yedi dakika, ha? Taş çatlarsa. " [64/3-6]	Taş çatlarsa: ŞYC
441.	"ربت أبو الخيزران على كتف أبي قيس ونظر مباشرة في عينيه" Rabete Ebū'l-Ḥay- zurān 'ala ketifi Ebī Ḳays ve neḳara mūbāšera- ten fi 'ayneyhī [92/18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu'l-Hayzuran, Ebu Kays'ın göz- lerinin içine baktı ve omzunu sıvazladı." [64/7-8]	Gözünün içine bak-: Birleşik fiil
442.	"ثم أسقط ساقيه داخل الفوهة فأعانه الشابان على النزول" Şumme eşḳaṭa sāḳihī dāḥile'l-fev- veheti fe'e'ānehū 'ş-şābān 'alā'n-nuzūl [93/2-3]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Sonra bacağına delikten içeri uzattı. Aşağıdaki iki genç inmesine yardımcı oldu. " [64/10-11]	Yardımcı ol-: Bir- leşik fiil
443.	"اجتاز أبو الخيزران بسيارته الباب الكبير المفتوح في الأسلاك الشائكة المشدودة حول مركز المطالع" İctāze Ebū'l-Ḥay- zurān bi-seyyāra- tiḥī'l-bābe'l- kebīre' l-meftūḥe fī'l-eslāki'ş- şā'iketi'l-meş- düdeti ḥavle Mer- kezi'l-Muṭlā' [93/6-7]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"el-Muṭlā sınır kapısının çevre- sindeki dikenli tellerin açık du- ran büyük giri- şinden içeri sür- müştü aracı." [64/14-16]	Açık dur-: Birle- şik fiil
444.	"وأوقف سيارته أمام السلم العريض الذي يرقى إلى البناء المقرمذ ذي الطابق الواحد"	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Tankeri tek katlı kiremitli binaya çıkan geniş mer- divenin önüne park etti. "	Park et-: Birleşik fiil

	Ve avḵafe seyyāra- tehū emāme's-sül- lemi'l-'arīdī'l-lezī yarkā ilā'l-binā'i'l- mūḵarmedī zī't- ṭābakī'l-vāḥid [93/8-9]		[64/16-17]	
445.	"والذي تمتد على جانبيه غرف صغيرة ذات شبابيك واطئة مغلقة" Ve'l-lezī temtedu 'alā cānibihī ġura- fun şaġīratun zāti şebābikin vāṭī'e muġlaḵa [93/9-10]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Binanın iki ya- nında, kapalı al- çak pencereleri olan küçük kü- çük odalar sırala- nıyordu." [64/17-18]	Küçük küçük: İki- leme
446.	"بينما تقوم بضع عربات لبيع المأكولات قبلاته" Beynemā tekūmu bıd'u 'arabātīn li- bey'i'l-me' kūlāti ḵubāletehū [93/10-11]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Karşısında yiye- cek içecek satan seyyar tezgâhlar vardı." [64/18-19]	Yiyecek içecek: İkileme
447.	"كان الصمت مطبقاً بكثافة إلا من أصوات هدير مكيفات الهواء المثبتة على كل الشبابيك المظلة على الساحة" Kāne'ş-şamtu muṭbiḵan bi-keşāfe illā min aşvāti hedīri mukey- yifāti'l-hevā'i'l- müsebbeteti 'alā külli'ş-şebābiki'l- muṭilleti 'alā's-sāḥa [93/13-14]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Meydana bakan pencerelere monte edilmiş klimaların harıl- tısı dışında her- hangi bir sesin duyulmadığı ağır bir sessizlik hâkimdi ortama." [64/22-24]	Monte edil-: Bir- leşik fiil
448.	"قال أبو الخيزران لا هتأ: في البصرة" Ḳāle Ebū'l-Ḥay- zurān lāhiṣen: fī'l- Başrati [94/8-9]	Tek ögeli bir sözcük: Zarf	"“Basra'daydım” dedi Ebu'l-Hay- zuran nefes ne- fese. ” [65/4]	Nefes nefese: İki- leme

449.	"ضج الموظفون الثلاثة الذين يشغلون الغرفة ضاحكين بصخب. فالتفت أبو الخيزران حواليه حائراً" Ḍacce'l-mu-vazzafūne's-selāse'l-lezīne yeşşāḡalūne'l-ġurfete ḏāḡikīne bi-şaḡab. Fe'ltefete Ebū'l-Ḥayzurān ḡevālīhī ḡā'iran [94/12-13]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Odadaki üç görevli de kahkahayı basınca Ebu'l-Hayzuran hayretler içinde etrafına baktı" [65/7-8]	Kahkahayı bas-: Birleşik fiil
450.	"ضج الموظفون الثلاثة الذين يشغلون الغرفة ضاحكين بصخب. فالتفت أبو الخيزران حواليه حائراً" Ḍacce'l-mu-vazzafūne's-selāse'l-lezīne yeşşāḡalūne'l-ġurfete ḏāḡikīne bi-şaḡab. Fe'ltefete Ebū'l-Ḥayzurān ḡevālīhī ḡā'iran [94/12-13]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Odadaki üç görevli de kahkahayı basınca Ebu'l-Hayzuran hayretler içinde etrafına baktı." [65/7-8]	Hayretler içinde bak-: Birleşik fiil
451.	"تبادل الموظفون النظر ثم انفجروا ضاحكين من جديد.." Tebādele'l-mu-vazzafūne'n-nezara şumme'nfecerū ḏāḡikīne min cedīd [94/16]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Memurlar birbirlerine bakıp yeni-den kahkahayı bastılar." [65/11]	Yeniden kahkahayı bas-: Birleşik fiil
452.	"والآن يا أبو باقر.. لا وقت لدي للمزاح.. أرجوك." Ve'l-āne yā Ebū Bāqır... lā vakte ledīye li'l-muzāḡi... Arcūke	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Şimdi şaka yapmanın zamanı değil, Ebu Bâkır. Lütfen!" [65/14]	Şaka yap-: Birleşik fiil

	[94/18]			
453.	"وكتف ذراعيه من جديد وهو يبتسم ابتسامة خبيثة." Ve kettefe zırā‘eyhī min cedīd ve huve yebtesimu ib-tisāmeten ḥabīse [95/2]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Kollarımı yeniden masanın üzerinde kavuşturup pis pis sırttı.” [65/16-17]	Pis pis sırt-: Birleşik fiil
454.	"ثم إنني والحاج رضا نستطيع أن نتفاهم حين نلتقي." Şümme innenī ve’l-Ḥāccu Rıdā nes-teṭī‘u en ne-tefāheme ḥīne nel-teṭī [95/4-5]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Hacı Rıda’yla görüşünce halleriz.” [65/19-20]	Hallet-: Birleşik fiil
455.	"وقع الأوراق رجاء، إنني على عجل.." Vaḫḫī‘ el-evrāḫa racā‘en, innenī ‘alā ‘acel [95/5]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Lütfen şu evrakı imzalayiverin. Acelem var.” [65/20]	İmzalayiver-: Birleşik fiil
456.	"نظر الموظفون الثلاثة إلى بعضهم وضحكوا بخبث، ولكن بصوت خفيض." Nezara’l-mu-vazzafūne’s-selāṣetu ilā ba‘ḍihim ve ḍaḥikū bi-ḥubṣ ve lākin bi-ṣavtin ḥafīḍ [95/9-10]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Üç görevli birbirine bakıp kıs kıs güldüler.” [65/25]	Kıs kıs gül-: Birleşik fiil
457.	"وكان الآخر قد كف عن عمله وأخذ يتابع ما يحدث." Ve kāne’l-āḥaru ḳad keffe ‘an ‘amelihī ve eḥaze yutābi‘u mā yaḥduṣ	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Diğeri iş yapmayı bırakmış, olup biteni izliyordu.” [65/26-27]	İş yap-: Birleşik fiil

	[95/11]			
458.	"لماذا تتعجل السفر في مثل هذا الطقس الرهيب؟" Limāzā tete‘ac-celu’s-sefere fi misli hāzā‘ṭ-ṭakṣi’r-rahīb [95/13-14]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	“Bu korkunç havada yola çıkmak için neden acele ediyorsun?” [66/1-2]	Yola çık-: Birleşik fiil
459.	"الغرفة هنا باردة وسوف أطلب لك استكانة شاي.. فتمتع بالنعم!" El-ğurfetu hunā bāride ve sevfe atlubu leke istikānete šāy... fe-temetta‘ bi’n-ni‘am [95/14-15]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Odamız serin. Sana bir de çay söyleyeyim de keyfine bak.” [66/2-3]	Keyfine bak-: Birleşik fiil
460.	"إلا إن أبا باقر لم يمد يده وبقي يحدق إليه بعينين بلهاوين" İllā inne Ebā Bâkır lem yemud yedehū ve beḳīye yuḥeddīku ileyhī bi‘ayneyni belhāveyn [96/3]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Fakat Ebu Bâkır kılını bile kıpırdatmadı. Bön bön baktı Ebu’l-Hayzuran’a.” [66/10-11]	Kılını [bile] kıpırdatma-: Birleşik fiil
461.	"إلا إن أبا باقر لم يمد يده وبقي يحدق إليه بعينين بلهاوين" İllā inne Ebā Bâkır lem yemud yedehū ve beḳīye yuḥeddīku ileyhī bi‘ayneyni belhāveyn [96/3]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Fakat Ebu Bâkır kılını bile kıpırdatmadı. Bön bön baktı Ebu’l-Hayzuran’a.” [66/10-11]	Bön bön bak-: Birleşik fiil
462.	"دفع له القلم مرة أخرى، إلا إن أبا باقر لم يتحرك." Defe‘a lehū‘l-ḳaleme merraten	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Kalemi bir kez daha sürdü önüne fakat Ebu Bâkır istifini bozmadı.” [66/15-16]	İstifini bozma-: Birleşik fiil

	uḥrā, illā inne Ebā Bākır lem yeteḥar-rak [96/8]			
463.	"- الحاج رضا حكي لنا القصة من الألف للياء.. - أية قصة؟" - El-Ḥāccu Rıdā ḥekā lenā'l-kışşate mine'l-elifi li'l- yā'... - Eyyetu kışşa? [96/9-11]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"- Hacı Rıda, a'dan z'ye her şeyi anlattı. - Neden bahsediyorsun? " [66/17-19]	Bahset-: Birleşik fiil
464.	"فيما انقلب وجه أبي الخيزران الهزيل فصار مبيضاً من فرط الرعب." Fīme inḳalebe vechu Ebī'l-Ḥay- zurān el-hezīl fe- ṣāra mubyadḏan min farṭi'r-ru'b [96/12-13]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Duyduğu korku- nun şiddetinden Ebu'l-Hay- zuran'ın beti benzi kireç ke- sildi. " [66/20-21]	[Birinin] beti benzi kireç kesil-: Birleşik fiil
465.	"ضرب أبو باقر طاولته بيده واتسعت ابتسامته" Darabe Ebū Bākır ṭāvilethū bi-yedihi ve ittese'at ib- tisāmetuh [96/17]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu Bākır eliyle masaya vurarak yayvan yayvan gülümsedi. " [66/26]	Yayvan yayvan gülümse-: Birle- şik fiil
466.	"ثم تمضي إلى البصرة فتمارس الشرور السبعة مع تلك الراقصة.. كوكب.. Ṣumme temḏī ilā'l- Başrati fe- tumārise'ş- şurūra's-seb'a me'e tilke'l- rāqışa... Kevkeb... [97/1-2]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ama Basra'ya gidince o Kevkeb aşüftesiyle işledi- ğin günahın bini bir paraya." [66/29-30]	Günah işle-: Bir- leşik fiil

467.	"ثم تمضي إلى البصرة فتمارس الشرور السبعة مع تلك الراقصة.. كوكب.." Summe temđi ilā'l- Başrati fe- tumārise's- şurūra's-seb'ate me'e tilke'l- rākışati... Kevkeb... [97/1-2]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ama Basra'ya gidince o Kevkeb aşüftesiyle işledi- ğin günahın bini bir paraya." [66/29-30]	[Bir şeyin] bini bir paraya: Eksil- tili cümle
468.	"قال أبو باقر: لا يمكن!" Kāle Ebū Bākır: Lā yūmkin [97/6-7]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	""Hayatta ol- maz" dedi Ebu Bākır." [67/4]	Hayatta olmaz: Cümlemsi
469.	"الحاج يعرف قصتك كلها وقد رواها لنا" El-ḥāccu ya'rifu kışşateke kullehā ve ḳad ravāhā lenā [97/7-8]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Hacı kariştirdi- ğın bütün halt- ları biliyor. Zaten bize anlatan da o." [67/4-5]	Halt karıştır-: Bir- leşik fiil
470.	"فكرة مهيجة تستحق كل تلك الأحلام" Fikratun mu- heyyīcetun tes- tehiḳu külle tilke'l- aḥlām [97/16]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"tahrik ediciydi ve her türlü düşü hak ediyordu." [67/15-16]	Tahrik et-: Birle- şik fiil
471.	"فكرة مهيجة تستحق كل تلك الأحلام" Fikratun mu- heyyīcetun tes- tehiḳu külle tilke'l- aḥlām [97/16]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"tahrik ediciydi ve her türlü düşü hak ediyordu." [67/15-16]	Hak et-: Birleşik fiil
472.	"تذهب إلى البصرة وتدعي أن السيارة قد تعطلت." Tezhebū ilā'l- Başrati ve tedde'ī en's-seyyārata ḳad te'aṭṭalet	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Basra'ya gidip araç arızalandı ayaklarına yatı- yorsun." [67/17]	Ayaklarına yat-: Birleşik fiil

	[97/17]			
473.	"الحاج رضا يقول إنها من فرط حبها لك تصرف نقودها عليك" El-ḥāccu Rıdā yeḡūlu inneḥā min farṭi ḥubbiḥā leke taṣrifu nuḡūdeḥā ‘aleyk [98/1-2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Sana o kadar âşıkım ki servetini ayaklarına sermiş.” [67/20-21]	Ayaklarına ser-: Birleşik fiil
474.	"ضحك أبو الخيزران ضحكة هستيرية" Ḍaḥike Ebū’l-Ḥayzurān ḍaḥketen histīriyye [98/8]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Ebu’l-Hayzuran histerik bir kahkaha attı.” [67/28]	Kahkaha at-: Birleşik fiil
475.	"دفع الأوراق إلى صدر أبي باقر الذي تناول القلم دون وعي وأخذ يوقعها وهو يرتج بالضحك المكبوت." Defe ‘a’l-evrāḡa ilā ṣadri Ebū Bâkır el-lezī tenāvele’l-ḡaleme dūne va’yin ve eḡaze yuvaḡḡı ‘uhā ve huve yartecu bi’ḡ-ḍaḥiki’l-mekbūt [98/8-10]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“kağıtları Ebu Bâkır’ın göğsüne doğru sürdü. Adam kalemi alıp farkına varmadan imzalamaya başladı. Bir taraftan da kıs kıs gülüyordu.” [67/28-30]	Farkına var-: Birleşik fiil
476.	"دفع الأوراق إلى صدر أبي باقر الذي تناول القلم دون وعي وأخذ يوقعها وهو يرتج بالضحك المكبوت." Defe ‘a’l-evrāḡa ilā ṣadri Ebū Bâkır el-lezī tenāvele’l-ḡaleme dūne va’yin ve eḡaze yuvaḡḡı ‘uhā ve huve yartecu bi’ḡ-ḍaḥiki’l-mekbūt	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“kağıtları Ebu Bâkır’ın göğsüne doğru sürdü. Adam kalemi alıp farkına varmadan imzalamaya başladı. Bir taraftan da kıs kıs gülüyordu.” [67/28-30]	Kıs kıs gül-: Birleşik fiil

	[98/8-10]			
477.	"قال أبو الخيزران راجفاً وهو يمد ذراعه" Kāle Ebū'l-Ḥay- zurān rācifen ve huve yemudu zirā'ahū [98/14]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Kolunu uzatarak titrek bir sesle karşılık verdi. " [68/6-7]	Karşılık ver-: Bir- leşik fiil
478.	"بينما اندفع أبو الخيزران بأوراقه إلى الخارج وصوت أبي باقر يلاحقه" Beynemā indefe'a Ebū'l-Ḥayzurān bi- evrākīhī ilā'l- ḥārici ve şavtu Ebī Bāqır yulāḥīkahū [99/2-3]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu'l-Hayzuran evrak elinde dı- şarı koşarken adamın sesi onu takip etti" [68/12-13]	Dışarı koş-: Birle- şik fiil
479.	"وحين صفق وراءه الباب لسعه القيظ من جديد" Ve hīne şafeka verā'ehū'l-bābe lese'ahū'l-kayzu min cedīd [99/8-9]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Arkasından ka- pıyı kapatınca sı- cak yeniden ak- rep gibi soktu. " [68/18-19]	Akrep gibi sok-: Birleşik fiil
480.	"وقفز الدرج العريض مثنى مثنى حتى صار أمام سيارته" Ve kafeze'd-de- race'l-'arīda meşnā meşnā hattā şāra emāme seyyāratih [99/9-10]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade: Tekrar	"geniş merdivenin basamaklarını iki- şer ikişer inip aracın önüne ulaştı." [68/19-20]	İkişer ikişer: İki- leme
481.	"وطوى الباب في لحظة دون أن يلوح للحارس." Ve tavā'l-bābe fī lahzatin dūne en yulevvihe li'l-hāris [99/12]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Bekçiye bakma- dan, kaşla göz arasında kapıyı kapattı." [68/22-23]	Kaşla göz ara- sında: Zr2
482.	"ثم عاد فأطلق لسيارته كل العنان الممكن." Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Aracı mümkün olan son hızla sürdü."	Mümkün ol-: Bir- leşik fiil

	Summe ‘āde fe-atlaḳa li-seyyārahī kulle’l-‘ināni’l-mūmkin [99/15]		[68/26-27]	
483.	"وحين وصل إلى المنعطف صفر العجلات صغيراً متواصلاً كأنه النواح." Ve ḥīne vaṣale ilā’l-mūn‘aṭafī ṣaf-feret el-‘acelātu ṣafīran mütevāşilen ke’ennehū’n-nu-vāḥ [99/16-17]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	“Dönemece ulaştığında tekerlekler feryat eder gibi tıslamaya başlamıştı.” [68/27-28]	Feryat et-: Birleşik fiil
484.	"وكادت أن تمس الرصيف الرملي وهي تقوم بدورها الشيطانية الواسعة.. Ve kādet en temesse’r-raşīfe’r-ramlī ve hiye tekūmu bi’devre-tihā’ş-şeyṭāniyeti’l-vāsi’a [99/17-18]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Hatta o geniş, şeytanî virajı alırken çölün kumlarına saplanmasına ramak kalmıştı.” [68/28-29]	Ramak kal-: Birleşik fiil
485.	"وكادت أن تمس الرصيف الرملي وهي تقوم بدورها الشيطانية الواسعة.. Ve kādet en temesse’r-raşīfe’r-ramlī ve hiye tekūmu bi’devre-tihā’ş-şeyṭāniyeti’l-vāsi’a [99/17-18]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Hatta o geniş, şeytanî virajı alırken çölün kumlarına saplanmasına ramak kalmıştı.” [68/28-29]	Viraj al-: Birleşik fiil
486.	"كان المقود ساخناً وكان يحسه يحرق كفيه الخشنتين، ولكنه لم يخفف من تمسكه به" Kāne’l-miḳvadu sāḥinen ve kāne	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Direksiyon kızgındı, sert ellerini yaksa da onu sımsıkı tutmaya devam etti.” [68-69/31-1]	Devam et-: Birleşik fiil

	yehussuhū yahriku keffihī'l-ḥaṣinetini ve lākinnehū lem yuhaffif min temessukihī bihī [100/1-3]			
487.	"كان المقعد الجلدي يلتهب تحته" Kāne'l-maḥ'adu'l-cildīyu yeltehibu taḥteh [100/3]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Altındaki deri koltuk cayır cayır yanıyordu. " [69/1-2]	Cayır cayır yan-: Birleşik fiil
488.	"الذي لا يوجد قط في أي مكان" El-lezī lā yuvced kaṭ fī eyyi mekān [100/8]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Hiçbir yerde var olmayan. " [69/8]	Var ol-: Birleşik fiil
489.	"وحين لامست كفاه السطح الحديدي أحس بهما تحترقان ولم يستطع أن يبقيهما هناك فسحبهما" Ve ḥīne lāmeset keffāhū's-saṭḥa'l-ḥadīdiy eḥesse bihimā teḥterikān ve lem yesteṭī' en yubkīyehumā hunāke fe-seḥbehumā [100/12-13]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Dokununca metal yüzey ellerini yaktığı için geri çekti. " [69/12]	Geri çek-: Birleşik fiil
490.	"واتكأ بكميه عند الكوعين فوق حديد السطح" Ve itteke'e bi-kümmihī 'inde'l-kū'ayni fevka ḥedīdi's-saṭḥa [100/13-14]	—	"Gömleğinin kollarını dirseklerine siper yaparak metal yüzeye dayandı" [69/12-13]	Siper yap-: Birleşik fiil
491.	"ثم زحف إلى القفل المضلع" Tek ögeli bir sözcük: Eylem	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"ve emekleye emekleye kurgu kemiği şeklindeki kulpa ulaştı."	Emekleye emekleye: İkileme

	Ṣumme zeḥefe ilā'l-kıflī'l- muḍalla' [100/14]		[69/14]	
492.	"حين ترك القرص لمح عقارب الساعة الملتفة على زنده" Ḥīne tereke'l-kurṣa lemeḥe 'aḳāribe's- sā'atī'l-mülteffeti 'alā zendih [100/17]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Metal çemberi bırakınca bileğin- deki saati fark etti." [69/17]	Fark et-: Birleşik fiil
493.	"كان وجه أبي الخيزران مشدوداً إليها متشنجاً وشفته السفلى ترتجف باللهات والرعب" Kāne vechu Ebī'l- Ḥayzurān meş- dūden ileyhā mu- teşennicen ve şiffe- tuhū's-suflā tert- cifu bi'l-luhāṣi ve'r-ru'b [101/2-4]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu'l-Hay- zuran'ın kasılmış yüzü boşluğa di- kildiğinde alt du- dağı nefes nefese kalmaktan ve kor- kudan titriyordu." [69/20-21]	Yüzü [bir şeye/bir yere] dik-: Birle- şik fiil
494.	"كان وجه أبي الخيزران مشدوداً إليها متشنجاً وشفته السفلى ترتجف باللهات والرعب" Kāne vechu Ebī'l- Ḥayzurān meş- dūden ileyhā mute- şennicen ve şiffe- tuhū's-suflā tert- cifu bi'l-luhāṣi ve'r-ru'b [101/2-4]	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Ebu'l-Hay- zuran'ın kasılmış yüzü boşluğa di- kildiğinde alt du- dağı nefes nefese kalmaktan ve korkudan titri- yordu." [69/20-21]	Nefes nefese kal-: Birleşik fiil
495.	"دوى الصوت داخل الخزان فكاد أن يثقب أذنيه وهو يرتد إليه" Devvā's-şavtu dāḥile'l-ḥazzāni fe'kāde en yeşkıbe uzunihī ve huve yerteddu ileyh	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Ses, tankın içinde yankılanıp kendisine geri geldiğinde kulak- larının zarını pat- latacak gibiydi." [69/27-28]	Geri gel-: Birleşik fiil

	[101/8]			
496.	"مد يده وتحسس طريقه إلى ركن الخزان" Medde yedehū ve teḥessese ṭarīkahū ilā rukni'l-ḥazzān [101-102/18-1]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Elini uzatarak el yordamıyla tan- kın arkasına iler- ledi." [70/6-7]	El yordamıyla: Tümleç
497.	"كان جسده قد بدأ ينزف عرقاً بشكل مربع" Kāne ceseduhū ḳad bede'e yenzifu 'araḳan bi-şeklin murī' [102/5-6]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Bedeninden öy- lesine feci bir ter boşandı " [70/11-12]	Ter boşan-: Birle- şik fiil
498.	"وحين أخرج رأسه منها لم يدرك لماذا سقطت في ذهنه صورة وجه مروان" Ve ḥīne aḥrace ra'sehū minhā lem yedri limāzā seḳaṭat fī zihniḥi şūratu vechi Mervān [102/8-9]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"kafasını delikten çıkarınca nedense Mervan'ın yüzü geldi aklına " [70/15-16]	Aklına gel-: Bir- leşik fiil
499.	"لقد أحس بالوجه يلبسه من الداخل مثل صورة ترتجف على حائط" Leḳad eḥesse bi'l- vechi yelbisehū mine'd-dāḥili mişle şūratın tert- cifu 'alā ḥā'it [102/10-11]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Ebu'l-Hayzuran bu yüzün duvarda titreşen bir fresk gibi kendisini İç- ten içe sardığını hissetti." [70/16-17]	İçten içe sar-: Bir- leşik fiil
500.	"كان وجه مروان يطغي في رأسه مثل نبعة انبثقت هادرة من الأرض شامخة إلى علو رهيب" Kāne vechu Mervān'a yaṭḡi fī ra'sihī mişle neb'atin inbeşekāt	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Mervan'ın yüzü, topraktan oluk oluk doğarak su- yunu ta yukarılara fışkırtan bir pınar gibi zihnini ele geçirmişti ." [70/20-22]	Ele geçir-: Birle- şik fiil

	hādiraten mine'l- arđi šāmiḥaten ilā 'uluvin rahīb [102/13-14]			
501.	"كان وجه مروان يطغي في رأسه مثل نبعة انبتت هادرة من الأرض شامخة إلى علو رهيب" Kāne vechu Mervān'a yaṭḡī fī ra'sihī miṣle neb'atin inbeṣekāt hādiraten mine'l- arđi šāmiḥaten ilā 'uluvin rahīb [102/13-14]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Mervan'ın yüzü, topraktan oluk oluk doğarak su- yunu ta yukarılara fıskırtan bir pınar gibi zihnini ele geçirmişti." [70/20-22]	Oluk oluk doğ-: Birleşik fiil
502.	"ودور محرك سيارته فبدأ يهدر من جديد، ومضت السيارة تدرج فوق المنحدر ببطء وجبروت." Ve devvara muḥer- rike seyyāratihī fe- bede'e yehdiru min cedīd ve maḍat es- seyyāratu tededer- racu fevka'l- münhaderi bi- buṭ'in ve ceberūt [102/16-17]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Aracın motorunu çalıştırdı ve tan- ker tüm görke- miyle ağır ağır yeniden bayır aşağı süzüldü. " [70/24-25]	Aşağı süzül-: Bir- leşik fiil
503.	"ودور محرك سيارته فبدأ يهدر من جديد، ومضت السيارة تدرج فوق المنحدر ببطء وجبروت." Ve devvara muḥer- rike seyyāratihī fe- bede'e yehdiru min cedīd ve meḍat es- seyyāratu tededer- racu fevka'l- münhaderi bi- buṭ'in ve ceberut [102/16-17]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Aracın motorunu çalıştırdı ve tan- ker tüm görke- miyle ağır ağır yeniden bayır aşağı süzüldü." [70/24-25]	Ağır ağır: İkileme

504.	"فشاهد القرص الحديدي مفتوحاً مستوياً فوق مفصله يأكل باطنه الصداً" Fe-şāhede'l- kırşa'l-ḥadīdiy meftūḥan muste- viyyen fevka mifşalihī ye'kulu bāṭnehū'ş-şade' [102-103/18-1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"metal çemberin paslanmış menteşesi üzerinde dikili kaldığını fark etti." [70/26-27]	Fark et-: Birleşik fiil
505.	"وفجأة غاب القرص الحديدي وراء نقاط من الماء المالح ملأت عينيه" Ve fec'eten gābe'l- kırşu'l-ḥadīdiy verā'e niḳāṭin mine'l-mā'i'l- māliḥi melā'et 'ay- neyhī [103/1-2]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Metal çember, gözlerini dolduran tuzlu su damlalarının ardında birden görünmez oldu." [70/27-29]	Görünmez ol-: Birleşik fiil
506.	"كان الصداع يتأكله، وكان يحس بالدوار" Kāne'ş-şudā'u yete'ākeluhū ve kāne yeḥussu bi'd- duvār [103/2-3]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Başı ağrıdan çatlıyor, şimdiye kadar hiç olmadığı şekilde başı dönüyordu." [70/29-30]	Başı çatla-: Birleşik fiil
507.	"كان الصداع يتأكله، وكان يحس بالدوار.." Kāne'ş-şudā'u yete'ākeluhū ve kāne yeḥussu bi'd- duvār [103/2-3]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Başı ağrıdan çatlıyor, şimdiye kadar hiç olmadığı şekilde başı dönüyordu." [70/29-30]	Başı dön-: Birleşik fiil
508.	"وسوف يعم الظلام" Ve sevfe ye'ummu'z-zālām [105/4-5]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"O zaman etraf kapkaranlık olacaktı." [71/4-5]	Kapkaranlık ol-: Birleşik fiil
509.	"فالليلة لا قمر فيها، وأطراف الصحراء ستكون صامتة كال موت."	Tek ögeli bir sözcük: İsim	"Gökte ay yoktu ve çöl baştan başa ölüm gibi sessizdi."	Baştan başa: İki-leme

	Fe'l-leylete lā kamera fihā ve aṭrāfu 'ş-şahrā' se- tekūnu şamiteten ke'l-mevt [105/5-6]		[71/5-6]	
510.	"أما الآن فإنه يحس بالتعب يتأكله" Emmā'l-āne fe'in- nehū yehussu bi't- te'abi yete'ākelehū [105/9]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Şimdiyse yor- gunluktan bitap düştüğünü hisse- diyordu." [71/8-9]	Bitap düş-: Birle- şik fiil
511.	"فكان ذراعيه قد حقتا بمخدر.." Fe-ke'enne zırā'eyhī kād ḥuḳinetā bi- muḥaddir [105/10]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Kollarına narkoz zerk edilmiş gi- biydi." [71/9-10]	Zerk edil-: Birle- şik fiil
512.	"لا يروقه أن تذوب أجساد الرفاق في الصحراء، ثم تكون نهياً للجوارح والحيوانات.. ثم لا يبقى منها بعد أيام إلا هياكل بيضاء ملقاة فوق الرمال." Lā yerūkuhū en tezūbe ecsādu'r- rifākı fī'ş-şahrā', şumme tekūne nehben li'l- cevārihi ve'l-ḥey- vānāt... şumme lā yebkā minhā ba'de eyyāmin illā heyākil beyḏā'e mulḳātin fevḳa'r- raml [106/1-3]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Yol arkadaşları- nın cesetlerinin çölde kurda kuşa yem olup birkaç gün sonra da kumda yatan be- yaz iskeletlere dö- nüşmesine gönlü elvermiyordu." [71/14-16]	Kurda kuşa yem ol-: Birleşik fiil
513.	"لا يروقه أن تذوب أجساد الرفاق في الصحراء، ثم تكون نهياً للجوارح والحيوانات.. ثم لا يبقى منها بعد أيام إلا	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Yol arkadaşları- nın cesetlerinin çölde kurda kuşa yem olup birkaç gün sonra da	Yem ol-: Birleşik fiil

	هياكل بيضاء ملقاة فوق الرمل. Lā yerūkuhū en tezūbe ecsādu'r-rifāḳı fī's-ṣaḥrā', ṣumme tekūne nehben li'l-cevārihi ve'l-heyvānāt... ṣumme lā yebkā minhā ba'de eyyāmin illā heyākil beydā'e mulkātin fevḳa'r-raml [106/1-3]		kumda yatan beyaz iskeletlere dönüşmesine gönlü elvermiyordu.” [71/14-16]	
514.	"لا يروقه أن تذوب أجساد الرفاق في الصحراء، ثم تكون نهياً للجوارح والحيوانات.. ثم لا يبقى منها بعد أيام إلا هياكل بيضاء ملقاة فوق الرمل." Lā yerūkuhū en tezūbe ecsādu'r-rifāḳı fī's-ṣaḥrā', ṣumme tekūne nehben li'l-cevārihi ve'l-heyvānāt... ṣumme lā yebkā minhā ba'de eyyāmin illā heyākil beydā'e mulkātin fevḳa'r-raml [106/1-3]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	“Yol arkadaşlarının cesetlerinin çölde kurda kuşa yem olup birkaç gün sonra da kumda yatan beyaz iskeletlere dönüşmesine gönlü elvermiyordu.” [71/14-16]	Gönlü elverme-: Birleşik fiil
515.	"وكان يشعر بارهاق مر يتسرب في عظامه كقوافل مستقيمة من النمل" Ve kāne yeṣ'uru bi'irhāḳin morrin yeteserrabu fī 'izāmihi ke-ḳavāfil mustekīme mine'n-neml	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	“Yorgunluk, dümdüz ilerleyen karınca kafileleri gibi kemiklerine sızıyordu.” [71/20-21]	Dümdüz ilerle-: Birleşik fiil

	[106/6-7]			
516.	"هبت نسمة ريح فحملت إلى أنفه رائحة نتنة.." Hebbet nismetu rīḥin fe-ḥamelet ilā enfihī rā'iheten netine [106/8]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Hafif bir esin- tiyle birlikte bur- nuna pis bir koku geldi." [72/1]	Koku gel-: Birle- şik fiil
517.	"دور مقود سيارته وتتبع آثار عجالات عديدة حفرت طريقها قبله في الرمل" Devvara miḳvade seyyārahī ve te- tebbe'a āsāra 'acelātin 'adīdetin ḥaferat ṭarīkahā ḳablehū fī'r-raml [106/10-11]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Direksiyonu kı- rıp kendisinden önce kumda çu- kur açmış olan te- kerlek izlerini ta- kip etti." [72/4-5]	Takip et-: Birleşik fiil
518.	"وسار متمهلاً على ضوء الفانوسين الصغيرين" Ve sāra mute- mehhilen 'alā ḍav'i'l-fānūseyni'ş- şagīrayn [106/12-13]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"ve küçük yan farların ışığında yavaş yavaş iler- ledi." [72/5-6]	Yavaş yavaş ilerle-: Birleşik fiil
519.	"وحين لاحت أمامه أكوام القمامة سوداء عالية أطفأ الفانوسين الصغيرين" Ve ḥīne lāhat emāmehū ek- vāmu'l-ḳumāmeti sevdā'e 'āliyye atfe'e'l- fānūseyni'ş- şagīrayn [106/13-14]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Önüne çöp yı- ğınları çıkınca küçük farları da söndürdü." [72/6-7]	Önüne çık-: Birle- şik fiil
520.	"دور القفل المضلع بيضاء ثم شد القرص الحديدي إلى فوق ففرق بصوت متقطع.."	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	"Kaburga şeklin- deki kulpu ya- vaşça çevirdikten sonra çemberi yu-	Kesik kesik: İki- leme

	Devvara'l-kıfle'l-muḍalla' bi-but'in, summe şedde'l-kurşa'l-ḥadīdiy ilā fevka fe-ḳarḳa'a bi-şavtin muteḳaṭṭı' [106-107/17-1]		karı kaldırdı. Kaptan kesik kesik çatırtılar geldi." [72/11-13]	
521.	"اعتمد ذراعيه وانزلق إلى الداخل بخفة." İ'temede zırā'eyhī ve'nzeleḳa ilā'd-dāḥılı bi-ḥıffe [107/1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	"Kollarından kuvvet olarak usulca içeri kaydı." [72/13]	Kuvvet al-: Birleşik fiil
522.	"اعتمد ذراعيه وانزلق إلى الداخل بخفة." İ'temede zırā'eyhī ve'nzeleḳa ilā'd-dāḥılı bi-ḥıffe [107/1]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Kollarından kuvvet olarak usulca içeri kaydı." [72/13]	Usulca kay-: Birleşik fiil
523.	"لقد لاقى صعوبة جمة في فك يدي الجثة الأخرى عن العارضة الحديدية" Leḳad lāḳā şu'ūbeten cemme fī fekki yedey el-cusseti'l-uḥrā'ani'l-āriḳati'l-ḥadīdiyye [107/5-6]	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Diğer cesedin ellerini demir tutaktan çözene kadar akla kararı seçti. " [72/17-19]	Akla kararı seç-: Birleşik fiil
524.	"ثم سحبها من رجليها إلى الفوهة وقذفها من فوق كتفيه.. مستقيمة متشنجة" Şumme seḥebehā min ricleyhā ilā'l-fevveheti ve ḳazefehā min fevḳi ketifeyhī... mustekīmeten muteşennice [107/6-7]	Tek ögeli bir sözcük	" Kaskatı kesilmiş dümdüz gövdeyi bacaklarından tutup deliğin hizasına sürükledi, sonra da omuzlayıp delikten dışarıya attı." [72/19-21]	Kaskatı kesil-: Birleşik fiil
525.	"أما الجثة الثالثة فقد كانت أسهل من أختيها.." Kalıp yapı olmayan bir ifade	Kalıp yapı olmayan bir ifade	"Üçüncüsü diğerlerinden daha kolay oldu. " [72/21-22]	Daha kolay ol-: Birleşik fiil

	Emmā'l-cuṣṣetu's- ṣāliṣetu feḳad kānet eshele min uḥteyhā [107/7-8]			
526.	"وأحس بالارتياح لأن ذلك سوف يوفر عليه رؤية الوجوه" Ve eḥesse bi'l-ir- tiyāhi li-enne zālike sevfe yuvef- firu 'aleyhī rū'yete'l-vucūh [107/10-11]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Yüzlerini görme- yeceği için bun- dan memnuniyet duydu. " [72/24-25]	Memnuniyet duy- : Birleşik fiil
527.	"جر الجثث واحدة واحدة من أقدامها" Carra'l-cuṣṣe vāḥideten vāḥide- ten min aḳdāmiḥā [107/11]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade: Tekrar	"Cesetleri tek tek ayaklarından sü- rükledi." [72/25-26]	Tek tek: İkileme
528.	"كان قد اعتزم أن يعود إلى الشارع الرئيسي بذلك الشكل الخلفي حتى يشوش الأثر تماماً" Kāne ḳad i'tezeme en ye'ūde ilā's- ṣāri'i'r-ra'isi bi'zālike's-ṣekli'l- ḥalfi ḥattā yuṣev- viṣe'l-eṣera temāmen [107/15-17]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"İzleri tümüyle karıştırmak için ana yola kadar geri geri çıkmayı tasarlamıştı." [72-73/31-1]	Geri geri çık-: Birleşik fiil
529.	"ولكنه ما لبث أن تنبه إلى أمر ما بعد أن قطع شوطاً." Ve lākinnehū mā lebeṣe en teneb- behe ilā emrin mā ba'de en ḳaṭa'a ṣevṭan [107/17-18]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	"Çok gitmeden aklına bir şey geldi. " [73/1-2]	Aklına [bir şey] gel-: Birleşik fiil
530.	"وعاد أدراجه إلى السيارة ماشياً على حافتي حذائه"	Tek ögeli bir sözcük: Zarf	"Ayaklarının dış kenarlarına basa	Basa basa: İki- leme

	Ve 'āde edrācehū ilā's-seyyārati māşiyen 'alā hāfe- tey hīzā' ih [108/1-2]		basa araca geri döndü.” [73/3-4]	
531.	"كبيرة داوية ضخمة لا تترزع ولا تتوارى" kebīraten deviye- ten dahmeten lā te- teze'ze'u ve lā te- tevārā [108/10]	Tek ögeli bir sözcük: Sıfat	“Kocamandı, sen- delemiyordu ve kafasının içinde gümbürdeyip duruyordu. ” [73/14-15]	Gümbürdeyip dur-: Birleşik fiil
532.	"ولم تجد النظرة تلك إلا بأن أوقدت الفكرة ضراماً فبدأت تشتعل في رأسه." Ve lem tucdi'n- nazratu tilke illā bi- en avḳadet el-fik- rate ḏirāmen fe- bedā'et teşte'ilu fī ra'sihī [108/11-12]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Bu bakışı, kafa- sındaki düşünceyi daha da tutuştur- rup alevlendirdi.” [73/16-17]	Daha da tutuştır-: Birleşik fiil
533.	"ولم تجد النظرة تلك إلا بأن أوقدت الفكرة ضراماً فبدأت تشتعل في رأسه." Ve lem tucdi'n- nazratu tilke illā bi- en avḳadet el-fik- rate ḏirāmen fe- bedā'et teşte'ilu fī ra'sih [108/11-12]	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Bu bakışı, kafa- sındaki düşünceyi daha da tutuştur- rup alevlen- dirdi. ” [73/16-17]	Daha da tutuştur- rup alevlendir-: İkili birleşik fiil
534.	"وفجأة لم يعد بوسعه أن يكبجها داخل رأسه أكثر" Ve fec'eten lem ye'ud bi-vus'ihī en yekbeḥehā dāḥile ra'sihī ekşer [108/12-13]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Birden bu dü- şünceyi zihninde daha fazla zapt edemez oldu.” [73/17-18]	Zapt et-: Birleşik fiil
535.	"فأسقط يديه إلى جبينه وحدق في العتمة وسع حدقته."	Kalıp yapı ol- mayan bir ifade	“Elleri iki yana düştü ve ardına kadar açılan	Ardına kadar açıl- : Birleşik fiil

	Fe'eskaṭa yedeyhī ve ḥeddeḳa fī'l-'at- meti ves'e ḥedeḳatīhī [108/13-14]		gözleri karanlığa dikildi.” [73/18-19]	
536.	"انزلقت الفكرة من رأسه ثم تدرجت على لسانه" İnzeleḳat el- fikratu min ra'sihī ṣumme tedeḥracet 'alā lisānihī [108/15]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Düşünce, kafası- nın içinden kayıp yuvarlana yu- varlana diline ulaştı.” [73/19-20]	Yuvarlana yuvar- lana: İkileme
537.	"لماذا لم تقولوا؟ لماذا." Limāzā lem teḳülū? Limāzā. [109/1]	Tek ögeli bir sözcük: Eylem	“Neden bir ses çı- karmadınız? Ne- den?” [73/25-26]	Ses çıkar-: Birle- şik fiil
538.	"وفجأة بدأت الصحراء كلها تردد الصدى" Ve fec'eten bede't eṣ-ṣaḥrā'u kulluhā turaddidu's-ṣadā [109/2]	—	“Birden çöl de yankıyla karşılık vermeye baş- ladı.” [73/27]	Karşılık ver-: Bir- leşik fiil

1.3. KAYNAK METİNDE KALIP YAPI OLAN ANCAK HEDEF METNE KALIP YAPIYLA AKTARILMAYANLAR

Ricâhun fî 'ş-Şems'te geçen kalıp ifadelerden 32'si *Güneşteki Adamlar* eserine kalıp yapıyla dönüştürülmemiştir¹⁰:

	Kaynak Metin	Tür	Hedef Metin	Türkçedeki Söz Dizimsel Yapı
1.	"في كل مرة يرمي بصدرة فوق التراب يحس ذلك الوجيب كأنما قلب الأرض مازال، منذ أن استلقى هناك أول مرة، يشق طريقاً قاسياً إلى النور قادماً من أعماق أعماق الجحيم" Fī külli merratin yermī bi-şadrihī fevka't- turābi yuhissu zālī- ke'l-vecībe ke'en- nemā kalbu'l-arḍi māzāle, munzu en'stelkā hunāke ev- vele merrah, yeşukku ṭarīkan kāsiyyen ilā'n-nūri kādīmen min a'maḳi a'māḳi'l- ceḥīm [7/3-5]	Deyim	"Göğsünü toprağa her koyduğunda yerin kalbini, sanki cehennemin en der- inliklerinden hare- ket ediyor ve sarp bir yolu yara yara ışığa doğru ilerli- yormuşçasına his- sediyordu" [7/4-6]	<i>Sarp</i> bir yolu yara yara ilerli- yormuşçasına: Zarf yan cümlesi
2.	"وكان ثمة طائر أسود يحلق عالياً وحيداً على غير هدى" Ve kāne semmet ṭā'irun esvedun yuḥal- liḳu 'āliyyen veḥīden 'alā gayri hudā [8/7-8]	Deyim	"Yükseklerde kara bir kuş tek başına, amaçsızca kanat çırpıyordu." [8/5-6]	Amaçsızca: Zr2
3.	"إنني أجيد إطلاق الرصاص مثلاً" İnnenī ucīdu ıtlāka'r- raşāşi meselen	Deyim	"Mesela iyi nişan- cıyımdır" [10/1]	<i>İyi</i> nişancıyım: Sıfat tamlama- sından oluşan yüklem

¹⁰ Arapça kalıp yapılarda yer almayan ifadeler "Hedef Metin"de ve "Türkçedeki Söz Dizimsel Yapı" sütunlarında *eğik* olarak yazılmıştır. Söz gelimi, "Sarp bir yolu yara yara ilerliyormuşçasına" yapısındaki "sarp" kelimesi Arapça kalıp ifadede bulunmadığı için eğik yazılmıştır.

	[11/4]			
4.	"في بيت عتيق يقع في قرية أخرى بعيدة عن خط القتال" Fī beytin ‘atīḳin yeḳa‘u fī ḳaryetin uḥrā be‘īdetin ‘an ḥaṭṭi’l- ḳitāl [13/13-14]	Deyim	“Savaş hattından uzaktaki başka bir köyde, eski bir ev- deydiler” [11/20-21]	Savaş hattı: Be- lirtisiz isim tam- laması
5.	"خمسة عشر ديناراً سادفعا لك؟ لا بأس!" Ḥamsete ‘aşara dīnāran se‘edfe‘uhā lek? Lā be’s [21/3]	Deyim	“On beş dinar öde- yecektim, değil mi? Tamam, bununla bir sorunum yok.” [17/2-3]	Tamam, bununla bir sorunum yok: Cümle
6.	"خمسة عشر ديناراً، لا بأس... ولكن ليس قبل أن نصل" Ḥamsete ‘aşara dīnāran, lā be’s... Ve lākin leyse ḳable en naşıl [21/8-9]	Deyim	“On beş dinar, an- laştık. Fakat oraya ulaşmadan değil.” [17/9-10]	Anlaştık: Cümle
7.	"غداً يلقون القبض عليك" Ġaden yulḳūne’l- ḳabḏa ‘aleyk [23/12]	Deyim	“Bugün yarın ense- lerler seni” [18/30]	Enselerler seni: Cümle
8.	"ولكنه كان قد عقد عزمه على المسير بجد" Ve lākinnehū kāne ḳad ‘aḳade ‘az- mehū ‘alā’l-mesīri bi- ciddin [26/1-2]	Deyim	“Esad yine de inatla ilerlemeye kararlıydı.” [20/21-22]	Kararlıydı: Yük- lem
9.	"من الخير لك أن لا تضع وقتك يا بني.." Mine’l-ḥayri leke en lā tuḏayyi’a vaḳteke yā būney [29/5]	Deyim	“Vaktini boşa har- cama evlat” [22/26]	Vaktini boşa harcama: Cümle

10.	"لا تكذب، أنت هارب من هناك، لا بأس، اصعد.. Lā tekzib, ente hāri- bun min hunāk, lā be's , iṣ'ad [30/4]	Deyim	"Yalan söyleme. Oradan kaçırıyorsun. Neyse, bin. " [23/15]	Neyse: Cümle Başı Edatı
11.	"ولذلك حاول جهده أن ينال ولو لنصف ساعة." Ve li-zālike ḥāvele cehdehū en yenāme ve lev li-nıṣfī sā'a [31/4]	Deyim	"Bundan dolayı ya- rım saat de olsa uyumaya çalıştı. " [24/2-3]	Çalıştı: Yüklem
12.	"وإلا ضحك عليه وخذعه واستغل سنيه الست عشرة وجعل منه ألعوبة." Ve illā ḍaḥike 'aleyhī ve ḥade'ahū ve'steḡalle sinnihī's- sitte 'aṣerate ve ce'ale minhū ul'ūbe [36/3-4]	Deyim	"Aksi takdirde on altı yaşının toylu- ğunu sömürüp ma- dara etmeleri işten bile değildi." [26/18-19]	—
13.	"ثم وقف أمامه وهو يلث ويتصبب عرقاً" Ṣumme vekāfe emāmeḥū ve huve yel- heṣu ve yeteṣabbebu 'araḫan [36/15-16]	Deyim	"ve terden şıpır şı- pır , nefes nefese önünde durdu." [27/12]	Terden şıpır şı- pır: Kalıp yapı olmayan bir ifade: Eksiltili durum tümleci, terden şıpır şıpır [bir halde]
14.	"ولكن عنقه وكفيه تعطي الشعور بالقوة والمتانة" Ve lākin 'unuḫuhū ve keffeyhī tu'ti's- ṣu'ūra bi-l-ḫuvveti ve'l-metāne [39/15-16]	Deyim	"Boynu ve kolları güçlü ve sağlam görünmesine kar- şın " [29/8-9]	<i>Güçlü ve sağlam</i> görünmesine <i>karşın</i> : Tümleç
15.	"إنه من بلدتي في فلسطين أيام زمان قابلته صدفة هنا.. İnnehū min beldetī fī Filistīn eyyāme zemān kābeltuhū ṣud- feten hunā [46/1-2]	Deyim	"Filistin'den hem- şehrim olur. Yıllar- dır görmemiştım, tesadüfen burada karşılaştık." [33/13-15]	Yıllardır görme- miştım: Cümle

16.	"ويجعل أباه يأكل أصابعه ندماً" Ve yec'alu ebāhū ye'kulu aşābi' ahū nedemen [49/9]	Deyim	"Babası da piş- manlıktan tırnak- larını yiyecekti." [35/25-26]	Pişmanlıktan tırnaklarını yiyecekti: Tümleç+Nesne+Yüklem
17.	"رفع أبو قيس كفه في الهواء موافقاً، وهز مروان رأسه" Rafa'a Ebū Ḳays kefehū fī'l-hevā'i muvāfiḳan ve hezze Mervān ra'sehū [53/3]	Deyim	"Ebu Kays onayladığını göstermek için elini kaldırdı. Mervan da başıyla onayladı" [38/19-20]	Başıyla onayladı: Tümleç+Yüklem
18.	"نحن نريد أن نرتزق وأنت تريد أن ترتزق، لا بأس." Neḥnū nurīdu en ner-teziḳa ve ente turīdu en terteziḳa, lā be's [53/6]	Deyim	"Bizler de sen de rızkımızın peşindeyiz. Bu anlaşılır bir durum." [38/22-23]	Bu anlaşılır bir durum: Cümle
19.	"وكما يقول المثل: ما يبدأ بالشرط ينتهي بالرضا." Ve kemā yeḳūlu'l-meşel: mā yebde' bi'ş-şarṭ yentehī bi'r-riḍā [53/12]	Atasözü	"Bir laf vardır: Anlaşmayla başlayan, rızayla biter." [38/28-29]	Anlaşmayla başlayan, rızayla biter: Cümle
20.	"اتسعت ابتسامة أبي الخيزران أكثر من قبل وأخذ يبادل الرجال النظر دون أن يتكلم" İttese'at ibtisāmetu Ebī'l-Ḥayzurān ekşera min ḳabl ve eḫaze yubādilu'r-ricāle'n-nezara dūne en yetekellem [62/10-11]	Deyim	"Ebu'l-Hayzurān'ın tebessümü daha da yayvanlaştı, konuşmadan ötekilerle bakıştı." [44/22-23]	Bakıştı: Yüklem
21.	"وبعد مرور أقل من شهر عاد أدراجه إلى العراق" Ve ba'de murūri eḳalle min šehrin 'āde edrācehū ilā'l-'Irāḳ	Deyim	"Daha bir ay dolmadan Irak'a döndü." [50/19]	Döndü: Yüklem

	[71/12-13]			
22.	"وبعد مرور أقل من شهر عاد أدراجة إلى العراق، ولكنهم ألقوا القبض عليه" Ve ba‘de murūri eḡalle min šehrin ‘āde edrācehū ilā’l-‘Irāk ve lākinnehum elḡav el-ḡabḡa ‘aleyh [71/12-13]	Deyim	“Daha bir ay dolmadan Irak’a döndü. Ama tutukladılar.” [50/19-20]	Tutukladılar: Yüklem
23.	"قال في ذات نفسه وهو يدخل إلى غرفة أخرى: أصعب المراحل انتهت." Ḳāle fī zātī nefsihī ve huve yedḡulu ilā ḡurfetin uḡrā: Aṣ‘abu’l-merāḡili in-tehet [79/15-16]	Deyim	“Başka bir odaya girerken “En zor aşama bitti” diye söylendi.” [56/2-3]	Diye söylendi: Nesne hâli+Yüklem
24.	"وما الذي أفدته؟ ليكسر الفخار بعضه" Ve mā’l-lezī efdethū? Liyeksire’l-faḡḡāru ba‘ḡah [89/7]	Deyim	“Kendini neye feda ettin? Bırak birbirlerini kırsınlar.” [61/26-27]	Bırak birbirlerini kırsınlar: Cümle
25.	"كانوا يقولون لهم إن فلاناً لم يعد من الكويت لأنه مات، قتلتة ضربة شمس" Kānū yeḡūlūne lehum inne fulānen lem ye‘ud mine’l-Kuveyti li-ennehū māte, ḡatelethū ḡarbetu ṣems [90/2-4]	Deyim (Fâyd, 2003: 906)	“Falanca kişinin güneş çarpmasından öldüğünü ve Kuveyt’ten dönemediğini duyarlardı.” [62/14-15]	Güneş çarpmasından: Tümleç
26.	"كانا واقفين هناك معا يتصببان عرقاً" Kānā vāḡıfeyn hunāke ma‘an yeteṣabbeḡāni ‘araḡan [93/1]	Deyim	“İkisi de terden sırlıklam öylece durdular.” [64/8]	Terden sırlıklam: Tümleç+Tümleç

27.	"تبادل الموظفين النظر ثم انفجروا ضاحكين من جديد.." Tebādele'l-mu-vazẓafūne'n-neẓara summe'nfecerū dāḥikīne min cedīd [94/16]	Deyim	"Memurlar birbirlerine bakıp yeniden kahkahayı bastılar." [65/11]	Birbirlerine bakıp: Zarf yan cümlesi
28.	"يا سلام يا أبو خيزرانة.. يا سلام يا ملعون.." Yā selām yā Ebū Ḥayzurāne... Yā selām yā mel'ūn... [97-98/18-1]	Ünlem ifadesi	"Vay canına, Ebu Hayzurane! Seni Hınzır!" [67/18-19]	—
29.	"ثم عاد فاطلق لسيارته كل العنان الممكن." Summe 'āde fe-aṭlaḳa li-seyyārahī kulle'l-'ināni'l-mümkin [99/15]	Deyim	"Aracı mümkün olan son hızla sürdü." [68/26-27]	<i>Mümkün olan</i> son hızla sürdü: Tümleç+Yüklem
30.	"وقبل أن تتلاشى دوامة الهدير التي خلقها نداؤه الأول صاح مرة أخرى: يا هو.." Ve ḳable en tetelāṣā devvāmetü'l-hedīr elletī ḥaleḳahā nidā'ūhū'l-evvel šāḥa merraten uḥrā: yā hū [101/9-11]	Ünlem ifadesi	"İlk seslenişin yarattığı döngü bozulmadan yeniden bağırды: "Hey, oradakiler!" " [69/28-30]	Hey, oradakiler: Hitap
31.	"فشاهد القرص الحديدي مفتوحاً مستوياً فوق مفصله يأكل باطنه الصدا" Fe-ṣāhede'l-ḳurṣa'l-ḥadīdiy meftūḥan musteviyyen fevḳa miṣṣalihī ye' kulu bāṭnehū'ṣ-ṣade' [102-103/18-1]	Deyim	"metal çemberin paslanmış mentesesi üzerinde dikili kaldığını fark etti." [70/26-27]	Paslanmış: Sıfat yan cümlesi
32.	"قال في ذات نفسه أنه لن يدفنهم، بل سيلقي بالأجساد الثلاثة في الصحراء ويكر عائداً إلى بيته.."	Deyim	"Cesetleri gömmeden çöle bırakıp eve dönmeyi düşündü." [71/13]	Düşündü: Yüklem

	Ḳāle fī zātī nefsihī ennehū len yedfine- hum, bel se-yulkī bi'l- ecsādi's-selāseti fī's- ṣaḥrā'i ve yekirru 'ā'iden ilā beytiḥ [105-106/12-1]			
--	--	--	--	--

Bu bölümde yapılan inceleme doğrultusunda, *Güneşteki Adamlar* adlı eserde yer alan kalıp ifadelerin kaynak metin ile hedef metin arasındaki çevirisi karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, kalıp ifadelerin çeviride üç temel biçimde kullanıldığını ortaya koymaktadır:

1- *Kalıp ifadelerin kalıp ifadeyle çevrilmesi*: Kaynak metinde kalıp yapı niteliği taşıyan bazı ifadeler, hedef metne de benzer şekilde kalıp yapı kullanılarak aktarılmıştır.

2- *Kalıp ifadelerin eklenmesi*: Kaynak metinde kalıp yapı niteliğinde olmayan bazı ifadeler, kalıp ifade halinde hedef metne eklenmiştir.

3- *Kalıp ifadelerin sadeleştirilmesi*: Kaynak metinde kalıp yapı niteliğindeki bazı ifadeler, hedef metne kalıp yapı kullanılmadan çevrilmiştir.

Bu üç çeviri biçiminin romanın çevirisinde ne sıklıkla kullanıldığı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1.1. Kalıp İfadelerin Çeviri Biçimleri Bakımından Dağılımı

Çeviri Biçimi	Kullanım Sıklığı	Yüzdelik Oranı ¹¹
Kalıp ifadelerin eklenmesi	538	81
Kalıp ifadelerin kalıp ifadeye çevrilmesi	93	14
Kalıp ifadelerin sadeleştirilmesi	32	5
Toplam	663	100

Tabloya göre, kalıp ifadelerin çevirisinde üç farklı çeviri biçimine başvurulmuştur. Kalıp ifadelerin eklenmesi biçimi 538 (yaklaşık %81) örnekle en yüksek kullanım sıklığına sahiptir. Kalıp ifadelerin kalıp ifadeyle çevrilmesi biçimi 93 (yaklaşık %14) örnekle

¹¹ Yüzdelik oranlarında “yuvarlama” usulü kullanılmıştır: 81,14’nin 81’e; 4,82 sayısının 5’e yuvarlanması gibi...

ikinci sırada yer alırken kalıp ifadelerin sadeleştirilmesi biçimi ise 32 (yaklaşık %5) örnekle en az tercih edilen çeviri biçimi olmuştur.



İKİNCİ BÖLÜM

“GÜNEŞTEKİ ADAMLAR” ROMANINDA TESPİT EDİLEN KALIP İFADELERİNİN ÇEVİRİ YÖNTEMLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Bu bölümde, Arapça kaynak metinde ve Türkçe hedef metinde yer alan kalıp ifadelerin çevirileri, çeviri yöntemlerine göre sınıflandırılacaktır. Kullanılan çeviri yöntemi belirlemek amacıyla, Arapça metin Türkçe metinle karşılaştırılacaktır.

2.1. AÇIMLAMA YOLUYLA ÇEVİRİ

	Kaynak Metin	Arapça İfadenin Anlamı	Hedef Metin	Türkçe Karşılık
1.	"فأكد الأستاذ سليم مجدداً" Fe'ekkede'l-ustāz Selīm müceddeden [10/15]	Bir kez daha doğruladı.	"Fakat Selim Hoca sözlerini teyit etti" [9/23-24]	Sözlerini teyit etti.
2.	"فانشقت شفتاه عن صفيين من الأسنان الكبيرة الناصعة البياض" Fe-nşakḳat şe-fetāhū 'an şaffeyn mine'l-esnāni'l-kebīrati'n-nāşī'ati'l-beyād [44/14-15]	Ve dudakları iki sıra büyük, bembeyaz dişi ortaya çıkaracak şekilde yarıldı.	"Dudakları aralanınca bembeyaz iki sıra diş çıktı ortaya." [32/19-20]	Dudakları aralanınca bembeyaz iki sıra diş çıktı ortaya.
3.	"لقد كان يحسب أنه يخنق صدره على سر كبير لا يعرفه غيره" Leḳad kāne yaḥsibu ennehū yaḥnuḳu şadrahū 'alā sirrin kebīrin lā ya'rifuhū ḡay-ruh [47/7-8]	Göğsünü yalnızca kendisinin bildiği büyük bir sırı boğduğunu sanıyordu.	"Kimsenin bilmediği bu büyük sırrı içinde tuttuğu için göğsünün daraldığını hissetmişti." [34/11-12]	Kimsenin bilmediği bu büyük sırrı içinde tuttuğu için göğsünün daraldığını hissetmişti.
4.	"واتكأ بكميه - عند الكوعين- فوق حديد السطح" "واتكأ بكميه - عند الكوعين- فوق حديد السطح"	Ve dirseklerinin olduğu yerden,	"Gömleğinin kollarını dirseklerine siper	Gömleğinin kollarını dirseklerine

	Ve itteke‘e bi‘kūmmihī ‘inde‘l-kū ‘ayni fevka ḥedīdi’s-saḥḥa [100/13-14]	gömleğinin kol-ları iç kısmıyla metal yüzeye dayandı.	yaparak metal yüzeye dayandı [69/12-13]	siper yaparak metal yüzeye dayandı.
5.	"عمه يريد أن يزوجه ابنته ولذلك يريد أن يبدأ.." ‘ammuhū yurīdu en yuzevvicehū ibnetehū ve li-zālike yurīduhū en yebde‘ [89/15-16]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi “başlamasını” şeklinde ancak kastedilen anlam, “hayatında faydalı bir şeyler yapmaya başlamasını”.	“Amcası, onun kızıyla evlenmesi için hayata atılmasını istiyordu.” [62/7-8]	Hayata atılmasını.
6.	"لقد أحس بالوجه يلبسه من الداخل مثل صورة ترتجف على حائط" Leḳad eḥesse bi‘l-vechi yelbisehū mine‘d-dāḥili mişle şūratın tertecifu ‘alā ḥā‘iṭ [102/10-11]	İçeriden onu ele geçirdiğini hissetti.	“Ebu‘l-Hayzuran bu yüzün duvarda titreşen bir fresk gibi kendisini içten içe sardığını hissetti.” [70/16-17]	İçten içe sardığını hissetti.
7.	"فيما مضى أبو الخيزران صائحاً" Fīmā maḍā Ebū‘l-Ḥayzurān ṣā‘iḥan [61/4-5]	Bağırarak devam etti.	“Ebu‘l-Hayzuran bağırarak konuşmaya devam etti.” [43/26]	Bağırarak konuşma devam etti.
8.	"صفق الباب وراءه وسار" Şafaḳa‘l-bābe verā‘ehū ve sāra [50/14]	Yürüdü.	“Mervan kapıyı ardından çekti ve yoluna devam etti.” [36/20]	Yoluna devam etti.
9.	"إنه من بلدي في فلسطين أيام زمان قابلته صدفة هنا.." İnnehū min bel-detī fi Filisṭin eyyāme zemān ḳābeltuhū şudfeten hunā [46/1-2]	O, bir zamanlar Filistin'deki kasabamdandı.	“Filistin’den hemşehrim olur. Yıllardır görmemiştim, tesadüfen burada karşılaştık.” [33/13-15]	Filistin’den hemşehrim olur. Yıllardır görmemiştim.

10.	"فيما مضى أبو الخيزران صانحاً" Fīmā maḍā Ebū'l- Ḥayzurān šā'iḥan [61/4-5]	Bağırarak devam etti.	"Ebu'l-Hay- zuran bağırarak konuşmaya devam etti." [43/26]	Bağırarak konuşma devam etti.
11.	"في كل مرة يرمي بصدره فوق التراب يحس ذلك الوجيب كأنما قلب الأرض مازال، منذ أن استلقى هناك أول مرة، يشق طريقاً قاسياً إلى النور قادماً من أعماق أعماق الجحيم" Fī külli merratin yermī bi-şadrihī fevka't-turābi yuḥissu zālike'l- vecībe ke'ennemā kalbu'l-arḍi māzāle, munzu en'stelkā hunāke evvele mer- rah, yeşukku ṭarīkan kāsīyyen ilā'n-nūri kādīmen min a'maḳi a'māki'l-ceḥīm [7/3-5]	Zorlu/ser bir yolu ışığa doğru güçle ilerliyormuş gibi.	"Göğsünü top- rağa her koydu- ğunda yerin kal- bini, sanki ce- hennemin en de- rinliklerinden hareket ediyor ve sarp bir yolu yara yara ışığa doğru ilerliyor- muşçasına his- sediordu" [7/4-6]	Sarp bir yolu yara yara ışığa doğru ilerliyormuşçasına.
12.	"ثم نقل بصره فوق الوجوه جميعاً ببطء وببرود حتى قر قراره فوق وجه أسعد" Şümme nakḳale beşarahū fevka'l- vucūhi cemī'an bi- buṭ'in ve bi- burūdin ḥattā ḳarra ḳarāruhū fevka vechi Es'ad [53/13-15]	Esad'ın yüzüne bakışlarını sabitletti.	"Soğuk bakışla- rını hepsinin yüzlerinde yavaş yavaş gezdirdik- ten sonra gözle- rini Esad'a dikti" [38-39/30-1]	Gözlerini Esad'a dikti.
13.	"من الذي سماها ضربة؟ ألم يكن عبقرياً؟" Men el-lezī semmāhā ḍarbe?	Dâhi değil miydi?	"Kim demişti buna "çarpma" diye? Bir dâhi olmalı bunu söyleyen." [62/18-19]	Bir dâhi olmalı.

	Elem yekun 'abkariyan [90/6]			
14.	"لم يرفع قدمه عن مضغط البنزين قيد شعرة" Lem yarfa' kade- mehū 'an maḡḡaṭi'l-benzīn ḡayde ṣa'rah [78/12-13]	Bir kıl kadar bile.	"ayağını gaz pe- dalından bir an olsun kaldır- madı." [55/12-13]	Bir an olsun.
15.	"هناك في الكويت يستطيع المرء أن يجمع نقوداً في مثل لمح البصر" unāke fi'l-Kuveyt yesteṭī'u'l-mar'u en yecme'a nuḡūden fī miṣli lemḡi'l-beṣar [27/13-14]	Bir göz açıp kapay- ıncaya kadar sü- rede.	"Kuveyt'te para biriktirmek ço- cuk oyuncacı gibi bir şey" [21/25-26]	Çocuk oyuncacı gibi bir şey.
16.	"ثم وقف أمامه وهو يلهث ويتصبب عرقاً" Ṣumme veḡafe emāmehū ve huve yelheṣu ve ye- teṣabbebu 'araḡan [36/15-16]	Terler döküyor.	"ve terden şıpır şıpır, nefes ne- fese önünde durdu." [27/12]	Terden şıpır şıpır.
17.	"رفع أبو قيس كفه في الهواء موافقاً، وهز مروان رأسه" Rafa'a Ebū Ḳays keffehū fi'l-hevā'i muwāfiḡan ve hezze Mervān ra'sehū [53/3]	Karşısındaki kişi- nin söylediklerine katıldığını belirt- mek için başını salladı.	"Ebu Kays onayladığını göstermek için elini kaldırdı. Mervan da ba- şıyla onayladı" [38/19-20]	Başıyla onayladı.
18.	"كانا واقفين هناك معاً يتصببان عرقاً"	Terler döküyorlar.	"İkisi de terden sırılsıklam öy- lece durdular." [64/8]	Terden sıırılsık- lam.

	Kānā vākıfeyn hunāke ma'an ye- teşabbebāni 'arağan [93/1]			
19.	"تبادل الموظفين النظر ثم انفجروا ضاحكين من جديد.." Tebādele'l-mu- vazẓafūne'n- nezara summe'nfecerū ḍāḥikīne min cedīd [94/16]	Bakıştılar.	"Memurlar bir- birlerine bakıp yeniden kahka- hayı bastılar." [65/11]	Birbirlerine ba- kıp.
20.	"ثم عاد فأطلق لسيارته كل العنان الممكن." Summe 'āde fe- aṭlaḳa li-seyyāra- tihī kulle'l- 'ināni'l-mümkin [99/15]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "mümkün olan tüm serbestlik verdi" şeklinde ancak kastedilen anlam, "mümkün olan son hızla sürdü".	"Aracı müm- kün olan son hızla sürdü. " [68/26-27]	Mümkün olan son hızla sürdü.
21.	"وقبل أن تتلاشى دوامة الهدير التي خلقها نداؤه الأول صاح مرة أخرى: يا هوه.." Ve ḳable en tetelāṣā devvāmetü'l-hedīr elletī ḥaleḳahā nidā'ūhū'l-evvel ṣāḥa merraten uḥrā: yā hū [101/9-11]	Birden fazla ki- şiye hitap etmek veya onların dik- katini çekmek için kullanılan bir söz (konuşma dili).	"İlk seslenişin yarattığı döngü bozulmadan ye- niden bağırdı: " Hey, oradaki- ler! "" [69/28-30]	Hey, oradakiler!
22.	"قادمًا من أعماق أعماق الجحيم" ḳādimen min a'māḳi a'māḳi'l- ceḥīm [7/5]	Gelerek/çıkarak.	"Cehennem'in en derinliklerinden hareket ediyor " [7/4-5]	Hareket ediyor.
23.	"لقد سافرت آلافًا من الأميال كي أصل إليك" Leḳad sāfertu ālāfen mine'l-	Binlerce kilo- metre yolculuk yaptım.	"Size ulaşmak için binlerce ki- lometre yol gel- dim. " [15/14]	Binlerce kilo- metre yol geldim.

	emyālī key aşile ileyk [19/7]			
24.	"لي ابن عم يدعى حسنين، هُرب مرة عبر الحدود" Lī ibn ‘amm yud‘ā Ḥaseneyn, hurribe merraten ‘abra’l- ḥudūd [70/8]	Kaçak giriş yap- mak üzere götü- rölmüş.	"Bir amcaoğlum var. Adı Hasa- neyn. Bir kere- sinde sınırdan kaçak giriş yapmak üzere götürölmüş. " [49/24-25]	Kaçak giriş yap- mak üzere götü- rölmüş.
25.	"ليس بوسعنا أن نرسل دليلاً مع كل واحد منكم" Leyse bi-vus‘inā en nursile delīlen me‘e külli vāḥidin minkum [27/9-10]	Gönderemeyiz.	"her birinize bir kılavuz tahsis edemeyiz. " [21/21-22]	Tahsis edemeyiz.
26.	"إنني أريدك أن تبدأ.. أن تبدأ ولو في الجحيم حتى يصير بوسعك أن تتزوج ندي" İnnenī urīduke en tebde’... En tebde’ ve’lev fī’l-ceḥīm ḥattā yeṣīra bi- vus‘ike en tetezev- vece Nedā [28/2-3]	Yapabilmen.	"Cehennemde bile olsa bir yer- den başlamalısın ki Neda ile evle- nebilmen müm- kün olsun " [22/1-3]	Mümkün olsun.
27.	"أحس الإهانة تجرح حلقه" Eḥesse’l-ihānete tecterihū ḥalkah [28/5]	Boğazını sıkı- yordu.	"Kendini öyle aşağılık hissetti ki boğazı dü- ğüm düğüm oldu. " [22/5]	Boğazı düğüm düğüm oldu.
28.	"فلو أتاح الآن لحقه أن يسيطر عليه ليرجع النقود إلى عمه، إذن لما تيسرت له قط فرصة الحصول على خمسين ديناراً بأي شكل من الأشكال" Felev etāḥe’l-āne li-ḥinḳihī en yuseytira ‘aleyhī li-	Elde etme.	"Şimdi öfkesine yenilip parayı amcasına geri verirse bir daha elli dinara sahip olma fırsatını yakalayamaya- caktı" [22/17-19]	Sahip olma.

	yurci ‘e’n-nuḳūde ilā ‘ammihī, izen lemā teyesseret lehū ḳaṭ fursatū’l-ḥuṣūli ‘alā ḥamsīne dīnāran bi-eyyi ṣeklin mine’l-eṣkāl [28/15-17]			
29.	"ولكنه رغم ذلك ابتعد عنه خطوة وصب فوق وجهه عينين متسانلتين." Ve lākinnehū raḡme zālike ibte‘ade ‘anhū ḥuṭveten ve ṣabbe fevḳa vechihī ‘ay-neyn mütēsā’ile-teyn [39/1-2]	Birinin yüzüne iki gözünü dikti.	“Gene de bir adım uzaklaşarak soru soran gözlerini dikip ona baktı.” [28/25-26]	Gözünü/gözlerini dikip ona baktı. Gözünü/gözlerini [bir şeye] dik-: Kesintisiz ve dik-katlice bir yere veya bir kimseye bakmak (TDKSb, i.m.).
30.	"لقد قال لنفسه -بل قال لنا كلنا- إن الحياة أمر عجيب.. Leḳad ḳāle li’nefsihī -bel ḳāle lenā kullenā- inne’l-ḥayāte emrun ‘acīb [42/14]	Leḳad: Vurgu ifade eden bir söz [Le: Yemin harfī + ḳad: vurgu harfī].	“Kalıbımı basarım ki şöyle demiştir kendi kendine, hatta hepimize: Hayat garip bir şey.” [31/8-9]	Kalıbımı basarım ki. Kalıbını bas-: bir şeyi güvenle doğrulamak (TDKSa, i.m.).
31.	"دفعت ثمنه من تلك النقود التي جمعتها لها منظمة خيرية.. Defe‘et semenehū min tilke’n-nuḳūdi’lletī ceme‘ethā lehā mu-nazzametun ḥay-riyye [43/8-9]	Parasını ödemiş.	“Bu ev de bir hayır kurumunun topladığı bağış paralarıyla satın alınmış.” [31/22-23]	Satın alınmış.
32.	"ثم عاد فابتسم تلك الابتسامة الواسعة" Ṣumme ‘āde febtese min tilke’l-ibtisāmete’l-vāsi‘a [45/11]	Büyük gülümseme.	“Sonra yeniden ağzını yayararak güldü” [33/5-6]	Ağzını yayararak.

33.	"أجاب مروان باقتضاب: أسعد" Ecābe Mervān bi- iḳtiḏāb : Es‘ad [51/8-9]	Kısaca.	““Esad” diye yanıtladı Mer- van kısa kese- rek ” [37/10]	Kısa keserek.
34.	"ما رأيكم أن أتفاوض عنكم؟" Mā ra‘yukum en etefāveḏa ‘ankum? [53/2]	Ne derseniz?	“Sizin adınıza pazarlık yap- mamı kabul ediyor musu- nuz? ” [38/17-18]	Kabul ediyor mu- sunuz?
35.	"وواصل أبو قيس التحديق إلى السائق طويل القامة" Ve vāṣale Ebū Ḳays et-taḥḏiḳa ilā’s-sā’iḳi ṭavīli’l- kāme [59/2-3]	Gözünü dikmeye devam etti.	“Ebu Kays ba- kışlarını uzun boy lu şöförden ayırmıyordu. ” [42/13]	Bakışlarını ayır- mıyordu.
36.	"فرغم أن الشمس كانت تصب جحيمها بلا هوادة فوق رأسيهما إلا إن الهواء الذي كان يهب عليهما بسبب سرعة السيارة خفف من حدة الحر" Fe-rağme enne’ş- šemse kānet teṣubbu ceḥīmeḥā bilā hevādeh fevḳa ra‘seyhimā illā inne’l-hevā’e’l-lezī kāne yehubbu ‘aleyhimā bi-sebebi sur‘ati’s-seyyārati ḥaffefe min ḥid- deti’l-ḥar [65/1-3]	Esen.	“Güneş, cehen- nemini aman vermeden kafa- larına boca etse de aracın hızın- dan meydana gelen esinti sıca- ğın şiddetini ha- fifletiyordu.” [46/2-4]	Meydana gelen.
37.	"كن عاقلاً.. كن عاقلاً.. إن ذلك على أي حال أفضل من أن تموت" Kūn ‘āḳılan... kūn ‘āḳılan... inne zālike ‘alā eyyi	Akıllı ol.	“ Sakin ol , aklını başına topla. Bu her halükârda ölmenden daha iyidir.” [48/5-6]	Sakin ol.

	hālīn efdālu min en temūt [67/16-17]			
38.	"بل إنه كان عاجزاً عن تصور الأمر بتمامه" Bel innehū kāne ‘ācizen ‘an teṣav- vuri’l-emri bi- temāmihi [68-69/18-1]	Mesele/problem.	“Başına geleni tam olarak ta- savvur etmekten o kadar âcizdi ki...” [48/26-27]	Başına geleni.
39.	"كان قد بدأ رحلته مع صديقين من أصدقاء شبابه، من غزة" Kāne qad bede’e riḥletehū me’e ṣadīkeyn min aṣdiqā’i ṣebābeh, min Ġazzah [71/7-8]	Yolculuğuna baş- lamış.	“Gençlik çağı- rından beri tanı- dığı iki arkada- şıyla Gazze’den yola çıkmışlar.” [50/12-14]	Yola çıkmışlar.
40.	"لا أعتقد أن أحداً سيعطس في هذا الفرن.. لا تقلق من هذه الناحية.." Lā a’tekīdu enne aḥadenā seya’tısu fī hāzā’l-furn... lā taqlaḥ min hāzihi’n-nāhiya [75/17-18]	Merak etme.	“Bu fırının içinde kimsenin hapşıracağını sanmıyorum. Mesele buysa için rahat ol- sun.” [53/16-17]	İçi rahat olsun.
41.	"انحنى أبو الخيزران محاولاً أن يرى الوضع في الداخل إلا أنه لم ير شيئاً" İnḥanā Ebū’l-Ḥayzurān muḥāvilēn en yarā’l-vaḍ’a fī’d- dāḥilī illā innehū lem yara şey’in [77/3-4]	Görmeye.	“Ebu’l-Hay- zuran eğilip içe- ride ne olup bit- tiğini kontrol etmeye çalıştı.” [54/12-13]	Kontrol etmeye.
42.	"في كل مرة كان يطل بها كان جسده يحجب الضوء المتسلل من الفوهة فتتغير الرؤيا." İmkânsız olu- yordu.	İmkânsız hale ge- tiriyordu.	“Her seferinde bedeni, ışığın delikten girme- sini engelleye-	

	Fī külli merratin kāne yuṭıllu bihā kāne cesedehū yaḥcubu'd-ḡav'e'l- mutesellile mine'l- fevveheti fe'tete'azzaru'r- rū'yā [77/4-5]		rek içeriyi gör- mesini imkānsız hale getiri- yordu." [54/13-15]	
43.	"كان مروان قد وصل هو الآخر ودس رأسه داخل الفوهة، ثم عاد فرفعه وقد ارتسمت على وجهه علائم الاشمئزاز والرعب." Kāne Mervān ḡad vaṣale huve'l-āḡar ve desse ra'sehū dāḡıle'l-fevvehe, ṣumme 'āde fe- rafe'ehū ve ḡad ir- tesemet 'alā vec- hihī 'alā'ime'l- işme'zāz ve'r-ru'b [75/8-9]	Tekrar kaldırdı.	"Mervan da ara- cın üzerine çıkıp kafasını tankın ağızına sokmuş, sonra yüzünde tiksinti ve korku emareleriyle geri çekmişti." [53/6-8]	Geri çekmişti.
44.	"إن الطريق المحفرة، التي تشبه درجاً منبسطة، تهز السيارة وترجفها بلا هوادة ولا انقطاع" İnne't-ṭarīḡa'l- muḡaffera, el-letī tuṣbiḡu daracan munbesiṭan, tehuzzu's- seyyārata ve turci- fuhā bilā hevādetin ve lā inḡiṭā' [77/14-15]	Titretiyordu ve sarsıyordu.	"Geniş bir mer- diveni andıran çukurlu yol, aracı amansızca, dur durak bilme- den zangır zan- gır titreti- yordu." [54/24-26]	Zangır zangır tit- retiyordu.
45.	"وقف أسعد هنيهة يتنشق بملء صدره." Veḡafe Es'ad hu- neyheten yeteleş- şaku bi-mil'i şad- rihī [81/13-14]	Bütün göğsüyle nefes alıp veri- yordu.	"Esad bir süre var gücüyle ne- fes alıp verdi." [57/12-13]	Var gücüyle nefes alıp verdi.

46.	"كانت الشمس ترتفع فوق رؤوسهم مستديرة متوهجة براقه" Kānet eş-şemsu ter-tefī 'u fevka rū' üsi-him müstedīraten mutevehhiceten barrāka [87/2-3]	Şiddetle yanarak.	"Güneş tepelerin üstünde çember oluşturarak parıldıyor, cayır cayır yanıyordu." [60/2-3]	Cayır cayır yanıyordu.
47.	"ليس لأن التعب قد أنهكهم فقط، بل لأن كل واحد منهم غاص في أفكاره عميقاً عميقاً" Leyse li-enne't-te'abe kad enhekehüm fekaṭ, bel li-enne kulle vāḥidin minhum gāṣa fī efkārīhī 'amīkan 'amīkan [87/9-10]	Bitkin düştü/çok yordu.	"Sadece yorgunluktan takatleri kalmadığı için değil, her biri derin derin düşüncelere daldığı içindi bu." [60/10-11]	Takatleri kalmadı...
48.	"وتمضي السيارة فوق الأرض الملتهبة" Ve temdī's-seyyāratu fevka'l-arḍi'l-mültehibe [88/9]	Yanan.	"Tanker alev alev yanan yolda ilerliyor" [61/17]	Alev alev yanan.
49.	"في النهار لا يمكن لأية دورية أن تغامر بالاستطلاع في مثل هذا القبط.." Fī'n-nehāri lā yümkinu li-eyyeti devriyyetin en tuḡāmira bi'l-is-tiṭlā 'i fī misli hāzā'l-kayz [91/8-9]	Devriyeye çıkmaya.	"Gündüz ise hiçbir bu sıcakta devriyeye çıkma cesareti gösteremez." [63/10-11]	Devriyeye çıkma.
50.	"طوى أسعد قميصه وغاص في الفوهة.." Ṭavā Es'ad kāmīṣahū ve gāṣa fī'l-fevvehe	Daldı.	"Esad gömleğini dertop ederek tankın ağzından içeri daldı." [63-64/31-1]	İçeri daldı.

	[92/14]			
51.	"ثم إنني والحاج رضا نستطيع أن نتفاهم حين نلتقي." Şumme innenī ve'l- ḥāci Rıdā nestefī u en netefāheme ḥīne neltekī [95/4-5]	Anlaşabiliriz.	"Hacı Rıda'yla görüşünce hallederiz." [65/19-20]	Hallederiz.
52.	"إلا إن أبا باقر لم يمد يده وبقي يحدق إليه بعينين بلهاوين" İllā inne Ebā Bâkır lem yemud yedehū ve beḳīye yuḥed- diḳu ileyhī bi'ay- neyni belhāveyn [96/3]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "aptal gözlerle ona dikip bakı- yordu" şeklinde ancak kastedilen anlam "anlamaya- rak, şaşkın şaşkın bakıyordu".	"Fakat Ebu Bâkır kılımı bile kıpırdatmadı. Bön bön baktı Ebu'l-Hay- zuran'a." [66/10-11]	Bön bön baktı.
53.	"ضرب أبو باقر طاولته بيده واتسعت ابتسامته" Ḍarabe Ebū Bâkır ṭāviletehū bi-yedihī ve ittese'at ib- tisāmetuh [96/17]	Gülümsemesi daha da genişledi.	"Ebu Bâkır eliyle masaya vurarak yayvan yayvan gülüm- sedi." [66/26]	Yayvan yayvan gülümsedi.
54.	"دفع الأوراق إلى صدر أبي باقر الذي تناول القلم دون وعي وأخذ يوقعها وهو يرتج بالضحك المكبوت." Defe'a'l-evrāḳa ilā şadri Ebū Bâkır el- lezī tenāvele'l- ḳāleme dūne va'yin ve eḥāze yu- vaḳḳī'uhā ve huve yartecu bi'd- ḳaḥiki'l-mekbūt [98/8-10]	Bastırılmış kahka- halarla hafifçe tit- riyordu.	"kağıtları Ebu Bâkır'ın göğ- süne doğru sürdü. Adam ka- lemi alıp farkına varmadan imza- lamaya başladı. Bir taraftan da kıs kıs gülü- yordu." [67/28-30]	Kıs kıs gülü- yordu.

55.	"كان جسده قد بدأ ينزف عرقاً بشكل مريع" Kāne ceseduhū ḳad bede'e yenzifu 'araḳan bi-şeklin muri' [102/5-6]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "ter kanmaya başladı" şeklinde ancak kastedilen anlam, "çok terlenmeye başladı".	"Bedeninden öylesine feci bir ter boşandı" [70/11-12]	Ter boşandı.
56.	"ودور محرك سيارته فبدأ يهدر من جديد، ومضت السيارة تدرج فوق المنحدر ببطء وجبروت." Ve devvara muherrike seyyārahī fe-bede'e yehdiru min cedīd ve maḍat es-seyyāratu tededer-racu fevḳa'l-münḥaderi bi-buṭ'in ve ceberūt [102/16-17]	[Bir şeyin] üstünde yavaş yavaş ilerlemeye başladı.	"Aracın motorunu çalıştırdı ve tanker tüm görkemiyle ağır ağır yeniden bayır aşağı süzüldü." [70/24-25]	Aşağı süzüldü.
57.	"أما الآن فإنه يحس بالتعب يتأكله" Emmā'l-āne fe'innehū yeḥussu bi't-te'abi ye-te'āke-lehū [105/9]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "yorgunluk onu yiyor" şeklinde ancak kastedilen anlam, "yorgunluk onu bitkin düşürüyor".	"Şimdiyse yorgunluktan bitap düştüğünü hissediyordu." [71/8-9]	Yorgunluktan bitap düştüğünü...
58.	"لا يروقه أن تذوب أجساد الرفاق في الصحراء، ثم تكون نهياً للجوارح والحيوانات.. ثم لا يبقى منها بعد أيام إلا هياكل بيضاء ملقاة فوق الرمل." Lā yerūḳuhū en tezūbe ecsādu'r-rifāḳi fī's-ṣaḥrā', şumme tekūne nehben li'l-cevārihi ve'l-ḥeyvānāt... şumme lā yebḳā minhā ba'de eyyāmin illā	Yem olur.	"Yol arkadaşlarının cesetlerinin çölde kurda kuşa yem olup birkaç gün sonra da kumda yatan beyaz iskeletlere dönüşmesine gönlü elvermiyordu." [71/14-16]	Yem olup.

	heyākil beydā'e mulkātin fevka'r- raml [106/1-3]			
59.	"لا يروقه أن تذوب أجساد الرفاق في الصحراء، ثم تكون نهياً للجوارح والحيوانات.. ثم لا يبقى منها بعد أيام إلا هياكل بيضاء ملقاة فوق الرمل." Lā yerūkuhū en tezūbe ecsādu'r- rifāki fī'ş-şahrā', summe tekūne neh- ben li'l-cevārihi ve'l-ḥeyvānāt... summe lā yebkā minhā ba'de eyyāmin illā heyākil beydā'e mulkātin fevka'r- raml [106/1-3]	Hoşuna gitmi- yordu.	"Yol arkadaşla- rının cesetlerinin çölde kurda kuşa yem olup birkaç gün sonra da kumda yatan be- yaz iskeletlere dönüşmesine gönlü elvermi- yordu. " [71/14-16]	Gönlü elvermi- yordu.
60.	"هبت نسمة ريح فحملت إلى أنفه رائحة نتنة." Hebbet nismetu rīhin fe-ḥemelet ilā enfihī rā'iheten netine [106/8]	Koku taşıdı.	"Hafif bir esin- tiyle birlikte burnuna pis bir koku geldi. " [72/1]	Koku geldi.
61.	"وسار متمهلاً على ضوء الفانوسين الصغيرين" Ve sāra mute- mehhilen 'alā ḍav'i'l-fānūseyini'ş- şağīrayn [106/12-13]	Yavaş yavaş yü- rüdü.	"ve küçük yan farların ışığında yavaş yavaş ilerledi. " [72/5-6]	Yavaş yavaş iler- ledi.
62.	"اعتمد ذراعيه وانزلق إلى الداخل بخفة." İ'temed zırā'eyhī ve'nzeleka ilā'd- dāḥılı bi-ḥiffe	Yaslandı.	"Kollarından kuvvet olarak usulca içeri kaydı." [72/13]	Kuvvet olarak.

	[107/1]			
63.	"ولكنه ما لبث أن تنبه إلى أمر ما بعد أن قطع شوطاً." Ve lākinnehū mā lebeşe en teneb-behe ilā emrin mā ba‘de en қата‘a şevtan [107/17-18]	Bir şey fark etti.	“Çok gitmeden aklına bir şey geldi.” [73/1-2]	Aklına bir şey geldi.
64.	"وإنه يجب أن يكون حين يمثل أمام المهرّب أكبر من رجل وأكثر من شجاع" Ve innehū yecibu en yekūne hīne yemşulu emāme‘l-muharribi ekbere min raculin ve ekşere min şücā‘ [36/2-3]	Erkekten daha fazlası.	“Kaçakçının önünde erkekten daha erkek olması ve cesaretten öte yürek göstermesi gerekiyordu.” [26/16-18]	Erkekten daha erkek olması.
65.	"هل سيكون الأمر مما هو الآن" Hel seyekūnu‘l-emru erhemu mimmā huve‘l-ān [25/15]	Daha mı kolay/basit olurdu.	“Şimdiki halimden daha mı iyi olurum acaba?” [20/17]	Daha mı iyi olurum.
66.	"ضج الموظفون الثلاثة الذين يشغلون الغرفة ضاحكين بصخب. فالتفت أبو الخيزران حو اليه حائراً" Ḍacce‘l-mu-vazẓafūne‘ş-şelāşe‘l-leẓīne yeşğalūne‘l-ğurfete ḍāhikīne bi-şahāb. Fe‘ltefete Ebū‘l-Ḥayzurān hevālīhī hā‘iran [94/12-13]	Şaşkınlıkla baktı.	“Odadaki üç görevli de kahkahayı basınca Ebu‘l-Hayzuran hayretler içinde etrafına baktı.” [65/7-8]	Hayretler içinde baktı.

67.	"وقف أسعد هنيهة يتنشق بملء صدره." Veḳafe Es‘ad hu- neyheten yeteneş- şaku bi-mil’i şad- rihī [81/13-14]	Bütün göğsüyle/ göğsü dolana ka- dar.	“Esad bir süre var gücüyle ne- fes alıp verdi.” [57/12-13]	Var gücüyle.
68.	"كان قد اعتزم أن يعود إلى الشارع الرئيسي بذلك الشكل الخلفي حتى يشوش الأثر تماماً" Kāne ḳad i‘tezeme en ye‘ūde ilā’ş- şārī’i’r-ra’isi bi’zālike’ş-şekli’l- ḥalfī ḥattā yuṣev- vişe’l-eşera temāmen [107/15-17]	Geri dönmeyi.	“İzleri tümüyle karıştırmak için ana yola kadar geri geri çık- mayı tasarla- mıştı.” [72-73/31-1]	Geri geri çıkmayı.
69.	"وأخذ يتطلع إلى السماء: كانت بيضاء متوهجة" Ve eḫaze ye- teṭalla‘u ilā’s- semā‘: Kānet beyḳā’e mute- vehhice [8/6-7]	Şiddetle yanan, pırıl pırıl olan.	“Gökyüzüne bakmaya baş- ladı; alev alev beyazdı.” [8/5]	Alev alev. Burada “alev alev” ifadesi, [gökyüzünün] çok açık/parlak olması ve güneşin içinde parıldaması anla- mına gelmektedir. TDK sözlüklerinde bu ikilemenin zarf iş- leviyle kullanıl- dığı örneklerde bu anlamı bulunma- maktadır.
70.	"ما زال الطائر يحوم وحيداً مثل نقطة سوداء في ذلك الوهج المترامي فوقه" Māzāle’t-ṭā’iru yeḫūmu vehīden mişle nuḳṭatin sevḳā’e fī zālike’l- veheci’l-muterāmī fevḳahū [8/11-12]	Sınırsız.	“Üzerindeki uç- suz bucaksız yalazın içindeki kuş, siyah bir nokta gibi tek başına halkala- nıp duruyordu.” [8/9-10]	Uçsuz bucaksız.

71.	"ثم وقف أمامه وهو يلهث ويتصبب عرقاً" Şumme veḳafe emāmehū ve huve yelheṣu ve ye- teṣabbebu ‘araḳan [36/15-16]	Dökülüyor.	“ve terden şıpır şıpır, nefes ne- fese önünde durdu.” [27/12]	Şıpır şıpır.
72.	"دور القفل المضلع ببطء ثم شد القرص الحديدي إلى فوق فقرقع بصوت متقطع.." Devvara’l-ḳıfle’l- muḳalla’ bi-buṭ’in, şumme şedde’l- ḳurşa’l-ḥadīdiy ilā fevḳa fe-ḳarḳa’a bi- şavtin muteḳaṭṭı’ [106-107/17-1]	Kesik.	“Kaburga şek- lindeki kulpu yavaşça çevir- dikten sonra çemberi yukarı kaldırdı. Kapak- tan kesik kesik çatırtılar geldi.” [72/11-13]	Kesik kesik.
73.	"وعاد أدراجة إلى السيارة ماشياً على حافتي حذاءه" Ve ‘āde edrāceḥū ilā’s-seyyārati māṣiyen ‘alā ḥāfe- tey ḥizā’ih [108/1-2]	Yürüyerek.	“Ayaklarının dış kenarlarına basa basa araca geri döndü.” [73/3-4]	Basa Basa.
74.	"انزلقت الفكرة من رأسه ثم تدرجت على لسانه" İnzeleḳat el- fikratu min ra’ siḥī şumme tedeḥracet ‘alā lisānihī [108/15]	Yuvarlandı.	“Düşünce, kafa- sının içinden ka- yıp yuvarlana yuvarlana di- line ulaştı.” [73/19-20]	Yuvarlana yuvar- lana.
75.	"أريد أن أستريح.. أتمدد.. أستلقي في الظل وأفكر أو لا أفكر.." Urīdu en esterīḥ... etemedded... es- telḳī fi’z-zılı ve ufekkiru ev lā ufek- kir [73/7-8]	Uzamak.	“Dinlenmek isti- yorum. Yan ge- lip yatmak, göl- gede öylesine uzanmak istiyo- rum. Düşünmü- şüm düşünme- mişim umu- rumda değil.” [51/25-27]	Yan gelip yatmak.

76.	"ابتسم أبو الخيزران ابتساماً واسعة فبانت أسنانه البيضاء النظيفة من جديد" İbteseme Ebū'l- Ḥayzurān ibtisāme- ten vāsi'aten fe- bānet esnānuhū'l- beydā'u'n-nezīfe min cedīd [62/5-6]	Yeniden ortaya çıktı.	"Ebu'l-Hay- zuran ağzını ya- yarak gülümse- yince o bembe- yaz dişleri tek- rar ortaya çıktı." [44/15-16]	Tekrar ortaya çıktı.
77.	"أما أبو قيس فقد وصل إلى جانبيهما لا هثاً.." Emmā Ebū Kays feḳad vaṣale ilā cānibihimā lāhiṣen [75/9-10]	Nefes nefese.	"Nefes nefese kalan Ebu Kays da onların ya- nındaydı." [53/8]	Nefes nefese ka- lan.
78.	"إلا إن قيس صاح الجواب بسرعة" İllā inne Kays ṣāḥa'l-cevābe bi- sur'ah [12/9]	Hemen cevabı ba- ğırdı.	"Oğlan soruyu bir çırpıda ya- nıtlamış" [10/23-24]	Bir çırpıda yanıtlamış.
79.	"كانت الشمس ساطعة متوهجة" Kānet eş-ṣemsu sāṭi'aten mute- vehhice [80/3]	Parlak ve şiddetli yanıyor.	"Güneş alev alev tutuşu- yor." [56/8-9]	Alev alev tutuşu- yor.
80.	"والزجاج يتوهج والعرق يحرق عينيه" Ve'z-zucācu yete- vehhecu ve'l- 'araḳu yaḥriḳu 'ay- neyhī [80/14-15]	Parlıyor.	"Camlar alev alev yanıyor, ter gözlerini ya- kırıyordu." [56/20-21]	Alev alev yanıyor.
81.	"كانت جموع الناس تعبر حواليه دون أن تلتفت إليه" Kānet cumū'u'n- nāsi ta'buru	Birinin etrafından geçiyordu.	"Sürü sürü in- sanlar ona aldı- rış bile etmeden gelip geçiyor- lardı yanından." [28/6-7]	Gelip geçiyor- lardı.

	ḥavālīhī dūne en teltefite ileyhī [38/1]			
82.	"وصل إلى أعلاها فاطفاً المحرك وترك السيارة تنزل قلباً" Vaşale ilā a' lāhā fe- aṭfe' e'l-muḥarrike ve tereke's- seyyārate tenzelīku kalīlen [81/5]	Motoru dur- durdu.	"Zirveye ula- şınca ayağını gazdan çekip vi- tesi boşa alarak aracı biraz kay- dırdı." [56-57/31-1]	Vitesi boşa ala- rak.
83.	"كان وجه مروان يطغي في رأسه مثل نبعة انبتت هادرة من الأرض شامخة إلى علو رهيب" Kāne vechu Mervān'a yaṭgī fī ra' sihī mişle neb'atin inbeşekāt hādiraten mine'l- arḍi şāmiḥaten ilā 'uluvin rahīb [102/13-14]	Ses çıkararak fiş- kırdı.	"Mervan'ın yüzü, topraktan oluk oluk doğa- rak suyunu ta yukarılara fişkır- tan bir pınar gibi zihnini ele geçir- mişti." [70/20-22]	Oluk oluk doğa- rak.
84.	"ثم انزل الجسد ببراعة" Şümme inzeleka 'l- cesedu bi-berā'a [76/18]	Ustaca kaydı.	"sonra gövdesini ustaca aşağıya kaydırdı. " [54/8-9]	Ustaca aşağıya kaydırdı.
85.	"عمه يريد أن يزوجه ابنته ولذلك يريد أن يبدأ.." 'ammuhū yurīdu en yuzevvicehū ibne- tehū ve li-zālike yurīduhū en yebde' [89/15-16]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "başlamasını" şeklinde ancak kastedilen anlam, "hayata atılma- sını".	"Amcası, onun kızıyla evlen- mesi için hayata atılmasını isti- yordu." [62/7-8]	Hayata atılmasını.

2.2. BENZER ANLAM VE BENZER BİÇİMLE ÇEVİRİ

	Kaynak Metin	Arapça İfadenin Anlamı	Hedef Metin	Türkçe Karşı- lık
1.	"هز مروان رأسه وحاول أن يسير" Hezze Mervān ra'sehū ve ḥāvele en yesīr [46/17]	Karşıdaki kişinin sözlerini onayla- dığını veya uygun bulduğunu belirt- mek için başını salladı.	"Mervan başını sallayarak yürü- meye yeltendi" [33/31]	Başını sallaya- rak ¹² .
2.	"يا رحمة الله عليك يا أستاذ سليم" Yā rahmete'l-lāhi ‘aleyke yā üstāz Selīm Selīm [11/9]	Allah’tan rahmet dilemeyi ifade eden ve genellikle ölen bir kişinin adı anıldığında söylenen bir dua- dır.	"Allah’ın rah- meti üzerine ol- sun Selim Hoca" [10/7-8]	Allah’ın rahmeti üzerine olsun.
3.	"وبعد مسير أكثر من عشر ساعات حل الظلام." Ve ba‘de mesīri ekşere min ‘aşri sā‘atin ḥalle’z- ḡalām [70/8-9]	Karanlık çökmüş.	"On saat yürüdük- ten sonra karan- lık basmış." [49/25-26]	Karanlık bas- mış.
4.	"الحاج رضا حكى لنا القصة من الألف للياء.. El-Ḥāccu Rıdā ḥekā lenā'l-kıṣṣate mine'l-elifi li'l-yā' [96/9-10]	Hikâyeyi A’dan Z’ye kadar anlattı.	"Hacı Rıda, a’dan z’ye her şeyi anlattı." [66/17-18]	A’dan z’ye her şeyi anlattı.
5.	"جعلك تموت قبل ليلة واحدة من سقوط القرية المسكنة في أيدي اليهود" Ca‘aleke temūtu ḡable leyletin vāḥidetin min sūḡūṭi'l-ḡaryeti'l- meskīneti fī eydi'l- Yehūd [11/10-12]	Yahudilerin elle- rine düşmeden.	"O zavallı köy Yahudilerin eline düşmeden bir gece önce öldün" [10/9-10]	Yahudilerin eline düşmeden.

¹² Kaynak metinde bağımsız yüklem, hedef metinde yan cümlelerin yüklemi.

6.	"في هذه السنوات الطويلة شق الناس طرقهم" Fī hāzihī es-se- nevāti'l-tavīleti şakka'n-nāsu tırukahum [16/2-3]	Güçlü bir şekilde ilerledi (Moussa, 2014: 335).	"Bu sürede herkes kendine bir yol açtı " [13/4-5]	Bir yol açtı.
7.	"كان الرجل السمين الجالس وراء كرسيه المتصب عرقاً، يحدق إليه بعينين واسعتين" Kāne'r-raculu's- semīnu'l-cālisu verā'e kursiyyihī'l- muteşabbib 'arağan, yuḥad- dıku ileyhī bi-'ay- neyni vāsi'ateyn [19/17-18]	Ter döken.	"Masanın başında şıpır şıpır terler döken şişman adam fal taşı gibi açık gözlerle ona bakıyordu" [15/26-27]	Terler döken.
8.	"وحاول أن يضحك إلا إنه لم يستطع فأخذ يربت بكفه الكبيرة الخشنة على ظهره" Ve hāvele en yaḍḥake illā innehū lem yesteṭi' fe- eḥaze yerbitu bi- keffihī'l-kebīrati'l- ḥaşineti 'alā zah- rih [50/11-12]	Birini rahatlatmak veya ona destek olmak amacıyla sırtında hafifçe el gezdiriyormuş.	"Babası tebessüm etmeyi başaramayınca, o iri ve sert eliyle oğlunun sırtını sıvazlamıştı. " [36/17-18]	Sırtını sıvazlamıştı. Sırtını sıvazla-: Birini rahatlatmak veya ona destek olmak amacıyla sırtında hafifçe el gezdirmektir.
9.	"هز أسعد رأسه ثم حدق إلى الأرض لبرهة" Hezze Es'ad ra'sehū şumme ḥaddeka ilā'l-arḍi li-burhe [59/1]	Karşıdaki kişinin sözlerini onayladığını veya uygun bulduğunu belirtmek için başını salladı.	"Esad kafasını sallayıp gözlerini bir süre yere dikti." [42/11]	Kafa sallayıp.
10.	"كان الضوء المستدير الموضوع فوق رأسه يحجب عنه السقف ويعشي بصره."	Görmesini engelliyordu.	"kafasının etrafında çember oluşturan ışık, tabanı görmesini"	Gözünü kör ediyordu. Gözünü kör et-: Yoğun ışıktan dolayı gözünü

	Kāne ed-ḍav'u'l-mustedīru'l-mavḍu'u fevḵa ra'sihī yaḥcubu 'anhū's-saḵfe ve yu'şī beşarah [67/5-6]		engelliyor, gözünü kör ediyordu. " [47/22-24]	hiçbir şey görmemek.
11.	"لقد صرفت حياتك مغامراً" Leḵad şarafte ḥayāteke muḡāmiran [89/6]	Hayatını harcadın.	" Hayatını maceralarla geçirdin. " [61/25]	Hayatını geçirdin.
12.	"قاد أبو الخيزران سيارته الكبيرة حين هبط الليل متجهاً إلى خارج المدينة النائمة." Ḳade Ebū'l-Ḥayzurān seyyāra-tehū'l-kebīrati ḥīne hebeṭa'l-leyl mut-tecihen ilā ḥārici'l-medīneti'n-nā'ime [105/1-2]	Gece çöktüğünde.	" Karanlık çöktüğünde Ebu'l-Hayzurān tanke-rini uyuyan şehrin dışına sürdü." [71/1-2]	Karanlık çöktüğünde.
13.	"ألست تراه يترامى على مد البصر إلى جانبك" Eleste terāhū yeterāmā ' alā med-di'l-beşari ilā cānibik [8/13-14]	Gözün uzanabildiği kadar.	"Yanı başında göz alabildiğine uzandığını görmüyor musun?" [8/12]	Göz alabildiğine.
14.	"طيب! وماذا يهمني أن أعرف ذلك أو أن لا أعرفه، هل ستقوم القيامة؟" Ṭayyib! Ve māzā yuhimmunī en a'rife zālike ev en lā a'rifehū, hel setekūmu'l-ḳiyāme? [12/15-16]	Kıyamet kalkacak/başla[yacak mı].	"Tamam, tamam. Bilmişim, bilme-mişim ne çıkar yani? Kıyamet mi kopacak? " [11/3-4]	Kıyamet mi kopacak.
15.	"والقى بصره بعيداً إلى رأس الطريق الأسود المستقيم" Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "bakışını attı,		"o dümdüz uzanan siyah yolun	Dikti gözünü.

	Ve elḳā beṣarahū be'iden ilā ra'si't- ṭarīḳi'l-esvedī'l- mustekīm [26/18]	gözlerini gönderdi şeklinde ancak kastedilen anlam, “bakışlarını dikti”.	ilerisine dikti gö- zünü [21/9-10]	
16.	"فرع الطفل نظره إليه" Fe'rafe'e't-tıflu neṣarahū ileyh [9/6]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi “bakışlarını/gör- mesini kaldırdı” şeklinde ancak kastedilen anlam, “bakışlarını kal- dırdı”.	“Çocuk bakışla- rını kaldırıncı ” [8/25-26]	Bakışlarını kal- dırınca.
17.	"دور بصره من وراء نظارتيه فوق الوجوه" Devvara beṣarahū min verā'i nazzāra- teyhī fevḳa'l-vucūh [10/9-10]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi “bakışlarını/gör- mesini dolaştırdı” şeklinde ancak kastedilen anlam, “bakışlarını dolaş- tırdı”.	“gözlüğünün ar- dındaki gözlerini yüzlerinde dolaş- tırdı ” [9/16-17]	Gözlerini dolaş- tırdı.
18.	"ثم ثبتوا أبصارهم في وجه المختار" Ṣumme ṣebbetū ebṣārahum fī vechī'l-muhtār [10/17-18]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi “birinin yüzü üze- rinde gözle- rini/görmelerini sabitlediler” şek- linde ancak kaste- dilen anlam, “ba- kışlarını birinin üzerinde sabitle- diler”.	“Sonra da bakış- larını muhtarın üzerinde sabitle- diler. ” [9/26-27]	Bakışlarını muhtarın üze- rinde sabitle- diler.
19.	"قال أبو الخيزران دون أن يرفع بصره عن الأرض." Ḳāle Ebū'l-Ḥay- zurān dūne en yarfa'a beṣarahū ‘ani'l-arḍ [91/6]	Görmesini/gözle- rini kaldırmadan.	“Ebu'l-Hayzuran gözlerini yerden kaldırmadan ce- vap verdi.” [63/8]	Gözlerini kaldır- madan.
20.	"ثم ثبت نظره على وجه الرجل السمين" Ṣumme ṣebbetē neṣarahū ‘alā	Gözlerini şişman adamin yüzünde sabitledi.	“Sonra bakışla- rını şişman ada- mın üzerinde sa- bitledi. ” [65/8-9]	Bakışlarını şiş- man adamin üzerinde sabit- ledi.

	vechi'r-raculi's-semīn [94/13-14]			
21.	"سمعت زوجته كلام سعد فنقلت بصرها بين وجهيهما" Semi'et zevcetuhū kelāme Sa'd fe'neḳḳalet beṣarahā beyne vecheyhimā [16/12]	Bakışlarını/gözle- rini ikisinin yü- zünde dolaştırdı.	"Ebu Kays'ın ka- rısı, Saad'ın söz- lerini duyunca ba- kışlarını ikisinin yüzünde dolaş- tırdı " [13/15-16]	Bakışlarını ikisi- nin yüzünde do- laştırdı.
22.	"لم ترفع بصرها إليه، وكان هو يرجو أن لا تفعل.." Lem terfa' beṣarahā ileyhī ve kāne huve yercū en lā tef'al [17/2]	Gözlerini/bakışla- rını kaldırmadı.	"Kadın bakışla- rını kocasına kal- dırmadı. " [13/26]	Bakışlarını kal- dırmadı.
23.	"ثم نقل بصره فوق الوجوه جميعاً ببطء وببرود حتى قرر قراره فوق وجه أسعد" Ṣumme naḳḳale beṣarahū fevḳa'l- vucūhi cemī'an bi- buṭ'in ve bi- burūdin ḥattā ḳarra ḳarāruhū fevḳa vechi Es'ad [53/13-15]	Gözlerini/bakışla- rını gezdirdi [ve sonunda Esad'ın yüzünde durdu].	"Soğuk bakışla- rını hepsinin yüz- lerinde yavaş ya- vaş gezdirdikten sonra gözlerini Esad'a dikti " [38-39/30-1]	Bakışlarını gez- dirdikten sonra gözlerini Esad'a dikti.
24.	"ولكنه قبل أن ينطق دور بصره على الجميع" Ve lākinnehū ḳable en yanṭıḳa devvera beṣarahū 'alā'l- cemī' [59/17-18]	Gözlerini/bakışla- rını dolaştırdı.	"Fakat konuşma- dan önce bakışla- rını herkesin üze- rinde tek tek do- laştırdı. " [42/30-31]	Bakışlarını do- laştırdı.
25.	"لم يجبه أحد.. فدور نظره فوق وجوههم."	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "gözlerini/görme- sini dolaştırdı"	"Kimse yanıtla- madı. Bunun üze- rine bakışlarını	Bakışlarını do- laştırdı.

	Lem yucibhū eḥad... fe-devvara neḫarahū fevḳa vucūhihim [82/7]	şeklinde ancak kastedilen anlam, “bakışlarını dolaş- tırdı”.	onların yüzlerinde dolaştırdı.” [57/25-26]	
--	--	---	---	--



2.3. BENZER ANLAM VE FARKLI BİÇİMLE ÇEVİRİ

	Kaynak Metin	Arapça İfadenin Anlamı	Hedef Metin	Türkçe Karşı- lık
1.	"دار على عقبه واجتاز الباب إلى الخارج" Dāra ‘alā ‘aḳı- beyhī ve ‘ctāze’l- bābe ilā’l-ḥāric [37/11]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, “to- puklarının üzerinde döndü” şeklinde ancak kastedilen anlam, “arkasını döndü”.	“Mervan gerisin geri dönerek ka- pıdan dışarı çıktı.” [27/29]	Gerisin geri dönerek.
2.	"اقترب الرجل منه وشبك ذراعه بذراعه كأنه يعرفه منذ زمن بعيد." İkterabe’r-raculu minhū ve šebeke zīrā’ahū bi- zīrā’ihī ke’ennehū ya’rifuhū munzu zemenin be’īd [39/6-7]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, “kolunu diğer kişi- nin koluna doladı” şeklinde ancak kas- tedilen anlam, “ko- luna girdi”.	“Adam Mervan’a sokularak kırık yıldır tanıyormuş- çasına koluna girdi. ” [28/30-31]	Koluna girdi.
3.	"تحفز في مكانه لبرهة وجيزة" Teḥaffeze fī mekānihī li-burhe- tin vecīzeh [37/6]	Yerinde sanki bir şey yapacaktı, saldıracaktı gibi uyanık ve hazır oldu.	“Kısa bir süre atağa geçmek için durdu.” [27/23]	Atağa geçmek.
4.	"وإنه يشعر الآن بمزيد من الارتياح لأنه كتب تلك الرسالة قبل أن تخيب آماله كلها في دكان الرجل السمين فيضبع صفاء الفرح الذي صبه في تلك الرسالة." Ve innehū yeş’uru’l-āne bi- mezīdin mine’l-ir- tiyāhī li-ennehū ke- tebe tilke’r-risālete ḳable en teḥībe āmāluhū kulluhā fī dukkeni’r-raculi’s- semīn fe-yeḏī’u ṣafā’u’l-ferāhī’l-	Hayal kırıklığına uğramadan.	“Mektubunu, şiş- man adamın yazı- hanesinde bütün hayalleri suya düşmeden önce satırlara döktüğü neşenin saflığını yitirmeden yaz- dığı için sevin- iyordu.” [29/24-26]	Hayalleri suya düşmeden.

	leżī şabbelhū fī tilke'r-risāleh [40/12-14]			
5.	"كان يريد أن يعود إلى البصرة فور أن يسترد صحته" Kāne yurīdu en ye'ūde ilā'l-Başra fevra en yeste- ridde şihheteh [71/4]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "sağlığını geri alır almaz" şeklinde an- cak kastedilen an- lam, "sağlığına ka- vuşur kavuşmaz".	" sağlığına kavu- şur kavuşmaz Basra'ya dönmek istiyormuş." [50/9-10]	Sağlığına ka- vuşur kavuş- maz.
6.	"وبأقل من لمح البصر كان يدور المحرك فيمزق السكون الضارب فوق صفوان وينطلق إلى الطريق من جديد." Ve bi'eḳalli min lemḥi'l-beşari kāne yudevviru'l- muḥarrike fe-yu- mezziku's- sukūne'd-ḍaribe fevka Şafvān ve yanṭalıku ilā't- ṭarīki min cedīd [79/17-18]	Göz açıp kapama süresinden daha kısa bir anda.	" göz açıp kapa- yıncaya kadar marşa basarak Şafvān'ın üstüne çökmüş sükûneti yırıp yeniden yola koyuldu." [56/4-5]	Göz açıp kapa- yıncaya kadar.
7.	"لقد قر قراره منذ الظهيرة على أن يدفنهم واحداً واحداً في ثلاثة قبور." Lekad qarra ḳarāruhū munzu'z-zahīrati 'alā en yedfinehum vāḥiden vāḥiden fī şelāseti ḳubūr [105/8-9]	Karar almıştı.	"Öğleyin her bi- rini ayrı mezar- lara defnetmeye karar vermişti. " [71/7-8]	Karar vermişti.
8.	"أنت تعرف يا مروان بأن لا يد لي في الأمر" Ente ta'rifu yā Mervān'a bi-enne lā yed lī fī'l-emr [49/14]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "bu konuda bir elim yok" şeklinde an- cak kastedilen an- lam, "elimden hiç- bir şey gelmiyor".	" Elim kolum bağlıydı oğlum, biliyorsun." [36/1]	Elim kolum bağlıydı.

9.	"لماذا تخبى أمله؟" Limāzā tuḥayyibu emeleh [13/3]	Hayal kırıklığına uğratıyorsun.	"Neden hevesini kırıyorsun? " [11/9]	Hevesini kırıyorsun.
10.	"وقال في ذات نفسه: بودي لو تلد المرأة بعد مئة شهر من الحمل!" Ve ḳāle fī zāti nefsih: bi-vuddī lev telidu'l-mar'etu ba'de mi'eti şehrin mine'l-ḥaml [14/2-3]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "kendinde söyledi" şeklinde ancak kasdedilen anlam, "içinden geçirdi" dir.	" "Keşke kadınlar yüz ay gebelikten sonra doğursalar!" diye geçirdi içinden. " [11/24-25]	Geçirdi içinden.
11.	"إننا نضحى بحياة الدليل من أجلكم" İnnenā nuḍaḥḥī bi-ḥayāti'd-delīli min eclikum [19/12]	Kılavuzun hayatını feda ediyoruz.	"Sizin için kılavuzun hayatını tehlikeye atıyoruz " [15/20-21]	Kılavuzun hayatını tehlikeye atıyoruz.
12.	"وأعطاه وجهه الحاد شعوراً بأنه أمام واحد من أولئك الرجال الذين يعتقدون أن اجتراح معجزة ما هو واجب من واجبات رب العائلة" Ve a'ṭāhū vec-hehū'l-ḥād şu'ūran bi-ennehū emāme vāḥidin min ūlā'ike'l-ricālī'l-lezīne ya'teḳidūne enne ictirāḥa mu'cizetin mā huve vācibun min vācibāti rabbi'l-'ā'ileh [23/2-3]	Bir aile reisinin görevinin mucize yaratmak olduğunu düşünen adamlardan biri olduğu izlenimini veriyordu.	"Adamın kararlı, sert yüzü, herhangi bir mucize yaratmakla mukellef bir aile reisi havası veriyordu kendisine " [18/18-19]	Bir mucize yaratmakla mukellef bir aile reisi havası veriyordu.
13.	"وقال له إن عليه أن يدور حول الإتشفور كي يتلافى الوقوع في أيدي رجال الحدود، ثم يلتقيه على الطريق"	Eline düşmemek / yakalanmamak için.	"Sınır muhafızlarının eline geçmemek için H4 yolunu dolaştıktan sonra kendisiyle ileride yolda	Eline geçmemek için.

	Ve k̄ale lehū inne ‘aleyhi en yedūra ḥavle’l- İctifūr key yetelāfā’l-vuḳū’a fī eydī ricālī’l-ḥudūdi ṣumme yelteḳīhī ‘alā’ṭ-ṭarīk [24/3-4]		buluşacağını söy- lemiştir” [19/9-11]	
14.	"شد على النقود في جيبه وتحفر في مكانه" Şedde ‘alā’n-nuḳūdi fī ceybihī ve teḥaf-feze fī mekānih [28/13]	Yerinde sanki bir şey yapacaktı ya da saldıracaktı gibi uyanık ve hazır oldu.	“Cebindeki paraları avucunun içine alarak te-tikte bekledi.” [22/15-16]	Tetikte bekledi.
15.	"ابتسم الرجل السمين، ثم تطاولت ابتسامته فاتفجر ضاحكاً بصخب" İbteseme’r- raculu’s-semīn, ṣumme teṭāvelet ib-tisāmetuhū fe’nfecera ḍāḥiken bi-ṣaḥab [29/3-4]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, “gürültüyle gülerek patladı” şeklinde ancak kastedilen anlam, “birden çok yüksek sesle gülmeye başladı”.	“Şişman adam gülümsedi, ardından kahkahalar attı.” [22/25]	Kahkahalar attı.
16.	"إنه على عتبة قبره ويريد أن يهبطه مطمئناً على مصير ابنه التي رفضها الجميع بسبب تلك الساق المبتورة من أعلى الفخذ" İnnehū ‘alā ‘ate-beti ḳabrihī ve yurīdu en yeh-biṭahū muṭma’in-nen ‘alā maṣīri’bnetihī’l-letī rafaḍahā’l-cemī’ bi-sebebi tilke’s-sāḳi’l-mebtūratī min a’lā’l-feḥz [43/11-13]	Mezarının eşğinde.	“Adam bir ayağının çukurda olduğunu, kalçadan kesilmiş bacağı yüzünden kimse-nin evlenmeye yanaşmadığı kızının mürüvvetini görmeden mezarında huzurlu yatamayacağını söy-lemiştir.” [31/26-28]	Bir ayağının çukurda olduğunu.
17.	"كان أبو الخيزران ينظر إليه من طرف حدقتيه"	Gözünün ucuyla bakıyordu.	“Ebu’l-Hayzuran ona yan gözle bakıyordu.”	Yan gözle bakıyordu.

	Kāne Ebū'l-Hay-zurān yenzuru ileyhī min ʔarfi ḥadeḳateyh [43/17-18]		[32/3-4]	
18.	"إذا تجاهله فسوف يعرف كيف يهتدي إلى أول الطريق كما اهتدى الكثيرون" İzā tecāhelehū fele-sevfe ya'rifu keyfe yehtedī ilā ev-veli't-ṭarīḳi kemā ihtedā'l-keṣīrūn [49/6-7]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "yolun başını bulur" şeklinde ancak kasdedilen anlam, "bir yol bulur".	"Ama ağabeyi onu görmezden gelirse o da herkes gibi kendine bir yol bulmayı öğrenecekti." [35/21-23]	Bir yol bulmayı.
19.	"إذن، دعونا نختصر الوقت" İzen, de'ūnā naḥteṣīru'l-vaḳt [52/18]	Harcanan zamanı azaltalım.	"Öyleyse kısa kesip vakit kazanalım " [38/15]	Vakit kazanalım.
20.	"لم يخيب آمال أولئك الذين وقفوا على جانبي الطريق يتفرجون عليه" Lem yuḥayyīb āmale ūlā'ike'l-lezīne vaḳafū 'alā cānibey't-ṭarīḳi yeteferracūne 'aleyh [55/8-9]	Hayalleri boşa çıkartmamıştı.	"Yol kenarında onu izleyenleri hayal kırıklığına uğratmamıştı ." [40/4-5]	Hayal kırıklığına uğratmamıştı.
21.	"ولاحظ مروان أن أبا قيس يشبه والده إلى حد بعيد، فأشاح بوجهه عنه" Ve lāḥaḳa Mervān enne Ebā Ḳays yuṣbihu vālidehū ilā ḥaddin be'īd, fe-ṣāḥa bi-vechihī 'anh [61/3-4]	Biriyle göz temasından kaçınmak için gözlerinizi başka yöne çevirdi.	"Mervan, onun babasına ne çok benzediğini fark edince gözlerini kaçırdı ." [43/24-25]	Gözlerini kaçırdı.
22.	"انفجر أبو الخيزران ضاحكاً كأنه لم يكن هو الذي قال ذلك"	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "gülerek patladı" şek-	"Ebu'l-Hayzuran, bu lafları eden kendisi değilmiş gibi kahkahalar patlattı ."	Kahkahalar patlattı.

	İnfecera Ebū'l-Ḥayzurān ḍāḥiken ke'ennehū lem yekun huve'l-lezī kāle zālik [66/4]	linde ancak kastedilen anlam, "kahkahalar attı".	[46-47/19-1]	
23.	"كانوا يتصببون عرقاً، إلا إن قميص أبي الخيزران كان مبتلاً تماماً" Kānū yeteşab-bebūne 'araḳan, illā inne ḳamīşa Ebī'l-Ḥayzurān kāne muḳtellen temāmen [73/16-17]	Ter döküyordu.	"Herkes şıpır şıpır terliyordu. Ebu'l-Hayzurān'ın gömleği ise tamamen ıslanmıştı" [52/5-6]	Şıpır şıpır terliyordu.
24.	"حسم مروان رأيه فاقترب متسرعاً من السلم الحديدي" Ḥeseme Mervān ra'yehū fe'ḳterebe muteserri'en mine's-sullemi'l-ḥadīdiy [75/2]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "fikrini netleştirdi" şeklinde ancak kastedilen anlam, "kararını verdi".	"Mervan kararını vererek hızlıca demir merdivene yaklaştı." [52/31]	Kararını vererek.
25.	"انفجر الرجل ضاحكاً من أعماقه" İnfecera'r- raculu ḍāḥiken min a'māḳıh [79/14]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "gülerek patladı" şeklinde ancak kastedilen anlam, "kahkahalar attı".	"Adam içten bir kahkaha attı. " [56/1]	Kahkaha attı.
26.	"رف عينيه رفات سريعة" Raffa 'eyneyhī raffātin serī'a [81/3]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "gözlerini kırıştırdı" şeklinde ancak kastedilen anlam, "kırpiklerini kırıştırdı".	" Kırpiklerini hızlı hızlı kırıştırdı. " [56/29-30]	Kırpiklerini kırıştırdı.
27.	"لقد التقت العيون فجأة" Leḳad ilteḳat el-uyūnu fec'eh [90/10]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "gözler karşılaştı"; ancak kastedilen	"Birden göz göze geldiler. " [62/24]	Göz göze geldiler.

		anlam, “göz göze geldiler”.		
28.	"تبادل الموظفين النظر ثم انفجروا ضاحكين من جديد" Tebādele'l-mu-vazzafūne'n-nezara şumme'nfecerū ḍāḥikīne min cedīd [94/16]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi “gülerek patladı” şeklinde ancak kastedilen anlam, “yüksek sesle güldüler”.	“Memurlar birbirlerine bakıp yeniden kahkahayı bastılar. ” [65/11]	Kahkahayı bastılar.
29.	"ضح أبو باقر بالضحك من جديد" Ḍacce Ebū Bâkır bi'ḍ-ḍāḥiki min cedīd [99/1]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi “gülmekle patladı” şeklinde ancak kastedilen anlam, “yüksek sesle güldü”.	“Ebu Bâkır yeniden bir kahkaha patlattı ” [68/11]	Kahkaha patlattı.
30.	"وخیل إليه أنه على وشك أن يقع فوق مقوده مغمياً عليه.." Ve ḥuyyile ileyhī ennehū ‘alā veşeki en yeḳa’a fevḳa miḳvadihī muḡmiyen ‘aleyh [99-100/18-1]	Bayı olarak direksiyonun üzerine düşmek üzereydi.	“ Direksiyona yığılıp baygınlık geçirecekmiş gibi hissediyordu kendini.” [68/30-31]	Direksiyona yığılıp baygınlık geçirecekmiş gibi.
31.	"أتفهم أنت معنى أن أسير كل هذه المسافة حول الإتشفور في عز الحر؟" Etefhemu ente ma’nā en esīra kulle hāzihi’l-mesāfeti ḥavle’l-İçtifūr fī ‘izzi’l-ḥar [24/5-6]	Maksimum sıcaklıkta.	“H4’ün etrafındaki bunca mesafeyi, hem de bu güneşin altında dolanmanın ne anlama geldiğini biliyor musun?” [19/12-14]	Güneşin altında.
32.	"وصاح بملء رئتيه: أبو العبد.. يلعن أبوك.." Ve şāḥa bi-mil’i ri’eteyhī: Ebū’l-‘Abd yel’an ebūk [27/4-6]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, “akciğerlerinin tüm gücüyle bağırdı” şeklinde ancak kastedilen anlam, “var gücüyle bağırdı”.	“ Avazı çıktığı kadar bağırdı: Ebu’l-Abd, Allah senin belanı versin!” [21/15-17]	Avazı çıktığı kadar bağırdı.

33.	"إنها مغامرة غير مأمونة العواقب" İnnehā muğāmera- tun ğayru me' mūneti'l- 'avāķib [16/14]	Sonuçlarına güve- nilmeyen.	"Sonu belli olma- yan bir macera- dan mı bahsediyorsun?" [13/18]	Sonu belli ol- mayan.
34.	"وعد أدراجه إلى السيارة ماشياً على حافتي حذائه" Ve 'āde edrācehū ilā's-seyyārati māşiyen 'alā hāfe- tey hıẓā'ih [108/1-2]	Geldiği yere döndü.	"Ayaklarının dış kenarlarına basa basa araca geri döndü." [73/3-4]	Geri döndü.

2.4. BİREBİR ÇEVİRİ¹³

	Kaynak Metin	Arapça İfade- nin Anlamı	Hedef Metin	Türkçe Karşı- lık
1.	"تلك التي إذا تشقها ماجت في جبينه ثم انهالت مهومة في عروقه" Tilke'l-letī izā te- neşşakahā mācet fī cebīnihī şumme inhālet mehūmeten fī 'urūkihī [7/9-10]	İçine çek[ince].	"İçine çekince alanında dalgala- nan, sonra da da- marlarına dökül- düğü yerde pinek- leyen koku?" [7/11-13]	İçine çek[ince].
2.	"ثم كر عائداً إلى الورا بيبء محاولاً قدر الإمكان أن يخلط آثار عجلات سيارته بالآثار الأخرى" Şumme kerra 'ā'iden ilā'l-verā'i bi-but'in muḥāvi- len ḳadra'l- imkāni en yaḥliṭa āṣāra 'acelāti seyyāratihī bi'l- āṣāri'l-uḥrā [107/14-15]	Mümkün ol[du- gunca].	"Tankerin teker- lek izlerini müm- kün olduğunca önceki izlere ka- rıştırmaya çalışa- rak yavaş yavaş geriye doğru gitti." [72/29-31]	Mümkün ol[du- gunca].
3.	"أرجوك! أرجوك! لا تبدأ بالنواح!" Arcūk! Arcūk! Lā tebde' bi'n-nuvāḥ [35/10]	Lütfen/rica ed[erim].	"Rica ederim, fa- kat makat yok. Feryada baş- lama." [26/10]	Rica ed[erim].
4.	"كانوا يقولون لهم إن فلاناً لم يعد من الكويت لأنه مات، قتلتة ضربة شمس" Kānū yeḳūlūne lehum inne fulānen lem ye'ud mine'l- Kuveyti li-ennehū māte, ḳatelethū ḍarbetu şems	Güneş çarpması.	"Falanca kişinin güneş çarpma- sından öldüğünü ve Kuveyt'ten dö- nemediğini duyar- lardı." [62/14-15]	Güneş çarpması.

¹³ Kalıp ifadelere girmeyen kelimeler köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

	]2-4/90[			
5.	"طيب، أنا لا أعرف كيف أصلي" Ṭayyib, enā lā a'rifu keyfe uṣallī [13/10/]	Namaz kıl[acagımı bilmiyorum] ¹⁴ .	"Pekâlâ, nasıl namaz kılınacağını bilmiyorum " [9/21]	Namaz kıl[ınacağını bilmiyorum].
6.	"يا لعنة الإله العلي القدير عليك" Yā la 'neta'l-ilāhi'l-'alīyi'l-ḡadīri 'aleyk [100/7-8]	Allah'ın laneti üzerine olsun.	"O kudreti yüce Allah'ın laneti üzerine olsun. " [69/7]	Allah'ın laneti üzerine olsun.
7.	"شعور يشابه ذاك الذي كان يراوده بعد أن ينتهي من مشاهدة فيلم سينمائي" Şu 'urun yuşābihu zāke'l-lezī kāne yurāvuduhū ba'de en yentehī min muşāhedeti filmin sînimâ'iy [38/4-5]	[Sinemada bir] filmi izle[meyi bitirdikten sonra].	"Buna benzer bir hissi, sinemada bir film izledikten sonra duyardı." [28/9-10]	[Sinemada bir] film izle[dikten sonra].
8.	"وحين التقطته سيارة على طريق الجهرة كان على وشك أن يلفظ آخر أنفاسه" Ve hīne ilteḡathū seyyāratun 'alā ṭarīḡi'l-Cehre kāne 'alā veṣeki en yelfiẓa āḡıra enfāsih [71/1-3]	Son nefesini ver[mek].	"El-Cehre yolunda bir araba durup onu aldığı anda son nefesini vermek üzereymiş." [50/6-8]	Son nefesini ver[mek].
9.	"في بيت عتيق يقع في قرية أخرى بعيدة عن خط القتال" Fī beytin 'atīḡin yeḡa'u fī ḡaryetin	Savaş hattı.	" Savaş hattından uzaktaki başka bir köyde, eski bir evdeydiler" [11/20-21]	Savaş hattı.

¹⁴ Birebir çeviri yöntemine dahil edilmesinin nedeni, "uṣallī" (namaz kılmak) fiilinin Türkçedeki karşılığına çevrilmiş olmasıdır. Ancak bu tam anlamıyla birebir bir çeviri değildir çünkü fiil, bağlama bağlı olarak yapılan değişikliklerle Türkçeye aktarılmış ve Arapçadaki etken hali, Türkçede edilgen hâle dönüştürülmüştür.

	uḥrā be-ʾīdetin ʿan ḥaṭṭiʾl-kītāl [13/13-14]			
10.	إِنِّي أَنْقَذُ حَيَاتَكَ بِعِشْرِينَ دِينَارًا İnnenī unḳızu ḥeyāteke bi-ʾiṣrīne dīnāran [23/11]	Hayatını kur- tar[ıyorum].	“Yirmi dinara ha- yatını kurtarıyo- rum. ” [18/29]	Hayatını kur- tar[ıyorum].
11.	"وكان من الواضح أنه أمضى وقتاً طيباً وهو يتفكر في القصة كما رواها الحاج رضا له على الهاتف.." Ve kāne mineʾl- vāḍih ennehū emḍā vakten tay- yiben ve huve yete- fekkeru fīʾl-ḳışṣati kemā ravāheʾl- Ḥāccu Rıdā lehū ʿalaʾl-hātif [98/4-5]	Vakit ge- çir[diği].	“Hacı Rıda’nın telefonda anlattık- larına bakılırsa Basra’da harika vakit geçirdiği açıktı.” [67/23-25]	Vakit ge- çir[diği].
12.	"بل إنه لم يقبل ذلك حتى حين كان تحت الموضع يحاولون أن يقتعوه بأن فقدان الرجولة أرحم من فقدان الحياة" Bel innehū lem yakbel zālīke ḥattā hīne kāne taḥteʾl- mibḍaʾi yuḥāvilūne en yuḳni ʾūhū bi- enne fuḳdāniʾl- rucūleti arḥamu min fuḳdāniʾl- ḥayāt [68/14-15]	Hayatını kay- bet[mek].	“Bıçak altınday- ken onu, haya- tını kaybetmek- tense erkekliğini kaybetmesinin daha iyi olduğuna ikna etmeye çalış- tıklarında da red- detmişti bunu.” [48/20-22]	Hayatını kay- bet[mek].
13.	"يجب أن لا نضيع وقتاً أكثر.." Yecibu en lā nuḍayyiʾa vakten ekṣer [83/17]	Vakit kay- bet[memeliyiz].	“Daha fazla vakit kaybetmemeli- yiz. ” [58/23]	Vakit kay- bet[memeliyiz].

14.	"رَمَقَتْهُ زَوْجَتُهُ مِنْ طَرَفِ عَيْنَيْهَا" Ramaḳathū zevce-tuhū min ṭarfi ‘ay-neyhā [12/17]	Göz ucuyla [ona] bak[tı].	"karısı göz ucuyla ona baktı" [11/5]	Göz ucuyla [ona] bak[tı].
15.	"كَانَ الضَّوُّ مَتَوَهِّجًا وَسَاطِعًا حَتَّى إِنَّ عَيْنَيْهِ بَدَأَتْ تَدْمَعَانِ" Kāne’ḍ-ḍav’u mu-tevehhicen ve sāṭi‘en ḥattā inne ‘eyneyhī bede’atā tedme‘ān [69/7]	Gözleri yaşar-[maya başladı-lar].	"Işık öyle keskin parıldıyordu ki gözleri yaşar-maya başladı." [49/4]	Gözleri yaşar[maya başladı].
16.	"حِينَ تَرَكَ الْقُرْصَ لِمَحْ عَقَارِبِ السَّاعَةِ الْمَلْتَقَةِ عَلَى زَنْدِهِ" Hīne tereke’l-ḳurşa lemeḥe ‘aḳāribe’s-sā’ati’l-mülteffeti ‘alā zendih [100/17]	Fark et[ti].	"Metal çemberi bırakınca bileğin-deki saati fark etti." [69/17]	Fark et[ti].
17.	"تَمُوتُ؟ هَيْه! مِنْ قَالَ إِنَّ ذَلِكَ لَيْسَ أَفْضَلَ مِنْ حَيَاتِكَ الْآنَ؟" Temūt? Hīh! Men ḳāle inne zālike leyse efḍal min ḥayātike’l-ān [17/15]	Daha iyi ol[ma-yacağımı].	"Ölecekmiş, pöh! Böyle yaşamak-tansa ölmenin daha iyi olmaya-cağını kim söyledi sana." [14/12-13]	Daha iyi ol[ma-yacağımı].
18.	"لأَوَّلَ مَرَّةٍ مَنذُ رَأَى لَاحِظَ الْآنَ أَنَّ مَنَظْرَهُ يُوْحِي حَقًّا بِالْخَيْرِ زَرَانِ." Li-evveli merratin munzu ra‘āhu lāḥaḻa’l-āne en menzarahū yūḥī ḥaḳḳan bi’l-ḥay-zurān [39/14]	Fark et[ti].	"Mervan, adamı gördüğünden beri ilk kez gerçekten bambu sopasını andırdığını fark etti." [29/7-8]	Fark et[ti].

19.	"ولكنه ما إن ترك الجدار وبدا يمشي في الزحام حتى شعر بيد تربت على كتفه.." Ve lākinnehū mā in tereke'l-cidār ve bede'e yemṣī fī'z- ziḥāmi ḥattā ša'era bi-yedin terbitu 'alā ketifih [38/15-16]	Hisset[ti].	"Fakat duvar di- binden ayrılıp ka- labalıkta yürü- meye başlayınca bir elin omzunu sıvazladığını fark etti." [28/19-21]	Fark et[ti].
20.	"ولكنه أحس بيد تطبق فوق فمه بعنف" Ve lākinnehū eḥesse bi-yedin tuṭbiḳu fevḳa fe- mihī bi-'unf [67/14]	Hisset[ti].	"ama kaygan eldi- venli bir elin ağ- zını sertçe kapat- tığını fark etti." [48/2-3]	Fark et[ti].
21.	"لقد فكر بها ليل نهار" Leḳad fekkera bihā leyle nehār [97/14]	Gece gündüz.	"Kaç gündür gece gündüz bu mace- raları düşünü- yor..." [67/12-13]	Gece gündüz.
22.	"ليس لأن التعب قد أنهكهم فقط، بل لأن كل واحد منهم غاص في أفكاره عميقاً عميقاً" Leyse li-enne't- te'abe ḳad enheke- hüm feḳaṭ, bel li- enne kulle vāḥidin minhum ḡāṣa fī efkārihī 'amīḳan 'amīḳan [87/9-10]	Derin derin.	"Sadece yorgun- luktan takatleri kalmadığı için de- ğil, her biri derin derin düşüncelere daldığı içindi bu." [60/10-11]	Derin derin.
23.	"وقفز الدرج العريض حتى صار مثني مثني أمام سيارته" Ve ḳafeze'd-de- race'l-'arīḍa meṣnā meṣnā ḥattā ṣāra emāme seyyāratih [99/9-10]	İkişer ikişer.	"geniş merdivenin basamaklarını iki- şer ikişer inip aracı n önüne ulaştı." [68/19-20]	İkişer ikişer.

24.	"ثم ستنسب دمة واحدة تكبر رويداً رويداً ثم تنزلق فوق خدها المغضن الأسمر" Şumme setensābu dem‘atun vāhide- tun tekburu ru- veyden ruveyden şumme tenzeliku fevka ḥaddihā‘l- muğaddani‘l-esmer [18/12-13]	Yavaş yavaş büyü[yor].	“sonra tek bir damla gözyaşı ya- vaş yavaş büyü- yüp o esmer kır- şık yanaktan aş- ğılara süzüle- cekti” [14/28-29]	Yavaş yavaş büyü[yüp].
25.	"نهض باكراً جداً ذلك الصباح" Nehaḍa bākiran cidden zālike‘ş- şabāḥ [40/16]	Erken kalk[mıştı].	“O sabah çok er- ken kalkmıştı.” [29/28]	Erken kalk[mıştı].
26.	"جر الجثث واحدة واحدة من أقدامها" Carra‘l-cuseşe vāhideten vāhide- ten min aḳdāmiḥā [107/11]	Tek tek.	“Cesetleri tek tek ayaklarından sü- rükledi.” [72/25-26]	Tek tek.
27.	"في كل مرة يرمي بصدره فوق التراب يحبس ذلك الوجيب كأنما قلب الأرض مازال، منذ أن استلقى هناك أول مرة، يشق طريقاً قاسياً إلى النور قادماً من أعماق أعماق الجحيم" Fī külli merratin yermī bi-şadriḥi fevka‘t-turābi yuḥissu zālike‘l- vecībe ke‘ennemā kalbu‘l-arḳi māzāle, munzu en‘stelkā hunāke evvele mer- rah, yeşukku tarīkan kāsīyyen ilā‘n-nūri kādimen	Hissed[iyordu].	“Göğsünü toprağa her koyduğunda yerin kalbini, sanki cehennemin en derinliklerin- den hareket edi- yor ve sarp bir yolu yara yara ışığa doğru ilerli- yormuşçasına his- sediyordu” [7/4-6]	Hissed[iyordu].

	min a‘maḳi a‘māḳi’l-ceḥīm [7/3-5]			
28.	"في الأرض التي تركها منذ عشر سنوات" Fi’l-arḍi’l-letī tera- kehā munzu ‘aşra senevāt [7/6-7]	Terk et[tiği].	"On yıl önce terk ettiği toprakta" [7/6-7]	Terk et[tiği].
29.	"فبدأت الأرض تخفق من تحتة" Fe-bedā’ et el-arḍu taḥfiḳu min taḥtiḥ [7/1-2]	Nabzı at[maya [başladı].	"altındaki topra- ğın nabzı atmaya başladı. " [7/1-2]	Nabzı at[maya başladı].
30.	"كان وجه مروان يطغي في رأسه مثل نبعة انبتت هادرة من الأرض شامخة إلى علو رهيب" Kāne vechu Mervān’a yaṭḡī fī ra’sihī mişle neb’atin inbeşekat hādiraten mine’l- arḍi şāmiḥaten ilā ‘uluvin rahīb [102/13-14]	Ele geçir[mişti].	"Mervan’ın yüzü, toprakdan oluk oluk doğarak su- yunu ta yukarılara fışkırtan bir pınar gibi zihnini ele geçirmişti. " [70/20-22]	Ele geçir[mişti].
31.	"قال أبو الخيزران لاهثاً: في البصرة" Ḳāle Ebū’l-Ḥay- zurān lāhişen: fī’l- Başrati [94/8-9]	Nefes nefese.	"“Basra’daydım” dedi Ebu’l-Hay- zuran nefes ne- fese. " [65/4]	Nefes nefese.
32.	"وهناك بدأت السيارات الكبيرة والصغيرة تغوص في الوحل واحدة إثر الأخرى" Ve hunāke bede’et es-seyyārātü’l- kebīre ve’ş-şaḡīra teḡūşu fī’l-vaḥli vāḥideten işra’l- uḥrā [56/4-5]	Tek tek.	"ancak geçerken irili ufaklı bütün araçlar tek tek batağa saplan- maya başlamıştı." [40/20-22]	Tek tek.

33.	"لكنني أتنفس حصتي من الهواء" Lākinnenī etenef-fesu hıṣṣatī mine'l-hevā' [83/14]	Nasibime düş[eni]/payıma düş[eni].	"Havadan nasibime düşeni çekiyorum içime." [58/18-19]	Nasibime düş[eni].
34.	"دوى الصوت داخل الخزان فكاد أن يثقب أذنيه وهو يرتد إليه" Devvā's-şavtu dāhıle'l-ḥazzāni fe'kāde en yeşkıbe uzunihī ve huve yerteddu ileyh [101/8]	Geri gel[di]ğinde].	"Ses, tankın içinde yankılanıp kendisine geri geldiğinde kulaklarının zararını patlatacak gibiydi." [69/27-28]	Geri gel[di]ğinde].
35.	"وحين أخرج رأسه منها لم يدرك لماذا سقطت في ذهنه صورة وجه مروان" Ve ḥıne aḥrace ra'sehū minhā lem yedri limāzā seḳaṭat fī zihnihī şūratu vechi Mervān [102/8-9]	Aklına düş[tü]/gel[di].	"kafasını delikten çıkarınca nedense Mervan'ın yüzü geldi aklına" [70/15-16]	Gel[di] aklına.
36.	"الذي لا يوجد قط في أي مكان" El-lezī lā yuvced kaṭ fī eyyi mekān [100/8]	Var ol[mayan].	"Hiçbir yerde var olmayan." [69/8]	Var ol[mayan].
37.	"كان وجه أبي الخيزران مشدوداً إليها متشنجاً وشفته السفلى ترتجف باللهات والرعب" Kāne vechu Ebī'l-Ḥayzurān meş-dūden ileyhā mute-şennicen ve şiffetuhū's-suflā tertecifu bi'l-luhāşi ve'r-ru'b [101/2-4]	Nefes nefese kal[maktan].	"Ebu'l-Hayzurān'ın kasılmış yüzü boşluğa dikildiğinde alt dudak nefes nefese kalmaktan ve korkudan titriyordu." [69/20-21]	Nefes nefese kal[maktan].

38.	"وَحِينَ لَا حَتَّ أَمَامَهُ أَكْوَامُ الْقَمَامَةِ سَوْدَاءَ عَالِيَةِ أَطْفَاءِ الْفَانُوسِينَ الصَّغِيرِينَ" Ve ḥīne lāḥat emāmehū ek- vāmu'l-ḵumāmeti sevdā'e 'āliyye aṭfe'e'l- fānūseyne'ş- şağīrayn [106/13-14]	Önüne çık[ınca].	"Önüne çöp yı- ğınları çıkınca küçük farları da söndürdü." [72/6-7]	Önüne çık[ınca].
39.	"وَسَوْفَ يَعَمُ الظَّلَامُ" Ve sevfe ye'ummu'z-ḡalām [105/4-5]	Kapkaranlılık ol[acaktı].	"O zaman etraf kapkaranlılık ola- caktı. " [71/4-5]	Kapkaranlılık ol[acaktı].
40.	"فَكَانَ ذِرَاعِيهِ قَدْ حَقَّتْنَا بِمَخْدَرٍ.." Fe-ke'enne zırā'eyhī ḡad ḡuḡinetā bi- muḡaddir [105/10]	Zerk edil[miş].	"Kollarına narkoz zerk edilmiş gi- biydi." [71/9-10]	Zerk edil[miş].
41.	"دور مقود سيارته وتتبّع آثار عجالات عديدة حفرت طريقها قبله في الرمل" Devvara miḡvade seyyāratihī ve te- tebbe'a āṡāra 'acelātin 'adīdetin ḡaferat ṡarīḡahā ḡablehū fī'r-raml [106/10-11]	Takip et[ti].	"Direksiyonu kı- rıp kendisinden önce kumda çu- kur açmış olan te- kerlek izlerini ta- kip etti. " [72/4-5]	Takip et[ti].
42.	"ثم عاد فأطلق لسيارته كل العنان الممكن." Ṣumme 'āde fe- aṡlāḡa li-seyyāratihī kulle'l-'ināni'l- mümkin [99/15]	Mümkün ol[an].	"aracı mümkün olan son hızla sürdü." [68/26-27]	Mümkün ol[an].
43.	"ثم أسقط ساقيه داخل الفوهة فأعانه الشابان على النزول"	Yardımcı ol[du].	"Sonra bacağını delikten içeri uzattı. Aşağıdaki	Yardımcı ol[du].

	Şumme eşkaṭa sākīhī dāhīle'l-fev- veheti fe'e'ānehū'ş-şābān 'alā'n-nuzūl [93/2-3]		iki genç inmesine yardımcı oldu." [64/10-11]	
44.	"والآن يا أبو باقر.. لا وقت لدي للمزاح.. أرجوك." Ve'l-āne yā Ebū Bākır... lā vakte ledīye li'l- muzāhi... Arcūke [94/18]	Şaka yap[mak için vaktim yok]	"Şimdi şaka yap- manın zamanı değil, Ebu Bākır. Lütfen!" [65/14]	Şaka yap[manın zamanı değil].
45.	"فكرة مهيبة تستحق كل تلك الأحلام" Fikratun mu- heyyīcetun tes- tehiḳu külle tilke'l- aḥlām [97/16]	Heyecan ver[ici]/tahrik ed[ici].	"tahrik ediciydi ve her türlü düşü hak ediyordu." [67/15-16]	Tahrik ed[içiydi].
46.	"فكرة مهيبة تستحق كل تلك الأحلام" Fikratun mu- heyyīcetun tes- tehiḳu külle tilke'l- aḥlām [97/16]	Hak ed[iyordu].	"tahrik ediciydi ve her türlü düşü hak ediyordu." [67/15-16]	Hak ed[iyordu].
47.	"دفع الأوراق إلى صدر أبي باقر الذي تناول القلم دون وعي وأخذ يوقعها وهو يرتج بالضحك المكبوت." Defe'a'l-evrāḳa ilā şadri Ebū Bākır el- lezī tenāvele'l- ḳaleme dūne va'yin ve eḥāze yuvāḳḳi'uhā ve huve yartecu bi'd- ḳaḥiki'l-mekbūt [98/8-10]	Farkında olma- dan/farkına var[madan].	"kağıtları Ebu Bākır'ın göğsüne doğru sürdü. Adam kalemi alıp farkına varma- dan imzalamaya başladı. Bir taraf- tan da kıs kıs gü- lüyordu." [67/28-30]	Farkına var[ma- dan].

48.	"وكان الآخر قد كف عن عمله وأخذ يتابع ما يحدث." Ve kâne'l-āḥaru ḳad keffe 'an 'amelihī ve eḥāze yutābi'u mā yaḥduṣ [95/11]	İş yap[mayı bıraktı].	"Diğeri iş yapmayı bırakmış, olup biteni izliyordu." [65/26-27]	İş yap[mayı bıraktı].
49.	"ثم تمضي إلى البصرة فتمارس الشرور السبعة مع تلك الراقصة.. كوكب.." Şumme temḍi ilā'l-Baṣrati fe-tumārise's-şurūra's-seb'a me'e tilke'l-rāḳışa... Kevkeb... [97/1-2]	[Yedi büyük] günahı işli[yor-sun].	"Ama Basra'ya gidince o Kevkeb aşüftesiyle işlediğin günahın bini bir paraya." [66/29-30]	İşle[diğin] günah[ın bini bir paraya].
50.	"لماذا تتعجل السفر في مثل هذا الطقس الرهيب؟" Limāzā tete'ac-celu's-sefere fī misli hāzā't-ṭaḳsi'r-rahīb [95/13-14]	Yola çık[mak için].	"Bu korkunç havada yola çıkmak için neden acele ediyorsun?" [66/1-2]	Yola çık[mak için].
51.	"فمشى خطوات قليلة إلى السلم الحديدي وبدأ يتسلقه." Fe-meşā ḥuṭuvāten ḳalīle ilā's-süllemi'l-ḥadīdiy ve bede'e yetesellaḳahū [92/12-13]	Adım at[tı].	"Demir merdivene doğru birkaç adım attı ve tırmanmaya başladı." [63/30-31]	Adım at[tı].
52.	"تهض أبو الخيزران واقفاً" Nehaḍa Ebū'l-Ḥayzurān vāḳıfen [91/17]	Ayağa kalk[tı].	"Ebu'l-Hayzuran ayağa kalktı." [63/19]	Ayağa kalk[tı].

53.	"أوتحسب إذن أن حياتك هنا أفضل كثيراً من موتك؟" Evetehseb izen enne heyāteke hunā efdal keşīran min mevtike? [88/4]	Daha iyi ol[duğunu mı sanıyorsun].	"Yoksa buradaki hayatının ölüm-den daha mı iyi olduğunu sanıyorsun?" [61/1-2]	Daha [mı] iyi ol[duğunu sanıyorsun].
54.	"وبقيت الكفان متمسكتين بإطار الفوهة لبرهة، ثم اختفتا." Ve bekıyet el-keffān mutemessiketeyn bi-itāri'l-fevveheti li-burhe, şumme'htefetā [76-77/18-1]	[Tutunmaya] devam et[ti sonra gözden kayboldu]	"Elleri bir süre ağzın kenarına tutunmaya devam ettikten sonra gözden kayboldu." [54/9-10]	[Tutunmaya] devam et[tikten sonra gözden kayboldu].
55.	"هل ستبقى كل عمرك تأكل من طحين الإعاشة الذي تهرق من أجل كيلو واحد منه كل كرامتك على أعتاب الموظفين." Hel setebkā kulle 'umrike te'külu min ṭahīni'l-i'āseti'l-lezī tuhrīku min ecli kīlū vāḥidin minhū külle kerāmetike 'alā a'tābi'l-muvazzafin [88/6-8]	[Bütün] ömrünü [mı] geçir[eceksin].	"Memurların ayaklarının dibinde bir kilosu için bütün onurundan vazgeçtiğin un kumanyasıyla mı geçireceksin bütün ömrünü?" [61/4-6]	...[mı] geçir[eceksin bütün] ömrünü.
56.	"وما الذي أفدته؟ ليكسر الفخار بعضه" Ve mā'l-lezī ef-dethū? Liyekshire'l-faḥḥāru ba'dah [89/7]	Feda et[tin].	"Kendini neye feda ettin? Bırak birbirlerini kırsınlar." [61/26-27]	Feda et[tin].
57.	"بعد لحظة تبعه أسعد ثم أبو الخيزران" Ba'de laḥza tebi'ahū Es'ad	Takip et[ti].	"Bir süre sonra onu Esad ve Ebu'l-Hayzuran takip etti." [57/21-22]	Takip et[ti].

	şumme Ebū'l-Ḥay-zurān [82/3-4]			
58.	"لم يكن يريد لأحد أن ينصحه" Lem yekun yurīdu li-eḥadin en yenṣaḥaḥū [71/11]	[Kimseden] nasihat al[mak istemiyordu].	" Kimseden nasihat almak istemiyordu. " [50/18]	[Kimseden] nasihat al[mak istemiyordu].
59.	"لقد دفن صديقيه بتلك الأراضي المجهولة" Leḳad defene şadīḳeyhī bi-tilke'l-arāḍi'l-mechūle [71/9-10]	Defnet[miş].	"Adam, iki arkadaşını, kimsenin bilmediği o topraklara defnetmiş. " [50/15-16]	Defnet[miş].
60.	"فغاص رأسه ثم توارت ذراعه" Fe-gāşa ra'suhū şumme tevārat zirā'āhū [76/7-8]	Görünmez ol[du].	"Önce kafası daldı deliğin içine, sonra da kolları görünmez oldu. " [53/27]	Görünmez ol[du].
61.	"لحق أسعد بزميليه دون أن يخلع قميصه." Leḥiḳa Es'ad bi-zemīleyhī dūne en yaḥle'a ḳamīṣah [77/2]	Takip et[ti].	"Esad da gömleğini çıkarmadan iki arkadaşını ta-kip etti. " [54/11]	Takip et[ti].
62.	"ماذا تنتظر؟ عجل، إنا على وشك الاختناق!" Māzā tentezır? 'ac-cil, innenā 'alā ve-şeki'l-ḥtināḳ [77/8]	Çabuk ol.	"Daha ne bekliyorsun? Çabuk ol. Boğulmak üzereyiz!" [54/18]	Çabuk ol.
63.	"وراء هذه الهضبة تحتجب صفوان" Verā'e hāzihi'l-heḍabeti teḥtecibu Şafvān [80/10]	Görünmez ol[uyordu].	"Şafvan, bu tepenin arkasında görünmez oluyordu. " [56/16]	Görünmez ol[uyordu].
64.	"ولقد اكتشفت أنه من الصعب تجميع ثروة عن طريق التهذيب." Leḳad akteşeft ane men es-şebib teḳmīc ṯerwe en ṯarīḳ teḥḍīb.	Zor ol[duğunu].	"Helal yoldan servet biriktirmenin	Zor ol[duğunu].

	Ve lekād ikteṣeftu ennehū mine’ş- şa’bi tecmī’u ser- vetin ‘an ṭarīki’t- tehzīb [73/5-6]		zor olduğunu an- ladım.” [51/22-23]	
65.	"أُتَحَسَبُ أَنْ أَبَا قَيْسٍ لَمْ يَكُنْ يَقَامِرُ بِحَيَاتِهِ" Eteḥsebu enne Ebā Ḳays lem yekun yūḳāmīru bi- ḥayātih [71/15-16]	Kumar oyna[mı- yor muydu].	“Ebu Kays ca- nıyla kumar oy- namıyor muydu sanıyorsun?” [50/22-23]	Kumar oyna[mı- yor muydu].
66.	"كَانَ أَبُو الْخِزْرَانِ يَحْكِي الصَّحِيحَ" Kāne Ebū’l-Ḥay- zurān yahkī’ş- ṣaḥīḥ [71/18]	Doğru söylü[yordu].	“Ebu’l-Hayzuran doğru söyli- yordu.” [50/25-26]	Doğru söylü[yordu].
67.	"ثُمَّ تَحْمَدُ رَبَّكَ أَلْفَ مَرَّةٍ لَأَنْتَنِي أَنْقَذْتَكَ مِنْ أَطَافِرِ الرَّجُلِ السَّمِينِ" Ṣumme taḥmedu rabbeke elfe merra- tin li-ennenī enḳaztuke min azāfirī’r-raculī’s- semīn [71-72/18-1]	Hamded[eeeksi- niz].	“ve sizi o şişman adamın pençele- rinden kurtardı- ğım için Rabbi- nize binlerce kez hamdedeceksi- niz.” [50/26-27]	Hamded[eeeksi- niz].
68.	"كَانَ أَبُو قَيْسٍ قَدْ صَعِدَ مَعَ مَرْوَانَ إِلَى فَوْقِ وَجَلَسَا عَلَى حَافَةِ الْخَزَانِ مُتَجَاوِرِينَ." Kāne Ebū Ḳays ḳad ṣa’ide me’e Mervān ilā fevḳa ve celesā ‘alā ḥāf- feti’l-ḥazzāni mu- tecāvireyn [65/4-5]	Yan yana otur[dular].	“Ebu Kays ile Mervan tankerin üstüne çıkıp tan- kın kenarında yan yana oturdular.” [46/4-5]	Yan yana otur[dular].
69.	"بَلْ إِنَّهُ لَمْ يَقْبَلْ ذَلِكَ حَتَّى حِينَ كَانَ تَحْتَ الْمُبْضِعِ يَحَاوِلُونَ أَنْ يَقْتَعُوهُ بِأَنْ"	İkna et[meye ça- lıştıklarında].	“Bıçak altınday- ken onu, hayatını kaybetmektense	İkna et[meye ça- lıştıklarında].

	فقدان الرجولة أرحم من فقدان الحياة" Bel innehū lem yaḳbel zālīke ḥattā ḥīne kāne taḥte'l- mibḍa' i yuḥāvilūne en yuḳni'ūhū bi-enne fuḳdāni'l-rucūleti arḥamu min fuḳdāni'l-ḥayāt [68/14-15]		erkekliğini kay- betmesinin daha iyi olduğuna ikna etmeye çalıştık- larında da red- detmişti bunu." [48/20-22]	
70.	"بل إنه لم يقبل ذلك حتى حين كان تحت المبيض يحاولون أن يقتعوه بأن فقدان الرجولة أرحم من فقدان الحياة" Bel innehū lem yaḳbel zālīke ḥattā ḥīne kāne taḥte'l- mibḍa' i yuḥāvilūne en yuḳni'ūhū bi- enne fuḳdāni'l- rucūleti arḥamu min fuḳdāni'l- ḥayāt [68/14-15]	[Erkekliğini] kaybet[mesi].	"Bıçak altınday- ken onu, hayatını kaybetmektense erkekliğini kay- betmesinin daha iyi olduğuna ikna etmeye çalıştıkla- rında da reddet- mişti bunu." [48/20-22]	[Erkekliğini] kaybet[mesi].
71.	"أترأه لم يقبل أم إنه كان عاجزاً عن القبول؟" Eterāhū lem yaḳbel em innehū kāne 'ācizen 'ani'l- ḳabūl [68/17]	Kabul et[mek- ten].	"Bu durumu ka- bul etmeyen ken- disi miydi yoksa kabul etmekten âciz miydi?" [48/24-25]	Kabul et[mek- ten].
72.	"بل إنه كان عاجزاً عن تصور الأمر بتمامه" Bel innehū kāne 'ācizen 'an teşav- vuri'l-emri bi- temāmiḥi [68-69/18-1]	Tasavvur et[mekten].	"Başına geleni tam olarak tasav- vur etmekten o kadar âcizdi ki..." [48/26-27]	Tasavvur et[mekten].

73.	"وفجأة خطر له خاطر أسود فبدأ يصيح بجنون." Ve fec'eten haṭara lehū ḥaṭurun esved fe-bede'e yeṣīḥu bi-cunūn [67/12-13]	Birden aklına [kara bir dü- şünce] gel[di].	" Birden aklına kara bir düşünce geldi. " [47-48/31-1]	Birden aklına [kara bir dü- şünce] gel[di].
74.	"ولكن أية أمور؟ أن يعترف ببساطة بأنه قد ضيع رجولته في سبيل الوطن؟" Ve lākin eyyete umūr? En ya'terife bi-besāṭatin bi-en- nehū ḳad ḫayya'a rucūletehū fī sebīli'l-vaṭan [68/10-11]	Kaybet[tiğini].	"Hangi durumu? Vatan uğruna er- kekliğini kaybet- tiğini düpedüz iti- raf mı etmeliydi?" [48/16-17]	Kaybet[tiğini].
75.	"ولكن أبا الخيزران لا يجد بأساً من أن يرويه" Ve lākin Ebā'l- Ḥayzurān lā yecidu be'sen min en yer- viyyehā [62/8-9]	Sakınca görmü[yor].	"Fakat Ebu'l- Hayzuran onu bize anlatmakta sakınca görmü- yor. " [44/20-21]	Sakınca görmü[yor].
76.	"وسأزمر لكما صباح غد الباكر أمام الفندق." Ve se'uzemmiru lekumā ṣabāḥa ḡadi'l-bākiri emāme'l-funduk [63/13-14]	Korna çal[arım].	"Yarın sabah er- kenden otelin önünden sizi al- mak için korna çalarım. " [45/15-16]	Korna çal[arım].
77.	"أتعرف؟ إنني أخاف أن تفطس البضاعة، هناك." Eta'rif? Innenī eḫāfu en teftuse'l- biḏā'ah, hunāk [66/6]	Telef ol[masın- dan].	"Bak ne diyece- ğim, malların te- lef olmasından korkuyorum. Şu- radaki..." [47/3-4]	Telef ol[masın- dan].
78.	"أشار بعنفه إلى حيث يجلس العجوز مع مروان فوق الخزان." İşaret et[ti].	İşaret et[ti].	"İhtiyarla Mer- van'ın oturmakta olduğu yukarıyı işaret etti. " [47/5]	İşaret et[ti].

	Aṣāra bi-‘unukih ilā ḥayṣu yeclisu’l- ‘acūzu me’e Mervān fevḳa’l- ḥazzān [66/7]			
79.	"ثم استطاع أن يتبين أن ساقيه مربوطتان إلى حمالتين ترفعانهما إلى فوق، وأن عدداً من الرجال يدور حوله" Ṣumme istetā’a en yetebeyyene en sāḳeyhī merbūtātāni ilā ḥammāleteyn terfe’ānehumā ilā fevḳ ve enne ‘ade- den mine’r-ricāli yedūru ḥavleh [67/3-4]	Farkına var[dı]/fark et[ti].	“Büyük bir me- şakkatten sonra bacaklarının ha- vada asılı iki des- teğe bağlı oldu- ğunu ve birkaç adamin onun etra- fında dolandığını fark etti. ” [47/19-21]	Fark et[ti].
80.	"ابتسم أسعد ولا حظ أن أبا قيس ومروان ينتظران أن يسمعا قراره" İbteseme Es’ad ve lāḥaḫa enne Ebā Ḳays ve Mervān yentezırān en yesme’ā ḳarārah [61/15-16]	Gülümse[di]/te- bessüm et[ti].	“Esad ile Mer- van’ın kendisin- den bir karar bek- lediklerini fark eden Ebu Kays tebessüm etti. ” [44/5-6]	Tebessüm et[ti].
81.	"أكان يريد أن يقتعها بأن هجران زوجها لها ولأولادها أمر رائع وطبيعي؟" Ekāne yurīdu en yuḳni’ahā bi-enne hicrāne zevcihā lehā ve li-evlādihā emrun rā’i’un ve ṭabī’iyyun [48/5-6]	İkna et[mek mi istiyordu].	“Kocasının kendi- sini ve çocukla- rını bırakıp gitme- sinin yerinde ve sıradan bir iş ol- duğuna mı ikna etmeye çalışı- yordu annesini?” [34/28-30]	...[mı] ikna et[meye çalışı- yordu].
82.	"إذا تجاهله فلسوف يعرف كيف يهتدي إلى أول الطريق كما اهتدى الكثيرون"	Görmezden gel[irse].	“ama ağabeyi onu görmezden ge- lirse o da herkes gibi kendine bir	Görmezden gel[irse].

	İzā tecāhelehū felesevfe ya‘rifu keyfe yehtedī ilā evveli’t-ṭarīki kemā ihtedā’l-keşirūn [49/6-7]		yol bulmayı öğrenecekti.” [35/21-23]	
83.	"أن الحاج رضا بات يشترط أن يكون أبو الخيزران رفيقاً ضروريا لكل رحلة قنص أو سفر بعيد" Enne’l-ḥacce Rıdā bāte yeşteriṭu en yekūne Ebū’l-Ḥayzurān rafīkan ḍarūriyyen li-kūlli riḥleti ḳaşşin ev seferin be‘īd [57/8-9]	Şart koş[tu].	“Hacı Rıda, herhangi bir av seyahatinde ya da uzak bir yolculukta Ebu’l-Hayzurān olmadan yola çıkılmamasını şart koştı.” [41/11-13]	Şart koş[tu].
84.	"الحاج رضا فضل أن يسلك في طريق عودته دروباً أخرى تصل به إلى الزبير" El-ḥacce Rıdā faḍḍale en yesluke fī ṭarīki ‘avdetihī durūben uḥrā teşilu bihī ilā’l-Zubeyr [57/15-16]	Tercih et[mişti].	“Hacı Rıda dö-nüşte onu Zubeyr’e götürecekt başka bir rota izlemeyi tercih etmişti.” [41/18-20]	Tercih et[mişti].
85.	"وفي المطلاع على حدود الكويت، سنكرر المسرحية لخمس دقائق أخرى" Ve fī’l-Muṭlā‘ ‘alā ḥudūdi’l-Kuveyt, senukerriru’l-mesraḥiyye li-ḥamse deḳā’ik uḥrā [58/16-17]	Tekrar ed[eceğiz].	“Kuveyt sınırındaki el-Muṭlā’da aynı sahneyi beş dakika daha tekrar edeceğiz.” [42/8-9]	Tekrar ed[eceğiz].
86.	"مصفحة عتيقة كان رجال القرية قد استولوا عليها إثر هجوم يهودي"	Ele geçir[diği].	“Bir Yahudi başkınından sonra köylülerin ele geçirdiği eski bir zırhlı aracı”	Ele geçir[diği].

	Muṣaffaḥatun 'atīkatun kāne ricālu'l-karyeti ka istavlev 'aleyhā işra hücūmin yehūdiyyin [55/6-7]		[40/1-3]	
87.	"وهو يدخل من الباب المصفح الصغير ويغيب لحظات" Ve huve yedḥulu mine'l-bābi'l- muṣaffaḥi'ş-şağīr ve yeğību laḥzāt [55/9]	Gözden kay- bol[uyor].	"Ebu'l-Hayzuran aracın o küçük zırhlı kapısından girmiş ve birkaç dakika içinde gözden kaybol- muştu. " [40/5-7]	Gözden kay- bol[muştu].
88.	"وأثناء عودتهم كانت الطريق تبدو بيضاء صلبة، وهذا ما دفع سائقي السيارات لاقتحامها دون وجل" Ve eşnā'e 'avdeti- him kānet eṭ-ṭarīku tebdū beyḍā'a şalbe ve hāzā mā defe'a sā'ikī's-seyyārāti li'ktiḥāmiḥā dūne vecel [56/3-4]	Sevk et[miş].	"Geri dönerlerken uzaktan bakınca sert görünen be- yaz yol, sürücü- leri araçlarını kor- kusuzca sürmeye sevk etmiş " [40/19-20]	Sevk et[miş].
89.	"إذن لعاش ما تبقى له من الحياة مستقراً غير ملاحق بأيما شيء.. وأهم من ذلك تحت سقف من أسمنت.." İzen, le- 'aşe mā te- baḳḳā lehū mine'l- ḥayāti mustekırran gayra mulāḥaḳin bi-eyyimā şey'... ve ehemme min zālike taḥte saḳfın min esment [43/14-15]	Geriye kal[an].	"ömrünün geriye kalan kısmını na- merde muhtaç ol- madan, üstelik be- ton bir damın al- tında sıkıntısız yaşayabileceğini tasarlamış..." [31-32/30-1]	Geriye kal[an].
90.	"هذا أمر لن يغفره لنفسه حين يصحو، ذات يوم، ويكتشف ما فعل."	Fark ed[ince].	"Bir gün aymazlı- ğından uyanıp ne yaptığını fark	Fark ed[ince].

	Hāzā emrun len yağfirahū li-nefsihī h̄ine yaṣḥū, zāte yevmin ve yekte- ṣife mā fe‘ale [42/2-3]		edince kendi ken- dini affedemeye- cek.” [30/24-25]	
91.	"ما رأيكم أن أتفاوض عنكم؟" Mā ra‘yukum en etefāveḍa ‘ankum? [53/2]	Pazarlık yap[mama ne dersiniz]	“Sizin adınıza pa- zarlık yapmamı kabul ediyor musunuz? ” [38/17-18]	Pazarlık yap[mamı kabul ediyor musu- nuz].
92.	"لقد تأكد من ذلك تماماً حين ذهب إليه يودعه قبل أن يسافر" Leḡad te‘ekke min zālīke temāmen h̄ine zehebe ileyhī yu- veddi‘uhū ḡable en yusāfira [49/11-12]	Emin ol[muṣtu].	“Yola çıkmadan önce vedalaşmak için babasına git- tiği sırada bundan kesinlikle emin olmuṣtu. ” [35/28-30]	Emin ol[muṣtu].
93.	"لكنها لم تقبل" Lākinnehā lem taḡbel [49/17]	Kabul et[medi].	“Fakat kabul et- medi ” [36/4-5]	Kabul et[medi].
94.	"ودعت له بالتوفيق" Ve de‘et lehū bi’t- tevḡiḡ [50/7]	Dua et[miṣti].	“onun başarısı için dua etmiṣti. ” [36/14]	Dua et[miṣti].
95.	"بينما تناولت شفيقة عكازها واستوت واقفة بحركة سريعة" Beynemā tenāvelet Ṣefīḡa ‘ukāzehā ve’stevet vāḡifeten bi-ḡaraketin serī‘a [50/12-13]	Ayaḡa kalk[mıṣti].	“Ṣefika da deḡne- ḡini alarak ani bir hareketle ayaḡa kalkmıṣti. ” [36/18-19]	Ayaḡa kalk[mıṣti].
96.	"واصل أبو الخيزران المسير فلحق به من جديد"	Devam et[ti].	“Ebu’l-Hayzuran yürümeye devam edince Mervan da	Devam ed[ince].

	Vāṣale Ebū'l-Ḥay-zurān el-meṣīre fe-laḥika bihī min cedīd [44/5]		tekrar yürüyüp ona yetişti.” [32/10-11]	
97.	"فأحمل معي بعض من يريد أن يذهب إلى هناك." Fe-eḥmilu ma'ī ba'da men yurīdu en yezhebe ilā hunāk [44/17-18]	Yanıma al[ayım].	"Kuveyt'e gitmek isteyen birkaç kişiyi yanıma alayım " [32/22-23]	Yanıma al[ayım].
98.	"ومضى يسير بخطوات واسعة حتى أوشك مروان أن يضيعه." Ve maḍā yesīru bi-ḥuṭuvātın vāsī'atin ḥattā evṣeke Mervān en yudayyi'ahū [45/5-6]	İzini kaybed[ecekti].	"Öyle geniş adımlarla yürüdü ki Mervan neredeyse izini kaybedecekti. " [32/29-30]	İzini kaybed[ecekti].
99.	"كلهم يكفون عن إرسال النقود إلى عائلاتهم حين يتزوجون أو يعشقون." Kulluhum yekuffūne 'an irsāli'n-nuḳūdi ilā 'ā'ilātihim ḥīne yetezuvvecūne ev ya'şakūn [47/4-5]	Âşık ol[unca].	"Hepsi öyle. Evlenince veya âşık olunca eve para göndermekten vazgeçerler." [34/6-7]	Âşık ol[unca].
100.	"إنني لا أريد أن أكره أحداً." İnnenī lā urīdu en ekrahe eḥaden [42/4]	Nefret et[mek].	"Kimseden nefret etmek istemiyorum." [30/26]	Nefret et[mek].
101.	"لقد عرض عليه صديقه القديم والد شفيقة أن يتزوجها." Leḳad 'araḍa 'aleyhī ṣadīkuhū'l-ḳadīm vālidu	Teklif et[miş].	"Eskiden beri dostu olan Şefika'nın babası, kızıyla evlenmesini teklif etmiş babama." [31/20-21]	Teklif et[miş].

	Şefîka en yetezev- vecchā [43/7]			
102.	"ولكنه على أي حال لا يحق على أبيه إلى ذلك الحد." Ve lākinnehū ‘alā eyyi ḥālin lā yaḥḳı- du ‘alā ebīhī ilā zālike’l-ḥad [41/14]	Kin besle[mi- yordu].	“Yine de babasına karşı bu derece kin beslemi- yordu aslında.” [30/17-18]	Kin besle[mi- yordu].
103.	"وبوسع أن يغفر له" Ve bi-vus‘ihī en yağfira lehū [41/17]	Affedebil[ir].	“Onu affede- bilirdi. ” [30/20-21]	Affedebil[irdi].
104.	"وها هو الآن يملكه من جديد بسطوة لا مثيل لها قط." Ve hā huve’l-āne yetemellekuhū min cedīdin bi- saṭvetin lā meṣīle lehā kaṭ [40/10-11]	Ele geçir[iyor].	“ve eşsiz bir güçle onu yeniden ele geçiriyordu. ” [29/22-23]	Ele ge- çir[iyordu].
105.	"لا تئأس إلى هذا الحد." Lā tey‘es ilā hāzā’l-ḥad [38/17]	Ümitsiz ol[ma].	“Bu kadar ümit- siz olma... ” [28/22]	Ümitsiz ol[ma].
106.	"والإ فضحتك في مخفر الشرطة" Ve illā feḍaḥtuke fī maḥferi’ş-şurṭa [36/14]	İfşa ed[erim seni].	“Yoksa polis ka- rakolunda ifşa ederim seni! ” [27/10]	İfşa ed[erim seni].
107.	"ولكنها كانت كافية ليكتشف فيها عبث أية محاولة يقوم بها لترميم كرامته" Ve lākinnehā kānet kāfiyeten li-yekte- şife fihā ‘ abese ey- yeti muḥāveletin yeḳūmu bihā li-	[onurunu tamir etmek için yapa- cağı her türlü çabanın] boşuna ol[duğunu].	“Fakat bu süre, onurunu tamir etme çabasının boşuna olduğunu anlamasına yetti.” [27/23-24]	[onurunu tamir etme çabasının] boşuna ol[du- ğunu].

	termîmi kerāme- tih [37/6-7]			
108.	"أعني أنه إذا لم تعجبك شروطنا فبوسعك أن تستدير وتخطو ثلاث خطوات وستجد نفسك في الطريق" A 'nī ennehū izā lem tu 'cibke şurūṭunā fe-bi- vus'ike en tes- tedīra ve taḥṭuve şelāşe ḥuṭuvātin ve setecidu nef- seke fī'ṭ-ṭarīḳ [21-22/13-1]	[Geri dönebilir- sin üç] adım at[ıp kendini yolda bulursun].	"Yani şartlarımız hoşuna gitmiyorsa sırtını dönüp üç adım attın mı kendini yolda bu- lursun" [17/15-16]	[Sırtını dönüp üç] adım at[tın mı kendini yolda bulursun].
109.	"ويان من تحتها لون السيارة الأحمر الفاقع" Ve bāne min taḥṭihā levnu's- seyyāratī'l-aḥmar el-fāḳi' [22/12]	Ortaya çık[tı].	"arabanın kıpkır- mızı rengi ortaya çıktı. " [18/10-11]	Ortaya çık[tı].
110.	"إننا لا نلعب.. ألم يقل لك صديقك إن السعر محدود هنا؟" İnnenā lā nel'abu... Elem yeḳul leke şadīḳuke inne's- si'ra maḥdūdun hunā? [19/11]	Sabit ol[du- ğunu].	"Oyun oynamıyo- ruz burada. Dos- tun fiyatların sa- bit olduğunu söylemedi mi?" [15/19-20]	Sabit ol[du- ğunu].
111.	"عاد فنزل عن الحجر وأكمل طريقه" 'āde fe'nezele 'ani'l-ḥeceri ve ek- mele ṭarīḳahū [9/11]	[Yoluna] devam et[ti].	"Ebu Kays taşın üzerinden indi ve yoluna devam etti " [8/30]	[Yoluna] devam et[ti].
112.	"وسوف تؤم الناس يوم الجمعة.. أليس كذلك؟" Ve sevfe te'ummu'n-nāse	Namaz kıl- dır[acaksın].	"Cuma günleri namaz da kıldı- racaksın değil mi?" [9/8]	Namaz kıl- dır[acaksın].

	yevme'l-cum'a... Eleyse kezālik? [10/1]			
113.	"وراء هذا الشط، وراءه فقط، توجد كل الأشياء التي حرمها" Verā'a hāzā'ş-şat, verā'ehū feḩaṩ tuvcedu kullu'l-eşyā'i'iletī ḩuri-mehā [15/6]	Mahrum kal[dığı tüm şeyler].	"Mahrum kaldığı her şey, bu ırmağın ardındaydı." [12/19]	Mahrum kal[dığı her şey]
114.	"قال أبو قيس: هل تعتقدون أنه بوسعي أن أرافكم" ḩāle Ebū ḩays: Hel ta'tekıdūne en-nehū bi-vus'ī en urāfiḩakum [63/5-6]	Refakat edebil[eceğimi].	"Ebu Kays söze girdi: Size eşlik edebileceğimi düşünüyor musunuz?" [45/5-6]	Eşlik edebil[eceğimi].
115.	"وبقيت مقعياً حتى جاءك سعد وأخذ يهزك مثلما يهز الحليب ليصير زبدًا" Ve beḩīte muḩ'iy-yen ḩattā cā'eke Sa'd ve eḩaze yehuzzuke mişlemā yuhezzu'l-ḩalību lī-yaşīra zubden [16/7-8]	Çömelip kal[mıştın].	"İşte böyle çömelip kalmıştın ki Saad gelip yayıkta ayran çalkalar gibi sarsmıştı seni." [13/11-12]	Çömelip kal[mıştın].
116.	"قأطعه الرجل" ḩāṩa'ahū'r-racul [19/10]	Sözünü kes[ti].	"Adam sözünü kesti" [15/18]	Sözünü kes[ti].
117.	"أسرع... أسرع.." Esri'... Esri'... [14/15]	Çabuk ol.	"Çabuk ol be adam, çabuk!" [12/8]	Çabuk ol.
118.	"طيب، طيب، إهني" ṩayyib, ṩayyib, ihde'ī [14/1]	Sakin ol.	"Tamam. Tamam. Sakin ol" [11/23]	Sakin ol.

119.	"لا تتحرك كثيرًا" Lā teteḥarrakī keṣīran [14/14]	Hareket et[me].	"Tamam, sen fazla hareket etme " [12/7]	Hareket et[me].
120.	"لم يجب الأستاذ سليم" Lem yucib el-ustāz Selīm [10/9]	Cevap ver[medi].	"Selim Hoca cevap vermedi " [9/15]	Cevap ver[medi].
121.	"قأطعه الرجل" Ḳāṭa 'ahū' r-racul [19/10]	Sözünü kes[ti].	"Adam sözünü kesti " [15/18]	Sözünü kes[ti].
122.	"وكف سعد عن الإلحاح" Ve keffe Sa' d ' ani ' l- ilhāḥ [17/13-14]	Israr et[meyi].	"Saad ise ısrar etmeyi bırakmıştı" [14/9-10]	Israr et[meyi].
123.	"منذ عشر سنوات وأنت تأمل أن تعود إلى شجرات الزيتون العشر التي امتلكتها مرة في قرينتك" Munzu 'aşre se- nevātin ve ente te'mulu en te'ūde ilā ṣecerāti'z- zeytūni el-'aşri'l- letī imtelektehā merraten fī ḳarye- tike [17-16-17]	Ümit ed[iyor- sun].	"On yıldır, bir zamanlar köyünde sahip olduğun on zeytin ağacına dönmeyi ümit ediyorsun " [14/13-14]	Ümit ed[iyor- sun].
124.	"منذ عشر سنوات وأنت تأمل أن تعود إلى شجرات الزيتون العشر التي امتلكتها مرة في قرينتك" Munzu 'aşre se- nevātin ve ente te'mulu en te'ūde ilā ṣecerāti'z- zeytūni el-'aşri'l- letī imtelektehā merraten fī ḳarye- tike [17-16-17]	Sahip ol[duğun on zeytin ağacı].	"On yıldır, bir zamanlar köyünde sahip olduğun on zeytin ağacına dönmeyi ümit ediyorsun." [14/13-14]	Sahip ol[duğun on zeytin ağacı].

125.	"إنها رحلة صعبة، أقول لك، ستكلفك خمسة عشر ديناراً" İnnehā riḥletun şa‘betun, ekūlu lek, setukellifuke ḥamsete ‘aşara dīnāran [19/1]	[Sana] mal ol[ur].	“zor bir yolculuk olacağını söyleyeyim. On beş dinara mal olur” [15/6-7]	Mal ol[ur].
126.	"وهل تضمن أننا سنصل سالمين؟" Ve hel taḍmanu ennenā senaşılu sālīmīn [19/2]	Garanti ed[iyor musunuz].	“Peki sağ salim varacağımızı garanti ediyor musunuz?” [15/8]	Garanti ed[iyor musunuz].
127.	"إنها مهمة صعبة وسوف يأخذونني إلى السجن لو أمسكوك معي" İnnehā muhimmetun şa‘betun ve sevfe ye ḥuzūnenī ilā’s-sicni lev emsekūke me‘ī [22/15-16]	Hapse al[ırlar]/at[arlar].	“Zor bir iş yapıyoruz. Seni yanımda yakalarsa beni de hapse atarlar” [18/13-14]	Hapse at[arlar].
128.	"و عليك أيضاً أن تساعدني طوال الطريق" Ve ‘aleyke aydan en tusā’idenī ṭavāle’t-ṭarīḳ [23/6]	[Bana] yardımcı ol[malısın]	“yol boyunca sen de bana yardımcı olmalısın.” [18/22]	[Bana] yardımcı ol[malısın]
129.	"استدن.. استدن، أي صديق بوسعه أن يعطيك عشرين ديناراً إذا عرف بأنك ستسافر إلى الكويت.." İstedin... İstedin, eyyu şadīḳin bivus‘ihī en yu‘ṭiyeke ‘işrīne dīnāran izā ‘arafe bi-enneke setusāfiru ilā’l-Kuveyt [23/14-15]	Borç al.	“Borç al, borç. Kuveyt’e gideceğini kime söyle-sen sana yirmi dinar verir.” [19/1-2]	Borç al.

130.	"ولكنه كذب عليه" Ve lākinnehū kezebe 'aleyh [24/2]	Yalan söyle[mişti].	"Fakat yalan söy- lemişti. " [19/7]	Yalan söyle[mişti].
131.	"إنك قوي كالثور بوسعك أن تحرك ساقبك.. سألاقيك وراء الإثشفور على الطريق." İnneke kavıyyun ke's-şevri bi- vus'ike en tuḥar- rike sāḳeyk... se'ulākīke verā'e'l- İçtifūr 'alā't-ṭarīḳ [24/11-12]	Hareket ettire- bil[irsin].	"Aslanlar gibi güçlüsün, bacak- larını hareket et- tirebilirsin. " [19/21-22]	Hareket ettire- bil[irsin].
132.	"إنني أقسم لك بشرفي أنك ستصل إلى الكويت" İnnenī uḳsimu leke bi-şerafi en- neke seteşilu ilā'l- Kuveyt [25/5]	Yemin ed[erim ki].	"Sana şerefim üzerine yemin ederim ki vara- caksın" [20/5]	Yemin ed[erim ki].
133.	ها! ماذا قررت؟ Hā! Māzā ḳar- rart?" [26/6]	Karar ver[din].	"Ha! Neye karar verdin?" [20/26-27]	Karar ver[din].
134.	"سوف يكون بوسعي أن أرد لعمي المبلغ في أقل من شهر" Sevfe yekūnu bi- vus'ī en erudde li- 'ammī'l-mebleḡa fī eḳalle min şehr [27/12-13]	Geri vere- bil[irim]/gönde- rebil[irim].	"Bir aya varmaz, amcama bu parayı geri gönderebili- rim " [21/25]	Geri göndere- bil[irim].
135.	"لا تتفاعل كثيراً" Lā tetefā'el keşīran [27/15]	İyimser ol[ma].	"Öyle çok da iyimser olma. " [21/27]	İyimser ol[ma].
136.	"إذن لماذا تعطيني النقود إذا كنت متأكداً من أنني لن أعيدها لك"	Geri ver[meye- ceğimden].	"Bu parayı sana geri vermeyece- ğimden bu kadar	Geri ver[meye- ceğimden].

	İzen limāzā tu‘tīnī’n-nuḳūde izā kunte mute‘ek- kiden min ennenī len u‘īdehā lek [27-28/18-1]		eminsen niçin ve- riyorsun?” [21/30-31]	
137.	"إنني لا أستطيع أن أصور ابنتي المسكينة تنتظر أكثر" İnnenī lā esteṭī‘u en eteşavvera ib- netī‘l-miskīnete tenteziru ekşer [28/3-4]	Hayal ede[miyo- rum].	“Zavallı kızımın daha fazla bekle- yeceğini hayal bile edemiyo- rum. ” [22/3-4]	Hayal ede[miyo- rum].
138.	"أحس الإهانة تجرح حلقه" Eḥesse‘l-ihānete tecterihu ḥalḫah [28/5]	Aşağılık his- set[ti].	“Kendini öyle aşağılık hissetti ki boğazı düğüm düğüm oldu.” [22/5]	Aşağılık his- set[ti].
139.	"يريد أن يشتريه لابنته مثلما يشري كيس الروث للحقل" Yurīdu en yeşterīhī li-ibnetihī mişlemā yeşrī kīse‘r-ravaşi li‘l-ḥaḫl [28/12]	Satın al[mak].	“Tarlaya bir çuval hayvan tersi alır gibi kızına satın almak istiyordu kendisini.” [22/13-15]	Satın al[mak].
140.	"شعر بأنه يقبض على مفاتيح المستقبل كله" Şa‘ara bi-ennehū yaḫbiḏu ‘alā mefāṭihī‘l-mus- takbeli küllih [28/14-15]	Hisset[ti].	“tüm geleceğinin anahtarına dokun- muş gibi his- setti. ” [22/17]	Hisset[ti].
141.	"فلو أتاح الآن لحقه أن يسيطر عليه ليرجع النقود إلى عمه، إذن لما تيسرت له قط فرصة الحصول على خمسين ديناراً بأي شكل من الأشكال" Felev etāhe‘l-āne li-hīnḫīhī en yuseytıra ‘aleyhī li-	Geri ver[irse].	“Şimdi öfkesine yenilip parayı am- casına geri ve- rirse bir daha elli dinara sahip olma fırsatını yakalaya- mayacaktı” [22/17-19]	Geri ver[irse].

	yurci‘e’n-nukūde ilā ‘ammihī, izen lemā teyesseret lehū kaṭ furṣatū’l- ḥuṣūlī ‘alā ḥamsīne dīnāran bi-eyyi şeklin mine’l-eşkāl [28/15-17]			
142.	"لوح لهما وهما في سيارتهم الصغيرة" Levveḥe lehumā ve humā fī seyyāratihimā’ş-şagīra [29/16-17]	El salla[mıştı].	“Esad ısrarla arabaya el salla-mıştı ” [23/8]	El salla[mıştı].
143.	"إذا كنت مريضاً قل لي.. قد أستطيع أن أساعدك" Îzā kunte marīḍan kul lī... ḳad es- teṭī’u en usā’idek [32/13]	[Sana] yardım edebil[irim].	“Hastaysan söyle. Sana yardım edebilirim. ” [25/1]	[Sana] yardım edebil[irim].
144.	"لكن حاذر أن تأكلك قبل أن تسافر" الجرذان Lākin ḥāzir en te’kuleke’l-cirzān ḳable en tūsāfir [33/3]	Dikkat et.	“Yalnız dikkat et de yola çıkmadan önce sıçanlar seni yemesin.” [25/9-10]	Dikkat et.
145.	"كانت الكلمات الأخيرة التي لفظها الرجل السمين حاسمة ونهائية" Kānet el-ke- limātu’l-eḥīratū’l- letī lefaṣahā’r-ra- culu’s-semīnu ḥāsi- maten ve nihā’iyye [35/6]	Telaffuz et[tiği].	“Şişman adamın telaffuz ettiği son kelimeler kesin ve nihaiydi.” [26/6-7]	Telaffuz et[tiği].
146.	"ليس لأن التعب قد بل لأن كل أنهم فقط، واحد منهم غاص في أفكاره عميقاً عميقاً" Leyse li-enne’t- te’abe ḳad enheke- hüm feḳaṭ, bel li- enne kulle vāḥidin	[Çünkü her biri] düşünceler[in]e [derin derin] dal[dı].	“Sadece yorgun- luktan takatleri kalmadığı için de- ğil, her biri derin derin düşünce- lere daldığı içindi bu. ” [60/10-11]	[Her biri derin derin] düşünce- lere dal[dığı içindi bu].

	minhum ġāṣa fī efkārīhī ‘amīḳan ‘amīḳan [87/9-10]			
147.	"بل إنه أحس حتى عظامه بأنه قد أخطأ خطأ لا يغتفر" Bel innehū eḥesse ḥattā ‘izāmehū bi- ennehū ḳad aḥṭā’ e ḥaṭa’ en lā yuġtefer [37/7-8]	Affedil[meye- cek].	“Dahası, affedil- meyecek bir ku- sur işlemiş oldu- ġunu iliklerine kadar hissetti.” [27/25-26]	Affedil[meye- cek].

2.5. ÇIKARMA YOLUYLA ÇEVİRİ¹⁵

	Kaynak Metin	Kaynak Metnin Anlamı	Hedef Metin	Türkçe Karşı- lık
1.	"وإلا ضحك عليه وخذعه واستغل سنه الست عشرة وجعل منه العوبة." Ve illā ḍaḥike ‘aleyhī ve ḥade‘ahū ve’steḡalle sinnīhī’s-sitte ‘aše- rate ve ce‘ale minhū ul‘ūbe [36/3-4]	Aksi takdirde onunla alay edip kandırır , on altı yaşının toyluğundan faydalanır ve onu bir oyuncak haline getirir.	“Aksi takdirde on altı yaşının toyluğunu sömürüp madara etmeleri işten bile değildi.” [26/18-19]	—
2.	"ولكنها كانت كافية ليكتشف فيها عبث أية محاولة يقوم بها لترميم كرامته" Ve lākinnehā kānet kāfiyeten li-yekte- şife fihā ‘abeşe ey- yeti muḥāveletin yeḡūmu bihā li- termīmi kerāmetih [37/6-7]	Fakat o, onurunu tamir etmek için yapacağı her türlü çabanın boşuna olduğunu anlamasına yetti.	“Fakat bu süre, onurunu tamir etme çabasının boşuna olduğunu anlamasına yetti.” [27/23-24]	—
3.	"وكأنما راققت الفكرة لأبي الخيزران فقد مضى يقهقه ويضرب فخذه بكفيه ويدور حول نفسه" Ve keennemā rāqat el-fikrah li-Ebī’l- Ḥayzurān feḡad maḡdā yuḡaḡḡihū ve yaḡribu feḡzeyhī bi-keffeyhī ve yedūru ḡavle nef- seh [59/7-8]	Bu fikir Ebu’l-Hayzuran’ın hoşuna gitmişçesine kahkaha atmaya başladı ve elleriyle dizlerine vurup kendi etrafında dönmeye başladı.	“Bu fikir Ebu’l-Hayzuran’ın hoşuna gitmişçesine kahkahalar atarak elleriyle dizlerine vurup kendi etrafında döndü.” [42/19-20]	—
4.	"إنك نحيل ولن تضايقنا كثيراً."	İncesin, bizi çok rahatsız etmezsın.	“İncesin, bizi rahatsız etmezsın.” [59/5-6]	—

¹⁵ Kaynak metinde olup hedef metne alınmayan ifadeler koyu renkte yazılmıştır.

	İnneke neḥlun ve len tuḏāyīkunā keṣīran [84/10-11]			
5.	"من الخير لك أن لا تضيع وقتك يا بني.. Mine'l-ḥayri leke en lā tuḏayyi'a vaḳteke yā būney [29/5]	Vaktini kaybetme- men/boşa harcama- man senin hayrı- nadır , evladım.	"Vaktini boşa har- cama evlat" [22/26]	_____
6.	"يا سلام يا أبو خيزرانة.. يا سلام يا ملعون.. Yā selām yā Ebū Ḥayzurāne... Yā selām yā mel'ūn [97-98/18-1]	Vay be Ebu Hay- zurane!... Vay be , seni melun! "Yā selām": Şaş- kınlık bildiren bir ifadedir; Türkçede karşılığı "vay be" veya "vay canına" olabilir.	"Vay canına, Ebu Hayzurane! Seni Hıncır!" [67/18-19]	_____
7.	"ألا تسمع؟ إني رجل مشغول جداً" Elā tesma' ? İnnenī raculun meşğūlun cidden [24/16]	Duymuyor musun? Ben çok meşgul bir adam .	"Duymuyor mu- sun? İşim başım- dan aşkın" [19/28]	_____
8.	"وعد المختار يلح: وما الفرق؟" Ve 'āde'l-muḥtāru yulihḥu: Ve mā'l- ferḳ? [10/7-8]	Muhtar tekrar ısr- rar etti: Ne farkı var?	" "Ne farkı var?" diye ısrar etti muhtar" [9/14]	_____
9.	"هكذا صاح ابنه، قيس، بسرعة حين سألته تلك الليلة: ما هو شط العرب؟" Hekezā ṣāḥa ib- nuḥū Ḳays bi- sur'atin ḥīne se'eleḥū tilke'l-ley- leh: mā huve Ṣaṭṭu'l-'Arab [12/7-8]	Oğlu Kays, o gece ona "Şattūlarap ne- dir?" diye sordu- ğunda hızla böyle bağırdı .	"o gece "Şattūla- rap nedir?" soru- suna böyle cevap vermişti oğlu Kays" [10/21-22]	_____

10.	"بدأت تشهق بالبكاء" Bede'et teşheku bi'l-bukā' [50/8-9]	Hıçkırma hıçkırma ağ- lamaya başladı .	"Şefika hıçkırma hıçkırma ağı- yordu." [36/15]	—
11.	"وفكر مروان ببطء: إن ذراعیه قویتان.. Ve fekkera Mervān bi-buṭ'in : İnne zırā'eyhī kavīy- yatān [73/16]	Mervan yavaşça düşündü/içinden geçirdi: Kolları güçlüdür.	"Mervan "Güçlü kolları varmış" diye geçirdi için- den." [52/4-5]	—
12.	"ولم تجد النظرة تلك إلا بأن أوقدت الفكرة ضراماً فبدأت تشتعل في رأسه.. Ve lem tucdi'n- nazratu tilke illā bi- en avḳadet el-fik- rate đırāmen fe- bedā'et tešte'ilu fī ra'sih [108/11-12]	Ve o bakış, ancak kafasındaki düşün- ceyi tutuşturdu; böy- lece kafasında yan- maya başladı .	"Bu bakışı, kafa- sındaki düşünceyi daha da tutuşturup alevlendirdi." [73/16-17]	—
13.	"كان الحاج رضا قد خرج مع عدد من رجاله إلى الصحراء ليغيبوا عدة أيام في القنص.. Kāne'l-Hāccu Rıdā ḳad ḥarace me'e 'adedin min ricālihī ilā's-ṣaḥrā' li- yağībū 'iddete ayyāmin fī'l-ḳanṣ [56/1-2]	Hacı Rıda, birkaç gün boyunca av- lanmak üzere bir grup adamıyla bir- likte çöle çıkmıştı.	"Hacı Rıda birkaç adamıyla birlikte çölde ava çık- mıştı." [40/17-18]	—
14.	"قال أسعد مقاطعاً بهدوء: اترك موضوع الشرف في ناحية أخرى.. Ḳāle Es'ad muḳāṭi'an bi- hudū': Utruk mevdū'a's-ṣerafī fī nāḥiyetin uḥrā [61/8-9]	Esad sakince sö- zünü keserek dedi : Şu şeref meselesini bir yana bırak.	"Esad sakince sö- zünü kesti: Şu şe- ref meselesini bir yana bırak" [43/29-30]	—

15.	"فمضى يحكي ببطء وسخرية" Fe-maḍā yaḥkī bi- buṭ'in ve suḥriyye [61/16]	Alaycı bir şekilde yavaşça konuş- maya başladı.	"Alaycı bir sesle tane tane ko- nuştı." [44/6-7]	_____
16.	"اتسعت ابتسامة أبي الخيزران أكثر من قبل وأخذ يبادل الرجال النظر دون أن يتكلم" İttese‘at ibtisāmetu Ebī'l-Ḥayzurān ekṣera min ḳabl ve eḥāze yubādilu’r- ricāle’n-neḫara dūne en yetekellem [62/10-11]	Ebu'l-Hayzuran'ın tebessümü önce- kinden daha fazla genişledi ve konuş- madan adamlarla bakışmaya/bakış alışverişine baş- ladı.	"Ebu'l-Hay- zuran'ın tebes- sümü daha da yayvanlaştı, ko- nuşmadan öteki- lerle bakıştı." [44/22-23]	_____

2.6. DEYİMSSEL ÇEVİRİ¹⁶

	Kaynak Metin	Arapça İfade- nin Anlamı	Hedef Metin	Türkçe Karşı- lık
1.	"ثم تعبر إلى خلاياه" Şumme ta'buru ilā ḥalāyāh [7/2-3]	Geç[iyor].	"Hücrelerine nüfuz ediyordu " [7/3-4]	Nüfuz ed[iyordu].
2.	"فضاعت الكلمة في طنين شيطاني أخذ يدور بين أذنيه." Fe-dā'at'l-kelimetu fī ṭanīnin şeyṭānī eḥāze yedūru beyne uzunīh [37/1-2]	Dolaş[maya baş- ladı].	"Kelimeler şeytani bir uğultuyla kulak- ları arasında kat- mer katmer dolaş- maya başladı. " [27/16-18]	Katmer katmer dolaş[maya başladı].
3.	"نهر كبير تسير فيه البواخر محملة بالتمر والقش كأنه شارع في وسط البلد تسير فيه السيارات." Nehrun kebīrun tesīru fihī'l- bevāḥīru muḥem- meleten bi't-temri ve'l-qaşşi ke'en- nehū ṣāri'un fī ve- seṭi'l-beledi tesīru fihī's-seyyārāt... [12/5-6]	Hareket ed[er].	"Hurma ve saman yükümlü vapurların, şehir merkezindeki otomobiller gibi fink attığı büyük bir nehir..." [10/20-21]	Fink at[tığı]...
4.	"وعاد ينظر إلى النهر الكبير كأنه لم يره قبل ذلك." Ve 'āde yenẓuru ilā'n-nehri'l-kebīr ke'ennehū lem ye- rahū ḳable zālīke [12/4-5]	[Tekrar] bak[maya baş- ladı].	"ve bakışlarını koca nehre dikti yeniden , ilk kez görürcesine." [10/18-19]	Bakışlarını dik[ti yeniden].
5.	"قام ونفض التراب عن ملابسه ووقف يحدق إلى النهر"	Bakarak di- kil[di].	"Ebu Kays ayağa kalkıp üstündeki	Bakışlarını dik[ti].

¹⁶ Kalıp ifadelerle girmeyen kelimeler köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

	Kāme ve nefeda't-turābe 'an melābi-sihī ve veḳafe yuḥaddiḳu ilā'n-nehr [15/2]		tozu toprağı silkerken bakışlarını ırmağa dikti. " [12/15-16]	
6.	"كان الرجل السمين الجالس وراء كرسيه المتصيب عرقاً، يحدث إليه بعينين واسعتين" Kāne'r-raculu's-semīnu'l-cālisu verā'e kursiyyihī'l-muteṣabbib 'araḳan, yuḥaddiḳu ileyhī bi-'ay-neyni vāsi'ateyn [19/17-18]	Kocaman gözler[le dik bakı-yordu].	"Masanın başında şıpır şıpır terler döken şişman adam fal taşı gibi açık gözlerle ona bakı-yordu " [15/26-27]	Fal taşı gibi açık gözler[le bakıyordu].
7.	"إن الرجل السمين لا يذهب معك عبر الحدود وهو لا يعرف ماذا يحدث." İnne'r-racule's-semīne lā yezhebu me'ake 'abra'l-ḥudūdi ve huve lā ya'rifu māzā yaḥduṣ [70/5-6]	[Ve o, ne olup bittiğini] bil[mi-yor].	"İnsanları sınıra götüren o şişko değil. Olup bitenlerden haberi bile olmaz. " [49/21-22]	[Olup bitenlerden] haberi [bile] olma[z].
8.	"تبادل الموظفون النظر ثم انفجروا ضاحكين من جديد.. Tebādele'l-mu-vazḫafūne'n-nezara ṣumme'nfecerū ḏāḥikīne min cedīd [94/16]	Yeniden kahkahalarla gülmeye başla[dılar].	"Memurlar birbirlerine bakıp yeni-den kahkahayı bastılar. " [65/11]	Yeniden kahkahayı bas[tılar].
9.	"وكف عن التحديق بي كالمجنون" Ve küffe 'ani't-taḥdīḳi bī ke'l-mecnūn	Dik dik bak[mayı bırak].	"Aval aval yüzüme bakıp durma. " [58/13]	Bakıp dur[ma].

	[83/7]			
10.	"ضحك أبو الخيزران ضحكة هستيرية" Ḍaḥike Ebū'l-Ḥay-zurān ḍaḥketen histīriyye [98/8]	[Histerik bir şekilde] gül[dü].	"Ebu'l-Hayzuran histerik bir kahkaha attı." [67/28]	[Histerik bir] kahkaha at[tı].
11.	"لم يكن الركوب فوق ظهر السيارة الجبارة مزعجاً كثيراً" Lem yekun er-rukūbu fevka zahri's-seyyārati'l-cebbārati muz'icen keşīran [65/1]	Rahatsız edici [değildi].	"Koca aracın üstünde yolculuk yapmak çok da rahatsızlık vermiyordu." [46/1-2]	Rahatsızlık vermi[yordu].
12.	"ثم قال ببطء شاداً على كلماته بعنف" Ṣumme k̄āle bi-buṭ'in šādden 'alā kelimātihi bi-'unf [52/5]	Yavaşça [kelimelerine] sertçe bastırarak söyle[di].	"sonra her kelimenin üstüne basa basa konuştu" [37/19-20]	[Her kelimenin] üstüne basa basa konuş[tu].
13.	"لا يروقه أن تذوب أجساد الرفاق في الصحراء، ثم تكون نهياً للجوارح والحيوانات.. ثم لا يبقى منها بعد أيام إلا هياكل بيضاء ملقاة فوق الرمال." Lā yerūkuhū en tezūbe ecsādu'r-rifāki fī's-ṣaḥrā', ṣumme tekūne nehben li'l-cevārihi ve'l-ḥeyvānāt... ṣumme lā yebkā minhā ba'de eyyāmin illā heyākil beyḍā'e mulkātīn fevka'r-raml [106/1-3]	Yırtıcı kuşlar ve hayvanlara yem ol[ur].	"Yol arkadaşlarının cesetlerinin çölde kurda kuşa yem olup birkaç gün sonra da kumda yatan beyaz iskeletlere dönüşmesine gönlü elvermiyordu." [71/14-16]	Kurda kuşa yem ol[up].
14.	"ثم زحف إلى القفل المضلع"	Emekledi.	"ve emekleye emekleye kaburga	Emekleye emekleye.

	Şumme zehefe ilā'l-kıflī'l- muḍalla' [100/14]		kemiği şeklindeki kulpa ulaştı.” [69/14]	
15.	"لم يكن مجبراً على فعله، ولكنه كان يريد ذلك بملء رغبته وإرادته.. كان مزاجه رائعاً" Lem yekun mucbe- ran 'alā fī 'lihī, ve lākinnehū kāne yurīdu zālīke bi- mil'ī raġbetihī ve irādetihī... kāne mizācuhū rā'ikan [41/7-8]	Keyifli bir ruh halinde[ydi].	“Mecbur değildi ama tam bir arzu ve iradeyle yazmak is- tiyordu mektubu. Keyfine diyecek yoktu.” [30/10-12]	Keyfine diye- cek yok[tu].
16.	"كل ما تبقى في جيبه لا يزيد عن السبعة دنانير" Kullu mā tebaḳḳa fī ceybihī lā yezīd 'ani's-seb'ati denānīr [36/9-10]	[Yedi dinardan] fazla değil.	“Cebinde hepi topu yedi dinar vardı.” [27/5-6]	Hepi topu [yedi dinar vardı].
17.	"بل خيل إليه أنها آخذة، هي الأخرى، في الاحتراق" Bel ḥuyyile ileyhī ennehā āḥīzetun, hiye'l-uhṛā, fī'l- iḥtirāk [25/17-18]	Ona sanki [yanı- yormuş] gibi gel[di].	“Hatta kefiyenin de alev aldığı hisse- diyordu.” [20/19-20]	[Alev aldığı] hissed[iyordu].
18.	"وحيثما أشرقت الشمس فتحت عينيه" Ve ḥīnemā eşraḳat eş-şemsu feteḥa 'ayneyhī [40/18]	Güneş ışığı saç[arken].	“Gün doğarken gözlerini açtı.” [30/2]	Gün doğ[ar- ken].
19.	"كانت السيارة الضخمة واقفة إلى جانب البيت قرب جبل عمان حين تفاوض معه"	Dur[uyordu].	“Bu cip, pazarlık esnasında Cebel Amman'daki evin yanında park edil- miştir.” [18/11-12]	Park ed[ilmiş- tir].

	Kānet es-seyyāratu'd-ḍaḥmetu vākıfeten ilā cānibi'l-beyti ḳurbe Cebeli ‘Ammān ḥıne tefāvaḍa ma‘ahū [22/12-13]			
20.	"أي هراء خبيث!" Eyyu hurā'in ḥabīs! [7/9]	Nasıl bu kadar kötü [bir saçmalık] olabilir ki!	"Saçmalığın dik âlâsı!" [7/11]	[Saçmalığın] dik âlâsı!
21.	"فرغم أن الشمس كانت تصب جحيمها بلا هوادة فوق رأسيهما إلا إن الهواء الذي كان يهب عليهما بسبب سرعة السيارة خفف من حدة الحر" Fe-rağme enne'ş- şemse kānet teşubbu ceḥīmeḥā bilā hevādeh fevḳa ra'seyhimā illā inne'l-hevā'e'l-lezī kāne yehubbu ‘aleyhimā bi-sebebi sur‘ati's-seyyārati ḥaffefe min ḥıd- deti'l-ḥar [65/1-3]	Amansızca.	"Güneş, cehenne- mini aman verme- den kafalarına boca etse de aracın hı- zından meydana gelen esinti sıcak şiddetini hafifleti- yordu." [46/2-4]	Aman verme- den.
22.	"فرفعت أكياساً مرقعة من الخيش بينك وبين الجيران الجدد" Fe-rafa'te ekyāsen muraḳḳa'aten mine'l-ḥīši bey- neke ve beyne'l- cīrāni'l-cudud [16/6-7]	[Yamalı çuval bezlerinden] tor- balar yük- selt[miş- tin]/çek[miştin].	"Sen de kendinle yeni komşular ara- sına yamalı çuval- lardan perdeler çekmiştin " [13/10-11]	[yamalı çuval- lardan] perde- ler çek[miştin].
23.	"فشاهد القرص الحديدي مفتوحاً مستوياً فوق مفصله يأكل باطنه الصدأ"	Gör[dü].	"metal çemberin paslanmış mente- şesi üzerinde dikili kaldığını fark etti. "	Fark et[ti].

	Fe- şāhede ’l- kürsa’l-ḥadīdiy meftūḥan muste- viyyen fevka miṣṣalīhī ye’kulu bāṭinehū’ş-şade’ [102-103/18-1]		[70/26-27]	
24.	"وهو يذكر تماماً كل الشروط التي قبلت" Ve huve yezkuru temāmen kulle’ş- şurūṭi’l-letī kīlet [22/13-14]	Tam olarak ha- tırlı[yordu].	“Bütün konuşulan- ları tek tek hatırlı- yordu. ” [18/12]	Tek tek ha- tırlı[yordu].
25.	"وكف عن التحديق بي كالمجنون" Ve küffe ‘ani’t- taḥdīki bī ke’l- mecnūn [83/7]	Deli gibi.	“ Aval aval yüzüme bakıp durma.” [58/13]	Aval aval.
26.	"وكادت أن تمس الرصيف الرملّي وهي تقوم بدورها الشيطانية الواسعة.. Ve kādet en te- messe’r-raṣīfe’r- ramlī ve hiye tekūmu bi’devre- tiḥā’ş-şeyṭāniyeti’l- vāsi’a [99/17-18]	Üzere[ydi].	“Hatta o geniş, şey- tanî virajı alırken çölün kumlarına saplanmasına ra- mak kalmıştı. ” [68/28-29]	Ramak kal[mıştı].
27.	"تذهب إلى البصرة وتدعي أن السيارة قد تعطلت." Tezhebū ilā’l- Başrati ve tedde’i en’s-seyyārata ḳad te’atṭalet [97/17]	İddia ed[iyor- sun].	“Basra’ya gidip araç arızalandı ayaklarına yatı- yorsun. ” [67/17]	Ayaklarına yat[iyorsun].
28.	"ها، الأمر لا يحتاج إلى ذكاء خارق." Hā, el-emru lā yeḥṭācu ilā zekā’in ḥārīḳ	Olağanüstü bir zekā [gerektilir- miyor].	“E, bunu anlamak için dâhi olmak gerekmez. ” [34/6]	Dâhi ol[mak gerekmez].

	[47/4]			
29.	"فيحس بأن الحياة كبيرة وواسعة وأنه سوف يكون في المستقبل واحداً من أولئك الذين يصرفون حياتهم، لحظة إثر لحظة وساعة إثر ساعة بامتلاء وتنوع مثيرين" Fe'yuḥissu bi- enne'l-ḥayāte kebīratun ve vāsi'atun ve en- nehū sevfe yekūnu fi'l-mustaḵbeli vāḥiden min ūlā'ike'l-lezīne yaşrifūne ḥayātehum, laḥza- ten işra laḥzah ve sā'a-ten işra sā'ah bi-imtilā'in ve te- nevvu'in müşīrayn [38/5-8]	Heyecan verici bir doluluk ve çeşitlilikle.	"Öyle ki hayatın uçsuz bucaksız bir şey olduğunu, gele- cekte hayatını an be an, dolu dolu geçiren biri olaca- ğını hissederdi." [28/10-12]	Dolu dolu.
30.	"لقد تعبت في حياتي بشكل أكثر من كاف! إي والله، أكثر من كاف.." Leḳad te'ibtu fī ḥayātī bi-şeklin ekşere min kāf! İy vallāhī, ekşere min kāf [73/9-10]	Fazlasıyla yeter.	"Hayatım boyunca çektiğim yorgun- luklar yetti de arttı. Vallahi öyle. Yetti artık." [51/27-29]	Yetti artık.
31.	"بل إنه لم يقبل ذلك حتى حين كان تحت الموضع يحاولون أن يقتعوه بأن فقدان الرجولة أرحم من فقدان الحياة" Bel inneḥū lem yaḳbel zālike ḥattā ḥīne kāne taḥte'l- mibḍa'i yuḥāvilūne en yukni'ūhū bi- enne fuḳdāni'l- rucūleti arḥamu	Kabul et[me- mişti].	"Bıçak altındayken onu, hayatını kay- betmektense erkek- liğini kaybetmesi- nin daha iyi oldu- ğuna ikna etmeye çalıştıklarında da reddetmişti bunu." [48/20-22]	Reddet[mişti].

	min fuḵdāni'l- ḥayāt [68/14-15]			
32.	"سوف تأخذ مني خمسة دنانير وأنت مبسوط.. ولا.. Sevfe te'ḥuẓu minnī ḥamsete denānīrin ve ente mabsūṭ... ve illa... [36/12]	Memnun/razı iken.	"Beş dinarımı alırsın, sen sağ ben selamet. Yoksa..." [27/8]	Sen sağ ben selamet.
33.	"لقد كان بديعاً أن يعيش بعض ساعة مع أمه.. Leḳad kāne bedī'an en ye'īşe ba'da sā'etin me'e ummiḥī [40/14-15]	Çok hoş, güzel [idi].	"Annesiyle bir süre vakit geçirmekten büyük keyif almıştı. " [29/27]	Büyük keyif al[mıştı].
34.	"فيحس بأن الحياة كبيرة وواسعة وأنه سوف يكون في المستقبل واحداً من أولئك الذين يصرفون حياتهم، لحظة إثر لحظة وساعة إثر ساعة بامتلاء وتنوع مثيرين" Fe'yuhissu bi- enne'l-ḥayāte kebīratun ve vāsi'atun ve en- nehū sevfe yekūnu fī'l-mustaḵbeli vāḥiden min ūlā'ike'l-leẓīne yaşrifüne ḥayātehum, laḥẓa- ten işra laḥẓah ve sā'a-ten işra sā'ah bi-imtilā'in ve te- nev-vu'in müşīrayn [38/5-8]	Büyük ve geniş.	"Öyle ki hayatın uçsuz bucaksız bir şey olduğunu, gelecekte hayatını an be an, dolu dolu geçiren biri olacağını hissedirdi." [28/10-12]	Uçsuz bucaksız.
35.	"لم يكن يستطيع أن يركز رأسه على محور واحد، كان مشوشاً"	[Kafası] karış[mıştı]/karışık[tı].	"Zihnini tek bir noktada toparlamıyordu. Kafası allak bullak olmuştı. "	[Kafası] allak bullak ol[muştu].

	Lem yekun yes- teṭī‘u en yurakkize ra’sehū ‘alā miḥve- rin vāhid, kāne muşevveşen [31/2]		[23-24/31-1]	
36.	"وكان يبدو لسبب ما، أنه بوسعه أن يقوس نفسه، فيضع رأسه بين قدميه دون أن يسبب ذلك أي إزعاج لعموده الفقري أو بقية عظامه." Ve kāne yebdū li- sebebin mā, ennehū bi-vus‘ihī en yukav-vise nef- sehū, fe-yaḍa‘a ra’sehū beyne kaḍemeyhī dūne en yusebbibe zālike eyyi iz‘ācin li-‘amūdihī’l-feḵarī ev beḵiyyeti ‘izāmiḥī [39/16-18]	Görün[üyordu].	“Omurgası rahatça eğilip iki kat olabi- lecek kadar esneye- bilirmiş izlenimi veriyordu. ” [29/9-11]	İzlenimi ver[iyordu].
37.	"ابتسم أبو الخيزران ابتسامة واسعة" İbteseme Ebū’l- Ḥayzurān ib- tisāmeten vāsi‘a [44/14]	Genişçe gü- lümse[di].	“Ebu’l-Hayzuran ağzı kulaklarında gülümsedi. ” [32/19]	Ağzı kulakla- rında gü- lümse[di].
38.	"وكانت شفتها السفلى مقوسة كأنها على وشك أن تبكي" Ve kānet şefe- tuhā’s-süflā mu- kavveseten ke’en- nehā ‘alā veşeki en tebkī [50/4]	Sanki [ağlaya- cakmış] gib[iydi].	“Alt dudağının ka- visli görünüşü, az sonra ağlayacak- mış havası veri- yordu. ” [36/9-10]	[Az sonra ağ- layacakmış] havası ver[iyordu].
39.	"بينما بقي أسعد معلقاً فوق." Asılı kal[mıştı].	Asılı kal[mıştı].	“Esad ise yukarıda muallakta kal- mıştı. ” [63/1-2]	Muallakta kal[mıştı].

	Beynemā bekiye Es'ad mü'allakan fevka [90/17]			
40.	"أما عند الظهيرة فسيكون حظ العجوز حسناً" Emmā 'inde'z- zahīratī fe-se- yekūnu ḥaẓẓu'l- 'acūz ḥasenen [65/9-10]	Şansı güzel ol[acak].	"Asıl öğle sıca- ğında ihtiyarın yü- züne şans güle- cek." [46/10-11]	Yüzüne şans gül[ecek].
41.	"إن صوت محرك سيارتك أرحم من الوقوف هنا مدة أربع ساعات" İnne şavte muḥar- riki seyyārateke erḥamu mine'l- vuḫūfī hunā mud- dete erba' i sâ'ât [56/14-15]	Dur[maktan].	"Burada dört saat ayakta beklemek- tense senin aracı- nın motor sesini çe- kerim daha iyi." [40/30-31]	Ayakta bekle[mekten].
42.	"كان المقعد الجلدي يلتهب تحته" Kāne'l-maḫ'adu'l- cildīyu yeltehibu taḥteh [100/3]	Yan[ıyordu].	"Altındaki deri kol- tuk cayır cayır ya- nıyordu." [69/1-2]	Cayır cayır yan[ıyordu].
43.	"وإنه يجب أن يكون حين يمثل أمام المهرب أكبر من رجل وأكثر من شجاع" Ve innehū yecibu en yekūne ḥīne yemşulu emāme'l- muḥarribi ekbere min raculīn ve ekşere min şucā' [36/2-3]	Cesurdan daha fazlası.	"Kaçakçının önünde erkekten daha erkek olması ve cesarettten öte yürek göstermesi gerekiyordu." [26/16-18]	[Cesarettten öte] yürek gös- ter[mesi].
44.	"وحين يلتقي النهران الكبيران، دجلة والفرات، يشكلان نهراً واحداً اسمه شط العرب"	Onun adı.	"İki büyük nehir, Dicle ile Fırat bir- leşince Şattūlarap adı verilen tek bir nehir oluşturlar"	Adı ver[ilen].

	Ve h̄ine yeltektī'n- nehreyni'l-kebīreyn Dicle ve'l-Furāt yuşekkilāni nehran vāhiden ismuhū Şaṭṭu'l-'Arab [8/15-16]		[8/13-14]	
45.	"فارتقى حجراً وأخذ يتلصص من الشباك" Fe'rteḳā ḥeceran ve eḥaze yetelaşşasu mine'ş-şubbāk [9/1-2]	Gizli dinlemeye başla[mıştı].	"Bir taşın üzerine çıkış, pencereden içeriye kulak ka- bartmıştı " [8/19-20]	Kulak ka- bart[mıştı].
46.	"وكان يصيح بأعلى صوته" Ve kâne yaşıḥu bi- a'lā şavtiḥi [9/3]	En yüksek to- nuyla ba- ğır[ıyordu].	"Ve avazı çıktığı kadar bağırı- yordu " [8/21]	Avazı çıktığı kadar ba- ğır[ıyordu].
47.	"قام واقترب منها" Ḳāme ve'ḳterabe minhā [13/4]	Kalk[tı].	"Ebu Kays ayağa kalkıp karısına yaklaştı" [11/10]	Ayağa kalk[ıp].
48.	"وقف، حذق إلى الطريق من جديد" Veḳafe , ḥaddeḳa ilā't-ṭarīḳi min cedīd [27/2-3]	Dur[du].	" Ayağa kalktı ve yeniden bakışlarını yola dikti" [21/12-13]	Ayağa kalk[tı].
49.	"ولكن حين انقطعت أخبار زكريا - نرجو أن يكون ذلك خيراً - ماذا تعتقدين أنه فكر؟" Ve lākin h̄ine inḳaṭa'at aḥbāru Zekeriyā - nercū en yekūne zālīke ḥay- ran- māzā ta'teḳīdīne ennehū fekker? [42/12-13]	Düşün[dü].	"Gelgelelim Zeke- riya ağabeyin ha- berleri kesilince -ki inşallah ahvali iyi- dir- babamın aklın- dan neler geçmiş olabilir sence?" [31/5-7]	Aklından geç[miş].
50.	"لو أجر غرفتين وسكن مع زوجته الكسحاء في الثالثة"	Kirala[yıp].	"İki odayı kiraya verip üçüncüsünde	Kiraya ver[ip].

	Lev eccera ğurfeteyn ve sekene me'e zevcetihī'l-keshā' fi's-şāliṣa [43/13-14]		de topal karısıyla oturursa" [31/29-30]	
51.	"وفكر هو: ترى أين ينتهي فخذها؟" Ve fekkera huve: turā eyne yentehī feḥzuhā? [50/2]	Bit[iyor].	"Mervan, kalçası ne-rede sona eriyor aca-ba?" diye içinden geçirmişti. [36/7-8]	Sona er[iyor].
52.	"ومن الزبير يستطيع أن يسلك الطريق الرئيسي الذي يعود إلى الكويت" Ve mine'l-Zubeyr yesteḥī' u en yes-luke't-tarīka'r-ra'isī'l-lezī ye'ūdu ilā'l-Kuveyt [57/16-17]	[Ana yoldan] gid[ebilirdi].	"Zubeyr'den de ana yolu takip ederek Kuveyt'e dönebilirdi." [41/20-21]	[Ana yolu] takip ed[erek].
53.	"وفكر هو: ترى أين ينتهي فخذها؟" Ve fekkera huve: turā eyne yentehī feḥzuhā? [50/2]	Düşün[dü].	"Mervan, "Kalçası nerede sona eriyor acaba?" diye içinden geçirmişti." [36/7-8]	İçinden geçir[mişti].
54.	"يجب أن تحكي لنا كل التفاصيل" Yecibu en taḥkī lenā kulle't-tefāṣīl [52/6]	Anlat[mak zorundasın].	"Bize en küçük ayrıntısına kadar bilgi vermek zorundasın." [38/1-2]	Bilgi ver[mek zorundasın].
55.	"سأحكي لكم التفاصيل بعد أن نتفق" Se'aḥkī lekum et-tefāṣīla ba'de en nettefiḥ [52/9]	Anlaş[tıktan sonra].	"Ayrıntıları anlaşmaya varırsak söylerim." [38/4]	Anlaşmaya var[ırsak].
56.	"لقد اختلفنا إذن قبل أن نبدأ"	Anlaş[madık].	"Daha işin başında anlaşmazlığa düştük." [39/10]	Anlaşmazlığa düş[tük].

	Leḳad iḥtelefñā izen ḳable en nebd'e [54/5]			
57.	"ومضى يشرح مستعيناً بيديه الطويلتين" Ve maḍā yeşraḥu muste'in en bi-ye- deyhī't-tāvīleteyn [54/13]	Açıkla[maya başladı].	"O uzun ellerini de kullanarak onlara açıklama yap- maya girişti. " [39/20-21]	Açıklama yap[maya gi- rişti].
58.	"ومن ذا الذي يستطيع أن يقول إن هذه التجربة لم تنفعه" Ve men zā'l-lezī yesteṭī'u en yeḳūle inne hāzihi't-tecri- bete lem tenfa'hū [55/15]	Yara[madı].	"bu deneyimin işe yaramadığını kim söyleyebilir" [40/13-14]	İşe yara[madı- ğını].
59.	"وقاد أبو الخيزران سيارته الضخمة طوال ست ساعات فوق تلك الأرض الخادعة" Ve ḳāde Ebū'l- Ḥayzurān seyyāra- tehū'ḍ-ḍaḥme ṭivāle sitte sā'ātin fevḳa tilke'l-arḍi'l- ḥādi'a [56/16-17]	Sür[müş].	"o yanıltıcı yolda altı saat direksiyon sallamış. " [41/2-3]	Direksiyon salla[mış].
60.	"أنا رجل درويش ولا أفهم بكل هذه التعقيدات" Enā raculun dervīş ve lā efhemu bi- külli hāzihi't- ta'ḳīdāt [60/2-3]	Anla[dı].	"Ben safdil bir ada- mım. Bu karışık meselelere aklım ermez. " [43/2-3]	Aklım er[mez].
61.	"أشار بعنقه إلى حيث يجلس العجوز مع مروان فوق الخزان." Aşāra bi-'unuḳıh ilā ḥayşu yeclisu'l- 'acūzu me'e	Otur[duğu]...	"İhtiyarla Mer- van'ın oturmakta olduğu yukarıyı işaret etti." [47/5]	Oturmakta ol[duğu]...

	Mervān fevka'l- ḥazzān [66/7]			
62.	"كان مع عدد من الرجال المسلحين حين تفجرت جهنم أمامه فسقط على وجهه" Kāne me'e 'adedin mine'r-ricālī'muu- selleḥīn ḥīne tefec- cerat cehennemu emāmeḥū fe- seḫaṭa 'alā vechihī [67/8-10]	Yüzüstü düş[tü].	"Birkaç silahlı adamla birlikte ko- şarlarken önlerinde bir cehennem infi- lak etmiş, yüzüstü yere kapaklan- mıştı. " [47/26-28]	Yüzüstü yere kapak- lan[mıştı].
63.	"والضوء المستدير الضخم معلق فوق عينيه وهو يحاول أن يرى الأشياء والأشخاص مضيقاً جفنيه قدر ما يستطيع" Ve'd-ḍav'u'l-mus- tedīru'd-ḍaḥmu mu'allakun fevka 'eyneyhī ve huve yuhāvilu en yarā'l- umūra ve'l-aṣḥāṣa muḍeyyikan cef- neyhī ḳadra mā yesteṭī' [67/11-12]	Çabalı[yordu].	"Görmek için çaba gösterdiği bir sı- rada gözlerinin önünde çember oluşturan o koca- man ışık öylece asılı duruyor, göz kapaklarını daralt- tıkça daraltıyordu." [47/29-31]	Çaba gös- ter[diği]...
64.	"كن عاقلاً.. كن عاقلاً.. إن ذلك على أي حال أفضل من أن تموت" Kūn 'ākılan... kūn ' ākılan ... inne zālike 'alā eyyi ḥālīn efḍalu min en temūt [67/16-17]	Aklı ol.	"Sakin ol, aklını başına topla. Bu her halükârda öl- menden daha iyi- dir." [48/5-6]	Aklını başına topla.
65.	"لا أريد أن أتحرك قط.. Lā urīdu en eteḥar- rake ḳaṭ [73/8-9]	Hiç hareket et[mek].	" Parmağımı bile kıpırdatmak iste- miyorum." [51/27]	Parmağın bile kıpırdat[mak].

66.	"انحنى أبو الخيزران محاولاً أن يرى الوضع في الداخل إلا إنه لم ير شيئاً" Înḥanā Ebū'l-Ḥayzurān muḥāvilēn en yarā'l-vaḍ'a fī'd-dāḥilī illā innehū lem yara şey'in [77/3-4]	Durumu.	"Ebu'l-Hayzuran eğilip içeride ne olup bittiğini kontrol etmeye çalıştı." [54/12-13]	Olup bit[tini].
67.	"لم يكن أي واحد من الأربعة يرغب في مزيد من الحديث." Lem yekun eyyu vāḥidin min'l-erbe'ati yargabu fī mezīdin mine'l-ḥadīs [87/8]	İste[miyordu].	"Araçtaki dört kişiden hiçbirinin içinden konuşmak gelmiyordu." [60/9-10]	İçinden gel[miyordu].
68.	"كان الصمت مطبقاً بكثافة إلا من أصوات هدير مكيفات الهواء المثبتة على كل الشبائيك المظلة على الساحة" Kāne'ş-şamtu muṭbiḳan bi'keşāfe illā min aşvāti hedīri mukey-yifāti'l-hevā'i'l-müşebbeteti 'alā külli'ş-şebābiki'l-muṭilleti 'alā's-sāḥa [93/13-14]	Yerleştir[ilmiş].	"Meydana bakan pencerelere monte edilmiş klimaların harıltısı dışında herhangi bir sesin duyulmadığı ağır bir sessizlik hâkimdi ortama." [64/22-24]	Monte ed[ilmiş].
69.	"دفع له القلم مرة أخرى، إلا إن أبا باقر لم يتحرك." Defe'a lehū'l-ḳaleme merraten uḥrā, illā inne Ebā Bāḳır lem yeteḥarak [96/8]	Hareket et[medi].	"Kalemi bir kez daha sürdürdü önüne fakat Ebu Bâkır istifini bozmadı." [66/15-16]	İstifini boz[madı].
70.	"الحاج رضا يقول إنها من فرط حبها لك تصرف نقودها عليك"	Harca[miş].	"Sana o kadar âşık-mış ki servetini	Ayaklarına ser[miş].

	El-ḥāccu Rıdā yeḳūlu inneḥā min farṭi hubbihā leke taşrifu nuḳūdeḥā ‘aleyk [98/1-2]		ayaklarına ser- miş.” [67/20-21]	
71.	"هل سمعت ما حدث أخيراً هناك، قرب زيتا؟" Hel semi‘te mā ḥadeşe aḥīran hunāk, ḳurbe Zeytā [31/14-15]	Ol[anlar].	“Son günlerde orada olup biten- lerden haberin var mı? Zeyta yakınlā- rında.” [24/15-16]	Olup bit[en- ler].
72.	"وعلى الأطراف تنتصب حجرات ذات أبواب خشبية واطئة في داخلها مكاتب مكتظة ورجال مشغولون دائماً.." Ve ‘alā’l-aṭrāfi ten- teşibu ḥucurātun zātu ebvābin ḥaşe- biyyetin wāṭi‘etin fī dāḥilihā mekātibu mūktazzatun ve ricālun meşğülüne dā’imen [78-79/18-1]	Meşgul/işleri çok fazla.	“Alanın çevresinde her zaman işleri başlarından aşkın adamlarla dolu ofislerin olduğu al- çak tahta kapılı ya- pılar bulunur.” [55/18-20]	İşleri başların- dan aşkın.
73.	"وطوى الباب في لحظة دون أن يلوح للحارس." Ve ṭavā’l-bābe fī laḥẓatin dūne en yulevviḥe li’l-ḥāris [99/12]	Bir anda.	“Bekçiye bakma- dan, kaşla göz ara- sında kapıyı ka- pattı.” [68/22-23]	Kaşla göz ara- sında.
74.	"من الذي سيطعم الأفواه؟ من الذي سيكمل تعليم مروان ويشترى ملابس مي.." Men ellezī seyuṭ‘i- mu’l-efvāha? Men ellezī seyukmilu ta‘īme Mervān ve yeşterī melābise Meyy... [42/17-18]	Kıyafet.	“Şimdi bu açları kim doyuracak? Mervan’ın eğiti- mini kim karşılaya- cak? Mey’e kim üst baş alacak?” [31/11-13]	Üst baş.

75.	"وكان وجهه يبدو كأنه مطلي بالوحل" Ve kâne vechuhū yebdū ke'ennehū maṭliyyun bi'l-vehl [73/17-18]	Yüzü.	" Yüzü gözü çam- mura bulanmış gi- biydi." [52/6-7]	Yüzü gözü.
76.	"والذي تمتد على جانبيه غرف صغيرة ذات شبابيك واطئة مغلقة" Ve'l-lezī temtedu ‘alā cānibihī ġura- fun şaġīratun zātī şebābikin vāṭī'e muġlaqa [93/9-10]	Küçük.	"Binanın iki ya- nında, kapalı alçak pencereleri olan küçük küçük oda- lar sıralanıyordu." [64/17-18]	Küçük küçük.
77.	"فالليلة لا قمر فيها، وأطراف الصحراء ستكون صامتة كالصوت." Fe'l-leylete lā kamera fihā ve aṭrāfu'ş-şahrā' se- tekūnu şamiteten ke'l-mevt [105/5-6]	[Çöl] etrafları/ kenarları.	"Gökte ay yoktu ve çöl baştan başa ölüm gibi sessizdi." [71/5-6]	[Çöl] baştan baş.
78.	"إذ إنه أجاب بسرعة وهو ينهض" İz innehū ecābe bi- sur'atin ve huve yenhāḍ [11/2-3]	Kalk[arken].	" Ayağa kalkarken hemen cevapladı" [9/30-31]	Ayağa kalk[ar- ken].
79.	"وها هو الآن قد تزوج دون أن يقول ذلك لأحد غيره" Ve hā huve'l-āne kaḍ tezevvece dūne en yeķūle zālike li-aḥadin ġayreh [49/1]	Söyle[meden].	"Ondan başka kim- seye haber verme- den evlenmişti." [35/17]	Haber ver[me- den].
80.	"انفجر أبو الخيزران ضاحكاً كأنه لم يكن هو الذي قال ذلك"	Söyle[yen].	"Ebu'l-Hayzuran, bu lafıları eden kendisi değilmiş	Lâf ed[en].

	İnfecera Ebū'l- Ḥayzurān dāhiken ke'ennehū lem ye- kun huve'l-lezī ḳāle zālik [66/4]		gibi kahkahalar patlattı.” [46-47/19-1]	
81.	"الآن زكريا راح.. أماله كلها تهاوت.. أحلامه انهارت.." El-āne Zekeriyā rāḥ... āmāluhū kul- luhā tehāvet... aḥlāmuhū inhāret [43/4-5]	Yıkıl[dı].	“Artık Zekeriya ağabeyim yok. Ba- bamın ümitleri de yok. Hayalleri yerle yeksan oldu. ” [31/17-18]	Yerle yeksan ol[du].
82.	"إن الطريق المحفرة، التي تشبه درجاً منبسطة، تهز السيارة وترجفها بلا هوادة ولا انقطاع" İnne't-ṭarīḳa'l- muḥaffera, el-letī tuṣbiḥu daracan munbesiṭan, tehuzzu's-seyyārata ve turcifuḥā bilā hevādetin ve lā inḳiṭā' [77/14-15]	Hiç durma[dan].	“Geniş bir merdi- veni andıran çu- kurlu yol, aracı amansızca, dur du- rak bilmeden zan- gır zangır titreti- yordu.” [54/24-26]	Dur durak bilme[den].
83.	"لماذا لم تقولوا؟ لماذا." Limāzā lem teḳūlū? Limāzā. [109/1]	[Neden] söyle[mediniz]?	“ Neden bir ses çı- karmadınız? Ne- den?” [73/25-26]	[Neden bir] ses çıkar[madı- nız]?
84.	"بينما يروح مروان ويجيء إلى المدرسة مثل الأطفال" Beynemā yerūḥu Mervān ve yecī'u ilā'l-medreseti mişle'l-aṭfāl [48/14-15]	Çocuklar gibi gidip gel[irken].	“Mervan el bebek gül bebek okula giderken ” [35/9-10]	El bebek gül bebek gid[er- ken].
85.	"وكانت الشمس قد سقطت وراء التلال البنية إلا إن رأسه كان ما يزال يلتهب وخيل إليه أن جبينه يتصبب دماً"	Yan[ıyordu].	“Güneş kahverengi tepelerin arkasına düşmüştü, fakat ka- fası hâlâ alev alev	Alev alev yan[ıyordu].

	Ve kânet eş-şemsu kad sekaṭet verā'e't-tilāli'l- bunniyye illā inne ra'sehū kâne mā yezālu yeltehibu ve ḥuyyile ileyhī enne cebīnehū ye- teṣabbebu demen [26/16-17]		yanıyor, sanki al- nından kanlar boşa- lıyordu” [21/6-8]	
86.	"اجتاز أبو الخيزران بسيارته الباب الكبير المفتوح في الأسلاك الشائكة المشدودة حول مركز المطلاع" İctāze Ebū'l-Ḥay- zurān bi-seyyāra- tiḥi'l-bābe'l- kebīre'l-mefṭūhe fi'l-eslāki'ş- şā'iketi'l-meş- dūdeti ḥavle Mer- kezi'l-Muṭlā' [93/6-7]	Açık.	“el-Muṭlâ sınır ka- pısının çevresin- deki dikenli tellerin açık duran büyük girişinden içeri sür- müştü aracı.” [64/14-16]	Açık dur[an].
87.	"وحين صفق وراءه الباب سمع صوت الوليد، فعاد" Ve ḥīne şafaḳa verā'ehū'l-bāb semi'a şavte'l- velīd, fe'āde [14/16-17]	Dön[dü].	“kapıyı ardından çarpmıştı ki yeni doğan bebeğin se- sini duyunca geri döndü” [12/9-10]	Geri dön[dü].
88.	"وأثناء عودتهم كانت الطريق تبدو بيضاء صلبة، وهذا ما دفع سائقي السيارات لاقتحامها دون وجل" Ve eşnā'e 'avdeti- him kânet eṭ-ṭarīku tebdū beyḍā'a şalbe ve hāzā mā defe'a sā'ikī's-seyyārāti li'ḳtiḥāmihā dūne vecel	Dön[erlerken].	“Geri dönerlerken uzaktan bakınca sert görünen beyaz yol, sürücülerini araçlarını korku- suzca sürmeye sevk etmiş” [40/19-20]	Geri dön[erler- ken].

	[56/3-4]			
89.	"اسمع يا أبا الخيزران... هذه اللعبة لا تعجبني! هل تستطيع أن تتصور ذلك؟" İsma‘ yā Ebā’l-Ḥayzurān... hāzihi’l-lu‘beh lā tu‘cibunī! Hel teteṣavvara zālike [58/10-11]	Bunu hayal edebil[iyor musun]?	““Bak Ebu’l-Hayzurān” diye söze girdi Mervan. “Bu oyun hoşuma gitmedi. Kafanda canlandırabiliyor musun?”” [42/1-2]	Kafanda canlandırabil[iyor musun]?
90.	"هل تتصور..." Hel teteṣavvar... [65/12]	Düşünebil[iyor musun].	“Aklın alıyor mu” [46/14]	Aklın al[iyor mu].
91.	"عشرة بالمئة على الأكثر" ‘aşara bi’l-mi’e ‘alā’l-ekṣer [60/17]	En fazla.	“Taş çatlasa yüzde on.” [43/20]	Taş çatlasa.
92.	"وسوف تقول لنا بالضبط كم تريد" Ve sevfe tekūlu lenā bi’ḍ-ḍabṭi kem turīd [53/8]	Tam olarak.	“ve kaç para istediğini de eğip bükmeden söyleyeceksin.” [38/24-25]	Eğip bükmeden.
93.	"كأنه مازال ملقى تحت الضوء المستدير الساطع وساقاه مرفوعتان إلى فوق." Ke‘ennehū māzāle mulkān taḥte’d-ḍav’i’l-mustedīri’s-sāṭi’ ve sāḳāhū merfū‘etān ilā fevḳ [69/5-6]	Çok fazla parlak.	“O göz alıcı yuvarlak ışığın altında bacakları yukarıya dikilmiş bir halde yatıyormuş gibi hissediyordu.” [49/1-3]	Göz alıcı.
94.	"لقد ضاعت رجولته وضاع الوطن وتبأ لكل شيء في هذا الكون الملعون" Leḳad dā‘et rucūletuhū ve ḍā‘e’l-	Kayıp ol[du].	“Bu lanet olasıca dünyada erkeklik de vatan da gitmişti elinden.” [48/17-18]	Git[mişti] elinden.

	vaṭan ve tebben li- külli şey'in fī hāzā'l-keṣni'l- mel'ūn [68/11-12]			
95.	"ولم يستطع أن يتذكر، وهو مقيد هناك على ذلك الشكل المحكم والغريب، أكثر من شيء واحد حدث له منذ برهة، ليس غير" ve lem yestetī' en yetezekkere ve huve muḳayyedun hunāke 'alā zālike'ş-şekli'l- muḥkemi ve'l- garīb, ekşere min şey'in vāhidin ḥadeşe lehū munzu burheh, leyse gayr [67/7-8]	Ol[an].	"Böylesine sıkı ve tuhaf bir şekilde bağlanmış halde yattığı yerde, az önce başına gelen şeyden başka hiçbir şey hatırlayamı- yordu." [47/24-26]	Başına gel[en]. [Birinin] ba- şına gel-: Bek- lenmedik, şa- şırtıcı bir olay veya durumla karşılaşmak (TDK Sa, i.m.).
96.	"تحسبون أن الرجل السمين بوسعہ أن يعمل كل شيء..." Taḥsibūne enne'r- racule's-semīne bi- vus'ihī en ya' mele kulle şey' [70-71/18-1]	[Her şey] yapa- bil[ir].	"O şişkonun elin- den her şey gelir sanıyorsunuz." [50/5]	Elinden [her şey] gel[ir].
97.	"ثم عاد فرفعه: هذه هي جهنم.. إنها تتقد!" Şumme 'āde fe- rafe'ehū: Hāzihi hiye cehennem... İnnēhā tettekid [75/4-5]	Yan[ıyor].	"Sonra yine çekti. "Burası cehennem" dedi. " Alev alev yanıyor. " " [53/2-3]	Alev alev yan[ıyor].
98.	"ولكن إذا فعل ذلك من يضمن أن لا تنقلب السيارة فوق هذه الطريق الملعونة" Ve lākin izā fe'ale zālike men yaḍmenu en lā	Devril[meyece- ğini].	"Fakat böyle ya- parsa aracın bu la- net yolda tepetak- lak olmayacağını kimse garanti ede- mezdi." [55/3-5]	Tepetaklak ol[mayaca- ğını].

	tenkaliba's- seyyāratu fevka hāzihi't-ṭarīki'l- mel'üne [78/5-6]			
99.	"طوى أسعد قميصه وغاص في الفوهة.." Ṭavā Es'ad ḵamīṣahū ve gāṣa fi'l-fevvehe [92/14]	Katla[dı].	"Esad gömleğini dertop ederek tan- kın ağzından içeri daldı." [63-64/31-1]	Dertop ed[erek].
100.	"ضح الموظفون الثلاثة الذين يشغلون الغرفة صاحكين بصخب. فالتفت أبو الخيزران حوالیه حائراً" Ḍacce'l-mu- vazzafūne's- selāṣe'l-lezīne yeṣḡalūne'l-ḡurfete ḍāḥikīne bi-ṣaḥab. Fe'ltefete Ebū'l- Ḥayzurān ḥevālīhī ḥā'iran [94/12-13]	Çok yüksek sesle gül[düler].	"Odadaki üç gö- revli de kahkahayı basınca Ebu'l- Hayzuran hayretler içinde etrafına baktı" [65/7-8]	Kahkahayı bas[ınca]...
101.	"نظر الموظفون الثلاثة إلى بعضهم وضحكوا بخبث، ولكن بصوت خفيض." Nezara'l-mu- vazzafūne's- selāṣetu ilā ba'di- him ve ḍāḥikū bi- ḥubṣ ve lākin bi- ṣavtin ḥafīḍ [95/9-10]	Alaycı bir şe- kilde gül[düler] ama alçak sesle.	"Üç görevli birbi- rine bakıp kıs kıs güldüler." [65/25]	Kıs kıs gül[dü- ler].
102.	"الغرفة هنا باردة وسوف أطلب لك استراحة شاي.. فتمتع بالنعم!" El-ḡurfetu hunā bāride ve sevfe aṭlubu leke is- tikānete ṣāy... fe-	Nimetlerin ta- dını çıkar.	"Odamız serin. Sana bir de çay söyleyeyim de key- fine bak." [66/2-3]	Keyfine bak.

	temetta' bi'n-ni'am [95/14-15]			
103.	"فيما انقلب وجه أبي الخيزران الهزيل فصار مبيضاً من فرط الرعب." Fīme inḵalebe vechu Ebī'l-Ḥay- zurān el-hezīl fe- ṣāra mubyaḏḏan min farṭi'r-ru'b [96/12-13]	[Ebu'l-Hay- zuran'ın] zayıf yüzü bembeyaz ol[du].	"Duyduğu korku- nun şiddetinden Ebu'l-Hay- zuran'ın beti benzi kireç ke- sildi. " [66/20-21]	[Ebu'l-Hay- zuran'ın] beti benzi kireç ke- sil[di].
104.	"ليس ثمة أشجار في الكويت" Leyse şemmet eş- cārūn fī'l-Kuveyt [15/15]	Hiç ağaç [yok].	"Oysa Kuveyt'te ağaç mağaç yok " [12/30]	Ağaç mağaç [yok].
105.	"أنت رجل ذكي ومجرب.. ما رأيك؟" Ente raculun zeki- yun ve mücerrib... mā rā'yuke? [61/12]	Tecrübeli.	"Zeki ve görmüş geçirmiş bir adam- sın. Şimdi sen söyle, ne yapalım?" [44/1-2]	Görmüş geçir- miş.
106.	"ودور محرك سيارته فبدأ يهدر من جديد، ومضت السيارة تدرج فوق المنحدر ببطء وجبروت." Ve devvara muher- rike seyyāratihī fe- bede'e yehdiru min cedīd ve meḏat es- seyyāratu tededer- racu fevḵa'l- münḥaderi bi- buṭ'in ve ceberut [102/16-17]	Yavaşça.	"Aracın motorunu çalıştırdı ve tanker tüm görkemiyle ağır ağır yeniden bayır aşağı sü- züldü." [70/24-25]	Ağır ağır.
107.	"ابنك قيس، متى سيعود للمدرسة؟" İbnuke Ḳays, metā se-ye'ūdu li-l- medrese? [17/4]	[Okula] dön[ecek].	"Oğlun Kays ne za- man okula devam edecek? " [13/29-30]	[Okula] devam ed[ecek].

108.	"أَتَفْهَمُ أَنْتَ مَعْنَى أَنْ أَسِيرَ كُلَّ هَذِهِ الْمَسَافَةِ حَوْلَ الْإِتِّشْفُورِ فِي عِزِّ الْحَرِّ؟" Etefhemu ente ma' nā en esīra kulle hāzihi'l- mesāfeti ḥavle'l- İçtifūr fī 'izzi'l-ḥar [24/5-6]	Bunun anlamını [anlıyor musun].	"H4'ün etrafındaki bunca mesafeyi, hem de bu güneşin alnında dolanmanın ne anlama geldi- ğini biliyor mu- sun?" [19/12-14]	Ne anlama gel[diğini bili- yor musun].
109.	"مَا عَلَيْكَ إِلَّا أَنْ تَدُورَ حَوْلَ تِلْكَ الْمُنْطَقَةِ الْمَلْعُونَةِ" Mā 'aleyke illā en tedūra ḥavle tilke'l- mintaḳati'l- mel'üne [25/7-8]	Lanetli.	"Yapacağın tek şey, şu lanet olasıca yeri dolanmak." [20/8]	Lanet olasıca.
110.	"أَرَأَيْتَ أَبُو قَيْسٍ صَدْرَهُ فَوْقَ التُّرَابِ النَّدِيِّ، فَبَدَأَتْ الْأَرْضُ تَخْفِقُ مِنْ تَحْتِهِ" Erāḥa Ebū Kays şadrahū fevka't- turābi'n-nedī, fe- bedā'et el-arḍu taḥfiḳu min taḥtiḥ [7/1-2]	Nemli.	"Ebu Kays çiy düş- müş toprakta göğ- sünü dinlendirirken altındaki toprağın nabızı atmaya baş- ladı." [7/1-2]	Çiy düş[müş].
111.	"وَحَسِبَ لَوْ هَلَا أَنَّهُ عَلَى وَشَكَّ أَنْ يَبْكِي" Ve ḥasibe li-vehle- tin ennehū 'alā ve- şeki en yebkī [8/9]	Ağlamak üzere[ydi].	"Ve ağlamaklı oldu." [8/7-8]	Ağlamaklı ol[du].
112.	"مَازَالَ الطَّائِرُ يَحُومُ وَحِيداً مِثْلَ نَقْطَةِ سُودَاءٍ فِي ذَلِكَ الْوَهْجِ الْمَتْرَامِيِّ فَوْقَهُ" Māzāle't-tā'iru yeḥūmu veḥīden mişle nuḳṭatin sevdā'e fī zālike'l- veheci'l-muterāmī fevḳahū [8/11-12]	Halkalan- maya/uçmaya devam ed[iyordu].	"Üzerindeki uçsuz bucaksız yalazın içindeki kuş, siyah bir nokta gibi tek başına halkalanıp duruyordu." [8/9-10]	Halkalanıp dur[uyordu].

113.	"قال له المختار: وما الفرق؟" Ḳāle lehu'l-muḥtāru: Ve mā'l-ferḳ? [10/4-5]	[Aralarındaki] fark nedir?	"Araya muhtar girdi: Ne fark eder?" [9/11-12]	[Ne] fark ed[er]?
114.	"كأنه يستغيث بواحد من الجالسين" Ke'ennehū yes-teḡīṣu bi-vāḥidin mine'l-cālīsīn [10/10]	Yardım isti[yor-muş gibi].	"Orada bulunanlardan yardım almak istemiş gibi." [9/15-16]	Yardım al[mak istemiş gibi].
115.	"ترى لو عشت، لو أغرقك الفقر كما أغرقني.." Tūrā lev 'işte, lev aḡraqake'l-faḳru kemā aḡraqanī... [12/1]	Yaşa[saydın].	"Sen de sağ kalıp yoksulluğa gömülseydin benim gibi" [10/14-15]	Sağ kal[ıp]...
116.	"ولكنها أنجبت بنتاً سماها حسنا" Ve lākinnehā enceb binten sem-mehā Ḥesnā [13/10]	Adını ver[di].	"Fakat karısı bir kız çocuk doğurdu. Adını Hesna koy-dular" [11/17]	Adını koy[du-lar].
117.	"هرول إلى الخارج، وحين صفق وراء الباب سمع صوت الوليد، فعاد" Harvele ilā'l-ḥārici ve ḥīne şafaḳa verā'ehū'l-bāb semī'a şavte'l-velīd, fe'āde [14/16-17]	Dışarıya koş[tu].	"Ebu Kays o telaşla dışarı koştu. kapıyı ardından çarpmıştı ki yeni doğan bebeğin sesini duyunca geri döndü" [12/9-10]	Dışarı koş[tu].
118.	"وأخذت تهدد طفلها من جديد" Ve ehazet tuhedhidu ṭıfleḥā min cedīd [16/12-13]	[Tekrar] başla[dı].	"Sonra yeniden bebeğini pışpışlamaya devam etti" [13/16-17]	[Yeniden] devam et[tı].

119.	"لم ترفع بصرها إليه، وكان هو يرجو أن لا تفعل" Lem terfa‘ beşarahā ileyhī ve kāne huve yercū en lā tef‘al [17/2]	Um[uyordu].	“Kadın bakışlarını kocasına kaldır- madı. Ebu Kays da bunu yapmamasını ümit etmişti.” [13/26-27]	Ümit et[mişti].
120.	"زوجته ما زالت صامتة" Zevcetuhū mā zālet šāmite [17/9]	Hâlâ.	“karısı susmaya de- vam ediyor” [14/5]	Devam ed[iyor].
121.	"إننا لا نلعب.. ألم يقل لك صديقك إن السعر محدود هنا؟" İnnenā lā nel‘abu... Elem yekul leke şadīkuke inne’s-si‘ra maḥdūdun hunā? [19/11]	Oyna[mıyoruz].	“Oyun oynamıyo- ruz burada. Dostun fiyatların sabit ol- duğunu söylemedi mi?” [15/19-20]	Oyun oyna[mı- yoruz].
122.	"وتمنى هو لو يكف الرجل عن التحديق" Ve temennā huve lev yekuffe‘r-ra- culu ‘ani’t-taḥdīk [19-20/18-1]	[Adamın] dik bakmayı bı- rak[masını umu- yordu].	“Ebu Kays, ada- mın bakışlarını üzerinden çekme- sini ne çok isti- yordu.” [15/28-29]	[Adamın] ba- kışlarını üze- rinden çek[me- sini ne çok isti- yordu].
123.	"ثم أحس بها، ساخنة تملأ مؤقه وعلى وشك أن تسقط" Şumme eḥesse bihā, sāḥineten temle‘u mu‘aḳahū ve ‘alā veşeki en teskuṭ [20/1-2]	Düşmek üzere[ydi].	“Sonra gözlerine dolan, neredeyse düşeyazan yaşları hissetti.” [15/29-30]	[Neredeyse] düşeyaz[an].
124.	"أعني أنه إذا لم تعجبك شروطنا فبوسعك أن تستدير وتخطو ثلاث خطوات وستجد نفسك في الطريق"	[Şartlarımız] be- ğen[miyorsan].	“Yani şartlarımız hoşuna gitmiyorsa sırtını dönüp üç adım attın mı ken- dini yolda bulur- sun” [17/15-16]	[Şartlarımız] hoşuna git[mi- yorsa].

	A' nī ennehū izā lem tu' cibke şurūṭunā fe-bi- vus' ike en testedīra ve taḥṭuve şelāşe ḥuṭuvātin ve sete- cidu nefseke fi't- tarīk [21-22/13-1]			
125.	"بل خيل إليه أنها آخذة، هي الأخرى، في الاحتراق" Bel ḥuyyile ileyhī ennehā āḥizetun, hiye'l-uḥrā, fī'l- iḥtirāk [25/17-18]	Yanmaya başla[dığını].	"Hatta kefiyenin de alev aldığı nı hisse- diyordu." [20/19-20]	Alev al[dığını].
126.	"بل إنه رفض مئة خاطب قدموا ليتزوجوا ابنته، وقال لهم إنها مخطوبة" Bel innehū rafeda mi' ete ḥāṭibin ḳadimū li-yetezev- vecū ibnetehū ve ḳāle lehum innehā maḥṭūbe [28/9-10]	Reddet[mişti].	"Hatta kızının ni- şanlı olduğunu söy- leyerek onu iste- meye gelen belki yüz kişiyi geri çe- virmişti ." [22/10-11]	Geri çe- vir[mişti].
127.	"لكن حاذر أن تأكلك الجرذان قبل أن تسافر" Lākin ḥāzir en te'kuleke'l-cirzān ḳable en tūsāfir [33/3]	Yolculuk yap[madan önce].	"Yalnız dikkat et de yola çıkmadan önce sıçanlar seni yemesin." [25/9-10]	Yola çık[ma- dan önce].
128.	"واطمئن، لن تدفع شيئاً.." Ve'tma'in, len tedfa' şey'en [32/14]	Huzur duy/me- rak etme.	"İçin rahat olsun, bir şey ödemeye- ceksin." [25/2]	İçin rahat ol[sun].
129.	"لم يستطع أن يحتفظ بتوازنه للحظة" Lem yesteṭi' en yaḥtefiẓa bi- tevāzunihī li-laḥẓa	Dengesini sağla- yama[dı].	"Mervan bir an dengesini kay- betti ." [27/18]	Dengesini kay- bet[tı].

	[37/2]			
130.	"بل إنه أحس حتى عظامه بأنه قد أخطأ خطأ لا يغتفر" Bel innēhū eḥesse hattā 'izāmeḥū bi- ennehū kad aḥṭa' e ḥaṭa' en lā yuḡtefer [37/7-8]	[Bir] hata yap[miş].	"Dahası, affedilme- yecek bir kusur iş- lemiş olduğunu iliklerine kadar his- setti." [27/25-26]	[Bir] kusur işle[miş].
131.	"دار على عقبه واجتاز الباب إلى الخارج" Dāra 'alā 'aḳıbeyhī ve'ctāze'l-bābe ilā'l-ḥāric [37/11]	Dışarıya [kapı- dan] çık[tı].	"Mervan gerisin geri dönerek kapı- dan dışarı çıktı." [27/29]	[Kapıdan] dı- şarı çık[tı].
132.	"وحين انتهت كل محاولاته إلى الفشل اتكأ على الحائط" Ve ḥīne intehet kullu muḥāvelātiḥī ilā'l-feṣeli itteke'e 'alā'l-ḥā'it [37/18]	Başarısızlıkla sonuçlan[ınca].	"Tüm çabaları boşa gidince duvara yas- landı." [28/5-6]	Boşa gid[ince].
133.	"كانت جموع الناس تعبر حواليه دون أن تلتفت إليه" Kānet cumū 'u'n- nāsi ta'buru ḥavālīḥī dūne en teltefite ileyhī [38/1]	Bak[madan].	"Sürü sürü insanlar ona aldırış bile et- meden gelip geçi- yorlardı yanından." [28/6-7]	Aldırış et[me- den].
134.	"ولكنه رغم ذلك ابتعد عنه خطوة وصب فوق وجهه عينين متسائلتين." Ve lākinnehū raḡme zālike ibte'ede 'anhū ḥuṭvatin ve ṣabbe fevḳa vechihī 'ay- neyn mütesā'iletin [39/1-2]	Sorgula[yan].	"Gene de bir adım uzaklaşarak soru soran gözlerini di- kip ona baktı." [28/25-26]	Soru sor[an].

135.	"لقد كان بديعاً أن يعيش بعض ساعة مع أمه." Leḳad kāne bedī'an en ye'īše ba'da sā'etin me'e um- mihī [40/14-15]	Yaşa[mak].	"Annesiyle bir süre vakit geçirmekten büyük keyif al- mıştı." [29/27]	Vakit ge- çir[mekten].
136.	"بل إنه استغرب كيف تكون تلك الرسالة التي كتبها لأمه قد أعطته الشعور الرائع الذي جعل خيبة أمله تبدو أقل قيمة مما هي في الواقع" Bel innehū is- tagrabe keyfe tekūne tilke'r- risāleti'letī kete- behā li-ummihī ḳad a'tathū eş-ṣu'ura'r- rā'ik ellezī ce'ale ḥeybete emelihi tebdū aḳalle kīme- ten mimmā hiye fi'l-vāḳı' [47-48/18-2]	Şaşır[dı].	"Dahası, annesine yazdığı mektubun, onu böyle hoş duy- gularla doldurarak düş kırıklığını nasıl önemsizleştirebildi- ğine hayret etti." [34/22-24]	Hayret et[ti].
137.	"هذا شيء مكتوب لنا منذ بدء الخليقة" Hāzā şey'un mektübun lenā munzu bed'i'l- ḥalīḳa [49/14-15]	Bizim için yazıl- mış olan bir şey.	"Kalubeladan beri alnımıza yazılmış bu" [36/1-2]	Alnına yaz[ıl- mış].
138.	"لقد اجتمعت العصابة كلها الآن أليس كذلك؟ صاح أبو الخيزران ضاحكاً.." Leḳad icteme'at el- 'işābetu kullehā'l- āne eleyse kezālik? Şāḥa Ebū'l-Ḥay- zurān'i ḳāḥiken [51/4-5]	Gülerek ba- ğır[dı].	"İşte, çetenin bü- tün elemanları ha- zır!" diyerek bir kahkaha attı Ebu'l-Hayzuran" [37/6-7]	Kahkaha at[tı].

139.	"رفع أبو قيس كفه في الهواء موافقاً، وهز مروان رأسه" Rafa‘a Ebū Kays keffehū fī’l-hevā’i muvāfiḳan ve hezze Mervān ra’sehū [53/3]	Elini havaya kal[dırdı].	"Ebu Kays onayla- dığını göstermek için elini kal- dırdı. " [38/19]	Elini kal[dırdı].
140.	"سوف تحكي لنا بالتفصيل كل خطوة" Sevfe taḥkī lenā bi-t-tefṣīli kulla ḥuṭva [53/7-8]	Detayla [bize] anlat[acaksın].	"Atacağımız her adımı bize tek tek anlatacaksın " [38/23-24]	[Bize] tek tek anlat[acaksın].
141.	"الأخ أسعد يحكي الحق" El-eḥ Es‘ad yaḥkī’l-ḥaḳḳ [53/11]	Gerçeği söylü[yor].	"Esad kardeş doğru söylüyor. " [38/28]	Doğru söylü[yor].
142.	"أرجوك.. لقد سلمتني الأمر إذن دعني أحك" Ercūk... Leḳad sel- lemtenī’l-emra izen da’nī eḥki [54/2]	Konuyu [Bana] bırak[tın].	"Rica ederim, bana yetki verdiniz. Bı- rakın da ben konu- şayım." [39/6]	[Bana] yetki ver[diniz].
143.	"وقد سر الحاج أكثر حين نما إليه أن أبا الخيزران رفض عروضاً عديدة للعمل عند سواه" Ve ḳad surra’l- Ḥāccu ekṣer ḥīne nema ileyhī enne Ebā’l-Ḥayzurān ra- feḍa ‘urūḍan ‘adīdeten li’l- ‘ameli ‘inde sivāh [57/5-6]	Se- vin[mişti]/mem- nun ol[muştı].	"dışarıdan aldığı pek çok teklifi geri çevirdiği de kula- ğına gelince daha da memnun ol- muştı. " [41/8-9]	Memnun ol[muştı].
144.	"واستدعاه وأنتى عليه ثم زود راتبه قليلاً" Vested‘āhū ve eṣnā ‘aleyhī ṣumme zev- vede rātibehū	Arttır[dı].	"Sonunda onu ça- ğırttı, kutladı ve maaşına biraz zam yaptı. " [41/9-10]	Zam yap[tı].

	kalilen [57/7]			
145.	"هز أسعد رأسه ثم حذق إلى الأرض لبرهة" Hezze Es'ad ra'sehū ṣumme ḥaddeka ilā'l-arḍi li-burhe [59/1]	[Yere bir süre] dik bak[tı].	"Esad kafasını sal- layıp gözlerini bir süre yere dikti. " [42/11]	Gözlerini [bir süre yere] dik[ti].
146.	"وكانما راقى الفكرة لأبي الخيزران فقد مضى يقهقه ويضرب فخذه بكفيه ويدور حول نفسه" Ve keennemā rāqat el-fikrah li- Ebī'l-Hayzurān feḳad maḍā yūkahkīhū ve yaḍribu feḥzeyhī bi-keffeyhī ve yedūru ḥavle nef- seh [59/7-8]	[Sanki Ebu'l- Hayzuran bu fikri] beğen[miş gibi].	" Bu fikir Ebu'l- Hayzuran'ın ho- şuna gitmişçesine kahkahalar atarak elleriyle dizlerine vurup kendi etra- fında döndü." [42/19-20]	[Bu fikir Ebu'l-Hay- zuran'ın] ho- şuna git[mişçe- sine].
147.	"إن المرء يبالغ أحياناً" İnne'l-mer'e yubāliḡu aḥyānen [59/15]	Bazen abart[ır].	"İnsan kimi zaman abartır " [42/27]	Kimi zaman abart[ır].
148.	"وتوقف هنيهة وهو ينظر إلى أسعد كأنه يرجوه العون" Ve tevaḳḳafe hu- neyheten ve huve yenḡuru ilā Es'ad ke'ennehū yarcūhū'l-'avn [59-60/18-1]	[Yardım] isti[yormuş gibi].	"Esad'a bakarken onun yardımlını ta- lep edermiş gibi biraz bekledi." [42-43/31-1]	[Yardımlını] ta- lep ed[ermiş gibi].
149.	"أنا أشك في أنك تملك سيارة" Enā eşukku fī en- neke temliku seyyārḥ [60/6]	[Bir araç] sahip ol[duğundan].	"Şu an elinde ger- çekten bir araç ol- duğundan da şüp- heliyim." [43/6-7]	Elinde [ger- çekten bir araç] ol[du- ğundan].

150.	"وَأَنْتُمْ بِدَوْرِكُمْ سَتَذُوبُونَ فِي قَيْظِ آبٍ دُونَ أَنْ يَشْعُرَ بَكُمْ أَحَدٌ" Ve entum bi-devri- kum setezübüne fî ķayẓi Āb dūne en yeṣ'ura bikum eħad [60/12-13]	[Kimsenin] far- kına varma[dan].	"Siz de ağustos sı- cağında eriyip gi- dersiniz, kimsenin ruhu duymaz." [43/15-16]	[Kimsenin] ruhu duyma[z].
151.	"قَالَ أَسْعِدْ مُقَاطِعاً بِهَدْوٍ: اَتْرَكَ مَوْضُوعَ الشَّرَفِ فِي نَاحِيَةِ أُخْرَى.." Ķāle Es'ad muķātī'an bi- hudū': Utruk mevḍū'a'ş-şerafi fî nāhiyetin uħrā [61/8-9]	Başka yana bı- rak.	"Esad sakince sö- zünü kesti: Şu şeref meselesini bir yana bırak" [43/29-30]	Bir yana bırak.
152.	"أَوَّلًا، أَغْفَا مِنْ تَصَدِيقِ قِصَّةِ رَحَلَةِ الْقَتَصِ!" Evvelen, a'finā min taṣḍīķi ķışṣati riħle-ti'l-ķanṣ [61/17]	Mazur gör.	"Öncelikle şu av hikâyesine inan- mazsak kusura bakma." [44/8]	Kusura bakma.
153.	"عَفْوٌ قَلِيلٌ، دَعْنِي أَكْمَلْ" 'afvuke ķalīlen, da'nī ukmil [61/18]	Biraz izin ver.	"Müsaade ederse- niz bitireyim." [44/10]	Müsaade eder- seniz.
154.	"وَبَدَا أَنَّهُ لَا يَرِيدُ أَنْ يَجِيبَ أَسْعِدَ.." Ve bedā ennehū lā yurīdu en yucibe Es'ad [62/6]	İstemiyor gibi görün[üyordu].	"Ebu Kays'ın soru- suna cevap ver- meye istekli gö- rünmüyordu." [44/16-17]	İstekli gö- rün[müyordu].
155.	"وَعَادَ وَجْهَهُ يَكْتَسِي بَطَائِعَ اللَّامِبَالَةِ وَالتَّسْلُطِ" Ve 'āde vechuhū yektesī bi-tābi'i'l- lāmubālāti ve't-te- salluṭ [62/15]	Bir hal al[dı].	"Yüzüne yeniden lakayt ve buyurgan bir tavır hâkim oldu." [44/27]	[Bir tavır] hâkim ol[du].

156.	"ضحك أبو الخيزران بعنف ثم شبك ذراعه بذراع أبي قيس." Ḍaḥike Ebū'l-Ḥay- zurān'i bi-ʿunf ṣumme ṣebeke zīrā'ahū bi-zīrā'ī Ebī Kays [63/7]	Yüksek sesle gül[dü]/şiddetle gül[dü].	"Ebu'l-Hayzuran kahkahalar ata- rak Ebu Kays'ın koluna girdi." [45/8-9]	Kahkaha[lar] at[arak].
157.	"فرغم أن الشمس كانت تصب جحيمها بلا هوادة فوق رأسيهما إلا إن الهواء الذي كان يهب عليهما بسبب سرعة السيارة خفف من حدة الحر" Fe-rağme enneʃ- şemse kânet teşubbu ceḥîmehā bilā hevādeh fevka ra'seyhimā illā inne'l-hevā'e'l-lezī kāne yehubbu ʿaleyhimā bi-sebebi sur'ati's-seyyārati ḥaffefe min ḥid- deti'l-ḥar [65/1-3]	Dök[mesine rağ- men].	"Güneş, cehenne- mini aman verme- den kafalarına boca etse de aracın hı- zından meydana gelen esinti sıcaklığın şiddetini hafifletti- yordu." [46/2-4]	Boca et[se de].
158.	"كان مع عدد من الرجال المسلحين حين تفجرت جهنم أمامه فسقط على وجهه" Kāne me'e 'adedin mine'r-ricālī'muu- selleḥīn ḥīne tefec- cerat cehennemu emāmehū fe-sekaṭa ʿalā vechihī [67/8-10]	Patla[mış].	"Birkaç silahlı adamla birlikte ko- şarlarken önlerinde bir cehennem infi- lak etmiş, yüzüstü yere kapaklan- mıştı." [47/26-28]	İnfılak et[miş].
159.	"لقد احتاج إلى وقت طويل حتى يعتاد مجرد الحياة.." Leḳad iḥtāce ilā vaktin ṭavīlin ḥattā	Zamana ihtiyacı var[dı].	"Sadece yaşamaya alışması bile uzun zaman almıştı." [48/29-30]	Zaman al[mıştı].

	ye'tāde mucer- rade'l-ḥayāt [69/3]			
160.	"ذلك زمن راح يا أبا السعد" Zālike zemenun rāḥa yā Ebā's-Sa'd [70/17]	[O zamanlar] git[ti].	"O zamanlar ge- ride kaldı, Esad Efendi." [50/3-4]	[O zamanlar] geride kal[dı].
161.	"دور أبو الخيزران مقود سيارته بعنف ليتجاوز حفرة واسعة في الرمل." Devvara Ebū'l- Ḥayzurān miḳvade seyyāratihī bi-un- fin li-yetecāveze ḥufraten vāsi'aten fi'r-raml [72/7-8]	Sertçe çevir[di].	"Ebu'l-Hayzuran yoldaki derin bir çukurdan kaçınmak için direksiyonu sertçe kırdı. " [51/5-6]	Sertçe kır[dı].
162.	"نظر أسعد إلى مروان الذي خلع قميصه ووقف ينتظر" Naẓara Es'ad ilā Mervān el-lezī ḥale'a ḳamīṣahū ve veḳafe yenteẓır [76/13]	Bekleyerek dur[du].	"Esad, gömleğini çıkarmış bekle- mekte olan Mer- van'a baktı." [54/2]	Beklemekte ol[an]...
163.	"وبعد عامين سأترك كل شيء وأستقر..." Ve ba'de 'āmeyn se'etruku kulle şey'in ve esteḳır [73/7]	İfadenin birebir çevirisi "yer- leş[eceğim]" an- cak kastedilen anlam, "köşeye çekil[eceğim]".	"İki yıl sonra her şeyi bırakıp kö- şeme çekilece- ğim. " [51/24-25]	Köşeye çe- kil[eceğim].
164.	"بوسع المرء أن ينأى في الداخل لو كان الطقس أرحم قليلاً" Bi-vus'i'l-mar'i en yenāme fi'd-dāḥilī lev kāne't-taḳsu arḥame ḳalīlen [74/13]	İyi ol[saydı].	"Hava biraz daha insaflı olsa insan bunun içinde uyu- yabilir." [52/22-23]	İnsaflı ol[sa].

165.	"أتعرفون ماذا تفعلون إذا راود أحدكم العطاس؟" Eta 'rifūne māzā tef'alūne izā rāvede eḥadekum el-‘uṭās [75/11]	Hapşırmak iste[rse].	"Eğer hapşırık tu- tarsa ne yapacağı- nızı biliyor musu- nuz?" [53/10]	Hapşırık tut[arsa].
166.	"في تلك الدقائق القليلة كانت ثمة فكرة واحدة تحوم في رأس أبي الخيزران" Fī tilke'd- dekā' iki'l-ḳalīle kānet ṣemmet fik- ratun vāḥidetun teḥūmu fī ra'si Ebī'l-Ḥayzurān [77/12-13]	Uç[uyordu].	"Bu birkaç dakika içinde Ebu'l-Hay- zuran'ın kafasında tek bir düşünce ka- nat çırpıyordu." [54/23-24]	Kanat çırp[ıyordu].
167.	"ولم يرفع قدمه إلا حين ضغط المكبح أمام باب المخفر بعنف، ومرق كالسهم إلى الداخل." Ve lem yarfa' ḳade- mehū illā ḥīne ḍaḡaṭa'l-mikbeḥa emāme bābi'l- maḥferi bi-'unf ve meraḳa ke's-sehmi ilā'd-dāḥil [78/14-15]	İçeriye hızlıca gir[di].	"Sadece karakol kapısında pedaldan ayağını kaldırıp frene bastı ve içe- riye ok gibi daldı." [55/14-15]	İçeriye dal[dı].
168.	"وبأقل من لمح البصر كان يدور المحرك فيمزيق السكون الضارب فوق صفوان وينطلق إلى الطريق من جديد." Ve bi'eḳalli min lemḥi'l-beṣari kāne yudevviru'l- muḥarrike fe-yu- mezziku's- sukūne'd-ḍāribe fevḳa Ṣafvān ve yantaliku ilā't- ṭarīki min cedīd	Arabanın mo- toru çalış- tır[arak].	"Göz açıp kapayın- caya kadar marşa basarak Safvan'ın üstüne çökmüş sükûneti yırtıp ye- niden yola ko- yuldu." [56/4-5]	Marşa bas[arak].

	[79/17-18]			
169.	"وبأقل من لمح البصر كان يدور المحرك فيمزق السكون الضارب فوق صفوان وينطلق إلى الطريق من جديد." Ve bi'eḳalli min lemḥi'l-beṣari kâne yudevviru'l-muḥar- rike fe-yumez- ziku's-sukûne'd- ḍāribe fevḳa Şaf- vân ve yanṭalıku ilâ't-ṭarîki min cedîd [79/17-18]	Yola çık[tı].	"Göz açıp kapayın- caya kadar marş'a basarak Safvan'ın üstüne çökmüş sükûneti yırtıp ye- niden yola ko- yuldu." [56/4-5]	Yola ko- yul[du].
170.	"كان المؤشر يندفع إلى الأمم ككلب أبيض مربوط إلى وتد." Kâne'l-mû'eşşiru yendefi' u ilâ'l- emâmi ke-kelbin ebyaḍ marbûṭ ilâ veted [80/7-8]	İleriye at[ılı- yordu].	"Gösterge, kazığa bağlanmış ak kö- pek gibi ileri atılı- yordu." [56/13-14]	İleri at[ılı- yordu].
171.	"زود ضغط قدمه فوق المضغط كيما تتسلق السيارة الهضبة دون أن تتباطأ." Zevvede ḍağṭa ḳademihî fevḳa'l- miḍḡaṭi keyyemâ teteselleḳu's- seyyāratu'l- heḍabete dūne en tetebāṭa' [80/12-13]	Aracı hareket et- tirmek veya hı- zını arttırmak için gaz pedalına ayağıyla daha fazla bastı.	"Araç tepeye ya- vaşlamadan tırman- sın diye gaza daha fazla bastı." [56/18-19]	Gaza [daha fazla] bas[tı].
172.	"رف عينيه رفات سريعة" Raffa 'eyneyhî raffātin serî'a [81/3]	Hızlı hızlı [göz- lerini] kırpış- tır[dı].	"kirpiklerini hızlı hızlı kırpıştırdı." [56/29-30]	[kirpiklerini] hızlı hızlı kır- pıştı[r]dı].

173.	"نظر إليه أسعد ببرود" Nezara ileyhī Es'ad bi-burūd [82/12]	Soğuk bir şekilde bak[tı].	"Esad ona soğuk soğuk baktı. " [57/30]	Soğuk soğuk bak[tı].
174.	"في المرة الأخيرة عدت بيطء شديد" Fī'l-merrati'l- âhīra 'adedtu bi-buṭ' in şedīd [83/10-11]	Çok yavaş say[dım].	"Sonuncusunu çok ağırdan hesapladım. " [58/15-16]	Çok ağırdan hesapla[dım].
175.	"سنستريح كثيراً بعد أن نصل" Senesterīhu keşīran ba'de en nesıl [84/7]	Çok dinlen[iriz].	"Ulaşıncaya uzun uzun dinleniriz. " [59/1]	Uzun uzun dinlen[iriz].
176.	"كما لو أنها أخذت في نطح باب جبار لقدر جديد مجهول." Kemā lev ennehā aḥīzetan fī naṭḥi bābin cebbārin li- kaderin cedidin mechul [87/12-13]	Meçhul/bilinme[yen].	" Meçhul olan yeni bir kaderin dev kapısını zorluyormuş gibiydi" [60/15]	Meçhul ol[an].
177.	"في النهار لا يمكن لأية دورية أن تغامر بالاستطلاع في مثل هذا القيظ.. Fī'n-nehāri lā yüm-kinu li-eyyeti dev-riyyetin en tuğāmira bi'l-is- tiṭlā' i fī misli hāzā'l-kayz [91/8-9]	Cesaret ede[mez].	"Gündüz ise hiçbirisi bu sıcakta devriyeye çıkma cesareti gösteremez. " [63/10-11]	Cesaret göster[emez].
178.	"احسبوا.. سبع دقائق على الأكثر وأفتح لكم الباب" İhsebū... Seb'a deḳā'iki 'alā'l-	Hesapla[yın].	"Siz de saat tutun. En fazla yedi dakikada kapağı açacağım." [63/27]	Saat tut[un].

	ekşeri ve eftehe le- küm'l-bāb [92/9-10]			
179.	"رَبَّتْ أَبُو الْخِزْرَانِ عَلَى كَتَفِ أَبِي قَيْسٍ وَنَظَرَ مُبَاشَرَةً فِي عَيْنَيْهِ" Rabete Ebū'l-Ḥay- zurān 'ala ketifi Ebī Kays ve neẓara mūbāṣera- ten fī 'ayneyhī [92/18]	Doğrudan gözle- rinin içine bak[tı].	"Ebu'l-Hayzuran, Ebu Kays'ın gözle- rinin içine baktı ve omzunu sıvaz- ladı." [64/7-8]	Gözünün içine bak[tı].
180.	"وَأَوْقَفَ سَيَّارَتَهُ أَمَامَ السُّلَمِ الْعَرِيضِ الَّذِي يَرْفَى إِلَى الْبِنَاءِ الْمَقْرَمِ ذِي الطَّابِقِ الْوَاحِدِ" Ve avḳafe seyyāra- tehū emāme's-sül- lemi'l-'arīdī'l-lezī yarkā ilā'l-binā'i'l- mūḳarmedī zī't- ṭābakī'l-vāḥid [93/8-9]	Durdur[du].	"Tankeri tek katlı kiremitli binaya çı- kan geniş merdive- nin önüne park etti. " [64/16-17]	Park et[ti].
181.	"بَيْنَمَا انْدَفَعَ أَبُو الْخِزْرَانِ بِأَوْرَاقِهِ إِلَى الْخَارِجِ وَصَوْتُ أَبِي بَاقِرٍ يَلَّاحِقُهُ" Beynemā indefe'a Ebū'l-Ḥayzurān bi- evrāḳihī ilā'l- ḥārici ve şavtu Ebī Bāḳır yulāḥihahū [99/2-3]	Dışarıya koş[ar- ken].	"Ebu'l-Hayzuran evrak elinde dışarı koşarken adamın sesi onu takip etti" [68/12-13]	Dışarı koş[ar- ken].
182.	"وَحِينَ وَصَلَ إِلَى الْمَنْعُطِ صَفَرْتِ الْعَجَلَاتِ صَفِيرًا مُتَوَاصِلًا كَأَنَّهُ النَّوَاحِ." Ve ḥīne vaşale ilā'l-mūn'ātafi şaf- feret el-'acelātu şafīran mūteväşilen ke'ennehū'n-nu- vāḥ [99/16-17]	[Sanki] feryat [gibi].	"Dönemece ulaştı- ğında tekerlekler feryat eder gibi tıslamaya başla- mıştı." [68/27-28]	Feryat ed[er gibi].

183.	"وكادت أن تمس الرصيف الرملي وهي تقوم بدورها الشيطانية الواسعة.." Ve kādet en te- messe'r-rašife'r- ramlī ve hiye teḵūmu bi'devre- tiḥā'ş-şeyṭāniyeti'l- vāsi'a [99/17-18]	Dönüşünü yap[arken].	"Hatta o geniş, şey- tanî virajı alırken çölün kumlarına saplanmasına ra- mak kalmıştı." [68/28-29]	Virajı al[ır- ken].
184.	"وحين لامست كفاه السطح الحديدي أحس بهما تحترقان ولم يستطع أن يبقيهما هناك فسحبهما" Ve ḥīne lāmeset keffāhū's-saṭḥa'l- ḥadīdiy eḥesse bi- himā teḥterikān ve lem yesteṭi' en yubkīyehumā hunāke fe'seḥebelumā [100/12-13]	Çek[ti].	"Dokununca metal yüzey ellerini yak- tığı için geri çekti." [69/12]	Geri çek[ti].
185.	"وفجأة غاب القرص الحديدي وراء نقاط من الماء المالح ملأت عينيه" Ve fec'eten ḡābe'l- ḵurşu'l-ḥadīdiy verā'e niḳāṭin mine'l-mā'i'l- māliḥi melā'et 'ay- neyhī [103/1-2]	Gözden kay- bol[du].	"Metal çember, gözlerini dolduran tuzlu su damlaları- nın ardında birden görünmez oldu." [70/27-29]	Görünmez ol[du].
186.	"كان الصداع يتأكله، وكان يحس بالدوار.." Kāne'ş-şudā'u yete'ākeluhū ve kāne yehussu bi'd- duvār [103/2-3]	Başının döndü- ğünü hisset[ti].	"Başı ağrıdan çatlı- yor, şimdiye kadar hiç olmadığı şe- kilde başı dönü- yordu." [70/29-30]	Başı dön[üyordu].

187.	"اعتمد ذراعيه وانزلق إلى الداخل بخفة." İ'temedde zırā'eyhī ve'nzeleka ilā'd- dāhılı bi-hıffe [107/1]	Hafifçe kay[dı].	"Kollarından kuv- vet olarak usulca içeri kaydı ." [72/13]	Usulca kay[dı].
188.	"لقد لاقى صعوبة جمة في فك يدي الجثة الأخرى عن العارضة الحديدية" Lekad lākā şu'ūbeten cemme fī fekki yedey el- cusseti'l-uhrā 'ani'l-'āridati'l- ḥadīdiyye [107/5-6]	Çok zorluk çek[ti].	"Diğer cesedin el- lerini demir tuta- caktan çözene ka- dar akla kararı seçti ." [72/17-19]	Akla kararı seç[ti].
189.	"ثم سحبها من رجليها إلى الفوهة وقذفها من فوق كتفيه.. مستقيمة متشنجة" Şumme seḥebahā min ricleyhā ilā'l- fevveheti ve ḳazefehā min fevḳi ketifeyhī... mus- tekīmeten mute- şennice [107/6-7]	Kaskatı.	" Kaskatı kesilmiş dümdüz gövdeyi bacaklarından tutup deliğin hizasına sü- rükledi, sonra da omuzlayıp delikten dışarıya attı." [72/19-21]	Kaskatı ke- sil[miş].
190.	"وأحس بالارتياح لأن ذلك سوف يوفر عليه رؤية الوجوه" Ve eḥesse bi'l-ir- tiyāhi li-enne zālike sevfe yuvef- firu 'aleyhī rū'yete'l-vucūh [107/10-11]	Rahatlık his- set[ti].	"Yüzlerini görme- yeceği için bundan memnuniyet duydu ." [72/24-25]	Memnuniyet duy[du].
191.	"قد أكون ذا نفع" Ḳad ekūnu zā nef [11/6]	Faydalı ola- bil[irim].	"Belki bir faydam dokunur " [10/3-4]	[Bir] faydam dokun[ur].
192.	"وبقيت الكفان متمسكتين بإطار الفوهة لبرهة، ثم اختفتا." Kaybol[du].	Kaybol[du].	"Elleri bir süre ağ- zın kenarına tutun-	Gözden kay- bol[du].

	Ve bekıyet el-keffān mutemessiketeyn bi-ıtāri'l-fevveheti li-burhe, şumme' ḥtefetā [76-77/18-1]		maya devam ettikten sonra gözden kayboldu. " [54/9-10]	
193.	"إلا إن المصفحة ما لبثت أن تعطلت" İlla inne 'l-muşaf-fahate mā lebişet en te'aṭtalet [55/11]	Ancak.	" Ne var ki çok geçmeden bozulmuştu araç" [40/7-8]	Ne var ki.
194.	"قال أبو بكر: لا يمكن!" Kāle Ebū Bākır: Lā yümkin [97/6-7]	Mümkün değil.	" "Hayatta olmaz" dedi Ebu Bākır." [67/4]	Hayatta olmaz.
195.	"لا أحد يشدك من هنا ولا أحد يشدك من هناك" Lā ehad yeşuddeke min hunā ve lā aḥad yeşuddeke min hunāk [66/15-16]	Buradan çekiştir[miyor], oradan çekiştir[miyor].	"Kimse seni o yana bu yana çekiştirmiyor. " [47/14]	O yana bu yana çekiştir[miyor].
196.	"لقد تعببت في حياتي بشكل أكثر من كاف! إي والله، أكثر من كاف." Leḳad te'ibtu fī ḥayātī bi-şeklin ekşere min kâf! İy vallāhī, ekşere min kâf [73/9-10]	Fazlasıyla yeter.	"Hayatım boyunca çektiğim yorgunluklar yetti de arttı. Vallahi öyle. Yetti artık." [51/27-29]	Yetti de arttı.
197.	"إنهم يضعون دائماً على المؤشر أرقاماً عالية ليس من الحكمة أن يبلغها السائق الماهر." İnnehüm yaḍa'üne dā'imen 'alā'l-mū'eşşiri arḳāmen 'āliyyeten leyse mine'l-ḥikmeti en yebluḡahā's-sā'ıḳu'l-māhir	Akıllıca değil.	"Göstergelere yüksek rakamlar yazıyorlardı, ama usta şoförlerin bile bu hızlara ulaşması akıl kârı değildi. " [55/8-10]	Akıl kârı değil.

	[78/9-10]			
198.	"ونفض عن رأسه كل الأفكار التي تجمعت كجيش زاحفة من النمل" Ve nefeda ‘an ra’ sihī kulle’l- efkārī’l-letī te- ceme‘et ke-cuyūšin zāhifetin mine’n- nempl [15/4-5]	Sürünen.	“Kıvıl kıvıl karınca orduları gibi kafa- sına üşüşen düşün- celeri silkeledi.” [12/17-18]	Kıvıl kıvıl.
199.	"سعد، صديقه الذي هاجر إلى هناك واشتغل سواقاً وعاد بأكياس من النقود قال إنه لا توجد هناك أية شجرة" Sa‘d, şadīkūhū’l- lezī hācera ilā hunāke ve’şteğale sevvākan ve ‘āde bi-ekyāsın mine’n-nuḳūdi ḳāle innēhū lā tuvcedu hunāke ey- yetu şecerah [15/11-13]	Çantalar dolusu [parayla geri döndü].	“Oraya göçmen gi- dip şoförlük yapan, sonra da deste deste paralarla dönen arkadaşı Saad, hiç ağaç ol- madığını söyle- mişti.” [12/25-27]	Deste deste [paralarla dö- nen].
200.	"وهل تضمن أننا سنصل سالمين؟" Ve hel taḍmanu en- nenā senaşılu sālimīn [19/2]	Sapasağlam bir şekilde.	“Peki sağ salim va- racağımızı garanti ediyor musunuz?” [15/8]	Sağ salim.
201.	"ثم وقف أمامه وهو يلهث ويتصبب عرقاً.." Şumme veḳafe emāmehū ve huve yelheṣu ve yeteşab- bebu ‘araḳan [36/15-16]	Soluk soluğa.	“Ve terden şıpır şı- pır, nefes nefese önünde durdu.” [27/12]	Nefes nefese.
202.	"فيما أخذت البصقة تسيل ببطء نازلة من جبينه، لزجة كريهة تتكوم على قمة أنفه."	Yapışkan.	“Tükürük, yavaş yavaş alnından aşağı doğru akıp yapış yapış iğrenç	Yapış yapış.

	Fīme eḥazet'l- başka tesilu bi- buṭ'in nazile min cebīnihī, leziceten kerīheten tetekuv- vemu 'alā kımmeti enfihī [89/12-13]		bir sakız gibi bur- nunun ucunda top- lanmıştı.” [62/2-4]	
203.	"كانت جموع الناس تعبر حواليه دون أن تلتفت إليه" Kānet cumū 'u'n- nāsi ta'buru ḥavālīhī dūne en teltefite ileyhī [38/1]	[İnsan] kalaba- lığı.	“ Sürü sürü insan- lar ona aldırış bile etmeden gelip geçi- yorlardı yanından.” [28/6-7]	Sürü sürü [in- sanlar].
204.	"ثم نقل بصره فوق الوجوه جميعاً ببطء وببرود حتى قر قراره فوق وجه أسعد" Summe naḳḳale beşarahū fevḳa'l- vucūhi cemī'an bi- buṭ'in ve bi- burūdin ḥattā ḳarra ḳarāruhū fevḳa vechi Es'ad [53/13-15]	Yavaşça.	“Soğuk bakışlarını hepsinin yüzlerinde yavaş yavaş gez- dirdikten sonra gözlerini Esad'a dikti” [38-39/30-1]	Yavaş yavaş.
205.	"أم أن صوته ضاع في حلقة" Em enne şavtehū ḳā'a fī ḥalkihī [68/1]	Kayıp ol[muş].	“Sesi boğazında yi- tip gitmiş miydi?” [48/8-9]	Yitip git[miş].
206.	"أما الجنة الثالثة فقد كانت أسهل من أختيها.." Emmā'l-cuşsetu's- şālişetu feḳad kānet eshele min uḥteyhā [107/7-8]	Daha kolay [idi].	“Üçüncüsü diğerle- rinden daha kolay oldu. ” [72/21-22]	Daha kolay ol[du].
207.	"إلا إن المصفحة ما لبثت أن تعطلت"	Kısa sürede.	“Ne var ki çok geç- meden bozulmuştu araç”	Çok geçme- den.

	İlla inne'l-muşaf-fahate mā lebişet en te'at̤alet [55/11]		[40/7-8]	
208.	"سوف أقيم لكم حفلة غداء رائعة حين نصل.." Sevfe uķīmu le-kūm ḥaflete ḡadā'in rā'i'a ḥīne neşıl [92/1]	[şahane bir öğle yemeği] partisi yap[acağım].	"Ulaştığımızda size şahane bir öğle yemeği ziyafeti çekeceğim. " [63/21-22]	[Şahane bir öğle yemeği] ziyafet çek[eceğim].
209.	"الحاج رضا لن يطردك، لا تخف.." El-ḥāccu Rıdā len yaṭrudke, lā teḥaf [79/8]	Kork[ma].	"Hacı Rıda seni sepetlemez, merak etme. " [55/26]	Merak et[me].
210.	"كان أبو الخيزران ينزف عرقاً غزيراً يصب في وجهه ممرات متشعبة تلقي عند ذقنه" Kāne Ebū'l-Ḥayzurān yenẓifu 'araḳan ḡazīran yeşubbu fī vechihī memarrātūn mu-teşa'ibe teltekī 'inde zaḳnihī [80/2-3]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "şiddetli terler ak[ıyordu]" şeklinde ancak kastedilen anlam, "çok terli[yordu]".	"Ebu'l-Hayzuran yüzünde dal budak koridorlar açıp çenesinde sel gibi birleşen terler döküyordu. " [56/7-8]	Ter[ler] dök[üyordu].

2.7. EKLEME/GENİŞLETME YOLUYLA ÇEVİRİ

Bu bölümde, anlam genişletme yoluyla veya bir kelime ya da ifade eklenerek gerçekleştirilen çevirilere yer verilmiştir:

	Kaynak Metin	Arapça İfadenin Anlamı	Hedef Metin	Türkçe Karşı- lık
1.	"ولكن أية أمور؟ أن يعترف ببساطة بأنه قد ضيع رجولته في سبيل الوطن؟" Ve lākin eyyete umūr? En ya‘terife bi-besāṭatin bi-en-nehū ḳad ḳayya‘a rucūletehū fī sebīli‘l-vaṭan [68/10-11]	İtiraf etmek mi?	“Hangi durumu? Vatan uğruna erkekliğini kaybettiğini düpedüz itiraf mı etmeliydi?” [48/16-17]	İtiraf mı etmeliydi?
2.	"سيتركونكم في منتصف الطريق ويذوبون مثل فص الملح" Seyetrukūnekum fī munteṣafi‘ṭ-ṭarīḳ ve yezūbūne misle faṣṣi‘l-milḥ [60/12]	Eriirler.	“Adamı yolun ortasında bırakıp tuz topağı gibi eriyiverirler.” [43/14-15]	Eriyiverirler.
3.	"وأنتم بدوركم ستذوبون في قبط آب دون أن يشعر بكم أحد" Ve entum bi-devrikum setezūbūne fī ḳayzi Āb dūne en yeṣ‘ura bikum eḥad [60/12-13]	Eriyeceksiniz.	“Siz de ağustos sıcağında eriyip gidersiniz, kim- senin ruhu duymaz.” [43/15-16]	Eriyip gidersiniz.
4.	"إلا إن أبا باقر لم يمد يده وبقي يحدق إليه بعينين بلهاوين" İllā inne Ebā Bâḳır lem yemud yedehū ve bekīye yuḥeddīḳu ileyhī bi‘ayneyni belhāveyn	Elini uzatmadı.	“Fakat Ebu Bâkır kılını bile kıpırdatmadı. Bön bön baktı Ebu‘l-Hayzuran’a.” [66/10-11]	Kılını bile kıpırdatmadı.

	[96/3]			
5.	"وفجأة بدأت الصحراء كلها تردد الصدى" Ve fec'eten bede'et eş-şahrā'u kulluhā turad- didu'ş-şadā [109/2]	Ve birden bütün çöl yankılanmaya başladı.	“Birden çöl de yankıyla karşılık vermeye baş- ladı.” [73/27]	Birden çöl de yankıyla karşılık vermeye başladı.
6.	"قال أبو الخيزران راجعاً وهو يمد ذراعه" Kāle Ebū'l-Ḥay- zurān rācifen ve huve yemudu zīrā' ahū [98/14]	Söyledi.	“Kolunu uzatarak titrek bir sesle karşılık verdi.” [68/6-7]	Karşılık verdi.
7.	"قال أبو قيس: هل تعتقدون أنه بوسعي أن أرافكم" Kāle Ebū Qays: Hel ta'tekīdūne en- nehū bi-vus'ī en urāfiḳakum [63/5-6]	Söyledi.	“Ebu Kays söze girdi: Size eşlik edebileceğimi dü- şünüyor musu- nuz?” [45/5-6]	Söze girdi.
8.	"كان الرجل السمين الجالس وراء كرسيه المتصب عرقاً، يحدق إليه بعينين واسعتين" Kāne'r-raculu's- semīnu'l-cālisu verā'e kursiy- yihī'l-muteşabbib 'araḳan, yuḥad- diḳu ileyhī bi-'ay- neyni vāsi'ateyn [19/17-18]	Masanın başında ter döken şişman adam fal taşı gibi açık gözlerle ona bakıyordu.	“Masanın ba- şında şıpır şıpır terler döken şiş- man adam fal taşı gibi açık gözlerle ona ba- kıyordu” [15/26-27]	Masanın başında şıpır şıpır terler döken şişman adam fal taşı gibi açık göz- lerle ona bakı- yordu.
9.	"قال له المختار" Kāle lehu'l-muhtār [10/4]	Söyledi.	“Araya muhtar girdi” [9/11]	Araya girdi.
10.	"يا لعنة الله عليكم كلكم.."	Allah'ın laneti üzerinize ol- sun/Allah belasını versin.	“Allah topunuzun bin belasını ver- sin.” [69/10]	Allah bin bela- sını versin.

	Yā la ‘nete’l-lāhi ‘aleykum kulle- kum [100/10]			
11.	"قال مروان فجأة: وقصة القتص؟" Ḳāle Mervān fec‘eten: Ve kışşatu’l-kaşş? [62/6-7]	Ya av hikâyesi?	“ “Ya av hikâyesi neyin nesi? ” diye sordu birden Mer- van.” [44/18]	Ya av hikâyesi neyin nesi?
12.	"يا رحمة الله عليك يا أستاذ سليم." Yā rahmete’l-lāhi ‘aleyke yā üstāz Selīm [11-12/15-1]	Allah’ın rahmeti üzerine olsun.	“ Allah’ın bol rahmeti üzerine olsun ” [10/14]	Allah’ın bol rah- meti üzerine ol- sun.
13.	"صحيح أن أباه قام بعمل كريمه، ولكن من منا لا يفعل ذلك بين الفينة والأخرى؟" Şahîhun enne ebāhū kāmē bi- ‘amelin kerîh ve lākin men minnā lā yef‘alu zālike beyne’l-feyneti ve’l-uḥrā [41/15-16]	Ama aramızda bunu yapmayan var mı?	“Babasının iğrenç bir şey yaptığı doğruydu ama hangimiz zaman zaman hata yap- mayız ki?” [30/18-20]	Ama hangimiz hata yapmayız ki.
14.	"نفض رأسه وسار..." Nefeḍa ra’sehū ve sāra [43/17]	Yürüdü.	“Mervan silke- lendi ve yürü- meye devam etti. ” [32/3]	Yürümeye de- vam etti.
15.	"قال ذلك عشر مرات بصوته الرفيع" Ḳāle zālike ‘aşra merrātin bi-şav- tiḥī’r-rafi‘ [8/17-18]	Söyledi.	“Yüksek sesiyle defalarca bunları tekrar ettiği sı- rada” [8/17-18]	Tekrar ettiği.
16.	"قال أسعد بهدوء" Ḳāle Es‘ad’u bi’hudū’ [62/18]	Söyledi.	“Esad sakince ce- vap verdi. ” [44/31]	Cevap verdi.

17.	"كان يقول لأمه إن زكريا لن يفهم قط معنى أن يتعلم الإنسان" Kāne yeḡūlu li- ummiḥi inne Zeke- riyā len yefheme ḡaṭ ma'nā en yete'alleme'l-insān [48/16-17]	Söylüyordu.	"Ağabeyinin bir insanın okuması- nın ne anlama geldiğini kavraya- madığına dair an- nesine dert yanı- yordu." [35/12-13]	Dert yanıyordu.
18.	"قال أسعد بعنف" Ḳāle Es'ad bi-'unf [52/17]	Söyledi.	"Esad kararlılıkla devam etti" [38/14]	Devam etti.
19.	"وأنت مقع ككلب عجوز في بيت حقير" Ve ente muḡ'un ke-kelbin 'acūzin fī beytin ḡaḡīr [16/3]	Çömelerek.	"Sen ise yaşlı, se- fil bir köpek gibi çömelip kaldın evde" [13/5-6]	Çömelip kaldın.
20.	"وإن عليه أن يترك تلك المدرسة السخيفة التي لا تعلم شيئاً وأن يغوص في المقلاة مع من غاص.." Ve inne 'aleyḥi en yetruke tilke'l- medresete's- seḡīfete'lletī lā tu'allim şey'en ve en yaḡūṣa fī'l- mıḡlāti me'e men ḡāṣa [48/10-11]	Bir şey öğretme- yen o sefil okulu bırakıp herkes gibi tavada piş- mesi gerektiğini yazmıştı.	"Dişe dokunur bir şey öğretme- yen o sefil okulu bırakıp herkes gibi tavada piş- mesi gerektiğini yazmıştı" [35/4-5]	Dişe dokunur bir şey öğretme- yen o sefil okulu bırakıp herkes gibi tavada piş- mesi gerektiğini yazmıştı.
21.	"لقد سر الحاج رضا للغاية من براعة أبي الخيزران وتحدث بذلك لكل أصدقائه طوال شهور" Lekad surra'l- Ḥāccu Rıdā li'l- ḡāyeti min berā'ati Ebī'l- Ḥayzurān ve teḡaddeṣe bi- zālike li-kūlli	Hacı Rıda, Ebu'l- Hayzuran'ın usta- lığından son de- rece memnun kal- mış ve olayı ay- larca tüm arka- daşlarına anlattı.	"Ebu'l-Hay- zuran'ın ustalığı Hacı Rıda'yı hay- ran bırakmış, ay- larca olayı arka- daşlarına anlatma- sına neden ol- muştu." [41/6-7]	Ebu'l-Hay- zuran'ın ustalığı Hacı Rıda'yı hayran bırakmış, aylarca olayı ar- kadaşlarına an- latmasına neden olmuştu.

	aşdıka'ihī tıvāle şuhūr [57/4-5]			
22.	"اسمع يا أبا الخيزران.. هذه اللعبة لا تعجبني!" İsma' yā Ebā'l- Ḥayzurān... hāzihi'l-lu'beh lā tu'cibunī! [58/10]	Bak Ebu'l-Hay- zuran, bu oyun hoşuma gitmedi!	““Bak Ebu'l- Hayzuran” diye söze girdi Mer- van. “Bu oyun hoşuma git- medi...”” [42/1-2]	“Bak Ebu'l- Hayzuran” diye söze girdi Mer- van. “Bu oyun hoşuma git- medi...”
23.	"ولكنه قبل أن ينطق دور بصره على الجميع" Ve lākinnehū ḳable en yaṇṭıḳa devvera beşarahū 'alā'l- cemī' [59/17-18]	Herkesin üzerinde bakışlarını dolaş- tırdı.	“Fakat konuşma- dan önce bakışla- rını herkesin üzerinde tek tek dolaştırdı.” [42/30-31]	Bakışlarını her- kesin üzerinde tek tek dolaş- tırdı.
24.	"فنظرا إليه بدورهما متسانلين" Fenezarā ileyhī bi- devrihimā mü- tesā'ileyn [58/8-9]	Onlar da soru so- rarak/sorgulaya- rak ona baktılar.	“Onlar da soru soran gözlerle Mervan’a baktı- lar.” [41/30-31]	Onlar da soru soran gözlerle Mervan’a baktı- lar.
25.	"وقع الأوراق رجاء، إنني على عجل.." Vaḳḳi' el-evrāḳa racā'en, innenī 'alā 'acel [95/5]	İmzalayın.	“Lütfen şu evrakı imzalayıverin. Aceleğim var.” [65/20]	İmzalayıverin.
26.	"طبعاً عليك أن تمشي قليلاً، ولكنك فتى في غاية القوة، لن يصيرك هذا." Ṭab'an 'aleyke en temşī ḳalilen ve lākinneke feten fī ḡāyeti'l-ḳuvve, len yuḏīrake hāze [24/17-18]	Elbette biraz yü- rümen gerekecek, ama sen çok güçlü bir delikan- lısın.	“Biraz yürüye- ceksin, o kadar. Çok şükür gücü kuvveti yerinde bir delikanlısın, bana mısın de- mezsin” [19/29-31]	Biraz yürüye- ceksin, o kadar. çok şükür gücü kuvveti yerinde bir delikanlısın.
27.	"أذهب وقل للقواويد إنني ضربتك.."	Git ve o peze- venklere seni dövdüğümü söyle.	“Defol git ve o pezevenklere seni dövdüğümü söyle.”	Defol git ve o pezevenklere seni dövdüğümü söyle.

	İzheb ve kul li'l- ḳavāvīdi innenī ḳarabtuk [37/5]		[27/21]	
28.	"بينما هز أبو قيس رأسه وقال: سبع دقائق؟" Beynemā hezze Ebū Ḳays ra'sehū ve ḳāle: Seb'e deḳā'ıḳ? [92/15-17]	Ebu Kays başını sallayarak ko- nuştı: Yedi da- kika?	"Ebu Kays ba- şını iki yana sal- layarak konuştu: Yedi dakika, ha? Taş çatlasa." [64/3-6]	Ebu Kays başını iki yana sallaya- rak konuştu: Yedi dakika, ha? Taş çatlasa.
29.	"لا بد أنها شيء موجود، من حجر وتراب وماء وسماء" Lābudde ennehā şey'un mevcūdun, min ḥecerin ve turābin ve mā'in ve semā' [15/8-9]	Mutlaka o, Taş- tan, topraktan, su- dan ve gökyüzün- den oluşan ger- çeklerdir.	"Taştan, toprak- tan, sudan ve gökyüzünden oluşan kanlı canlı gerçek- lerdi." [12/22-23]	Taştan, toprak- tan, sudan ve gökyüzünden oluşan kanlı canlı gerçek- lerdi.
30.	"فضاعت الكلمة في طنين شيطاني أخذ يدور بين أذنيه.." Fe-dā'at'l-kelimetu fi ṭanīnin şeyṭanī eḥāze yedūru beyne uzunīh [37/1-2]	Dolaşmaya baş- ladı.	"Kelimeler şey- tani bir uğultuyla kulakları arasında katmer katmer dolaşmaya baş- ladı." [27/16-18]	Katmer katmer dolaşmaya baş- ladı.
31.	"إنه يفتح أمام عينيه بكل اتساعه وصفائه" İnnehū yenfetiḥu emāme 'eyneyyhī bi-küllü ittisā'ihī ve şafā'ihī [40/8-9]	Açılıyor.	"bütün genişliği ve berraklığıyla önünde açılıver- mişti." [29/19-20]	Açılıvermiştir.
32.	"ولكن هل يوسع والده أن يغفر لنفسه تلك الجريمة؟" Ve lākin hel bi- vus'i vālidihī en yaḡfira li'nefsihī tilke'l-cerīma [41/17-18]	Peki, babası bu suçu kendine af- fedebilir mi?	"Peki, babası iş- lediği suçtan af- fedebilecek miydi kendi- sini?" [30/21-22]	Peki, babası iş- lediği suçtan af- fedebilecek miydi kendisini.

33.	"صمت فجأة ووقف." Şamete fec'eten ve veḳafe [40/6]	Birden sustu ve durdu.	"Birden sustu ve hareket etmeden öylece durdu." [29/17]	Birden sustu ve hareket etmeden öylece durdu.
34.	"أحس بشيء من الخجل، وقال ببطء: إنني أعرف ذلك من قبل" Eḥesse bi-şey'in mine'l-ḥaceli ve ḳāle bi-buṭ'in: İn- nenī a'rifu zālīke min ḳabl [12/12-13]	Biraz utandı.	"Bunu önceden biliyordum" dedi utana sıkıla." [10/27-28]	Utana sıkıla.
35.	"عشر أشجار ذات جذوع معقدة كانت تساقط زيتوناً وخيراً كل ربيع.." 'aşru eşcārın zātu cuḳū'in mu'aḳḳadetin kānet tesāḳātu zeytūnen ve ḥayran kulle rabī' [15/14-15]	Boğumlu.	"Boğum boğum dallarıyla her son- bahar bol zeytin veren on ağaç" [12/28-29]	Boğum boğum.
36.	"وحتى حينما انقلب التراب إلى صفائح لامعة من ورق أصفر، لم يتباطأ.." Ve ḥattā ḥīnemā'nḳalebe't- turābu ilā şafā'iḥe lāmi'eten min ve- raḳin aşfar, lem ye- tebāta' [26/2-3]	Parlak.	"Toprak parıl pa- rıl sarı kâğıt taba- kalarına dönüştü- ğünde bile yavaş- lamadı." [20/22-23]	Parıl parıl.
37.	"بل إنه هدم، بشكل رائع، كل سدود الكأبة التي حالت بينه وبين معرفة.." Bel inneḥū he- deme, bi-şeklin rā'i'in, kulle sudūdi'l-ke'ābeh	Bütün keder bent- lerini harikulade bir şekilde yıktı.	"Hatta kendisiyle kavrayışı arasında perde gibi duran bütün keder bentleri, hariku- lade bir şekilde teker teker yıkı- lıyor" [29/20-22]	Bütün keder bentleri, hariku- lade bir şekilde teker teker yıkı- lıyor.

	el-letī ḥālet bey- nehū ve beyne ma‘rifetihī [40/9-10]			
38.	"فهناك داخل الدكان، تقطعت آخر خيوط الأمل التي شدت، لسنوات طويلة، كل شيء في داخله." Fe-hunāke dāḥile‘d-dukkān, teḡaṭṭa‘at āḥīru ḥuyūti‘l-emli‘l-letī ṣeddet, li-senevātin ṭavīla, kulle şey‘in fī dāḥīlih [35/4-5]	Kopmuştu.	"Orada, yazıha- nede yıllardan beri içindeki her şeyi bir arada tu- tan ümidin son il- mekleri de kopup dağılmıştı. " [26/4-6]	Kopup dağıl- mıştı.
39.	"وكان يشعر بارهاق مر يتسرب في عظامه كقوافل مستقيمة من النمل" Ve kāne yeṣ‘uru bi‘irhāḳin morrin yeteserrabu fī ‘izāmihī ke-ḳavāfil mustekīme mine‘n-neml [106/6-7]	Dümdüz.	"Yorgunluk, dümdüz ilerle- yen karınca kafi- leleri gibi kemik- lerine sızıyordu." [71/20-21]	Dümdüz ilerle- yen.
40.	"إذن، دعونا نختصر الوقت" İzen, de ‘ūnā naḥteṣīru‘l-vaḳt [52/18]	Öyleyse harcanan zamanı azaltalım/ vakit kazanalım.	"Öyleyse kısa ke- sip vakit kazana- lım" [38/15]	Öyleyse kısa ke- sip vakit kazana- lım.
41.	"بينما تقوم بضع عربات لبيع المأكولات قبالة" Beynemā tekūmu bīd‘u ‘arabātin li- bey‘i‘l-me‘kūlāti ḳubāletehū [93/10-11]	Yiyecekler.	"Karşısında yiye- cek içecek satan seyyar tezgâhlar vardı." [64/18-19]	Yiyecek içecek.
42.	"وحين صفق وراءه الباب لسعه القبط من جديد"	Soktu.	"Arkasından ka- pıyı kapatınca sı- cak yeniden ak- rep gibi soktu. "	Akrep gibi soktu.

	Ve hīne şafeķa verā'ehū'l-bābe lese'ahū'l-kayzu min cedīd [99/8-9]		[68/18-19]	
43.	"وفجأة لم يعد بوسعه أن يكبحها داخل رأسه أكثر" Ve fec'eten lem ye'ud bi-vus'ihī en yekbeḥehā dāḥīle ra'sihī ekşer [108/12-13]	Zapt edemedi.	"Birden bu dü- şünceyi zihninde daha fazla zapt edemez oldu." [73/17-18]	Zapt edemez oldu.
44.	"ثم أطلقه فمضى يركض." Şumme aṭlaḫahū fe'maḍā yarkuḍu [89/15]	Serbest bıraktı/saldı.	"Sonra salıverdi- ler, o da koşup gitti." [62/6-7]	Salıverdiler.
45.	"لقد مرت عشر سنوات وأنت تعيش كالشحاذ.. حرام!" Laḫad merrat 'aşru senevātın ve ente te'işu ke's- şehhāz... Ḥarām [17/3-4]	Günah (ünlem sözü).	"On yıl geçti ama sen hâlâ dilenci gibi yaşıyorsun. Yazık günah!" [13/28-29]	Yazık günah.

2.8. İLETİŞİMSEL ÇEVİRİ¹⁷

	Kaynak Metin	Arapça İfadenin Anlamı	Hedef Metin	Türkçe Karşı- lık
1.	"وإلا ضحكك عليه وخذعه واستغل سنيه الست عشرة وجعل منه العوبة." Ve illā ḍaḥike 'aleyhī ve ḥade'ahū ve'steḡalle sinnihī's-sitte 'aše- rate ve ce'ale minhū ul'ūbe [36/3-4]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "onu oyuncak yap[ardı]" ancak kastedilen anlam, "onu bir oyuncak haline ge- tir[ir]/kötü du- ruma dü- şür[ürdü]".	"Aksi takdirde on altı yaşının toylu- ğunu sömürüp madara etmeleri işten bile değildi." [26/18-19]	Madara et[me- leri].
2.	"آه يا ملعون يا أبا خيزرانة! لماذا لا تتذكر أنك على عجلة حين تكون في البصرة؟ ها؟" Āh yā mel'ūn yā Ebā Ḥayzurāne! Limāzā lā tetezek- keru enneke 'alā 'aceletin ḥīne tekūnu fī'l-Baṣrati? Hā? [96/5-6]	Ey lanetli ya [Ebu Hayzurane].	"Ah, seni mel'un seni! Seni gidi Ebu Hayzurane. Basra'dayken acelen yoktu ama ha?" [66/12-13]	Seni gidi [Ebu Hayzurane].
3.	"كوكب! كوكب! يا أبا خيزرانة يا ملعون" Kevkeb! Kevkeb! Yā Ebā Ḥay- zurāne yā mel'ūn [96/18]	Ey [Eba Hay- zurane] Ey lanetli.	"Kevkeb. Kev- keb. Seni gidi şeytan , seni Ebu Hayzurane" [66/27]	Seni gidi [şey- tan].
4.	"يا سلام يا أبو خيزرانة.. يا سلام يا ملعون.. Yā selām yā Ebū Ḥayzurāne... Yā selām yā mel'ūn... [97-98/18-1]	Ey lanetli.	"Vay canına, Ebu Hayzurane! Seni hınzır! " [67/18-19]	Seni hınzır!
5.	"وشريط الغبار يعكس وهجاً يكاد يعمي العيون." Gözleri neredeyse kör ed[ecek].	Gözleri neredeyse kör ed[ecek].	"havaya kalkan toz şeridi kör edici bir parlıltı yansıtıyordu."	Kör ed[ici].

¹⁷ Kalıp ifadelere girmeyen kelimeler köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

	Ve şerītu'l-gubāri ye'kisu vehecen yekādu ya'mī'l- 'uyūn [90/2]		[62/13-14]	
6.	"صحيح أن أباه قام بعمل كرهه، ولكن من منا لا يفعل ذلك بين الفينة والأخرى؟" Şahīhun enne ebāhū kāmē bi- 'amelin kerīh ve lākin men minnā lā yef'alu zālike bey- ne'l-feynetī ve'l- uḥrā [41/15-16]	Ara sıra.	"Babasının iğrenç bir şey yaptığı doğruydu ama hangimiz zaman zaman hata yap- mayız ki?" [30/18-20]	Zaman zaman.
7.	"وصاح بملء رنتيه: أبو العبد.. يلعن أبوك.. يلعن أصلك" Ve şāḥa bi-mil'i ri'eteyhī: Ebū'l- 'Abd... yel'an ebūk... yel'an aşlek [27/4-6]	Allah babanı lanet etsin/belasını ver- sin.	"Avazı çıktığı ka- dar bağırdı: Ebu'l-Abd, Allah senin belanı ver- sin! Senin de yedi ceddinin de..." [21/15-18]	Allah senin be- lanı versin.
8.	"وصاح بملء رنتيه: أبو العبد.. يلعن أبوك.. يلعن أصلك" Ve şāḥa bi-mil'i ri'eteyhī: Ebū'l- 'Abd... yel'an ebūk... yel'an aşlek [27/4-6]	Allah soyunu la- net etsin/belasını versin.	"Avazı çıktığı ka- dar bağırdı: Ebu'l-Abd, Allah senin belanı ver- sin! Senin de yedi ceddinin de... " [21/15-18]	Senin de yedi ceddinin de (belanı versin)
9.	"كل عمره كان على طرفي نقيض مع زكريا" Kulle 'umrihī kāne 'alā ṭarfey neḳīdīn me'e Zekeriyā [48/12]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "iki zıt taraf- larda[ydı]" şek- linde ancak kaste- dilen anlam, "bir- birlerinden çok farklı[ydılar] ve anlaşa[mıyor- lardı]".	"Ömrü boyunca Zekeriyā'yla iki kutbun en uç noktalarındaydı- lar. " [35/7-8]	İki kutbun en uç nokta- ları[ndaydılar].

10.	"يلعن أبو هالبدة" Yil'an ebū hā'l-bedleh [89/14-15]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "[şu üniformanın] babasına lanet olsun" şeklinde ancak kastedilen anlam, "lanet olsun [şu üniformaya]". Arapçada hakaret veya öfkenin anlamını güçlendirmek için bazen babaya veya anneye lanet edilir.	"Lanet olsun şu üniformaya." [62/6]	Lanet olsun [şu üniformaya].
11.	"عشرة دنانير لا تنقص فلساً.. السلام عليكم" ‘Aşaratu denānirin lā tenkūşu filsen... es-selāmu ‘aley-kum [54/5-6]	Esselamu aley-kum.	"On dinardan bir kuruş aşağı olmaz. Haydi Allah'a ısmarladık. " [39/11-12]	Allah'a ısmarladık.
12.	"إن الرجل السمين يبدو طيباً، لقد ملت إليه" İnne'r-racule's-semīne yebdū ṭayyiben, leḳad miltu ileyh [70/2]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "ona eğildim." şeklinde ancak kastedilen anlam, "ona içim ısındı".	"O şişman adam iyi yürekli biriydi. Ona içim ısındı. " [49/18]	[Ona] içim ısındı.
13.	"كلا، نحمد الله أنكم كثر" Kellā, naḥmedu'l-lāha ennekum küşür [32/17]	Allah'a şükrediyoruz.	"Yok. Hamdolsun ki sayınız çok." [25/5]	Hamdolsun.
14.	"لا بأس! لا بأس.." Lā be's! Lā be's... [49/5]	Önemli değil.	"Zararı yoktu. Hiç zararı yoktu." [35/20]	Zararı yok.
15.	"لأنني كنت أعرف والدك، رحمه الله..." Li'ennenī kuntu a'rifu vālideke raḥimehū'l-lāh [22/16-17]	Allah'tan rahmet dilemeyi ifade eden ve genellikle ölen bir kişinin adı anıldığında söylenen bir ifadedir.	"Çünkü babanı tanırdım, Allah rahmet eylesin. " [18/15]	Allah rahmet eylesin.

16.	"بارك الله فيك، ولكنني تعب قليلاً" Bārake'l-lāhu fık ve lākinnenī te'ibun qalīlen [32/15]	Birisi için Allah'tan bereket dilemek anlamına gelen bir duadır. Aynı zamanda birini teşekkür etmek için kullanılır.	"Allah razı olsun. Biraz yorgunum" [25/3]	Allah razı olsun.
17.	"وفك الله يا مروان يا سبع" Veffakake'l-lāhu yā Mervān yā seb' [50/10]	Birisi için Allah'tan muvaffakiyet dilemek anlamına gelen bir duadır.	"Allah yardımcın olsun Mervan, yiğit oğlan" [36/16]	Allah yardımcın olsun.
18.	"تريد أن تشكوني إلى الشرطة يا ابن ال.." Turīdu en teşkūnī ilā'ş-şurtati yā ib- ne'l... [36/18]	Hakaret etmek amacıyla kullanılan bir ifade.	"Demek beni polise şikâyet edeceksin, seni orospunun..." [27/15]	Seni orospunun...
19.	"يا سلام يا أبو خيزرانة.. يا سلام يا ملعون.." Yā selām yā Ebū Hayzurāne... Yā selām yā mel'ūn [97-98/18-1]	Şaşkınlık bildiren bir ifadedir.	"Vay canına, Ebu Hayzurane! Seni hınzır!" [67/18-19]	Vay canına.
20.	"لماذا لا تنتهز الفرصة فترزق بقرشين نظيفين طالما أنت هنا" Limāzā lā tente- hizu'l-furşate fe- terteziķa bi-kır- şayni nezīfeyni ṭālemā ente hunā [58/5-6]	[Neden] Fırsatı değerlendir[miyor sun].	"Hazır buradayken neden fırsat-tan yararlanıp helalinden iki kuruş kazanmıyorsunuz?" [41/27-28]	[Neden] fırsat-tan yararlan[ıp].
21.	"ولكنه كان قد عقد عزمه على المسير بجد" Ve lākinnehū kāne qad 'aķade 'azmehū 'alā'l- mesīri bi-ciddin [26/1-2]	Kararlı ol[du].	"Esad yine de inatla ilerlemeye kararlıydı." [20/21-22]	Kararlı[ydı].

22.	"لا تكذب، أنت هارب من هناك، لا بأس، اصعد.. Lā tekzib, ente hāribun min hunāk, lā be's , iṣ'ad [30/4]	Önemli değil.	"Yalan söyleme. Oradan kaçıyor- sun. Neyse , bin." [23/15]	Neyse.
23.	"فشاهد القرص الحديدي مفتوحاً مستوياً فوق مفصله يأكل باطنه الصدأ" Fe-ṣāhede'l- kūrṣa'l-ḥadīdiy meftūḥan muste- viyyen fevka mifṣalihī ye'kulu bāṭnehū'ṣ-ṣade' [102-103/18-1]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "iç kısmı pas ke- mir[iyor]" şek- linde ancak kaste- dilen anlam, "pas- lan[mış]/pasla aşın[mış]".	"metal çemberin paslanmış mente- şesi üzerinde di- kili kaldığını fark etti." [70/26-27]	Paslan[mış].
24.	"وكان ثمة طائر أسود يخلق عالياً وحيداً على غير هدى" Ve kāne ṣemmet tā'irun esvedun yuḥallikū 'āliyyen vehīden 'alā ġayri hudā [8/7-8]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "rehberlik olma- dan" şeklinde an- cak kastedilen an- lam, "rastgele veya amaçsızca (Ömer, 2008: 2338)".	"Yükseklerde kara bir kuş tek başına, amaç- sızca kanat çırpı- yordu." [8/5-6]	Amaçsızca.
25.	"غداً يلقون القبض عليك" Ġaden yulḵūne'l- kabḍa 'aleyk [23/12]	Mecazi bir ifade, doğrudan anlamı: "onun üzerine tut- mayı at[arlar]" ancak kastedilen anlam, "tu- tukla[rılar] seni".	"Bugün yarın en- selerler seni " [18/30]	Ensele[rler] seni.
26.	"ولذلك حاول جهده أن ينام ولو لنصف ساعة." Ve li-zālike ḥāvele cehdehū en yenāme ve lev li- niṣfi sā'a [31/4]	Elinden geleni yap[tı].	"Bundan dolayı yarım saat de olsa uyumaya çalıştı ." [24/2-3]	Çalış[tı].
27.	"وبعد مرور أقل من شهر عاد أدراجه إلى العراق"	Mecazi bir ifade, doğrudan anlamı:	"Daha bir ay dol- madan Irak'a döndü ."	Dön[dü].

	Ve ba‘de murūri eḳalle min šehrin ‘āde edrācehū ilā’l-‘Irāḳ [71/12-13]	“ayak izlerini ta- kip ederek geri dön[dü]” ancak kastedilen anlam, “dön[dü]”	[50/19]	
28.	"قال في ذات نفسه وهو يدخل إلى غرفة أخرى: أصعب المراحل انتهت." Ḳāle fī zātī nef- sihī ve huve yedḥulu ilā ğurfetin uḥrā: Aṣ‘abu’l- merāhili intehet [79/15-16]	İçinden geçir[di].	“Başka bir odaya girerken “En zor aşama bitti” diye söylendi. ” [56/2-3]	Diye söy- len[di].
29.	"قال في ذات نفسه أنه لن يدفنهم، بل سيلقي بالأجساد الثلاثة في الصحراء ويكر عائداً إلى بيته." Ḳāle fī zātī nef- sihī ennehū len yedfinehum, bel se- yulkī bi’l-ecsādi’ş- selāseti fī’ş-şahrā’i ve yekirru ‘ā’iden ilā beytiḥ [105-106/12-1]	İçinden geçir[di].	“Cesetleri göm- meden çöle bira- kıp eve dönmeyi düşündü. ” [71/13]	Düşün[dü].
30.	"وبعد مرور أقل من شهر عاد أدراجه إلى العراق، ولكنهم ألقوا القبض عليه" Ve ba‘de murūri eḳalle min šehrin ‘āde edrācehū ilā’l- ‘Irāḳ ve lākinne- hum elḳav el- ḳabḏa ‘aleyh [71/12-13]	Mecazi bir ifade, doğrudan anlamı: “onun üzerine tut- mayı at[tılar]” an- cak kastedilen an- lam, “onu tu- tukla[dılar]/ ya- kala[dılar]”.	“Daha bir ay dol- madan Irak’a döndü. Ama tu- tukladılar. ” [50/19-20]	Tutukla[dılar].
31.	"غصة ذاق مثلها تماماً حين وصل إلى البصرة وذهب إلى دكان الرجل السمين الذي يعمل في	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, “tat[mıştı]” şek-	“Öyle bir yum- ruydu ki bu; aynı- sını Basra’da, Basra’dan Ku-	Hisset[mişti].

	تهريب الناس من البصرة إلى الكويت. Guşşatun zāka mişlehā temāmen ḥīne vaşale ilā'l-Başra ve zehebe ilā dukkāni'r-raculi's-semīni'l-lezī ya'melu fī tehrībi'n-nāsi mine'l-Başra ilā'l-Kuveyt [18/14-16]	linde ancak kastedilen anlam, "his-set[mişti]".	veyt'e insan kaçakçılığı yapan şişman adamın yazıhanesinde de hissetmişti. " [14-15/31-2]	
32.	"كأنه كان يريد أن يضعه أمام ضميره وجهاً لوجه" Keennehū kāne yurīdu en yaḍa'ahū emāme ḍamīrihī vechhen li'vechh [49/1-2]	[Vıcdanıyla] yüzleştir[mek].	"Şimdi de Mervan'ı vıcdanıyla baş başa bırakmak istemiş gibi." [35/16-17]	[Vıcdanıyla] Baş başa bırak[mak].
33.	"وكتف ذراعيه من جديد وهو يبتسم ابتسامة خبيثة." Ve kettefe zırā'eyhī min cedīd ve huve yebtesimu ib-tisāmeten ḥabīse [95/2]	Şeytanca/kötü biçimde gü-lüms[üyordu].	"Kollarını yeniden masanın üzerinde kavuşturup pis pis sırttı. " [65/16-17]	Pis pis sırt[tı].
34.	"فأسقط يديه إلى جبينه وحقق في العتمة وسع حدقتيه." Fe'eskaṭa yedeyhī ve ḥeddeka fī'l-at-meti ves'e ḥedekatihī [108/13-14]	Göz bebekleri ardına kadar.	"Elleri iki yana düştü ve ardına kadar açılan gözleri karanlığa dikildi." [73/18-19]	Ardına kadar aç[ılan göz-leri].
35.	"لقد التقت العين فجأة" Leḳad ilteḳat el-uyūnu fec'eh [90/10]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "birden gözler karşılaştı"; ancak kastedilen anlam, "birden göz göze gel[diler]".	" Birden göz göze geldiler. " [62/24]	Birden göz göze gel[diler].

36.	"وصله صوت الرجل السمين مجوحاً بالغضب" Ve vaşalehū şavtu'r-raculī's- semīni mebhūhan bi'l-ğadab [37/3-4]	Ona sesi gel[di].	"Şişman adamın öfkeden kısılmış sesi geldi kula- ğına." [27/19-20]	[Sesi] gel[di] kulağına.
37.	"تبادل الجلوس نظرات الاستغراب" Tebādele'l-cülūsu naẓarātī'l-istiğrāb [10/17]	Şaşkınlık dolu ba- kışlarla birbirle- rine bak[tılar].	"Köylüler birbir- lerine garip garip baktılar" [9/26]	Garip garip bak[tılar].
38.	"شكراً، شكراً... إن هذه المروحة الملعونة تطير الأوراق من أمامي" Şukran, şukran... inne hāzihi'l-mir- vaḥate'l-mel'ūnete tuṭayyiru'l-evrāka min emāmī [26/5-6]	Teşekkürler.	"Sağ ol, teşekkür- ler. Bu lanet per- vane önümdeki kağıtları uçuru- yor." [20/25-26]	Sağ ol.
39.	"لقد أحب أن يشغل نفسه بالتقصي عن السبب" Leḳad eḥebbe en yeşgale nefsehū bi't-teḳaṣṣī 'ani's- sebeb [37/14-15]	[Kendini] meşgul et[mek istedi].	"Bir süre zihnini bu soruyla meş- gul etmek istedi." [28/2-3]	[Zihnini] meş- gul et[mek is- tedi].
40.	"وقد سر الحاج أكثر حين نما إليه أن أبا الخيزران رفض عروضاً عديدة للعمل عند سواه" Ve ḳad surra'l- Ḥāccu ekşer hīne nema ileyhī enne Ebā'l-Ḥayzurān ra- feḍa 'urūḍan 'adīdeten li'l- 'ameli 'inde sivāh [57/5-6]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "ona ulaş[ınca]" şeklinde ancak kastedilen anlam, "öğren[ince]".	"dışarıdan aldığı pek çok teklifi geri çevirdiği de kulağına gelince daha da memnun olmuştu." [41/8-9]	Kulağına gel[ince].

41.	"ساحة الجمرک ساحة رملية واسعة في صفوان تتوسطها شجرة كبيرة يتيمة تتهدل أوراقها المتطاولة فترمي ظلًا واسعاً في الساحة.." Sāḥatu'l-cumruki sāḥatun ramliyye- tun vāsi'atun fī Şafvān teteves- seṭuhā şeceratun kebīratun yetīme- tun teteheddelu evrākuḥā'l-mu- tetāviletu fe-termī zıllen vāsi'an fī's- sāḥa [78/16-17]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi "bir gölge dü- şür[ür]" şeklinde ancak kastedilen anlam, "gölge ver[ir]".	"Safvan'daki gümrük alanı ge- niş ve kumluktur. Alanın orta yerin- deki büyük ve uzun tek ağacın yaprakları etrafa geniş bir gölge verir." [55/16-18]	[Bir] gölge ver[ir].
42.	"لماذا لا تنهض من فوق تلك الوسادة وتضرب في بلاد الله بحثاً عن الخبز؟" Limāzā lā tenḥadu min fevki tilke'l- visādeti ve taḍribu fī bilādi'l-lāhī beḥşen 'ani'l-ḥubz [88/5-6]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "[neden] ekme- ğini ara[yarak] [Allah'ın dünya- sında dolaşmıyor- sun]" şeklinde an- cak kastedilen an- lam, "neden rız- kını bulmak için Allah'ın dünya- sında aramıyor- sun".	"Neden o minde- rin üstünden kal- kıp şu Allah'ın dünyasında ek- meğinin peşinde koşmuyorsun?" [61/3-4]	[Allah'ın dün- yasında] ekme- ğinin peşinden koş[muyor- sun].
43.	"كان الصداع يتأكله، وكان يحس بالدوار" Kāne'ş-şudā' u yete'ākeluhū ve kāne yeḥussu bi'd- duvār [103/2-3]	Mecazi bir ifade, birebir çevirisi, "baş ağrısı onu yi- yip bit[iriyor]" şeklinde ancak kastedilen anlam, "baş çok ağrı- yordu".	"Başı ağrıdan çatlıyor, şimdiye kadar hiç olma- dığı şekilde başı dönüyordu." [70/29-30]	Başı çatlı[yor].

2.9. ÖYKÜNME YOLUYLA ÇEVİRİ

	Kaynak Metin	Arapça İfadenin Anlamı	Hedef Metin	Türkçe Karşı- lık
1.	"وكما يقول المثل: ما يبدأ بالشرط ينتهي بالرضا." Ve kemā yeḳūlu'l-meşel: mā yebde' bi's-şarṭ yentehī bi'r-riḍā [53/12]	Anlaşmayla başlayan, rızayla biter.	"Bir laf vardır: Anlaşmayla başlayan, rızayla biter." [38/28-29]	Anlaşmayla başlayan, rızayla biter.
2.	"ويجعل أباه يأكل أصابعه ندماً" Ve yec'alu ebāhū ye'kulu aşābi'ahū nede- men [49/9]	Pişmanlıktan parmaklarını yer.	"Babası da pişmanlıktan tırnaklarını yiyecekti." [35/25-26]	Pişmanlıktan tırnaklarını yiyecekti.

2.10. ÖZELLEŞTİRME YOLUYLA ÇEVİRİ

	Kaynak Metin	Arapça İfadenin Anlamı	Hedef Metin	Türkçe Karşılık
1.	"كلما تنفس رائحة الأرض وهو مستلق فوقها" Kullemā teneffese rā'ihate'l-arḍi ve huve mustelḳin fevḳahā [7/10-11]	Nefes alıp verdi.	"Yattığı yerden toprağın kokusunu içine çektiği her seferinde" [7/13-14]	İçine çektiği.
2.	"ولكن دونها ليس بوسعي أن أتنفس.." Ve lākin dūnehā leyse bi-vus'ī en eteneffes [26/6]	Nefes alıp veremiyorum.	"ama o olmadan da nefes bile alamıyorum." [20/26]	Nefes alamıyorum.
3.	"وحاول أن يضحك إلا إنه لم يستطع" Ve ḥāvele en yadḥeke illā innehū lem yesteṭi' [50/11]	Gülmeye çalıştı ancak yapamadı.	"Babası tebessüm etmeyi başaramayınca" [36/17]	Tebessüm etmeyi başaramayınca.

2.11. TELAFİ YOLUYLA ÇEVİRİ¹⁸

	Kaynak Metin	Arapça İfadenin Anlamı	Hedef Metin	Türkçe Karşılık
1.	"إني أجيد إطلاق الرصاص مثلاً" İnnenī ucīdu ıtlāka'r-raşāşi meselen [11/4]	[Ateş etme]yi iyi bilirim.	"Mesela iyi nişancıyım" [10/1]	İyi [nişancıyım- dır].
2.	"أريد أن أستريح.. أتمدد.. أستلقي في الظل وأفكر أو لا أفكر.. Urīdu en es-terih... etemeded... estelkī fi'z-zılı ve ufekkiru ev lā ufekkir [73/7-8]	[Düşünmek ya da hiç düşünmemek istiyorum].	"Dinlenmek istiyorum. Yan gelip yatmak, gölgede öylesine uzanmak istiyorum. Düşünmüşüm düşünmemişim umurumda değil." [51/25-27]	[Düşünmüşüm düşünmemişim umurumda değil].
3.	"كانا قد سارا خطوات قليلة معاً وتركنا مروان وأسعد واقفين إلى جانب مقعد الأسمنت الكبير" Kānā ḡad sārā huṭuvāten ḡalīleten ma'an ve terakā Mervān ve Es'ad vāḡıfeyn ilā cānibi miḡ'adi'l-isment el-kebīr [63/10-11]	Onlar birkaç adım yürümüşlerdi ve Mervan ile Esad'ı büyük beton bankın [yanında bırakmışlardı].	" Onlar birkaç adım ilerlediği halde, Mervan ile Esad beton bankta oturmaya devam ediyorlardı. " [45/12-13]	Onlar birkaç adım ilerlediği halde, Mervan ile Esad beton bankta [oturmaya devam ediyorlardı].
4.	"أنصحكم أن تعجلوا قليلاً.. Anşaḡukum en ta'celū ḡalīlen [74/17]	[Acele etmenizi öneririm].	"Biraz acele edin derim." [52/28]	[Acele edin derim].

¹⁸ Kaynak metinde telafi edilecek ifade ile hedef metinde telafi edilen ifadeler köşeli parantez içine alınmıştır.

5.	"تريد أن تشكوني إلى الشرطة يا ابن ال.." Turīdu en teşkūnī ilā'ş-şurṭati yā ib-ne'l... [36/18]	[Beni polise mi şikâyet etmek istiyorsun].	"Demek beni polise şikâyet edeceksin, seni orospunun..." [27/15]	[Demek beni polise şikâyet edeceksin].
6.	"أتحسب أن أبا قيس لم يكن يقامر بحياته.. وسوف يكون هو الخاسر" Eteḥsebu enne Ebā Ḳays lem yekun yukāmīru bi-ḥayātih... Ve sevfe yekūnu huve'l-ḥāsir [71/15-16]	[Ve kaybeden o olacak].	"Ebu Kays canıyla kumar oynamıyor muydu sanıyorsun? Kaybedeni belli bir kumar." [50/22-23]	[Kaybedeni belli bir kumar.
7.	"لقد مضى كل شيء الآن وراح ولا أمل لنا بأن نستعيده مرة أخرى.." Leḳad maḍā kullu şey'in el-āne ve rāḥa ve lā emele lenā bi-en neste'īdehu mer-raten uḥrā [42/7-8]	[Onu geri getirme umudumuz yok].	"Artık olan oldu. Geçmiş geri getiremeyiz." [30/30]	Geri getiremeyiz.
8.	"كبيرة داوية ضخمة لا تنزع ولا تتواري" Kebīraten deviye-ten ḍaḥmeten lā teteze'ze'u ve lā tetevārā [108/10]	[Gürültülü ve solmaz].	"Kocamandı, sendelemiyordu ve kafasının içinde gümbürdeyip duruyordu." [73/14-15]	[Kafasının içinde gümbürdeyip duruyordu].
9.	"وها هو الآن يبدو على لسان أبي الخيزران كأنه قاعدة معروفة وبديهية.." Ve hā huve'l-āne yebdū 'alā lisāni Ebī'l-Ḥayzurān	Ve işte şimdi bu, Ebu'l-Hayzurān'ın dilinde sanki bilinen ve apaçık bir kural [gibi görünüyor].	"İşte şimdi Ebu'l-Hayzurān'ın dilinde sıradan, bedihi bir kuralmış gibi her şey ayan beyandı." [34/12-14]	İşte şimdi Ebu'l-Hayzurān'ın dilinde sıradan, bedihi bir kuralmış [gibi her şey ayan beyandı].

	ke'ennehū kā'idetun ma'rūfetun ve bedīhiyye [47/9-10]			
10.	"لم يجب أحد، فأكد أسعد من جديد" Lem yucib eḥad, fe-ekkede Es'ad min cedīd [52/12]	[Kimse cevap ver- medi].	"Kimseden ses çıkmayınca Esad yeniden sordu" [38/9]	[Kimseden ses çıkmayınca].
11.	"لا يعرفون شيئاً ثم يتنطحون لتعليم الناس كل الأشياء" Lā ya'rifune şey'en şumme ye- tenaṭaḥūne li- ta'līmi'n-nāsi kulle'l-eşyā' [68/16-17]	[İnsanlara her şeyi öğretmekte yarışıyorlar].	"Anlayamadıkları halde insanlara nasihat ediyor- lardı." [48/23-24]	[İnsanlara nasihat ediyorlardı].
12.	"ها! نحن الآن في شغل الجد.." Hā! Naḥnu'l-āne fī şuġli'l-cedd [54/11]	[Ciddi bir işin içindeyiz].	"Hah şöyle. Şimdi ciddi ciddi konu- şabiliriz." [39/18]	[Ciddi ciddi ko- nuşabiliriz].
13.	"لم يكن الركوب فوق ظهر السيارة الجبارة مزعجاً كثيراً" Lem yekun er- rukūbu fevka zahri's- seyyāratī'l- cebbāratī muz'icen keşīran [65/1]	[Binmek].	"Koca aracın üs- tünde yolculuk yapmak çok da rahatsızlık vermi- yordu." [46/1-2]	[Yolculuk yap- mak].
14.	"ولكن عنقه وكفيه تعطي الشعور بالقوة والمتانة" Ve lākin 'unuḡuhū ve kef- feyhī tu'ṭī's- şu'ūra bi-l-kuv- veti ve'l-metāne	[Güç ve sağlamlık hissi ver]ir.	"Boynu ve kolları güçlü ve sağlam görünmesine karşın" [29/8-9]	[güçlü ve sağlam görün]mesine kar- şın.

	[39/15-16]			
15.	"نحن نريد أن نرتزق وأنت تريد أن ترتزق، لا بأس." Nehnū nurīdu en nerteziḳa ve ente turīdu en terteziḳa, lā be's [53/6]	[Zararı yok].	"Bizler de sen de rızkımızın peşindeyiz. Bu anlaşılır bir durum." [38/22-23]	[Bu anlaşılır bir durum].
16.	"يجب أن نكون على بينة من الأمر" Yecibu en nekūne 'alā bey-yinetin mine'l-emr [53/11]	[Olan bitenin tamamen farkında ve bilincinde olmalıyız].	"Açık açık konuşmalıyız." [38/28]	[Açık açık konuşmalıyız].
17.	"خمسة عشر ديناراً، لا بأس... ولكن ليس قبل أن نصل" Ḥamsete 'aşara dīnāran, lā be's... Ve lākin leyse ḳable en naşıl [21/8-9]	[Zararı yok].	"On beş dinar, anlaştık. Fakat oraya ulaşmadan değil." [17/9-10]	[Anlaştık].
18.	"زكريا لم يكن يستطيع أن يفهم قط لماذا يتوجب عليه أن يصرف على العائلة" Zekeriya lem yekun yesteḫ'u en yefheme ḳaṭ li-māzā yeteveccab 'aleyhī en yaşrife 'alā'l-'ā ile [48/13-14]	Bir türlü [anlamıyordu].	"kendisinin ailesinin geçimini üstlenmesi gerektiğini bir türlü kabul etmek istemiyordu." [35/10-11]	Bir türlü [kabul etmek istemiyordu].
19.	"أحلامه انهارت.. مطامحه ذابت.." Ehlāmuhū inhāret... meṭāmiḥuhū zābet [43/5]	Beklentileri [eridi].	"Hayalleri yerle yeksan oldu. Beklentileri boşa çıktı." [31/18-19]	Beklentileri [boşa çıktı].

20.	"لو لم يصب سيارته الكبيرة عطل صغير يضطره للبقاء في البصرة يومين آخرين حتى يصلحه، ثم يلحق بمن سبق" Lev lem yuṣib seyyāratehū'l- kebīre 'uṭlun ṣaġīr yaḍṭarruhū li'l- bekā' fī'l-Baṣra yevmeyni āḥareyn ḥattā yuṣliḥuhū, ṣumme yelḥaḳu bi-men sebaḳ [57-58/18-2]	[Kendisinden önce gidenlere yetiştir.]	"Ama tankerde meydana gelen ufak bir arıza, onun iki gün daha Basra'da kalıp aracı tamir ettir- dikten sonra yola çıkmasını gerek- tirmişti." [41/22-24]	[Yola çık]masını.
21.	"الحاج يعرف قصتك كلها وقد رواها لنا" El-ḥāccu ya'rifu ḳıṣṣateke kulleḥā ve ḳad ravāḥā lenā [97/7-8]	[Bütün hikâyesi].	"Hacı kariştırdı- ğın bütün halt- ları biliyor. Zaten bize anlatan da o." [67/4-5]	[Kariştirdiğin bü- tün haltları].
22.	كفاك دلالة.. إنك قوي كالثور بوسعك أن تحرك ساقيك.. سألاقيك وراء الإتشفور على الطريق." Kefāke delālen... inneke ḳaviyyun ke's-ṣevri bi- vus'ike en tuḥar- rike sāḳeyk... se'ulākīke verā'e'l-İṭtifūr 'alā't-ṭarīḳ [24/11-12]	Şııarmayı bırak.	"Artık bana akıl vermekten vaz- geç. Aslanlar gibi güçlüsün, bacak- larını hareket etti- rebilirsin." [19/21-22]	[Akıl vermekten vazgeç].
23.	"جمع شجاعته كلها وحشدها في لسانه" Ceme'e ṣecā'atihī kul- lehā ve ḥaṣedāḥā fī lisānih [36/9]	Bütün cesaretini toplayıp [diline getirdi].	"Bütün cesare- tini toplayıp açtı ağzını." [27/5]	Bütün cesaretini toplayıp [Açtı ağ- zını].

24.	"أرجوك! أرجوك! لا تبدأ بالنواح!" Arcūk! Arcūk! Lā tebde' bi'n-nu-vāḥ [35/10]	[Lütfen/rica ederim].	"Rica ederim, fakat makat yok. Feryada başlama." [26/10]	[Fakat makat yok].
25.	"ولا ضحك عليه وخذعه واستغل سنيه الست عشرة وجعل منه ألعبه." Ve illā ḍaḥike 'aleyhī ve ḥade'ahū ve'steḡalle sinnihī's-sitte 'aṣerate ve ce'ale minhū ul'ūbe [36/3-4]	Aksi takdirde onunla [alay edip kandırırdı], on altı yaşının toyluğundan faydalanır ve [onu bir oyuncak haline getirirdi].	"Aksi takdirde on altı yaşının toyluğunu sömürüp madara etmeleri işten bile değildi." [26/18-19]	Aksi takdirde on altı yaşının toyluğunu sömürüp [Madara etmeleri işten bile değildi].
26.	"كان المقود ساخناً وكان يحسه يحرق كفيه الخشتين، ولكنه لم يخفف من تمسكه به" Kāne'l-miḳvadu sāḥinen ve kāne yeḥussuhū yaḥriḳu keffihī'l-ḥaṣinetini ve lākinnehū lem yuḥaffif min temmessukihī bihī [100/1-3]	[Tutuşunu gevşetmedi].	"Direksiyon kızgındı, sert ellerini yaksa da onu sınıksız tutmaya devam etti." [68-69/31-1]	[Onu sınıksız tutmaya devam etti].
27.	"- الحاج رضا حكى لنا القصة من الألف للياء.. - أية قصة؟" - El-Ḥāccu Rıdā ḥekā lenā'l-kıṣṣate mine'l-elifi li'l-yā' ... - Eyyetu kıṣṣa? [96/9-11]	[Hangi hikâye?]	"- Hacı Rıda, a'dan z'ye her şeyi anlattı. -Neden bahsediyorsun?" [66/17-19]	[Neden bahsediyorsun?]

28.	"ثم بدأت السيارة تخب وترتجف فوق طريق تشبه الدرج المنبسط." Şumme bed'e't es-seyyāratu tehubbu ve tertecifu fevka ʔarīḳin tuş-bihu'd-derace'l-munbesiṭ [72/8-9]	Sonra araç, düzleşmiş basamakları andıran yolun üzerinde sallanarak ilerlemeye [başladı].	"Sonra araç, düzleşmiş basamakları andıran yolun üzerinde sarsılarak ilerlemeye devam etti." [51/6-7]	Sonra araç, düzleşmiş basamakları andıran yolun üzerinde sarsılarak ilerlemeye [devam etti].
29.	"أن الحاج رضا بات يشترط أن يكون أبو الخيزران رفيقاً ضرورياً لكل رحلة قنص أو سفر بعيد" Enne'l-ḥācce Rıdā bāte yeşteriṭu en yekūne Ebū'l-Ḥayzurān rafīḳan ʔarūriyyen li-küllü riḥleti ḳaṣṣin ev seferin be'īd [57/8-9]	Hacı Rıda [Ebu'l-Hayzuran'ın vazgeçilmez bir yoldaş olmasını] şart koştu.	"Hacı Rıda, herhangi bir av seyahatinde ya da uzak bir yolculukta Ebu'l-Hayzuran olmadan yola çıkılmamasını şart koştu." [41/11-13]	Hacı Rıda [Ebu'l-Hayzuran olmadan yola çıkılmamasını] şart koştu.
30.	"إذن لعاش ما تبقى له من الحياة مستقراً غير ملحق بأيما شيء.. وأهم من ذلك تحت سقف من أسمنت.." İzen, le-‘aşe mā tebaḳḳā lehū mine'l-ḥayāti musteḳırran ğayra mulāḥaḳin bi-eyyimā şey'... ve ehemme min zālike taḥte saḳfın min esment [43/14-15]	[Hiçbir şeyin peşinden koşmadan].	"ömrünün geriye kalan kısmını namerde muhtaç olmadan, üstelik beton bir damın altında sıkıntısız yaşayabileceğini tasarlamış..." [31-32/30-1]	[Namerde muhtaç olmadan]. Namerde muhtaç ol-: Güvenilmez insanlardan yardım istemek zorunda kalmak (TDKSb, i.m.).
31.	"تجاهل أبو الخيزران السؤال بسؤال من عنده"	Soruyu [başka soruyla geçiştirdi].	"Ebu'l-Hayzuran soruya soruyla karşılık verdi." [29/13]	Soruya [soruyla karşılık verdi].

	Tecāhele Ebū'l- Hayzurān es- su'āle bi-su'ālin min 'in-dehū [40/2]			
32.	"ولكن قبل أن يجتازه سمع الرجل السمين يقهقه من وراء كتفيه" Ve lākin qable en yactāzehū semī'e'r- racule's- semīne yūḫahḫihū min verā'i ketifeyh [33/1-2]	[Omzunun arka- sından kahkaha attığını] duydu.	"fakat çıkmadan önce şişman ada- mın için için gül- düğünü duydu." [25/7-8]	[İçin için güldü- ğünü] duydu.
33.	"واكتب لنا دائماً" Ve uktub lenā dā'imen [50/6]	Bize [her zaman] mektuplar yaz.	"Bizden mektup- larını eksik etme." [36/11-12]	Bizden mektupla- rını [eksik etme].
34.	"لقد كان يحسب أنه يخفق صدره على سر كبير لا يعرفه غيره" Leḳad kāne yaḥsibu ennehū yaḥnuḳu ṣadrahū 'alā sirrin kebīrin lā ya'rifuhū ḡay- ruh [47/7-8]	[Sanıyordu].	"Kimsenin bilme- diği bu büyük sırrı içinde tut- tuğu için göğsü- nün daraldığını hissetmişti." [34/11-12]	[Hissetmişti].
35.	"ثم تمضي إلى البصرة فتمارس الشرور السبعة مع تلك الراقصة.. كوكب.." Ṣumme temḏī ilā'l-Başrati fe- tumārise'ş- şurūra's-seb'ate me'e tilke'l- rāḫışati... Kev- keb... [97/1-2]	[Yedi ölümcül gü- nah/yedi büyük günah].	"Ama Basra'ya gidince o Kevkeb aşüftesiyle işledi- ğin günahın bini bir paraya." [66/29-30]	[Günahın bini bir paraya].

36.	"يجب أن لا تعتقد يا سيد أسعد أنك ذكي إلى هذا الحد.." Yecibu en lā ta 'teḳide yā seyyide Es'ad enneke zekiyyun ilā hāzā'l-ḥad [62/16-17]	[Kendini bu kadar akıllı sanmamalı-sın].	"Esad Bey, zeki olduğunu düşünmekte acele ettim galiba..." [44/29-30]	[Zeki olduğunu düşünmekte acele ettim galiba].
37.	"لقد سر الحاج رضا للغاية من براعة أبي الخيزران" Leḳad surra'l-ḥaccu Rıdā li'l-ḡāya min bera'ati Ebī'l-Ḥayzurān [57/4]	Hacı Rıda, Ebu'l-Hayzuran'ın ustalığından memnun kalmış.	"Ebu'l-Hayzuran'ın ustalığı Hacı Rıda'yı hayran bırakmış." [41/6]	Ebu'l-Hayzuran'ın ustalığı Hacı Rıda'yı hayran bırakmış.
38.	"هذه جهنم التي سمعت عنها." Hāzihi cehennemu'l-letī semi'tu 'anhā [90/13]	İşte bu, [hakkında duyduğum] Cehennem'dir.	"Bahsettikleri cehennem işte bu." [62/28]	[Bahsettikleri] cehennem işte bu.
39.	"طبعاً عليك أن تمشي قليلاً، ولكنك فتى في غاية القوة، لن يضريك هذا." Ṭab'an 'aleyke en temşī ḳalīlen ve lākinneke feten fī ḡāyeti'l-ḳuvve, len yuḍīrake hāze [24/17-18]	[Ondan sana zarar gelmez].	"Biraz yürüyeceksin, o kadar. Çok şükür gücü kuvveti yerinde bir delikanlısın, bana mısın demezsin" [19/29-31]	Bana mısın demezsin. Bana mısın deme- : Hiçbir şeyden etkilenmemek, hiçbir şeye aldırış etmemek (TDKSb, i.m.).
40.	"ليس بدري كيف أجاز لنفسه أن يصف أباه بأنه مجرد كلب منحط" Leyse yedrī keyfe ecāze li-nefsihī en yeşīfe ebāhū	[Kendine nasıl izin verdi].	"Nasıl olmuştu da babasını "alçak bir köpek" olarak niteleyebilmişti bilmiyordu." [30/12-14]	Nasıl olmuştu da.

	bi-ennehū mucer- radu kelbin munhaṭṭ [41/9-10]			
41.	"ولكنني لا أملك إلا خمسة عشر ديناراً" Ve lākinnenī lā emliku illā ḥam- sete ‘aşara dīnāran [19/8]	[Bende sadece] on beş dinar var.	“fakat cebimde hepi topu on beş dinar var ” [15/15-16]	[Cebimde hepi topu] on beş dinar var.
42.	"في كل زاوية عارضة.. إنني أفضل أن أتمسكوا بها جيداً" Fī külli zāviyatin ‘āriḍa... İnnenī ufaḍḍilu en tete- messekū bihā ceyyiden [74/9-10]	Bunlara sıkıca tu- tunmanızı [Tercih ederim].	“Her köşede bir askı. Bunlara sı- kıcı tutunursa- nız iyi olur. ” [52/17-18]	Bunlara sıkıca tu- tunursanız [İyi olur].
43.	"خمسة عشر ديناراً سأدفعها لك؟ لا بأس!" Ḥamsete ‘aşara dīnāran se‘edfe‘uhā lek? Lā be’s [21/3]	[Zararı yok].	“On beş dinar ödeyecektim, de- ğil mi? Tamam, bununla bir so- runum yok. ” [17/2-3]	[Tamam, bununla bir sorunum yok].
44.	"ثم يهدر المحرك بالضجيج وتمضي المصفحة تدرج في الطريق الرملي الضيق" Şumme yehduru’l- bi’ḍ- muḥarriku ḍacīci ve temḍī’l- muşaffaḥatu tedrucu fī’ṭ- ṭarīki’r-ramlī’ḍ- ḍayyık [55/9-11]	[Motor gürültüsü çıkararak yavaş yavaş ilerlemeye devam etmişti].	“Zırhlı araç dar kumluk yolda gü- rül gürül ilerle- mişti. ” [40/7]	[Gürül gürül iler- lemişti].

45.	"مد يده وتحسس طريقه إلى ركن الخزان" Medde yedehū ve teḥessese ṭarīkahū ilā rukni'l-ḥazzān [101-102/18-1]	[Elle yoklayarak yolunu bulmaya çalıştı].	"Elini uzatarak el yordamıyla tan-kın arkasına ilerledi." [70/6-7]	[El yordamıyla ilerledi].
46.	"ورغم ذلك فسوف أقدم لك خدمة كبرى" Ve rağme zālike fe-sevfe uḡad-dimu leke ḥid-meten kubrā [22/16]	[Büyük bir hizmet vereceğim].	"Buna rağmen sana hizmette kusur etmeyeceğim" [18/14]	[Hizmette kusur etmeyeceğim].
47.	"كان وجه أبي الخيزران مشدوداً إليها متشججاً وشفته السفلى ترتجف باللهات والرعب" Kāne vechu Ebr'l-Ḥayzurān meṣdūden ileyhā muteşennicen ve şiffetuhū's-suflā tertecifu bi'l-luhāşi ve'r-ru'b [101/2-4]	Kasılmış yüzü [ona doğru çekilmişti].	"Ebu'l-Hay-zuran'ın kasılmış yüzü boşluğa dikildiğinde alt dudağı nefes nefese kalmaktan ve korkudan titriyordu." [69/20-21]	Kasılmış yüzü [boşluğa dikildiğinde].
48.	"إنه على عتبة قبره ويريد أن يهبطه مطمئناً على مصير ابنته التي رفضها الجميع بسبب تلك الساق المبتورة من أعلى الفخذ" İnnehū 'alā 'ate-beti ḡabrihī ve yurīdu en yeh-biṭahū muṭma'in-nen 'alā maş'iri'bnetihī'l-letī rafaḡahā'l-cemī' bi-sebebi tilke's-sāḡi'l-mebtūratı min a'lā'l-feḡz	[Kızının akıbeti konusunda rahat bir şekilde].	"Adam bir ayağının çukurda olduğunu, kalçadan kesilmiş bacağı yüzünden kimse-nin evlenmeye yanaşmadığı kızının mürüvvetini görmeden mezarında huzurlu yatamayacağını söylemiş." [31/26-28]	[Kızının mürüvvetini görmeden].

	[43/11-13]			
49.	"لو لم يصب سيارته الكبيرة عطل صغير يضطره للبقاء في البصرة يومين آخرين حتى يصلحه، ثم يلحق بمن سبق" Lev lem yuṣīb seyyāratehū'l- kebīre 'uṭlun ṣağīr yaḍṭarruhū li'l- bekā' fī'l-Baṣra yevmeyni āḥareyn ḥattā yuṣliḥuhū, ṣumme yelḥāku bi-men sebak [57-58/18-2]	[Tamir etmesine kadar].	"ama tankerde meydana gelen ufak bir arıza, onun iki gün daha Basra'da kalıp aracı tamir ettir- dikten sonra yola çıkmasını gerek- tirmişti." [41/22-24]	[Tamir ettirdikten sonra].
50.	"لو لم يصب سيارته الكبيرة عطل صغير يضطره للبقاء في البصرة يومين آخرين حتى يصلحه، ثم يلحق بمن سبق" Lev lem yuṣīb seyyāratehū'l- kebīre 'uṭlun ṣağīr yaḍṭarruhū li'l- bekā' fī'l-Baṣra yevmeyni āḥareyn ḥattā yuṣliḥuhū, ṣumme yelḥāku bi-men sebak [57-58/18-2]	[Meydana gelme- seydi].	"ama tankerde meydana gelen ufak bir arıza, onun iki gün daha Basra'da kalıp aracı tamir ettir- dikten sonra yola çıkmasını gerek- tirmişti." [41/22-24]	[Meydana gelen].
51.	"وما الذي أفدته؟ ليكسر الفخار بعضه" Ve mā'l-lezī ef- dethū? Liyek- sire'l-faḥḥāru ba'ḍah [89/7]	[Bazı insanlar arasında kavga veya anlaşmazlık olduğunda, kaza- nan veya haklı olan ortaya çıkana kadar onları bı- rakmak anlamına gelen bir deyim].	"Kendini neye feda ettin? Bırak birbirlerini kır- sınlar." [61/26-27]	[Bırak birbirlerini kırınsınlar].

Bu bölümde, *Güneşteki Adamlar* adlı eserde yer alan kalıp ifadeler, kaynak metin ile hedef metin karşılaştırılarak çeviri yöntemleri açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgular, romanda yer alan kalıp ifadelerin çevirisinde toplam on bir farklı çeviri yönteme başvurulduğunu ortaya koymaktadır. Bu yöntemler aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. Açıklama yoluyla çeviri
2. Benzer anlam ve benzer biçimle çeviri
3. Benzer anlam ve farklı biçimle çeviri
4. Birebir çeviri
5. Çıkarma yoluyla çeviri
6. Deyimsel çeviri
7. Ekleme/genişletme yoluyla çeviri
8. İletişimsel çeviri
9. Öykünme yoluyla çeviri
10. Özelleştirme yoluyla çeviri
11. Telafi yoluyla çeviri

Söz konusu çeviri yöntemlerinin romanda ne ölçüde kullanıldığı ise aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 2.1. Kalıp İfadelerin Çeviri Yöntemlerine Göre Dağılımı

Çeviri Yöntemi	Kullanım Sıklığı	Yüzdelik Oranı
Deyimsel çeviri	210	32
Birebir çeviri	147	22
Açıklama yoluyla çeviri	85	13
Telafi yoluyla çeviri	51	8
Ekleme/genişletme yoluyla çeviri	45	7
İletişimsel çeviri	43	6.5
Benzer anlam ve farklı biçimle çeviri	34	5
Benzer anlam ve benzer biçimle çeviri	25	3.8
Çıkarma yoluyla çeviri	16	2
Özelleştirme yoluyla çeviri	3	0.4
Öykünme yoluyla çeviri	2	0.3
Toplam	662	100

Tabloda yer alan verilere göre, *Güneşteki Adamlar* adlı romanda kalıp ifadelerin çevirisinde toplam on bir farklı çeviri yöntemine başvurulmuştur. Bu yöntemlerden en

sık kullanılanı deyimisel çeviri 210 örnekle en yüksek kullanım oranına sahiptir. Bunu sırasıyla birebir çeviri (147), açıklama yoluyla çeviri (85), telafi yoluyla çeviri (51), ekleme/genişletme (45), iletişimsel (43), benzer anlam ve farklı biçimle çeviri (34), benzer anlam ve benzer biçimle çeviri (25) ile çıkarma (16) yöntemi takip etmektedir. Romanda en az kullanılan çeviri yöntemleri ise, özelleştirme (3) ve öykünme (2) yöntemleridir.



ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

“GÜNEŞTEKİ ADAMLAR” ROMANINDAKİ KALIP İFADELERİN YAPISI

Yüksek lisans tez çalışmamızın üçüncü bölümünde *Güneşteki Adamlar* romanındaki kalıp ifadeler, dilbilgisi yapıları bakımından incelenecektir¹⁹.

Tespit edilen dil yapıları ve her bir dil yapısının altında yer alan kalıp ifadeler alfabetik olarak sıralanmıştır:

3.1. BİRLEŞİK FİİL BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER

3.1.1. F1- + Şimdiki Zaman Eki /-mAk+tA/ + yF-

oturmakta ol-	“İhtiyarla Mervan’ın oturmakta olduğu yukarıyı işaret etti.” [47/5]
---------------	--

3.1.2. F1- + /-mA-/ + Sıfat-Fiil Eki + yF-

görünmez ol-	“Önce kafası daldı deliğin içine, sonra da kolları görünmez oldu. ” [53/27] “Safvan, bu tepenin arkasında görünmez oluyordu. ” [56/16] “Metal çember, gözlerini dolduran tuzlu su damlalarının ardında birden görünmez oldu. ” [70/27-29]
--------------	--

3.1.3. F2- + Şimdiki Zaman Eki /-mAk+tA/ + yF-

beklemekte ol-	“Esad, gömleğini çıkarmış beklemekte olan Mervan’a baktı.” [54/2]
----------------	--

3.1.4. Fiil + Zarf-Fiil + Tasvir Fiili

Romanda tasvir fiiliyle kurulmuş on bir birleşik fiil belirlenmiştir. Bunlardan altısı sürerlik, dördü tezlik, biri de yaklaşma tasvir fiilidir:

¹⁹ Bu bölümde, önceki bölümlerde ele alınan kalıp ifadeleri içeren dil bilgisi yapıları, yalnızca Arapçadan Türkçeye farklı şekilde çevrilmiş örnekler üzerinden türlerine göre sınıflandırılmıştır. Aynı kalıp ifadenin Arapçadan Türkçeye aynı biçimde çevrildiği örneklerle yer verilmemiştir.

3.1.4.1. Sürerlik Tasvir Fiiliyle Oluşturulan Birleşik Fiiller

bakıp dur-	“Aval aval yüzüme bakıp durma. ” [58/13]
çömelip kal-	“Sen ise yaşlı sefil bir köpek gibi çömelip kaldın evde” [13/5-6] “İşte böyle çömelip kalmıştın ki Saad gelip yayıkta ayran çalkalar gibi sarsmıştı seni.” [13/11-12]
eriyip git-	“Siz de ağustos sıcaklığında eriyip gidersiniz , kimsenin ruhu duymaz.” [43/15-16]
gümbürdeyip dur-	“Kocamandı, sendelemiyordu ve kafasının içinde gümbürdeyip duruyordu. ” [73/14-15]
halkalanıp dur-	“Üzerindeki uçsuz bucaksız yalazın içindeki kuş, siyah bir nokta gibi tek başına halkalanıp duruyordu. ” [8/9-10]
yitip git-	“Sesi boğazında yitip gitmiş miydi?” [48/8-9]

3.1.4.2. Tezlik Tasvir Fiiliyle Oluşturulan Birleşik Fiiller

açılıver-	“bütün genişliği ve berraklığıyla önünde açılıvermişti. ” [29/19-20]
eriyiver-	“Adamı yolun ortasında bırakıp tuz topağı gibi eriyiverirler. ” [43/14-15]
imzalayıver-	“Lütfen şu evrakı imzalayıverin. Acelem var.” [65/20]
salıver-	“Sonra salıverdiler , o da koşup gitti.” [62/6-7]

3.1.4.3. Yaklaşma Tasvir Fiiliyle Oluşturulan Birleşik Fiiller

düşeyaz-	“Sonra gözlerine dolan, neredeyse düşeyazan yaşları hissetti.” [15/29-30]
----------	--

3.1.5. İkili Birleşik Fiil

Bu tarz birleşik fiillerde zarf-fiil ekinden önceki ve sonraki fiiller (/birleşik fiiller) kendi gerçek anlamlarında kullanılmıştır:

3.1.5.1. F2- / BF- + -g + F2-

daha da tutuşturup alevlendir-	“Bu bakışı, kafasındaki düşüncüyü daha da tutuşturup alevlendirdi. ” [73/16-17]
nefes alıp ver-	“Esad bir süre var gücüyle nefes alıp verdi. ” [57/12-13]

3.1.5.2. F1- / BF- + -g + F1-

gelip geç-	“Sürü sürü insanlar ona aldırış bile etmeden gelip geçiyorlardı yanından.” [28/6-7]
kopup dağıl-	“Orada, yazıhanede yıllardan beri içindeki her şeyi bir arada tutan ümidin son ilmekleri de kopup dağılmıştı .” [26/4-6]
yan gelip yat-	“Dinlenmek istiyorum. Yan gelip yatmak , gölgede öylesine uzanmak istiyorum. Düşünmüşüm düşünmemişim umurumda değil.” [51/25-27]

3.1.6. İsim + yF-

açıklama yap-	“O uzun ellerini de kullanarak onlara açıklama yapmaya girişti.” [39/20-21]
affedil-	“Dahası, affedilmeyecek bir kusur işlemiş olduğunu iliklerine kadar hissetti.” [27/25-26]
affet-	“onu affedebilirdi .” [30/20-21]
âşık ol-	“Hepsi öyle. Evlenince veya âşık olunca eve para göndermekten vazgeçerler.” [34/6-7]
bahset-	“ Bahsettikleri cehennem işte bu.” [62/28] “- Hacı Rıda, a’dan z’ye her şeyi anlattı. -Neden bahsediyorsun ?” [66/17-19]
boca et-	“Güneş, cehennemini aman vermeden kafalarına boca etse de aracın hızından meydana gelen esinti sıcaklığın şiddetini hafifletiyordu.” [46/2-4]
dâhi ol-	“E, bunu anlamak için dâhi olmak gerekmez.” [34/6] “Kim demişti buna “çarpma” diye? Bir dâhi olmalı bunu söyleyen.” [62/18-19]
defnet-	“Adam, iki arkadaşını, kimsenin bilmediği o topraklara defnetmiş .” [50/15-16]
devam et-	“Ebu Kays taşın üzerinden indi ve yoluna devam etti ” [8/30] “Sonra yeniden bebeğini pıspışlamaya devam etti ” [13/16-17] “Oğlun Kays ne zaman okula devam edecek ?” [13/29-30] “karısı susmaya devam ediyor ” [14/5] “Mervan silkelendi ve yürümeye devam etti .” [32/3] “Ebu’l-Hayzuran yürümeye devam edince Mervan da tekrar yürüyüp ona yetişti.” [32/10-11] “Mervan kapıyı ardından çekti ve yoluna devam etti .” [36/20]

	“Ebu’l-Hayzuran bağırarak konuşmaya devam etti.” [43/26] “Esad kararlılıkla devam etti” [38/14] “Onlar birkaç adım ilerlediği halde, Mervan ile Esad beton bankta oturmaya devam ediyorlardı.” [45/12-13] “Sonra araç, düzleşmiş basamakları andıran yolun üzerinde sar-sılarak ilerlemeye devam etti.” [51/6-7] “Elleri bir süre ağzın kenarına tutunmaya devam ettikten sonra gözden kayboldu.” [54/9-10] “Direksiyon kızgındı, sert ellerini yaksa da onu sımsıkı tutmaya devam etti.” [68-69/31-1]
dikkat et-	“Yalnız dikkat et de yola çıkmadan önce sıçanlar seni yemesin.” [25/9-10]
dua et-	“onun başarısı için dua etmişti .” [36/14]
emin ol-	“Yola çıkmadan önce vedalaşmak için babasına gittiği sırada bundan kesinlikle emin olmuştu .” [35/28-30]
erkek ol-	“Kaçakçının önünde erkekten daha erkek olması ve cesareten öte yürek göstermesi gerekiyordu.” [26/16-18]
eşlik et-	“Ebu Kays söze girdi: Size eşlik edebileceğimi düşünüyor musunuz?” [45/5-6]
fark et-	“Araya muhtar girdi: Ne fark eder?” [9/11-12] “Fakat duvar dibinden ayrılıp kalabalıkta yürümeye başlayınca bir elin omzunu sıvazladığını fark etti.” [28/19-21] “Mervan, adamı gördüğünden beri ilk kez gerçekten bambu sopasını andırdığını fark etti.” [29/7-8] “Bir gün aymazlığından uyanıp ne yaptığını fark edince kendi kendini affedemeyecek.” [30/24-25] “Büyük bir meşakkatten sonra bacaklarının havada asılı iki desteğe bağlı olduğunu ve birkaç adamın onun etrafında dolandığını fark etti.” [47/19-21] “Ama kaygan eldivenli bir elin ağzını sertçe kapattığını fark etti.” [48/2-3] “Metal çemberi bırakınca bileğindeki saati fark etti.” [69/17] “metal çemberin paslanmış menteşesi üzerinde dikili kaldığını fark etti.” [70/26-27]
feda et-	“Kendini neye feda ettin ? Bırak birbirlerini kırsınlar.” [61/26-27]

feryat et-	“Dönemece ulaştığında tekerlekler feryat eder gibi tıslamaya başlamıştı.” [68/27-28]
garanti et-	“Peki sağ salim varacağımızı garanti ediyor musunuz?” [15/8]
giriş yap-	“Bir amcaoğlum var. Adı Hasaneyn. Bir keresinde sınırdan kaçak giriş yapmak üzere götürülmüş.” [49/24-25]
hak et-	“Tahrik ediciydi ve her türlü düşü hak ediyordu .” [67/15-16]
hâkim ol-	“Yüzüne yeniden lakayt ve buyurgan bir tavır hâkim oldu .” [44/27]
hallet-	“Hacı Rıda’yla görüşünce hallederiz .” [65/19-20]
hamdet-	“Ve sizi o şişman adamın pençelerinden kurtardığım için Rabbinize binlerce kez hamdedeceksiniz .” [50/26-27]
hareket et-	“Cehennem’in en derinliklerinden hareket ediyor ” [7/4-5] “Tamam, sen fazla hareket etme ” [12/7] “Birden sustu ve hareket etmeden öylece durdu.” [29/17]
hareket ettir-	“Aslanlar gibi güçlüsün, bacaklarını hareket ettirebilirsin .” [19/21-22]
hata yap-	“Babasının iğrenç bir şey yaptığı doğrudu ama hangimiz zaman zaman hata yapmayız ki?” [30/18-20]
hayal et-	“Zavallı kızımın daha fazla bekleyeceğini hayal bile edemiyorum .” [22/3-4]
hayret et-	“Dahası, annesine yazdığı mektubun, onu böyle hoş duygularla doldurarak düş kırıklığını nasıl önemsizleştirebildiğine hayret etti .” [34/22-24]
hisset-	“Göğsünü toprağa her koyduğunda yerin kalbini, sanki cehennem’in en derinliklerinden hareket ediyor ve sarp bir yolu yara yara ışığa doğru ilerliyormuşçasına hissedi yordu” [7/4-6] “Öyle bir yumruydı ki bu; aynısını Basra’da, Basra’dan Kuveyt’e insan kaçakçılığı yapan şişman adamın yazıhanesinde de hissetmişti .” [14-15/31-2] “Hatta kefiyenin de alev aldığını hissedi yordu.” [20/19-20] “Kendini öyle aşağılık hissetti ki boğazı düğüm düğüm oldu.” [22/5] “Tüm geleceğinin anahtarına dokunmuş gibi hissetti .” [22/17] “Kimsenin bilmediği bu büyük sırrı içinde tuttuğu için göğsünün daraldığını hissetmişti .” [34/11-12]
ısrar et-	“ “Ne farkı var?” diye ısrar etti muhtar” [9/14] “Saad ise ısrar etmeyi bırakmıştı” [14/9-10]
ifşa et-	“Yoksa polis karakolunda ifşa ederim seni!” [27/10]
ikna et-	“Kocasının kendisini ve çocuklarını bırakıp gitmesinin yerinde ve sıradan bir iş olduğuna mı ikna etmeye çalışıyordu annesini?” [34/28-30]

ikna et-	“Bıçak altındayken onu, hayatını kaybetmektense erkekliğini kaybetmesinin daha iyi olduğuna ikna etmeye çalıştıklarında da reddetmişti bunu.” [48/20-22]
infilak et-	“Birkaç silahlı adamla birlikte koşarlarken önlerinde bir cehennem infilak etmiş, yüzüstü yere kapaklanmıştı.” [47/26-28]
iş yap-	“Diğeri iş yap mayı bırakmış, olup biteni izliyordu.” [65/26-27]
işaret et-	“İhtiyarla Mervan’ın oturmakta olduğu yukarıyı işaret etti .” [47/5]
itiraf et-	“Hangi durumu? Vatan uğruna erkekliğini kaybettiğini düpedüz itiraf mı etmeliydi?” [48/16-17]
kabul et-	“Kendisinin ailenin geçimini üstlenmesi gerektiğini bir türlü kabul etmek istemiyordu.” [35/10-11] “Fakat kabul etmedi” [36/4-5] “Sizin adınıza pazarlık yapmamı kabul ediyor musunuz?” [38/17-18] “Bu durumu kabul etmeyen kendisi miydi yoksa kabul etmekten âciz miydi?” [48/24-25]
kaybet-	“Mervan bir an dengesini kaybetti .” [27/18] “öyle geniş adımlarla yürüdü ki Mervan neredeyse izini kaybedecekti .” [32/29-30] “Bıçak altındayken onu, hayatını kaybetmektense erkekliğini kaybetmesinin daha iyi olduğuna ikna etmeye çalıştıklarında da reddetmişti bunu.” [48/20-22] “Hangi durumu? Vatan uğruna erkekliğini kaybettiğini düpedüz itiraf mı etmeliydi?” [48/16-17] “Ebu Kays canıyla kumar oynamıyor muydu sanıyorsun? Kaybedeni belli bir kumar.” [50/22-23] “Daha fazla vakit kaybetmemeliyiz .” [58/23]
kaybol-	“Ebu’l-Hayzuran aracın o küçük zırhlı kapısından girmiş ve birkaç dakika içinde gözden kaybolmuştu .” [40/5-7] “Elleri bir süre ağzın kenarına tutunmaya devam ettikten sonra gözden kayboldu .” [54/9-10]
kontrol et-	“Ebu’l-Hayzuran eğilip içeride ne olup bittiğini kontrol etmeye çalıştı.” [54/12-13]
kör et-	“kafasının etrafında çember oluşturan ışık, tabanı görmesini engelliyor, gözünü kör ediyordu.” [47/22-24] “havaya kalkan toz şeridi kör edici bir parlıltı yansıtıyordu.” [62/13-14]
lâf et-	“Ebu’l-Hayzuran, bu lafları eden kendisi değilmiş gibi kahkahalar patlattı.” [46-47/19-1]

mal ol-	“zor bir yolculuk olacağını söyleyeyim. On beş dinara mal olur ” [15/6-7]
meçhul ol-	“ Meçhul olan yeni bir kaderin dev kapısını zorluyormuş gibiydi” [60/15]
memnun ol-	“Dışarıdan aldığı pek çok teklifi geri çevirdiği de kulağına gelince daha da memnun olmuştu .” [41/8-9]
merak et-	“Hacı Rıda seni sepetlemez, merak etme .” [55/26]
meşgul et-	“Bir süre zihnini bu soruyla meşgul etmek istedi.” [28/2-3]
monte edil-	“Meydana bakan pencerelere monte edilmiş klimaların harıltısı dışında herhangi bir sesin duyulmadığı ağır bir sessizlik hâkimdi ortama.” [64/22-24]
muhtaç ol-	“ömrünün geriye kalan kısmını namerde muhtaç olmadan , üstelik beton bir damın altında sıkıntısız yaşayabileceğini tasarlamış...” [31-32/30-1]
mümkün ol-	“Cehennemde bile olsa bir yerden başlamalısın ki Neda ile evlenebilmen mümkün olsun ” [22/1-3] “Aracı mümkün olan son hızla sürdü.” [68/26-27] “Tankerin tekerlek izlerini mümkün olduğunca önceki izlere karıştırmaya çalışarak yavaş yavaş geriye doğru gitti.” [72/29-31]
müsaade et-	“ Müsaade ederseniz bitireyim.” [44/10]
namaz kıldır-	“Cuma günleri namaz da kıldır acaksın değil mi?” [9/8]
namaz kılın-	“Pekâlâ, nasıl namaz kılınacağını bilmiyorum” [9/21]
nasihat et-	“Anlayamadıkları halde insanlara nasihat ediyorlardı .” [48/23-24]
neden ol-	“Ebu’l-Hayzuran’ın ustalığı Hacı Rıda’yı hayran bırakmış, aylarca olayı arkadaşlarına anlatmasına neden olmuştu .” [41/6-7]
nefret et-	“Kimseden nefret etmek istemiyorum.” [30/26]
nüfuz et-	“Hücrelerine nüfuz ediyordu ” [7/3-4]
park edil-	“Bu cip, pazarlık esnasında Cebel Amman’daki evin yanında park edilmiştir .” [18/11-12]
park et-	“Tankeri tek katlı kiremitli binaya çıkan geniş merdivenin önüne park etti .” [64/16-17]
pazarlık yap-	“Sizin adınıza pazarlık yapmamı kabul ediyor musunuz?” [38/17-18]
reddet-	“Bıçak altındayken onu, hayatını kaybetmektense erkekliğini kaybetmesinin daha iyi olduğuna ikna etmeye çalıştıklarında da reddetmişti bunu.” [48/20-22]
rica et-	“ Rica ederim, fakat makat yok. Feryada başlama.” [26/10]
sahip ol-	“On yıldır, bir zamanlar köyünde sahip olduğun on zeytin ağacına dönmeyi ümit ediyorsun.” [14/13-14] “Şimdi öfkesine yenilip parayı amcasına geri verirse bir daha elli dinara sahip olma fırsatını yakalayamayacaktı” [22/17-19]
satın alın-	“Tarlaya bir çuval hayvan tersi alır gibi kızına satın almak istiyordu kendisini.” [22/13-15]

	“Bu ev de bir hayır kurumunun topladığı bağış paralarıyla satın alınmış. ” [31/22-23]
sevk et-	“Geri dönerlerken uzaktan bakınca sert görünen beyaz yol, sürücülerini araçlarını korkusuzca sürmeye sevk etmiş ” [40/19-20]
siper yap-	“Gömleğinin kollarını dirseklerine siper yaparak metal yüzeye dayandı” [69/12-13]
şaka yap-	“Şimdi şaka yapmanın zamanı değil, Ebu Bâkır. Lütfen!” [65/14]
şikâyet et-	“Demek beni polise şikâyet edeceksin , seni orospunun...” [27/15]
tahrik et-	“ Tahrik ediciydi ve her türlü düşü hak ediyordu.” [67/15-16]
tahsis et-	“Her birinize bir kılavuz tahsis edemeyiz. ” [21/21-22]
takip et-	“Zubeyr’den de ana yolu takip ederek Kuveyt’e dönebilirdi.” [41/20-21] “Esad da gömleğini çıkarmadan iki arkadaşını takip etti. ” [54/11] “Bir süre sonra onu Esad ve Ebu’l-Hayzuran takip etti. ” [57/21-22] “Ebu’l-Hayzuran evrak elinde dışarı koşarken adamın sesi onu takip etti ” [68/12-13] “Direksiyonu kırıp kendisinden önce kumda çukur açmış olan tekerlek izlerini takip etti. ” [72/4-5]
talep et-	“Esad’a bakarken onun yardımını talep edermiş gibi biraz bekledi.” [42-43/31-1]
tamir et-	“Fakat bu süre, onurunu tamir etme çabasının boşuna olduğunu anlamasına yetti.” [27/23-24]
tamir ettir-	“ama tankerde meydana gelen ufak bir arıza, onun iki gün daha Basra’da kalıp aracı tamir ettirdikten sonra yola çıkmasını gerektirmişti.” [41/22-24]
tasavvur et-	“Başına geleni tam olarak tasavvur etmekten o kadar âcizdi ki...” [48/26-27]
tebessüm et-	“Babası tebessüm etmeyi başaramayınca” [36/17] “Esad ile Mervan’ın kendisinden bir karar beklediklerini fark eden Ebu Kays tebessüm etti. ” [44/5-6]
teklif et-	“Eskiden beri dostu olan Şefika’nın babası, kızıyla evlenmesini teklif etmiş babama.” [31/20-21]
tekrar et-	“Yüksek sesiyle defalarca bunları tekrar ettiği sırada” [8/17-18] “Kuveyt sınırındaki el-Mutlâ’da aynı sahneyi beş dakika daha tekrar edeceğiz. ” [42/8-9]

telafluz et-	“Şişman adamın telafluz ettiği son kelimeler kesin ve niha-iydi.” [26/6-7]
telef ol-	“Bak ne diyeceğim, malların telef olmasından korkuyorum. Şu- radaki...” [47/3-4]
tercih et-	“Hacı Rıda dönüşte onu Zubeyr’e götüreceğ başka bir rota izle- meyi tercih etmişti .” [41/18-20]
terk et-	“On yıl önce terk ettiği toprakta” [7/6-7]
teyit et-	“Fakat Selim Hoca sözlerini teyit etti ” [9/23-24]
ümit et-	“Kadın bakışlarını kocasına kaldırmadı. Ebu Kays da bunu yap- mamasını ümit etmişti .” [13/26-27] “On yıldır, bir zamanlar köyünde sahip olduğun on zeytin ağa- cına dönmeyi ümit ediyorsun ” [14/13-14]
var ol-	“Hiçbir yerde var olmayan .” [69/8]
yardım et-	“Hastaysan söyle. Sana yardım edebilirim .” [25/1]
yardımcı ol-	“yol boyunca sen de bana yardımcı olmalısın .” [18/22] “Sonra bacağını delikten içeri uzattı. Aşağıdaki iki genç inme- sine yardımcı oldu .” [64/10-11]
yem ol-	“Yol arkadaşlarının cesetlerinin çölde kurda kuşa yem olup bir- kaç gün sonra da kumda yatan beyaz iskeletlere dönüşmesine gönlü elvermiyordu.” [71/14-16]
yemin et-	“Sana şerefim üzerine yemin ederim ki varacaksın” [20/5]
yolculuk yap-	“Koca aracın üstünde yolculuk yapmak çok da rahatsızlık ver- miyordu.” [46/1-2]
zam yap-	“Sonunda onu çağırttı, kutladı ve maaşına biraz zam yaptı .” [41/9-10]
zapt et-	“Birden bu düşüncüyü zihninde daha fazla zapt edemez oldu.” [73/17-18]
zerk edil-	“Kollarına narkoz zerk edilmiş gibiydi.” [71/9-10]

Metinde, bu yapının olumsuz fiil tabanıyla kullanıldığı bir örnek de bulunmaktadır:

aldırış etme-	“Sürü sürü insanlar ona aldırış bile etmeden gelip geçiyorlardı yanından.” [28/6-7]
---------------	--

3.1.7. Nesne + Fiil

3.1.7.1. Ns1 + BF-

dengesini kay- bet-	“Mervan bir an dengesini kaybetti .” [27/18]
gözünü kör et-	“kafasının etrafında çember oluşturan ışık, tabanı görmesini en- gelliyor, gözünü kör ediyordu .” [47/22-24]

hayatını kaybet-	“Bıçak altındayken onu, hayatını kaybet mektense erkekliğini kaybetmesinin daha iyi olduğuna ikna etmeye çalıştıklarında da reddetmişti bunu.” [48/20-22]
izini kaybet-	“öyle geniş adımlarla yürüdü ki Mervan neredeyse izini kaybedecekti. ” [32/29-30]

3.1.7.2. Ns1 + [Ns2] + F2-

Türkçede belirtisiz nesne ile geçişli fiilden oluşan nesne-fiil deyimleri son derece yaygındır. Bu deyimlerde nesne belirli hale getirildiğinde belirtisiz nesne silinir (Daşdemir, 2015: 59): cesareti [cesaret] göster- gibi...

adı ver(il)-	“iki büyük nehir, Dicle ile Fırat birleşince Şattülarap adı [ad] verilen tek bir nehir oluştururlar” [8/13-14]
adını koy-	“Fakat karısı bir kız çocuk doğurdu. Adını Hesna [ad] koydular” [11/17]
ağzını aç-	“Bütün cesaretini toplayıp [ağız] açtı ağzını. ” [27/5]
ağzını yay-	“sonra yeniden ağzını [ağız] yayarak güldü” [33/5-6]
bakışını/bakışlarını kaldır-	“Kadın bakışlarını kocasına kaldırmadı. ” [13/26] “Çocuk bakışlarını kaldırıncı ” [8/25-26]
bakışlarını dik-	“ve bakışlarını koca nehre [bakış] dikti yeniden, ilk kez görürcesine.” [10/18-19] “Ebu Kays ayağa kalkıp üstündeki tozu toprağı silkelerken bakışlarını ırmağa [bakış] dikti. ” [12/15-16]
bakışlarını dolaştır-	“Fakat konuşmadan önce bakışlarını herkesin üzerinde tek tek dolaştırdı. ” [42/30-31] “Kimse yanıtlamadı. Bunun üzerine bakışlarını onların yüzlerinde [bakış] dolaştırdı. ” [57/25-26]
bakışlarını gezdir-	“Soğuk bakışlarını hepsinin yüzlerinde yavaş yavaş [bakış] gezdirdikten sonra gözlerini Esad’a dikti” [38-39/30-1]
başı salla-	“Mervan başını [baş] sallayarak yürümeye yeltendi” [33/31]
[bir şey] havası ver-	“Adamın kararlı, sert yüzü, herhangi bir mucize yaratmakla mükellef bir aile reisi havası [hava] veriyordu kendisine” [18/18-19] “Alt dudağının kavisli görünüşü, az sonra ağlayacakmış havası [hava] veriyordu. ” [36/9-10]
[biri(leri)nin] sırtını sıvazla-	“Babası tebessüm etmeyi başaramayınca, o iri ve sert eliyle oğlunun sırtını [sırt] sıvazlamıştı. ” [36/17-18]
cesaret göster-	“Gündüz ise hiçbiri bu sıcakta devriyeye çıkma cesareti [cesaret] gösteremez. ” [63/10-11]
elini kaldır-	“Ebu Kays onayladığını göstermek için elini [el] kaldırdı. ” [38/19]

gözlerini dolaştır-	“gözlüğünün ardındaki gözlerini yüzlerinde [göz] dolaştırdı ” [9/16-17]
gözlerini kaçır-	“Mervan, onun babasına ne çok benzediğini fark edince gözlerini [göz] kaçırdı .” [43/24-25]
gözlerini kaldır-	“Ebu'l-Hayzuran gözlerini yerden [göz] kaldırmadan cevap verdi.” [63/8]
hayatını geçir-	“ Hayatını maceralarla [hayat] geçirdin .” [61/25]
hayatını kurtar-	“Yirmi dinara hayatını [hayat] kurtarıyorum .” [18/29]
hevesini kır-	“neden hevesini [heves] kırıyorsun? ” [11/9]
izlenimi ver-	“Omurgası rahatça eğilip iki kat olabilecek kadar esneyebilir-miş izlenimi [izlenim] veriyordu .” [29/9-11]
kafasını salla-	“Esad kafasını [kafa] sallayıp gözlerini bir süre yere dikti.” [42/11]
Kahkahayı bas-	“Odadaki üç görevli de kahkahayı [kahkaha] basınca Ebu'l-Hayzuran hayretler içinde etrafına baktı” [65/7-8] “Memurlar birbirlerine bakıp yeniden kahkahayı [kahkaha] bastılar .” [65/11]
kalıbını bas-	“ Kalıbını [kalıp] basarım ki şöyle demiştir kendi kendine, hatta hepimize: Hayat garip bir şey.” [31/8-9]
Kararını ver-	“Mervan kararını [karar] vererek hızlıca demir merdivene yaklaştı.” [52/31]
kirpiklerini kırıştır-	“ kirpiklerini hızlı hızlı [kirpik] kırıştırdı .” [56/29-30]
mürüvvetini gör-	“Adam bir ayağının çukurda olduğunu, kalçadan kesilmiş bacağı yüzünden kimsenin evlenmeye yanaşmadığı kızının mürüvvetini [mürüvvet] görmeden mezarında huzurlu yatamayacağını söylemiş.” [31/26-28]
nabızı at-	“Altındaki toprağın nabızı [nabız] atmaya başladı.” [7/1-2]
ömürünü geçir-	“Memurların ayaklarının dibinde bir kilosu için bütün onurundan vazgeçtiğin un kumanyasıyla mı geçireceksin bütün ömürünü [ömür]? ” [61/4-6]
parmağını bile kıpırdat-	“ Parmağını bile [parmak] kıpırdatmak istemiyorum.” [51/27]
son nefesini ver-	“El-Cehre yolunda bir araba durup onu aldığı anda son nefesini [nefes] vermek üzereymiş.” [50/6-8]
sözünü kes-	“Adam sözünü [söz] kesti ” [15/18] “Esad sakince sözünü [söz] kesti : Şu şeref meselesini bir yana bırak” [43/29-30]
...ter[ler] dök-	“Ebu'l-Hayzuran yüzünde dal budak koridorlar açıp çenesinde sel gibi birleşen terler [ter] döküyordu .” [56/7-8] “Masanın başında şıpır şıpır terler [ter] dök en şişman adam fal taşı gibi açık gözlerle ona bakıyordu” [15/26-27]
tırnaklarını ye-	“Babası da pişmanlıktan tırnaklarını [tırnak] yiyecekti .” [35/25-26]

virajı al-	“Hatta o geniş, şeytanî virajı [viraj] alırken çölün kumlarına saplanmasına ramak kalmıştı.” [68/28-29]
ziyafeti çek-	“Ulaştığımızda size şahane bir öğle yemeği ziyafeti [ziyafet] çekeceğim. ” [63/21-22]

Metinde “adım at-” birleşik fiilinin geçtiği iki cümlede de isim, sıfat tamlamasına dönüştürülerek kullanılmıştır. Belirli sıfat tamlaması görüntüsünde olsa dahi her iki örnek de genel bir anlam taşımaktadır:

adım at-	“Yani şartlarımız hoşuna gitmiyorsa sırtını dönüp üç adım [adım] attın mı kendini yolda bulursun” [17/15-16] “Demir merdivene doğru birkaç adım [adım] attı ve tırmanmaya başladı.” [63/30-31]
----------	---

Romanda bu yapının olumsuz fiil tabanıyla kullanıldığı örnekler de bulunmaktadır:

bakışlarını/gözünü ayırma-	“Ebu Kays bakışlarını [bakışları] uzun boylu şoförden ayır-mıyordu. ” [42/13]
istifini bozma-	“Kalemi bir kez daha sürdü önüne fakat Ebu Bâkir istifini [is-tifi] bozmadı. ” [66/15-16]
kılını bile kıpır-datma-	“Fakat Ebu Bâkir kılını [kılı] bile kıpırdatmadı. Bön bön baktı Ebu’l-Hayzuran’a.” [66/10-11]

3.1.7.3. Ns1 + Tümlec + F2-

Belirtili nesne ve bir tümlecın geçişli fiille birleşerek oluşturduğu birleşik fiiller, metinde altı deyimde tespit edilmiştir:

aklını başına toplama-	“Sakin ol, aklını başına toplama. Bu her halükârda ölmenden daha iyidir.” [48/5-6]
bakışlarını [bir kişi veya nesne üzerinde] dolaştır-	“Ebu Kays’ın karısı, Saad’ın sözlerini duyunca bakışlarını iki-sinin yüzünde dolaştırdı ” [13/15-16]
bakışlarını [birinin] üzerinde sabitle-	“sonra da bakışlarını muhtarın üzerinde sabitlediler. ” [9/26-27] “sonra bakışlarını şişman adamın üzerinde sabitledi. ” [65/8-9]
bir ayağının çukurda ol-	“Adam bir ayağının çukurda olduğunu , kalçadan kesilmiş bacağı yüzünden kimsenin evlenmeye yanaşmadığı kızının mü-rüvvetini görmeden mezarında huzurlu yatamayacağını söylemiş.” [31/26-28]

[birinin] bakışlarını üzerinden çek-	“Ebu Kays, adamin bakışlarını üzerinden çekmesini ne çok istiyordu.” [15/28-29]
gözünü/gözlerini [bir şeye] dik-	“o dümdüz uzanan siyah yolun ilerisine dikti gözünü ” [21/9-10] “Gene de bir adım uzaklaşarak soru soran gözlerini dikip ona baktı.” [28/25-26] “Soğuk bakışlarını hepsinin yüzlerinde yavaş yavaş gezdirdikten sonra gözlerini Esad’a dikti ” [38-39/30-1] “Esad kafasını sallayıp gözlerini bir süre yere dikti. ” [42/11]

3.1.7.4. Ns1 + F2-

akla kararı seç-	“Diğer cesedin ellerini demir tutacaktan çözene kadar akla kararı seçti. ” [72/17-19]
------------------	--

3.1.7.5. Ns2 + F2-

akıl ver-	“Artık bana akıl vermekten vazgeç. Aslanlar gibi güçlüsün, bacaklarını hareket ettirebilirsin.” [19/21-22]
alev al-	“Hatta kefiyenin de alev aldığını hissediyordu.” [20/19-20]
baygınlık geçir-	“Direksiyona yığılıp baygınlık geçirecekmiş gibi hissediyordu kendini.” [68/30-31]
bilgi ver-	“Bize en küçük ayrıntısına kadar bilgi vermek zorundasın.” [38/1-2]
bir yol aç- ²⁰	“Bu sürede herkes kendine bir yol açtı ” [13/4-5]
bir yol bul-	“ama ağabeyi onu görmezden gelirse o da herkes gibi kendine bir²¹ yol bulmayı öğrenecekti.” [35/21-23]
borç al-	“ Borç al , borç. Kuveyt’e gideceğini kime söyleyen sana yirmi dinar verir.” [19/1-2]
cevap ver-	“Selim Hoca cevap vermedi ” [9/15] “o gece “Şattülarap nedir?” sorusuna böyle cevap vermişti oğlu Kays” [10/21-22] “Esad sakince cevap verdi. ” [44/31]
çaba göster-	“Görmek için çaba gösterdiği bir sırada gözlerinin önünde çember oluşturan o kocaman ışık öylece asılı duruyor, göz kapaklarını daralttıkça daraltıyordu.” [47/29-31]
dert yan-	“Ağabeyinin bir insanın okumasının ne anlama geldiğini kavrayamadığına dair annesine dert yanıyordu. ” [35/12-13]
direksiyon sall-	“o yanıltıcı yolda altı saat direksiyon sallamış. ” [41/2-3]

²⁰ Buradaki “bir” sıfatı “yol” kelimesine genel bir anlam katmıştır.

²¹ “Bir” kelimesi, birleşik fiili belirli hale getirmemiştir.

el salla-	“Esad ısrarla arabaya el sallamıştı ” [23/8]
film izle-	“Buna benzer bir hissi, sinemada bir film izledikten sonra duyardı.” [28/9-10]
fınk at-	“Hurma ve saman yüklü vapurların, şehir merkezindeki otomobiller gibi fınk attığı büyük bir nehir...” [10/20-21]
gölge ver-	“Safvan’daki gümrük alanı geniş ve kumluktur. Alanın orta yerindeki büyük ve uzun tek ağacın yaprakları etrafa geniş bir gölge verir. ” [55/16-18]
haber ver-	“ondan başka kimseye haber vermeden evlenmişti.” [35/17]
kahkaha[lar] at-	“ “İşte, çetenin bütün elemanları hazır!” diyerek bir kahkaha attı Ebu’l-Hayzuran” [37/6-7] “Adam içten bir kahkaha attı. ” [56/1] “Ebu’l-Hayzuran histerik bir kahkaha attı. ” [67/28]
	“Şişman adam gülümsedi, ardından kahkahalar attı. ” [22/25] “Bu fikir Ebu’l-Hayzuran’ın hoşuna gitmişçesine kahkahalar atarak elleriyle dizlerine vurup kendi etrafında döndü.” [42/19-20] “Ebu’l-Hayzuran kahkahalar atarak Ebu Kays’ın koluna girdi.” [45/8-9]
kahkaha[lar] patlat-	“Ebu’l-Hayzuran, bu lafları eden kendisi değilmiş gibi kahkahalar patlattı. ” [46-47/19-1] “Ebu Bâkır yeniden bir kahkaha patlattı ” [68/11]
kanat çırp-	“Bu birkaç dakika içinde Ebu’l-Hayzuran’ın kafasında tek bir düşünce kanat çırpıyordu. ” [54/23-24]
karar ver-	“Ha! Neye karar verdin? ” [20/26-27] “Öğleyin her birini ayrı mezarlara defnetmeye karar vermişti. ” [71/7-8]
karşılık ver-	“Ebu’l-Hayzuran soruya soruyla karşılık verdi. ” [29/13] “Kolunu uzatarak titrek bir sesle karşılık verdi. ” [68/6-7] “Birden çöl de yankıyla karşılık vermeye başladı.” [73/27]
keyif al-	“Annesiyle bir süre vakit geçirmekten büyük keyif almıştı. ” [29/27]
kin besle-	“Yine de babasına karşı bu derece kin beslemiyordu aslında.” [30/17-18]
korna çal-	“Yarın sabah erkenden otelin önünden sizi almak için korna çalarım. ” [45/15-16]
kulak kabart-	“Bir taşın üzerine çıkmış, pencereden içeriye kulak kabartmıştı ” [8/19-20]
kumar oyna-	“Ebu Kays canıyla kumar oynamıyor muydu sanıyorsun?” [50/22-23]

kusur işle-	Dahası, affedilmeyecek bir kusur işlemiş olduğunu iliklerine kadar hissetti.” [27/25-26]
kuvvet al-	“Kollarından kuvvet alarak usulca içeri kayd.” [72/13]
memnuniyet duy-	“Yüzlerini görmeyeceği için bundan memnuniyet duydu. ” [72/24-25]
nasihat al-	“Kimseden nasihat almak istemiyordu.” [50/18]
nefes al-	“ama o olmadan da nefes bile alamıyorum. ” [20/26] “Esad bir süre var gücüyle nefes alıp verdi.” [57/12-13]
nefes ver-	“Esad bir süre var gücüyle nefes alıp verdi.” [57/12-13]
oyun oyna-	“ Oyun oynamıyoruz burada. Dostun fiyatların sabit olduğunu söylemedi mi?” [15/19-20]
perde[ler] çek-	“Sen de kendinle yeni komşular arasına yamalı çuvallardan perdeler çekmiştin ” [13/10-11]
rahatsızlık ver-	“Koca aracın üstünde yolculuk yapmak çok da rahatsızlık vermiyordu. ” [46/1-2]
saat tut-	“Siz de saat tutun. En fazla yedi dakikada kapağı açacağım.” [63/27]
ses çıkar-	“Neden bir ses çıkarmadınız? Neden?” [73/25-26]
soru sor-	“gene de bir adım uzaklaşarak soru soran gözlerini dikip ona baktı.” [28/25-26] “Onlar da soru soran gözlerle Mervan’a baktılar.” [41/30-31]
şart koş-	“Hacı Rıda, herhangi bir av seyahatinde ya da uzak bir yolculukta Ebu’l-Hayzuran olmadan yola çıkılmamasını şart koştu. ” [41/11-13]
vakit geçir-	“Annesiyle bir süre vakit geçirmekten büyük keyif almıştı.” [29/27] “Hacı Rıda’nın telefonda anlattıklarına bakılırsa Basra’da harika vakit geçirdiği açıktı.” [67/23-25]
vakit kaybet-	“Daha fazla vakit kaybetmemeliyiz. ” [58/23]
vakit kazan-	“Öyleyse kısa kesip vakit kazanalım ” [38/15]
yalan söyle-	“Fakat yalan söylemişti. ” [19/7]
yardım al-	“Orada bulunanlardan yardım almak istermiş gibi.” [9/15-16]
yetki ver-	“Rica ederim, bana yetki ver diriniz. Bırakın da ben konuşayım.” [39/6]
yürek göster-	“Kaçakçının önünde erkekten daha erkek olması ve cesareten öte yürek göstermesi gerekiyordu.” [26/16-18]
zaman al-	“Sadece yaşamaya alışması bile uzun zaman almıştı. ” [48/29-30]

Romanda belirtisiz nesne ile geçişli fiilin oluşturduğu bazı birleşik fiillerde de fiil sıfatlaştırılmış, nesne konumundaki öge de isme dönüştürülmüştür:

günah işle-	“Ama Basra’ya gidince o Kevkeb aşüftesiyle işlediğin günahın bini bir paraya.” [66/29-30]
-------------	--

halt karıştır-	“Hacı karıştırdığın bütün haltları biliyor. Zaten bize anlatan da o.” [67/4-5]
suç işle-	“Peki, babası işlediği suçtan affedebilecek miydi kendisini?” [30/21-22]

Dört cümlede ise belirtisiz nesne, olumsuz fiil tabanının üzerine gelmiştir:

aman verme-	“Güneş, cehennemini aman vermeden kafalarına boca etse de aracın hızından meydana gelen esinti sıcaklığın şiddetini hafifletiyordu.” [46/2-4]
bana mısın deme-	“Biraz yürüyeceksin, o kadar. Çok şükür gücü kuvveti yerinde bir delikanlısın, bana mısın deme zsın” [19/29-31]
dur durak bilme-	“Geniş bir merdiveni andıran çukurlu yol, aracı amansızca, dur durak bilmeden zangır zangır titretiyordu.” [54/24-26]
sakınca görme-	“Fakat Ebu’l-Hayzuran onu bize anlatmakta sakınca görmü yor.” [44/20-21]

3.1.8. Özne + Fiil

3.1.8.1. Özne + BF-

boğazı düğüm düğüm ol-	“Kendini öyle aşağılık hissetti ki boğazı düğüm düğüm oldu. ” [22/5]
eli kolu bağlı [ol-]	“ Elim kolum bağlı ydı oğlum, biliyorsun.” [36/1]
içi rahat ol-	“ İçin rahat olsun , bir şey ödemeyeceksin.” [25/2] “Bu fırının içinde kimsenin hapsiracağını sanmıyorum. Me-sele buysa için rahat olsun. ” [53/16-17]

3.1.8.2. Özne + F1-

başı çatla-	“ Başı ağrıdan çatlıyor , şimdiye kadar hiç olmadığı şekilde başı dönüyordu.” [70/29-30]
başı dön-	“Başı ağrıdan çatlıyor , şimdiye kadar hiç olmadığı şekilde başı dönüyordu. ” [70/29-30]
çiy düş-	“Ebu Kays çiy düşmüş toprakta göğsünü dinlendirirken altındaki toprağın nabzı atmaya başladı.” [7/1-2]
faydası dokun-	“Belki bir faydam dokunur ” [10/3-4]
gözleri yaşar-	“Işık öyle keskin parılıyordu ki gözleri yaşarmaya başladı.” [49/4]
gün doğ-	“ Gün doğarken gözlerini açtı.” [30/2]
içi ısın-	“O şişman adam iyi yürekli biriydi. Ona içim ısındı. ” [49/18]
karanlık bas-	“On saat yürüdükten sonra karanlık basmış. ” [49/25-26]
karanlık çök-	“ Karanlık çöktüğünde Ebu’l-Hayzuran tankerini uyuyan şehrin dışına sürdü.” [71/1-2]

kiyamet kop-	“Tamam, tamam. Bilmişim, bilmemişim ne çıkar yani? Kıyamet mi kopacak ” [11/3-4]
	“Sonra artık kıyamet kopacaksa kopsun demişti.” [50/12]
koku gel-	“Hafif bir esintiyle birlikte burnuna pis bir koku geldi .” [72/1]
ses çık-	“Kimseden ses çıkmayınca Esad yeniden sordu” [38/9]

Bu tarz yapıların birinde, birleşik fiilin anlamındaki zarfın (**çok** terle-) derecesini artırmak için “öylesine feci bir” ifadesi deyme eklenmiştir:

ter boşan-	“Bedeninden öylesine feci bir ter [ter] boşandı ” [70/11-12]
------------	---

Metinde “Özne+Olumsuz fiil tabanı” yapısında da üç birleşik fiil kullanılmıştır:

gönlü elverme-	“Yol arkadaşlarının cesetlerinin çölde kurda kuşa yem olup birkaç gün sonra da kumda yatan beyaz iskeletlere dönüşmesine gönlü elvermiyordu .” [71/14-16]
ruhu duyma-	“Siz de ağustos sıcaklığında eriyip gidersiniz, kimsenin ruhu duymaz .” [43/15-16]
takati kalma-	“Sadece yorgunluktan takatleri kalmadığı için değil, her biri derin derin düşüncelere daldığı içindi bu.” [60/10-11]

3.1.8.3. Özne + F2-

aklı al-	“ Aklın alıyor mu ” [46/14]
hapşırık tut-	“Eğer hapşırık tutarsa ne yapacağınızı biliyor musunuz?” [53/10]

3.1.8.4. Özne + Ns1 + F2-

[Birinin] beti benzi kireç kesil-	“Duyduğu korkunun şiddetinden Ebu’l-Hayzuran’ın beti benzi kireç kesildi .” [66/20-21]
-----------------------------------	---

3.1.8.5. Özne + Tümleç + F1-

Romanda özne, tümleç ve geçişsiz fiilin bir araya gelmesiyle oluşan iki birleşik fiil kullanılmıştır:

hayalleri suya düş-	“Mektubunu, şişman adamın yazıhanesinde bütün hayalleri suya düşmeden önce satırlara döktüğü neşenin saflığını yitirmeden yazdığı için seviniyordu.” [29/24-26]
yüzü [bir şeye/bir yere] dik(il)-	“Ebu’l-Hayzuran’ın kasılmış yüzü boşluğa dikildiğinde alt dudağı nefes nefese kalmaktan ve korkudan titriyordu.” [69/20-21]

Cümlelerin birinde de mütercimin müdahalesiyle birleşik fiildeki özne ile nesnenin yeri değiştirilmiştir:

şans [birinin] yü- züne gül-	“Asıl öğle sıcağında ihtiyarın yüzüne şans gülecek. ” [46/10-11]
---------------------------------	---

3.1.8.6. Özne + Tümleç + Zr2 + yF-

Güneşteki Adamlar’da bu yapıyla sadece bir birleşik fiil kullanılmıştır:

işi başından aşkın [ol-]	“Duymuyor musun? İşim başımdan aşkın ” [19/28] “Alanın çevresinde her zaman işleri başlarından aşkın adamlarla dolu ofislerin olduğu alçak tahta kapılı yapılar bulunur.” [55/18-20]
-----------------------------	---

3.1.8.7. Özne + yF- + /-mA-/

Eksiltili isim tamlaması yapısındaki özne ile olumsuzluk eki almış yardımcı fiilin bir araya gelmesiyle oluşturulmuş yalnız bir örnek tespit edilmiştir:

haberi olma-	“İnsanları sınıra götüren o şişko değil. Olup bitenlerden haberi bile olmaz. ” [49/21-22]
--------------	--

3.1.9. Tümleç + Fiil

3.1.9.1. Tümleç + BF-

[bir şeyde] kusur etme-	“Buna rağmen sana hizmette kusur etmeyeceğim ” [18/14]
gözden kaybol-	“Ebu’l-Hayzuran aracın o küçük zırhlı kapısından girmiş ve birkaç dakika içinde gözden kaybolmuştu. ” [40/5-7] “Elleri bir süre ağzın kenarına tutunmaya devam ettikten sonra gözden kayboldu. ” [54/9-10]
kurda kuşa yem ol-	“Yol arkadaşlarının cesetlerinin çölde kurda kuşa yem olup birkaç gün sonra da kumda yatan beyaz iskeletlere dönüşmesine gönlü elvermiyordu.” [71/14-16]
namerde muhtaç ol-	“ömrünün geriye kalan kısmını namerde muhtaç olmadan , üstelik beton bir damın altında sıkıntısız yaşayabileceğini tasarlamış...” [31-32/30-1]
yerle yeksan ol-	“Artık Zekeriya ağabeyim yok. Babamın ümitleri de yok. Hayalleri yerle yeksan oldu. ” [31/17-18]

yüzüstü yere kaplan-	“Birkaç silahlı adamla birlikte koşarlarken önlerinde bir cehen-nem infilak etmiş, yüzüstü yere kapaklanmıştı. ” [47/26-28]
----------------------	--

3.1.9.2. Tümleç + F1-

anlaşmaya var-	“Ayrıntıları anlaşmaya varırsak söylerim.” [38/4]
anlaşmazlığa düş-	“Daha işin başında anlaşmazlığa düştük. ” [39/10]
araya gir-	“ Araya muhtar girdi ” [9/11]
atağa geç-	“Kısa bir süre atağa geçmek için durdu.” [27/23]
ava çık-	“Hacı Rıda birkaç adamıyla birlikte çölde ava çıkmıştı. ” [40/17-18]
ayağa kalk-	“ ayağa kalkarken hemen cevapladı” [9/30-31] “Ebu Kays ayağa kalkıp karısına yaklaştı” [11/10] “ Ayağa kalktı ve yeniden bakışlarını yola dikti” [21/12-13] “Şefika da değneğini alarak ani bir hareketle ayağa kalkmıştı. ” [36/18-19] “Ebu’l-Hayzuran ayağa kalktı. ” [63/19]
[Bir şey] ayağına (ayaklarına) yat-	“Basra’ya gidip araç arızalandı ayaklarına yatıyorsun. ” [67/17]
[Bir şey] boşuna ol-	“Fakat bu süre, onurunu tamir etme çabasının boşuna olduğunu anlamasına yetti.” [27/23-24]
[Bir şey] ne anlama gel-	“H4’ün etrafındaki bunca mesafeyi, hem de bu güneşin altında dolanmanın ne anlama geldiğini biliyor musun?” [19/12-14]
[Biri(leri)nin] eline düş-	“O zavallı köy Yahudilerin eline düşmeden bir gece önce öldün” [10/9-10]
[Biri(leri)nin] eline geç-	“Sınır muhafızlarının eline geçmemek için H4 yolunu dolaştıktan sonra kendisiyle ileride yolda buluşacağını söylemişti” [19/9-11]
[Birinin] aklına gel-	“kafasını delikten çıkarınca nedense Mervan’ın yüzü geldi aklına ” [70/15-16]
[Birinin] aklından geç-	“Gelgelelim Zekeriya ağabeyin haberleri kesilince -ki inşallah ahvali iyidir- babamın aklından neler geçmiş olabilir sence?” [31/5-7]
[Birinin] alnına yazıl-	“Kalubeladan beri alnımıza yazılmış bu” [36/1-2]
[Birinin] başına gel-	“Böylesine sıkı ve tuhaf bir şekilde bağlanmış halde yattığı yerde, az önce başına gelen şeyden başka hiçbir şey hatırlamıyordu.” [47/24-26] “ Başına geleni tam olarak tasavvur etmekten o kadar âcizdi ki...” [48/26-27]
[Birinin] hoşuna git-	“Yani şartlarımız hoşuna gitmiyorsa sırtını dönüp üç adım attın mı kendini yolda bulursun” [17/15-16]

	“Bu fikir Ebu’l-Hayzuran’ın hoşuna gitmiş çesine kahkahalar atarak elleriyle dizlerine vurup kendi etrafında döndü.” [42/19-20]
[Birinin] nasibine düş-	“Havadan nasibime düşeni çekiyorum içime.” [58/18-19]
boşa çık-	“Hayalleri yerle yeksan oldu. Beklentileri boşa çıktı .” [31/18-19]
boşa git-	“Tüm çabaları boşa gidince duvara yaslandı.” [28/5-6]
devriyeye çık-	“Gündüz ise hiçbirisi bu sıcakta devriyeye çıkma cesareti gösteremez.” [63/10-11]
dişe dokun-	“ dişe dokunur bir şey öğretmeyen o sefil okulu bırakıp herkes gibi tavada pişmesi gerektiğini yazmıştı” [35/4-5]
düşünceye dal-	“Sadece yorgunluktan takatleri kalmadığı için değil, her biri derin düşüncelere daldığı içindi bu.” [60/10-11]
ekmeğinin peşinde koş-	“Neden o minderin üstünden kalkıp şu Allah’ın dünyasında ekmeğinin peşinde koşmuyorsun ?” [61/3-4]
elden (elinden) git-	“Bu lanet olasıca dünyada erkeklik de vatan da gitmişti elinden .” [48/17-18]
elinden gel-	“O şişkonun elinden her şey gelir sanıyorsunuz.” [50/5]
farkına var-	“kağıtları Ebu Bâkır’ın göğsüne doğru sürdü. Adam kalemi alıp farkına varmadan imzalamaya başladı. Bir taraftan da kıs kıs gülüyordu.” [67/28-30]
fırsattan yararlan-	“Hazır buradayken neden fırsattan yararlanıp helalinden iki kuruş kazanmıyorsun?” [41/27-28]
gaza bas-	“Araç tepeye yavaşlamadan tırmansın diye gaza daha fazla bastı .” [56/18-19]
geride kal-	“O zamanlar geride kaldı , Esad Efendi.” [50/3-4]
geriye kal-	“Ömrünün geriye kalan kısmını namerde muhtaç olmadan, üstelik beton bir damın altında sıkıntısız yaşayabileceğini tasarlamış...” [31-32/30-1]
göz ucuyla bak-	“karısı göz ucuyla ona baktı ” [11/5]
gözünün içine bak-	“Ebu’l-Hayzuran, Ebu Kays’ın gözlerinin içine baktı ve omzunu sıvazladı.” [64/7-8]
hayata atıl-	“Amcası, onun kızıyla evlenmesi için hayata atılmasını istiyordu.” [62/7-8]
içeriye dal-	“Sadece karakol kapısında pedaldan ayağını kaldırıp frene bastı ve içeriye ok gibi daldı .” [55/14-15]
içinden gel-	“Araçtaki dört kişiden hiçbirinin içinden konuşmak gelmiyordu .” [60/9-10]
işe yara-	“bu deneyimin işe yaramadığını kim söyleyebilir” [40/13-14]
keyfine bak-	“Odamız serin. Sana bir de çay söyleyeyim de keyfine bak .” [66/2-3]
koluna gir-	“Adam Mervan’a sokularak kırık yıldır tanıyormuşçasına koluna girdi .” [28/30-31]
köşeye çekil-	“İki yıl sonra her şeyi bırakıp köşeme çekileceğim .” [51/24-25]

kulağına gel-	“Şişman adamın öfkeden kısılmış sesi geldi kulağına.” [27/19-20] “dışarıdan aldığı pek çok teklifi geri çevirdiği de kulağına gelince daha da memnun olmuştu.” [41/8-9]
marşa bas-	“göz açıp kapayıncaya kadar marşa basarak Safvan’ın üstüne çökmüş sükûneti yırtıp yeniden yola koyuldu.” [56/4-5]
meydana gel-	“ama tankerde meydana gelen ufak bir arıza, onun iki gün daha Basra’da kalıp aracı tamir ettirdikten sonra yola çıkmasını gerektirmişti.” [41/22-24] “Güneş, cehennemini aman vermeden kafalarına boca etse de aracın hızından meydana gelen esinti sıcaklığın şiddetini hafifletiyordu.” [46/2-4]
ortaya çık-	“arabanın kıpkırmızı rengi ortaya çıktı.” [18/10-11] “Dudakları aralanınca bembeyaz iki sıra diş çıktı ortaya.” [32/19-20] “Ebu’l-Hayzuran ağzını yayarak gülümseyince o bembeyaz dişleri tekrar ortaya çıktı.” [44/15-16]
önüne çık-	“ Önüne çöp yığınları çıkınca küçük farları da söndürdü.” [72/6-7]
sağlığına kavuş-	“ sağlığına kavuşur kavuşmaz Basra’ya dönmek istiyormuş.” [50/9-10]
sona er-	“Mervan, kalçası nerede sona eriyor acaba?” diye içinden geçirmişti. [36/7-8]
söze gir-	““Bak Ebu’l-Hayzuran” diye söze girdi Mervan. “Bu oyun hoşuma gitmedi...”” [42/1-2] “Ebu Kays söze girdi: Size eşlik edebileceğimi düşünüyor musunuz?” [45/5-6]
yan gözle bak-	“Ebu’l-Hayzuran ona yan gözle bakıyordu. ” [32/3-4]
yanına al-	“Kuveyt’e gitmek isteyen birkaç kişiyi yanıma alayım ” [32/22-23]
yere kapaklan-	“Birkaç silahlı adamla birlikte koşarlarken önlerinde bir cehennem infilak etmiş, yüzüstü yere kapaklanmıştı. ” [47/26-28]
yola çık-	“Yalnız dikkat et de yola çıkmadan önce sıçanlar seni yemesin.” [25/9-10] “Ama tankerde meydana gelen ufak bir arıza, onun iki gün daha Basra’da kalıp aracı tamir ettirdikten sonra yola çıkmasını gerektirmişti.” [41/22-24] “Gençlik çağlarından beri tanıdığı iki arkadaşıyla Gazze’den yola çıkmışlar.” [50/12-14] “Bu korkunç havada yola çıkmak için neden acele ediyorsun?” [66/1-2]

yola çıkıl-	“Hacı Rıda, herhangi bir av seyahatinde ya da uzak bir yolculukta Ebu’l-Hayzuran olmadan yola çıkılmamasını şart koştu.” [41/11-13]
yola koyul-	“Göz açıp kapayıncaya kadar marşa basarak Safvan’ın üstüne çökmüş sükûneti yırtıp yeniden yola koyuldu. ” [56/4-5]

Metinde “Tümleç+Olumsuz fiil tabanı” yapısında da bir birleşik fiil kullanılmıştır:

kusura bakma-	“Öncelikle şu av hikâyesine inanmazsak kusura bakma. ” [44/8]
---------------	--

3.1.9.3. Tümleç + F2-

ayakta bekle-	“Burada dört saat ayakta beklemektense senin aracının motor sesini çekerim daha iyi.” [40/30-31]
bir yana bırak-	“Esad sakince sözünü kesti: Şu şeref meselesini bir yana bırak ” [43/29-30]
[Birinin] ayaklarına ser-	“Sana o kadar âşıkım ki servetini ayaklarına sermiş. ” [67/20-21]
boşa al-	“Zirveye ulaşınca ayağını gazdan çekip vitesi boşa alarak aracı biraz kaydırıldı.” [56-57/31-1]
boşa harca-	“Vaktini boşa harcama evlat” [22/26]
ele geçir-	“ve eşsiz bir güçle onu yeniden ele geçiriyordu. ” [29/22-23] “bir Yahudi baskınından sonra köylülerin ele geçirdiği eski bir zırhlı aracı” [40/1-3] “Mervan’ın yüzü, topraktan oluk oluk doğarak suyunu ta yukarılara fışkırtan bir pınar gibi zihnini ele geçirmişti. ” [70/20-22]
hapse at-	“Zor bir iş yapıyoruz. Seni yanımda yakalarlarsa beni de hapse atarlar ” [18/13-14]
hayal kırıklığına uğrat-	“yol kenarında onu izleyenleri hayal kırıklığına uğratmıştı. ” [40/4-5]
içinde tut-	“Kimsenin bilmediği bu büyük sırrı içinde tuttuğu için göğsünün daraldığını hissetmişti.” [34/11-12]
içinden geçir-	““Keşke kadınlar yüz ay gebelikten sonra doğursalar!” diye geçirdi içinden. ” [11/24-25] “Mervan, “Kalçası nerede sona eriyor acaba?” diye içinden geçirmişti. ” [36/7-8] “Mervan “Güçlü kolları varmış” diye geçirdi içinden. ” [52/4-5]
içine çek-	“ İçine çekince alanında dalgalanan, sonra da damarlarına döktüğü yerde pinekleyen koku?” [7/11-13]

	“Yattığı yerden toprağın kokusunu içine çektiği her seferinde” [7/13-14]
imkânsız hale getir-	“Her seferinde bedeni, ışığın delikten girmesini engelleyerek içeriği görmesini imkânsız hale getiriyordu. ” [54/13-15]
kafada / kafasında canlandır-	““Bak Ebu’l-Hayzuran” diye söze girdi Mervan. “Bu oyun hoşuma gitmedi. Kafanda canlandır abiliyor musun?” ” [42/1-2]
kiraya ver-	“İki odayı kiraya verip üçüncüsünde de topal karısıyla oturursa” [31/29-30]
tehlikeye at-	“Sizin için kılavuzun hayatını tehlikeye atıyoruz ” [15/20-21]

Romandaki bir cümlede de bu yapıdaki birleşik fiilin tümleci ikilemedir:

o yana bu yana çek-	“Kimse seni o yana bu yana çek istirmiyor.” [47/14]
---------------------	--

3.1.9.4. Tümleç + Ö + F1-

aklına [bir şey] gel-	“Birden aklına kara bir düşünce geldi.” [47-48/31-1] “Çok gitmeden aklına bir şey geldi.” [73/1-2]
-----------------------	---

3.1.9.5. Tümleç + yF-

[Bir şeyin] üstüne basa basa konuş-	“sonra her kelimenin üstüne basa basa konuştu” [37/19-20]
elinde ol-	“Şu an elinde gerçekten bir araç olduğundan da şüpheliyim.” [43/6-7]
iki kutbun en uç noktalarında [ol-/bulun-]	“Ömrü boyunca Zekeriya’yla iki kutbun en uç noktalarında ydılar.” [35/7-8]

3.1.10. Yapmacıklık Birleşik Fiili

görmezden gel-	“ama ağabeyi onu görmezden gelirse o da herkes gibi kendine bir yol bulmayı öğrenecekti.” [35/21-23]
----------------	---

3.1.11. Zarf + Fiil

3.1.11.1. Zr1 + BF-

binlerce kilometre yol gel-	“Size ulaşmak için binlerce kilometre yol geldim.” [15/14]
-----------------------------	---

büyük keyif al-	“Annesiyle bir süre vakit geçirmekten büyük keyif almıştı. ” [29/27]
daha erkek ol-	“Kaçakçının önünde erkekten daha erkek olması ve cesareten öte yürek göstermesi gerekiyordu.” [26/16-18]
daha iyi ol-	“Ölecekmiş, pöh! Böyle yaşamaktansa ölmenin daha iyi olma- yacağını kim söyledi sana.” [14/12-13] Metinde zarftan sonra soru edatının kullanıldığı da görülmüş- tür: “Şimdiki halimden daha mı iyi olur dum acaba?” [20/17] “Yoksa buradaki hayatının ölümünden daha mı iyi oldu ğunu sa- nıyorsun?” [61/1-2]
tekrar ortaya çık-	“Ebu'l-Hayzuran ağzını yayararak gülümseyince o bembeyaz dişleri tekrar ortaya çıktı. ” [44/15-16]
yeniden kahkahayı bas-	“Memurlar birbirlerine bakıp yeniden kahkahayı bastılar. ” [65/11]

3.1.11.2. Zr1 + F1-

ardına kadar açıl-	“Elleri iki yana düştü ve ardına kadar açılan gözleri karanlığa dikildi.” [73/18-19]
aşağı süzül-	“Aracın motorunu çalıştırdı ve tanker tüm görkemiyle ağır ağır yeniden bayır aşağı süzüldü. ” [70/24-25]
avazı çıktığı kadar bağır-	“Ve avazı çıktığı kadar bağırıyordu ” [8/21]
dışarı çık-	“Mervan gerisin geri dönerek kapıdan dışarı çıktı. ” [27/29]
dışarı koş-	“Ebu Kays o telaşla dışarı koştu. kapıyı ardından çarpmıştı ki yeni doğan bebeğin sesini duyunca geri döndü” [12/9-10] “Ebu'l-Hayzuran evrak elinde dışarı koşarken adamın sesi onu takip etti” [68/12-13]
dümdüz ilerle-	“Yorgunluk, dümdüz ilerleyen karınca kabileleri gibi kemiklerine sızıyordu.” [71/20-21]
erken kalk-	“O sabah çok erken kalkmıştı. ” [29/28]
geri dön-	“kapıyı ardından çarpmıştı ki yeni doğan bebeğin sesini duyunca geri döndü ” [12/9-10] “ Geri dönerlerken uzaktan bakınca sert görünen beyaz yol, sürücülerini araçlarını korkusuzca sürmeye sevk etmiş” [40/19-20] “Ayaklarının dış kenarlarına basa basa araca geri döndü. ” [73/3-4]
geri gel-	“Ses, tankın içinde yankılanıp kendisine geri geldiğinde kulaklarının zarını patlatacak gibiydi.” [69/27-28]
içeri dal-	“Esad gömleğini dertop ederek tankın ağzından içeri daldı. ” [63-64/31-1]

ileri atıl-	“Gösterge, kazığa bağlanmış ak köpek gibi ileri atılıyordu. ” [56/13-14]
ramak kal-	“Hatta o geniş, şeytanî virajı alırken çölün kumlarına saplanmasına ramak kalmıştı. ” [68/28-29]

3.1.11.3. Zr1 + F2-

daha da tutuştur-	“Bu bakışı, kafasındaki düşünceyi daha da tutuşturup alevlendirdi.” [73/16-17]
geri çek-	“Dokununca metal yüzey ellerini yaktığı için geri çekti. ” [69/12] “Mervan da aracın üzerine çıkıp kafasını tankın ağzına sokmuş, sonra yüzünde tiksinti ve korku emareleriyle geri çekmişti. ” [53/6-8]
geri çevir-	“Hatta kızının nişanlı olduğunu söyleyerek onu istemeye gelen belki yüz kişiyi geri çevirmiştir. ” [22/10-11]
geri getir-	“Artık olan oldu. Geçmişi geri getiremeyiz. ” [30/30]
geri gönderebil-	“Bir aya varmaz, amcama bu parayı geri gönderebilirim ” [21/25]
geri ver-	“Bu parayı sana geri vermeyeceğim den bu kadar eminsen niçin veriyorsun?” [21/30-31] “Şimdi öfkesine yenilip parayı amcasına geri verirse bir daha elli dinara sahip olma fırsatını yakalayamayacaktı” [22/17-19]
kimi zaman abart-	“İnsan kimi zaman abartır ” [42/27]

3.1.11.4. Zr1 + yF- + /-mA-/

eksik etme-	“Bizden mektuplarını eksik etme. ” [36/11-12]
-------------	--

3.1.11.5. Zr2 + BF-

aşağılık hisset-	“Kendini öyle aşağılık hissetti ki boğazı düğüm düğüm oldu.” [22/5]
birden göz göze gel-	“ Birden göz göze geldiler. ” [62/24]
birden aklına [bir şey] gel-	“ Birden aklına kara bir düşünce geldi. ” [47-48/31-1]
var gücüyle nefes alıp ver-	“Esad bir süre var gücüyle nefes alıp verdi. ” [57/12-13]

3.1.11.6. Zr2 + F1-

Niteleme ifade eden zarflarla geçişsiz fiillerin oluşturduğu birleşik fiiller romanda sıklıkla geçmektedir:

açık dur-	“el-Mutlâ sınır kapısının çevresindeki dikenli tellerin açık du-ran büyük girişinden içeri sürmüştü aracı.” [64/14-16]
ağzı kulaklarında gülümse-	“Ebu’l-Hayzuran ağzı kulaklarında gülümsedi. ” [32/19]
istekli görün-	“Ebu Kays’ın sorusuna cevap vermeye istekli görünmü-yordu. ” [44/16-17]
bitap düş-	“Şimdiyse yorgunluktan bitap düştüğünü hissediyordu.” [71/8-9]
el bebek gül bebek git-	“Mervan el bebek gül bebek okula giderken ” [35/9-10]
hayretler içinde bak-	“Odadaki üç görevli de kahkahayı basınca Ebu’l-Hayzuran hayretler içinde etrafına baktı. ” [65/7-8]
kaskatı kesil-	“ Kaskatı kesilmiş dümdüz gövdeyi bacaklarından tutup deliğin hizasına sürükledi, sonra da omuzlayıp delikten dışarıya attı.” [72/19-21]
mahrum kal-	“ Mahrum kaldığı her şey, bu ırmağın ardındaydı.” [12/19]
muallakta kal-	“Esad ise yukarıda muallakta kalmıştı. ” [63/1-2]
sağ kal-	“Sen de sağ kalıp yoksulluğa gömülseydin benim gibi” [10/14-15]
usulca kay-	“Kollarından kuvvet alarak usulca içeri kaydı. ” [72/13]

Bu yapılarıdaki zarflardan yirmi yedisi ikileme biçimindedir:

açık açık konuş-	“ Açık açık konuşmalıyız. ” [38/28]
alev alev tutuş-	“Güneş alev alev tutuşuyor. ” [56/8-9]
alev alev yan-	“Güneş kahverengi tepelerin arkasına düşmüştü, fakat kafası hâlâ alev alev yanıyor , sanki alnından kanlar boşalıyordu” [21/6-8] “Sonra yine çekti. “Burası cehennem” dedi. “ Alev alev yanı-yor. ” ” [53/2-3] “Camlar alev alev yanıyor , ter gözlerini yakıyordu.” [56/20-21] “Tanker alev alev yanan yolda ilerliyor” [61/17]
bön bön bak-	“Fakat Ebu Bâkır kılımı bile kıpırdatmadı. Bön bön baktı Ebu’l-Hayzuran’a.” [66/10-11]
cayır cayır yan-	“Güneş tepelerin üstünde çember oluşturarak parıldıyor, cayır cayır yanıyor. ” [60/2-3] “Altındaki deri koltuk cayır cayır yanıyor. ” [69/1-2]
ciddi ciddi konuşa-bil-	“Hah şöyle. Şimdi ciddi ciddi konuşabiliriz. ” [39/18]

garip garip bak-	“Köylüler birbirlerine garip garip baktılar ” [9/26]
geri geri çık-	“İzleri tümüyle karıştırmak için ana yola kadar geri geri çık- mayı tasarlamıştı.” [72-73/31-1]
gerisin geri dön-	“Mervan gerisin geri dönerek kapıdan dışarı çıktı.” [27/29]
göz göze gel-	“Birden göz göze geldiler .” [62/24]
gürül gürül ilerle-	“Zırhlı araç dar kumluk yolda gürül gürül ilerlemişti .” [40/7]
hıçkıra hıçkıra ağla-	“Şefika hıçkıra hıçkıra ağlıyordu .” [36/15]
için için gül-	“fakat çıkmadan önce şişman adamın için için güldüğünü duydu.” [25/7-8]
katmer katmer do-laş-	“Kelimeleler şeytani bir uğultuyla kulakları arasında katmer katmer dolaşmaya başladı.” [27/16-18]
kıs kıs gül-	“Üç görevli birbirine bakıp kıs kıs güldüler .” [65/25] “kağıtları Ebu Bâkır’ın göğsüne doğru sürdü. Adam kalemi alıp farkına varmadan imzalamaya başladı. Bir taraftan da kıs kıs gülüyordu .” [67/28-30]
nefes nefese kal-	“ Nefes nefese kalan Ebu Kays da onların yanındaydı.” [53/8] “Ebu’l-Hayzuran’ın kasılmış yüzü boşluğa dikildiğinde alt du-dağı nefes nefese kalmaktan ve korkudan titriyordu.” [69/20-21]
oluk oluk doğ-	“Mervan’ın yüzü, topraktan oluk oluk doğarak suyunu ta yu-karıllara fışkırtan bir pınar gibi zihnini ele geçirmişti.” [70/20-22]
pis pis sırt-	“Kollarını yeniden masanın üzerinde kavuşturup pis pis sırttı .” [65/16-17]
soğuk soğuk bak-	“Esad ona soğuk soğuk baktı .” [57/30]
şıpır şıpır terle-	“Herkes şıpır şıpır terliyordu . Ebu’l-Hayzuran’ın gömleği ise tamamen ıslanmıştı” [52/5-6]
tane tane konuş-	“Alaycı bir sesle tane tane konuştu .” [44/6-7]
uzun uzun dinlen-	“Ulaşıncaya uzun uzun dinleniriz .” [59/1]
yan yana otur-	“Ebu Kays ile Mervan tankerin üstüne çıkıp tankın kenarında yan yana oturdular .” [46/4-5]
yara yara ilerle-	“Göğsünü toprağa her koyduğunda yerin kalbini, sanki cehen-nemin en derinliklerinden hareket ediyor ve sarp bir yolu yara yara ışığa doğru ilerliyormuşçasına hissediyordu” [7/4-6]
yavaş yavaş büyü-	“sonra tek bir damla gözyaşı yavaş yavaş büyüyüp o esmer kı-rışık yanaktan aşağılara süzülecekti” [14/28-29]
yavaş yavaş ilerle-	“ve küçük yan farların ışığında yavaş yavaş ilerledi .” [72/5-6]
yayvan yayvan gülümse-	“Ebu Bâkır eliyle masaya vurarak yayvan yayvan gülümsedi .” [66/26]

3.1.11.7. Zr2 + F2-

Metinde niteleme zarfı ve geçişli fiilden oluşan 15 kalıp ifade tespit edilmiştir. Bunlardan altısında tek kelimelik zarflar bulunmaktadır:

doğru söyle-	“Esad kardeş doğru söylüyor.” [38/28] “Ebu’l-Hayzuran doğru söylüyordu.” [50/25-26]
kısa kes-	““Esad” diye yanıtladı Mervan kısa keserek ” [37/10] “Öyleyse kısa kesip vakit kazanalım” [38/15]
sertçe kır-	“Ebu’l-Hayzuran yoldaki derin bir çukurdan kaçınmak için direksiyonu sertçe kırı .” [51/5-6]
tetikte bekle-	“Cebindeki paraları avucunun içine alarak tetikte bekledi .” [22/15-16]
ustaca kaydır-	“sonra gövdesini ustaca aşağıya kaydırdı .” [54/8-9]
hayran bırak-	“Ebu’l-Hayzuran’ın ustalığı Hacı Rıda’yı hayran bırakmış .” [41/6]

Diğer altı kalıpta da zarflar, ikileme şeklinde kurulmuştur:

baş başa bırak-	“Şimdi de Mervan’ı vicdanıyla baş başa bırakmak istermiş gibi.” [35/16-17]
hızlı hızlı kırıştı-	“kırpıklarını hızlı hızlı kırıştırdı .” [56/29-30]
içten içe sar-	“Ebu’l-Hayzuran bu yüzün duvarda titreşen bir fresk gibi kendisini içten içe sardığını hissetti.” [70/16-17]
tek tek anlat-	“Atacağımız her adımı bize tek tek anlatacaksın ” [38/23-24]
tek tek hatırla-	“Bütün konuşulanları tek tek hatırlıyordu .” [18/12]
zangır zangır titret-	“Geniş bir merdiveni andıran çukurlu yol, aracı amansızca, dur durak bilmeden zangır zangır titretiyordu .” [54/24-26]

Son üç örneğin birinde zarf, “isim+edat”tan diğerinde de zarf tamlamasından oluşmuştur:

akrep gibi sok-	“Arkasından kapıyı kapatınca sıcak yeniden akrep gibi soktu .” [68/18-19]
bir çırpıda yanıtl-	“Oğlan soruyu bir çırpıda yanıtlamış ” [10/23-24]
çok ağırdan hesapla-	“Sonuncusunu çok ağırdan hesapladım . [58/15-16]

3.1.11.8. Zr2 + yF-

Niteleme zarfı ve yardımcı fiilden oluşan 19 birleşik fiil tespit edilmiştir, bunların ikisinde zarflar ikileme biçimindedir:

acele et-	“Esad Bey, zeki olduğunu düşünmekte acele ettim galiba...” [44/29-30] “Biraz acele edin derim.” [52/28]
ağlamaklı ol-	“ve ağlamaklı oldu.” [8/7-8]
bağlı [ol-]	“Elim kolum bağlı ydı oğlum, biliyorsun.” [36/1]
çabuk ol-	“ Çabuk ol be adam, çabuk!” [12/8] “Daha ne bekliyorsun? Çabuk ol . Boğulmak üzereyiz!” [54/18]
dertop et-	“Esad gömleğini dertop ederek tankın ağzından içeri daldı.” [63-64/31-1]
insaflı ol-	“Hava biraz daha insaflı olsa insan bunun içinde uyuyabilir.” [52/22-23]
iyi ol-	“Ölecekmiş, pöh! Böyle yaşamaktansa ölmenin daha iyi olmayacağını kim söyledi sana.” [14/12-13] “Şimdiki halimden daha mı iyi olurdum acaba?” [20/17] “Her köşede bir askı. Bunlara sıkıca tutunursanız iyi olur.” [52/17-18] “Yoksa buradaki hayatının ölümden daha mı iyi olduğunu sanıyorsun?” [61/1-2]
iyimser ol-	“Öyle çok da iyimser olma.” [21/27]
kapkaranlık ol-	“O zaman etraf kapkaranlık olacaktı.” [71/4-5]
madara et-	“Aksi takdirde on altı yaşının toyluğunu sömürüp madara etmeleri işten bile değildi.” [26/18-19]
rahat ol-	“İçin rahat olsun, bir şey ödemeyeceksin.” [25/2] “Bu fırının içinde kimsenin hapsiracağını sanmıyorum. Mesele buysa için rahat olsun.” [53/16-17]
rahatsız et-	“İncesin, bizi rahatsız etmezsın.” [59/5-6]
sabit ol-	“Oyun oynamıyoruz burada. Dostun fiyatların sabit olduğunu söylemedi mi?” [15/19-20]
sakin ol-	“Tamam. Tamam. Sakin ol ” [11/23] “ Sakin ol , aklını başına topla. Bu her halükârda ölmenden daha iyidir.” [48/5-6]
ümitsiz ol-	“Bu kadar ümitsiz olma...” [28/22]
yeksan ol-	“Artık Zekeriya ağabeyim yok. Babamın ümitleri de yok. Hayalleri yerle yeksan oldu.” [31/17-18]
zor ol-	“Helal yoldan servet biriktirmenin zor olduğunu anladım.” [51/22-23]

*

allak bullak ol-	“Zihnini tek bir noktada toparlayamıyordu. Kafası allak bullak olmuştu.” [23-24/31-1]
------------------	--

düğüm düğüm ol-	“Kendini öyle aşağılık hissetti ki boğazı düğüm düğüm oldu.” [22/5]
-----------------	--

Romandaki bir cümlede de niteleme zarfı, zarf tamlaması (Zr1+Zr2) biçimiyle kullanılmıştır:

daha kolay ol-	“Üçüncüsü diğerlerinden daha kolay oldu.” [72/21-22]
----------------	---

3.1.12. Zarf Yan Cümlesi + Fiil

3.1.12.1. ZYC + F1-

olup bit-	“Son günlerde orada olup bitenlerden haberin var mı? Zeyta yakınlarında.” [24/15-16] “İnsanları sınıra götüren o şişko değil. Olup bitenlerden haberi bile olmaz.” [49/21-22] “Ebu’l-Hayzuran eğilip içeride ne olup bittiğini kontrol etmeye çalıştı.” [54/12-13] “Diğeri iş yapmayı bırakmış, olup biteni izliyordu.” [65/26-27]
-----------	--

3.1.12.2. ZYC + F2-

eğip bük-	“ve kaç para istediğini de eğip bükmeden söyleyeceksin.” [38/24-25]
-----------	--

3.2. CÜMLE BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER

3.2.1. Cümle+Cümle

sen sağ ben selamet	“Beş dinarımı alırsın, sen sağ ben selamet . Yoksa...” [27/8]
---------------------	--

3.2.2. Cümle+Edat

nasil olmuştu da	“ Nasil olmuştu da babasını “alçak bir köpek” olarak niteleyebilmişti bilmiyordu.” [30/12-14]
------------------	--

3.2.3. Cümle+Edat+Cümle

işten bile değil	“Aksi takdirde on altı yaşının toyluğunu sömürüp madara etmeleri işten bile değildi. ” [26/18-19]
yetti de arttı	“Hayatım boyunca çektiğim yorgunluklar yetti de arttı. Vallahi öyle. Yetti artık.” [51/27-29]

3.2.4. Eksiltili Cümle

ağzı kulaklarında	“Ebu’l-Hayzuran ağzı kulaklarında gülümsedi.” [32/19]
[Bir şeyin] bini bir paraya	“Ama Basra’ya gidince o Kevkeb aşüftesiyle işlediğin günahın bini bir paraya. ” [66/29-30]

3.2.5. Tam Cümle

akıl kârı değil	“Göstergelere yüksek rakamlar yazıyorlardı, ama usta şoförlerin bile bu hızlara ulaşması akıl kârı değildi. ” [55/8-10]
Allah [bin] belasını versin	“ Allah topunuzun bin belasını versin. ” [69/10]
Allah rahmet eylesin	“Çünkü babanı tanırdım, Allah rahmet eylesin. ” [18/15]
Allah razı olsun	“ Allah razı olsun. Biraz yorgunum” [25/3]
Allah senin belanı versin	“Avazı çıktığı kadar bağırdı: Ebu’l-Abd, Allah senin belanı versin! Senin de yedi ceddinin de...” [21/15-18]
Allah yardımcın olsun	“ Allah yardımcın olsun Mervan, yiğit oğlan” [36/16]
Allah’a ısmarladık	“On dinardan bir kuruş aşağı olmaz. Haydi Allah’a ısmarladık. ” [39/11-12]
Allah’ın bol rahmeti üzerine olsun	“ Allah’ın bol rahmeti üzerine olsun ” [10/14]
Allah’ın laneti üzerine olsun	“O kudreti yüce Allah’ın laneti üzerine olsun. ” [69/7]
Allah’ın rahmeti üzerine olsun	“ Allah’ın rahmeti üzerine olsun Selim Hoca” [10/7-8]
keyfine diyecek yok	“Mecbur değildi ama tam bir arzu ve iradeyle yazmak istiyordu mektubu. Keyfine diyecek yoktu. ” [30/10-12]
umurumda değil	“Dinlenmek istiyorum. Yan gelip yatmak, gölgede öylesine uzanmak istiyorum. Düşünmüşüm düşünmemişim umurumda değil. ” [51/25-27]
yetti artık	“Hayatım boyunca çektiğim yorgunluklar yetti de arttı. Vallahi öyle. Yetti artık. ” [51/27-29]
zararı yok	“Zararı yoktu. Hiç zararı yoktu. ” [35/20]

3.3. CÜMLEMSİ BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER

[Allah] senin de yedi ceddinin de [belanı ver-sin!]	“Avazı çıktığı kadar bağırdı: Ebu'l-Abd, Allah senin belanı versin! Senin de yedi ceddinin de... ” [21/15-18]
bir an olsun	“ayağını gaz pedalından bir an olsun kaldırmadı.” [55/12-13]
çok şükür	“Biraz yürüyeceksin, o kadar. Çok şükür gücü kuvveti yerinde bir delikanlısın, bana mısın demezsin” [19/29-31]
defol	“ Defol git ve o pezevenklere seni dövdüğümü söyle.” [27/21]
el bebek gül bebek	“Mervan el bebek gül bebek okula giderken” [35/9-10]
hamdolsun	“Yok. Hamdolsun ki sayınız çok.” [25/5]
hayatta olmaz	“ Hayatta olmaz ” dedi Ebu Bâkır.” [67/4]
lanet olsun!	“ Lanet olsun şu üniformaya.” [62/6]
ne var ki	“ Ne var ki çok geçmeden bozulmuştu araç” [40/7-8]
sağ ol	“ Sağ ol , teşekkürler. Bu lanet pervane önümdeki kağıtları uçuruyor.” [20/25-26]
seni ...	“Vay canına, Ebu Hayzurane! Seni hınzır!” [67/18-19] “Demek beni polise şikâyet edeceksin, seni orospunun...” [27/15]
seni ... seni	“Ah, seni mel'un seni ! Seni gidi Ebu Hayzurane. Basra'dayken acelen yoktu ama ha?” [66/12-13]
seni gidi ...	“Ah, seni mel'un seni ! Seni gidi Ebu Hayzurane. Basra'dayken acelen yoktu ama ha?” [66/12-13] “Kevkeb. Kevkeb. Seni gidi şeytan.” [66/27]
vay canına	“ Vay canına , Ebu Hayzurane! Seni hınzır!” [67/18-19]

3.4. İKİLEME BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER

3.4.1. Aynı Anlam, Farklı Dillerden Oluşan İkilemeler

Romandaki bir cümlede geçen “yazık günah” ikilemesinde Türkçe “yazık” ile Farsça “günah” aynı anlamdadır:

yazık günah	“On yıl geçti ama sen hâlâ dilenci gibi yaşıyorsun. Yazık günah! ” [13/28-29]
-------------	--

3.4.2. Aynı Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

açık açık	“ Açık açık konuşmalıyız.” [38/28]
ağır ağır	“Aracın motorunu çalıştırdı ve tanker tüm görkemiyle ağır ağır yeniden bayır aşağı süzüldü.” [70/24-25]

alev alev	“Gökyüzüne bakmaya başladı; alev alev beyazdı.” [8/5] “Güneş kahverengi tepelerin arkasına düşmüştü, fakat kafası hâlâ alev alev yanıyor, sanki alnından kanlar boşalıyordu” [21/6-8] “Sonra yine çekti. “Burası cehennem” dedi. “Alev alev yanıyor” ” [53/2-3] “Güneş alev alev tutuşuyor.” [56/8-9] “Camlar alev alev yanıyor, ter gözlerini yakıyordu.” [56/20-21] “Tanker alev alev yanan yolda ilerliyor” [61/17]
aval aval	“ Aval aval yüzüme bakıp durma.” [58/13]
basa basa	“sonra her kelimenin üstüne basa basa konuştu” [37/19-20] “Ayaklarının dış kenarlarına basa basa araca geri döndü.” [73/3-4]
baş başa	“Şimdi de Mervan’ı vicdanıyla baş başa bırakmak istermiş gibi.” [35/16-17]
baştan başa	“Gökte ay yoktu ve çöl baştan başa ölüm gibi sessizdi.” [71/5-6]
boğum boğum	“ Boğum boğum dallarıyla her sonbahar bol zeytin veren on ağaç” [12/28-29]
bön bön	“Fakat Ebu Bâkır kılını bile kıpırdatmadı. Bön bön baktı Ebu’l-Hayzuran’a.” [66/10-11]
cayır cayır	“Güneş tepelerin üstünde çember oluşturarak parıldıyor, cayır cayır yanıyordu.” [60/2-3] “Altındaki deri koltuk cayır cayır yanıyordu.” [69/1-2]
ciddi ciddi	“Hah şöyle. Şimdi ciddi ciddi konuşabiliriz.” [39/18]
derin derin	“Sadece yorgunluktan takatleri kalmadığı için değil, her biri derin derin düşüncelere daldığı içindi bu.” [60/10-11]
deste deste	“Oraya göçmen gidip şoförlük yapan, sonra da deste deste paralarla dönen arkadaşı Saad, hiç ağaç olmadığını söylemişti.” [12/25-27]
dolu dolu	“Öyle ki hayatın uçsuz bucaksız bir şey olduğunu, gelecekte hayatını an be an, dolu dolu geçiren biri olacağını hissedirdi.” [28/10-12]
düğüm düğüm	“Kendini öyle aşağılık hissetti ki boğazı düğüm düğüm oldu.” [22/5]
emekleye emekleye	“ve emekleye emekleye kaburga kemiği şeklindeki kulpa ulaştı.” [69/14]
garip garip	“Köylüler birbirlerine garip garip baktılar” [9/26]
geri geri	“İzleri tümüyle karıştırmak için ana yola kadar geri geri çıkmayı tasarlamıştı.” [72-73/31-1]

gerisin geri	“Mervan gerisin geri dönerek kapıdan dışarı çıktı.” [27/29]
göz göze	“Birden göz göze geldiler.” [62/24]
gürül gürül	“Zırhlı araç dar kumluk yolda gürül gürül ilerlemişti.” [40/7]
hıçkır hıçkır	“Şefika hıçkır hıçkır ağlıyordu.” [36/15]
hızlı hızlı	“kirpiklerini hızlı hızlı kırıştırdı.” [56/29-30]
içten içe	“Ebu’l-Hayzuran bu yüzün duvarda titreşen bir fresk gibi kendisini içten içe sardığını hissetti.” [70/16-17]
ikişer ikişer	“geniş merdivenin basamaklarını ikişer ikişer inip aracın önüne ulaştı.” [68/19-20]
katmer katmer	“Kelimereler şeytani bir uğultuyla kulakları arasında katmer katmer dolaşmaya başladı.” [27/16-18]
kesik kesik	“Kaburga şeklindeki kulpu yavaşça çevirdikten sonra çemberi yukarı kaldırdı. Kapaktan kesik kesik çatırtılar geldi.” [72/11-13]
kıs kıs	“Üç görevli birbirine bakıp kıs kıs güldüler.” [65/25] “kağıtları Ebu Bâkır’ın göğsüne doğru sürdü. Adam kalemi alıp farkına varmadan imzalamaya başladı. Bir taraftan da kıs kıs gülüyordu.” [67/28-30]
kıvıl kıvıl	“ Kıvıl kıvıl karınca orduları gibi kafasına üşüşen düşünceleri silkeledi.” [12/17-18]
küçük küçük	“Binanın iki yanında, kapalı alçak pencereleri olan küçük küçük odalar sıralanıyordu.” [64/17-18]
nefes nefese	“ve terden şıpır şıpır, nefes nefese önünde durdu.” [27/12] “ Nefes nefese kalan Ebu Kays da onların yanındaydı.” [53/8] “ “Basra’daydım” dedi Ebu’l-Hayzuran nefes nefese .” [65/4]
oluk oluk	“Mervan’ın yüzü, topraktan oluk oluk doğarak suyunu ta yukarılara fışkırtan bir pınar gibi zihnini ele geçirmişti.” [70/20-22]
parıl parıl	“Toprak parıl parıl sarı kâğıt tabakalarına dönüştüğünde bile yavaşlamadı.” [20/22-23]
pis pis	“Kollarını yeniden masanın üzerinde kavuşturup pis pis sırtıttı.” [65/16-17]
soğuk soğuk	“Esad ona soğuk soğuk baktı.” [57/30]
sürü sürü	“ Sürü sürü insanlar ona aldırış bile etmeden gelip geçiyorlardı yanından.” [28/6-7]
şıpır şıpır	“Masanın başında şıpır şıpır terler döken şişman adam fal taşı gibi açık gözlerle ona bakıyordu” [15/26-27] “Ve terden şıpır şıpır , nefes nefese önünde durdu.” [27/12] “Herkes şıpır şıpır terliyordu. Ebu’l-Hayzuran’ın gömleği ise tamamen ıslanmıştı” [52/5-6]

tane tane	“Alaycı bir sesle tane tane konuştu.” [44/6-7]
tek tek	“Bütün konuşulanları tek tek hatırlıyordu.” [18/12] “Atacağımız her adımı bize tek tek anlatacaksın” [38/23-24] “Ancak geçerken irili ufaklı bütün araçlar tek tek batağa saplanmaya başlamıştı.” [40/20-22] “Fakat konuşmadan önce bakışlarını herkesin üzerinde tek tek dolaştırdı.” [42/30-31] “Cesetleri tek tek ayaklarından sürükledi.” [72/25-26]
teker teker	“Hatta kendisiyle kavrayışı arasında perde gibi duran bütün keder bentleri, harikulade bir şekilde teker teker yıkılıyor” [29/20-22]
uzun uzun	“Ulaşınca uzun uzun dinleniriz.” [59/1]
yan yana	“Ebu Kays ile Mervan tankerin üstüne çıkıp tankın kenarında yan yana oturdular.” [46/4-5]
yapış yapış	“Tükürük, yavaş yavaş alnından aşağı doğru akıp yapış yapış iğrenç bir sakız gibi burnunun ucunda toplanmıştı.” [62/2-4]
yara yara	“Göğsünü toprağa her koyduğunda yerin kalbini, sanki cehennemin en derinliklerinden hareket ediyor ve sarp bir yolu yara yara ışığa doğru ilerliyormuşçasına hissediyordu” [7/4-6]
yavaş yavaş	“Sonra tek bir damla gözyaşı yavaş yavaş büyüyüp o esmer kırışık yanaktan aşağılara süzülecekti” [14/28-29] “Soğuk bakışlarını hepsinin yüzlerinde yavaş yavaş gezdirdikten sonra gözlerini Esad’a dikti” [38-39/30-1] “ve küçük yan farların ışığında yavaş yavaş ilerledi.” [72/5-6]
yayvan yayvan	“Ebu Bâkir eliyle masaya vurarak yayvan yayvan gülümsemi.” [66/26]
yuvarlana yuvarlana	“Düşünce, kafasının içinden kayıp yuvarlana yuvarlana diline ulaştı.” [73/19-20]
zaman zaman	“Babasının iğrenç bir şey yaptığı doğrudu ama hangimiz zaman zaman hata yapmayız ki?” [30/18-20]
zangır zangır	“Geniş bir merdiveni andıran çukurlu yol, aracı amansızca, dur durak bilmeden zangır zangır titretiyordu.” [54/24-26]

3.4.3. Karşıt Anlamlı Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

gece gündüz	“Kaç gündür gece gündüz bu maceraları düşünüyor...” [67/12-13]
-------------	---

3.4.4. Tek Kelimesi Anlamli Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

ağaç mağaç	“Oysa Kuveyt’te ağaç mağaç yok” [12/30]
fakat makat	“Rica ederim, fakat makat yok. Feryada başlama.” [26/10]

3.4.5. Yakın Anlamli Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

ayan beyan	“İşte şimdi Ebu’l-Hayzuran’ın dilinde sıradan, bedihi bir kuralmış gibi her şey ayan beyan dı.” [34/12-14]
bugün yarın	“ Bugün yarın enselerler seni” [18/30] ²²
görmüş geçirmiş	“Zeki ve görmüş geçirmiş bir adamsın. Şimdi sen söyle, ne yapalım?” [44/1-2]
hepi topu	“fakat cebimde hepi topu on beş dinar var” [15/15-16] “Cebinde hepi topu yedi dinar vardı.” [27/5-6]
kanlı canlı	“taştan, topraktan, sudan ve gökyüzünden oluşan kanlı canlı gerçeklerdi.” [12/22-23]
kurda kuşa	“Yol arkadaşlarının cesetlerinin çölde kurda kuşa yem olup birkaç gün sonra da kumda yatan beyaz iskeletlere dönüşmesine gönlü elvermiyordu.” [71/14-16]
sağ salim	“Peki sağ salim varacağımızı garanti ediyor musunuz?” [15/8]
uçsuz bucaksız	“Üzerindeki uçsuz bucaksız yalazın içindeki kuş, siyah bir nokta gibi tek başına halkalanıp duruyordu.” [8/9-10] “Öyle ki hayatın uçsuz bucaksız bir şey olduğunu, gelecekte hayatını an be an, dolu dolu geçiren biri olacağını hissedirdi.” [28/10-12]
utana sıkıla	“ “Bunu önceden biliyordum” dedi utana sıkıla .” [10/27-28]
üst baş	“Şimdi bu açları kim doyuracak? Mervan’ın eğitimini kim karşılayacak? Mey’e kim üst baş alacak?” [31/11-13]
yiyecek içecek	“Karşısında yiyecek içecek satan seyyar tezgâhlar vardı.” [64/18-19]
yüzü gözü	“ Yüzü gözü çamura bulanmış gibiydi.” [52/6-7]

3.5. SIFAT YAN CÜMLESİ BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER

göz alıcı	“O göz alıcı yuvarlak ışığın altında bacakları yukarıya dikilmiş bir halde yatıyormuş gibi hissediyordu.” [49/1-3]
lanet olasica	“Yapacağın tek şey, şu lanet olasica yeri dolanmak.” [20/8]

²² “Bugün yarın ikilemesini oluşturan bugün ve yarın sözcükleri birbirleriyle anlamsal bir yakınlıkları bulunmadığı halde yan yana geldiklerinde bir olaya ya da bir duruma “çok yakın zamanda, oldu olacak” gibi anlamlar vermektedir.” (Akkuş, 2021: 128)

3.6. ŞART YAN CÜMLESİ BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER

taş çatlasa	“ Taş çatlasa yüzde on.” [43/20] “Ebu Kays başını iki yana sallayarak konuştu: Yedi dakika, ha? Taş çatlasa. ” [64/3-6]
-------------	--

3.7. TAMLAMA BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER

3.7.1. Belirtili İsim Tamlaması

[bir şeyin] dik âlâsı	“ Saçmalığın dik âlâsı! ” [7/11]
neyin nesi	““Ya av hikâyesi neyin nesi? ” diye sordu birden Mervan.” [44/18]

3.7.2. Sıfat Tamlaması

a’dan z’ye [olan] her şey ²³	“Hacı Rıda, a’dan z’ye her şeyi anlattı.” [66/17-18]
çocuk oynucağı gibi bir şey	“Kuveyt’te para biriktirmek çocuk oynucağı gibi bir şey ” [21/25-26]
fal taşı gibi açık gözler	“Masanın başında şıpır şıpır terler döken şişman adam fal taşı gibi açık gözlerle ona bakıyordu” [15/26-27]
soru soran gözler	“Onlar da soru soran gözlerle Mervan’a baktılar.” [41/30-31]

3.8. TÜMLEÇ BİÇİMİNDEKİ KALIP İFADELER

Türkçede bazı kalıp ifadeler tümleç gibi görünse dahi bağlama göre zarf işlevindedir. Söz gelimi, “kaşla göz arasında” ifadesi “çok çabuk” anlamında bir zarftır. Metinde bu tanıma uyan kalıp ifadeler şunlardır:

avazı çıktığı kadar	“ Avazı çıktığı kadar bağırdı: Ebu’l-Abd, Allah senin belanı versin!” [21/15-17]
çok geçmeden	“Ne var ki çok geçmeden bozulmuştu araç” [40/7-8]
el yordamıyla	“Elini uzatarak el yordamıyla tankın arkasına ilerledi.” [70/6-7]
göz açıp kapayınca kadar	“ göz açıp kapayınca kadar marşa basarak Safvan’ın üstüne çökmüş sükûneti yırtıp yeniden yola koyuldu.” [56/4-5]
göz alabildiğine	“Yanı başında göz alabildiğine uzandığını görmüyor musun?” [8/12]

²³ Eksilteli sıfat tamlaması.

güneşin altında	“H4’ün etrafındaki bunca mesafeyi, hem de bu güneşin altında dolanmanın ne anlama geldiğini biliyor musun?” [19/12-14]
kaşla göz arasında	“Bekçiye bakmadan, kaşla göz arasında kapıyı kapattı.” [68/22-23]
var gücüyle	“Esad bir süre var gücüyle nefes alıp verdi.” [57/12-13]

Bu bölümde *Güneşteki Adamlar* adlı eserde yer alan kalıp ifadeler, dilbilgisel yapıları bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgular, romanda toplam sekiz dilbilgisel yapı biçiminde kalıp ifadelerin kullanıldığını ortaya koymaktadır. Aşağıda yer alan tabloda, bu yapılar ve her birinin sayısal dağılımı sunulmuştur:

Tablo 3.1. Kalıp İfadelerin Dilbilgisel Yapılar Bakımından Dağılımı²⁴

Dilbilgisel Yapı	Sayı	Yüzdelik Oranı
Birleşik fiiller	431	79
İkilemeler	65	12
Cümle	20	3.6
Cümlemsi	14	2.5
Tümleçler	8	1.4
Tamlamalar	6	1
Sıfat yan cümleleri	2	0.3
Şart yan cümleleri	1	0.2
Toplam	547	100

Tabloya göre, en yaygın kullanılan yapı birleşik fiillerdir (431 örnek). Bunu sırasıyla ikilemeler (65), cümleler (20) ve cümlemsiler (14) izlemektedir. Diğer yapıların kullanım sıklığı görece düşüktür.

Birleşik fiillerin kullanım oranının yüksekliği dikkate alınarak, bu yapıların kendi içinde hangi alt yapılarda gerçekleştiği de analiz edilmiş ve aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

²⁴ Tabloda, kalıp ifadelerin kaç kez tekrarlandığından ziyade, hangi tür dilbilgisel yapılarla temsil edildikleri gösterilmektedir. Örneğin, romanda aynı birleşik fiil veya ikilemelerin birçok kez tekrarlandığı görülmüş ancak bu tekrarlar sayılmamış, yalnızca yapısal çeşitlilik esas alınmıştır.

Tablo 3.2. Birleşik Fiillerin Dilbilgisel Alt Yapılara Göre Dağılımı

Dilbilgisel Yapı	Sayı	Yüzdelik Oranı
Nesne + Fiil	104	24.1
Zarf + Fiil	103	24
İsim + Fiil	95	22
Tümleç + Fiil	80	18.6
Özne + Fiil	27	6.3
Fiil + Zarf-Fiil + Tasvir Fiili	11	2.5
İkili Birleşik Fiil	5	1.2
Zarf Yan Cümlesi + Fiil	2	0.5
F2- + Şimdiki Zaman Eki /-mAk+tA/ + yF-	1	0.2
F1- + /-mA-/ + Sıfat-Fiil Eki + yF-	1	0.2
F1- + Şimdiki Zaman Eki /-mAk+tA/ + yF-	1	0.2
Yapmacıklık Birleşik Fiil	1	0.2
Toplam	431	100

Tablo, birleşik fiillerin de kendi içinde oldukça çeşitli yapılarda kalıplaşabildiğini göstermektedir. Özellikle nesne + fiil (104) ve zarf + fiil (103) yapılarına dayalı kalıp ifadelerin yoğun kullanımı dikkat çekmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada, Gassan Kanafani'nin *Ricâln fi 'ş-Şems* adlı Arapça eseri ile Mehmet Hakkı Suçin tarafından Türkçeye çevrilen *Güneşteki Adamlar* eseri kalıp ifadeler üzerinden karşılaştırılmış, çevirideki yöntemler ve kalıp ifadelerin dilbilgisel yapıları ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Kaynak ve hedef metinler karşılaştırıldığında (bk. Tablo 1.1.) kalıp ifadelerin üç temel biçimde Türkçeye çevrildiği tespit edilmiştir:

1. *Kalıp ifadelerin sadeleştirilmesi* (32 örnek).
2. *Kalıp ifadelerin kalıp ifadeye çevrilmesi* (93 örnek).
3. *Kalıp ifadelerin eklenmesi* (538 örnek).

Hedef dilde doğrudan karşılığı bulunmayan veya bağlamda anlam belirsizliği oluşturabilecek ifadelerin, daha açıklayıcı veya yalın yapılarla aktarıldığı durumları içeren “sadeleştirme”nin en az tercih edilen yöntem olması, mütercimin metindeki edebî ve kültürel yapıyı korumaya çalıştığını, anlam kaybı riskini azaltmayı hedeflediğini göstermektedir. İki dilde de kültürel ve dilbilgisel olarak benzer kalıpların bulunması durumunda başvurulacak yöntemin (kalıp ifadelerin kalıpla karşılanması) ikinci sırada kalması da hem kaynak metne olan sadakatin bir işareti hem de çeviride biçimsel değil, işlevsel eşdeğerliğin öncelendiği anlamına gelmektedir. Çeviri biçimlerinde “kalıp ifadelerin eklenmesi” yönteminin yaklaşık %81 oranında kullanılması ise çevirmenin kaynak metindeki anlamı doğrudan, birebir aktarmak yerine, hedef metni daha doğal, yalın, akıcı ve anlaşılır bir biçimde yeniden oluşturmaya çalışmasının doğal bir sonucudur. Bu bağlamda bahsi geçen tabloya göre kısaca şunlar söylenebilir:

- Mütercim, söylemsel yeterliliği, kültürel bağdaşıklığı ve hedef okuyucuya yakınlığı ön plana almış,
- Kaynak dile sadakat ile hedef dilde doğallık arasında bir denge kurarken doğallık ve kültürel uyum yönünde daha güçlü tercihler ortaya koymuş,
- Peter Newmark'ın iletişimsel çeviri ilkeleri ile Mehmet Hakkı Suçin'in yeniden yaratımcı çeviri yaklaşımı doğrultusunda işlevsel çeviri yöntemini benimsemiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise kalıp ifadeler, kullanılan çeviri yöntemleri açısından incelenmiştir. Metinde on bir çeviri yöntemi belirlenmiştir (*bk. Tablo 2.1.*):

1. Açıklama yoluyla çeviri
2. Benzer anlam ve benzer biçimle çeviri
3. Benzer anlam ve farklı biçimle çeviri
4. Birebir çeviri
5. Çıkarma yoluyla çeviri
6. Deyimsel çeviri
7. Ekleme/genişletme yoluyla çeviri
8. İletişimsel çeviri
9. Öykünme yoluyla çeviri
10. Özelleştirme yoluyla çeviri
11. Telifi yoluyla çeviri

“*Güneşteki Adamlar*”da en sık başvuru yöntem deyimisel çeviridir (210 kez). Birebir çeviri 147, açıklama yoluyla çeviri 85, telifi yoluyla çeviri 51, ekleme/genişletme 45, iletişimsel yöntemi 43 kez kullanılmıştır. Bu veriler, çevirmenin kaynak metindeki ifadeleri Türkçede yaygın kullanılan kalıplarla aktararak metni daha doğal ve akıcı hâle getirmeyi amaçladığını, anlamı korumaya dair çaba sarfettiğini, hem anlama hem de bağlama ve işleve dikkat ettiğini açıkça yansıtmaktadır.

Sadece kalıp ifadelerin çevirisinde kullanılan “benzer anlam ve farklı biçimle çeviri” ile “benzer anlam ve benzer biçimle çeviri” yöntemlerine de başvurulmuştur; bunlardan ilki 34 kez, ikincisi ise 25 kez tercih edilmiştir. Söz konusu farklılık, her iki dilde benzer anlam taşıyan kalıp ifadeler bulunsada dahi, Arapça ve Türkçenin yapısal ve dilbilgisel özelliklerinin birbirinden farklılık göstermesinden kaynaklanmaktadır.

Daha az sıklıkla başvuru yöntemler arasında çıkarma yoluyla çeviri (16 kez), özelleştirme yoluyla çeviri (3 kez) ve öykünme yoluyla çeviri (2 kez) yer almaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise kalıp ifadeler, dilbilgisel yapıları bakımından değerlendirilmiştir. Romanda geçen kalıp yapılar sekiz yapıyla biçimlendirilmiştir:

Tablo 3.1.'de de gösterildiği üzere, kalıp ifadelerde en çok birleşik fiilden (431) oluşan kalıp ifadeler kullanılmıştır. Birleşik fiillerin kalıp ifade olarak değerlendirilmesi, bu

yapıların hem sabit hem de anlamca bütünlük taşıyan ifadeler olmasıyla ilişkilidir. Örneğin “göz at-” veya “el uzat-” gibi birleşik fiiller, kelimelerin tek tek anlamlarından farklı, deyimsel bir anlam taşır. Bu durum, onların kalıplaşmış yapılar olduğunu gösterir. Nitekim bu ifadeler, başka kelimelerle değiştirildiğinde anlam bozulur veya değişir. Sözlüklerde deyim olarak yer almaları da bu durumu destekler niteliktedir. Dolayısıyla birleşik fiiller, sadece dilbilgisel yapılar değil, aynı zamanda kalıp ifadeler olarak değerlendirilmiştir. Birleşik fiillerin diğerlerinden fazla tercih edilmesi, Türkçenin devingen bir yapıya sahip olmasıyla da ilişkilidir.

Birleşik fiiller içinde de en çok nesne + fiil (104) yapısı tespit edilmiştir. Bunu, zarf + fiil (103), isim + fiil (95) ve tümleç + fiil (80) yapıları takip etmektedir. Daha az kullanılan yapılar arasında özne + fiil (27), fiil + zarf-fiil + tasvir fiili (11) ve zarf yan cümlesi + fiil (2) yer almaktadır. Bazı yapılar ise yalnızca birer örnekle temsil edilmiştir (bk. Tablo 3.2.).

Kalıp ifadelerde görülen diğer yapılar ikilemeler (65), cümleler (20), cümlemsiler (14), tümleçler (8), tamlamalar (6), sıfat yan cümleleri (2) ve şart yan cümlesi (1).

İkilemelerin yüksek sıklıkta olması, Türkçenin kelime tekrarına dayalı anlatım zenginliğini yansıtmaktadır.

Çeviri metinde mütercimın bazı kalıp ifadelere müdahale ettiği de görölmüşür. Bu müdahalelerin birinde söz dizimi değişikliği yapılmış, “Şans yüzüne gül-” birleşik fiili “yüzüne şans gül-” şekline dönüştürölmüşür:

“Asıl öğle sıcağında **ihtiyarın yüzüne şans gülecek.**” [46/10-11]

Başka bir müdahalede de kalıp ifadedeki yüklemın zamanı değiştirilmiştir:

“Hayatım boyunca çektiğim yorgunluklar **yetti de arttı**²⁵.” [51/27-29].

Bu tarz müdahaleler kaynak metin ile hedef metin arasındaki uyumu bozacak nitelikte değildir.

Sonuç olarak, *Güneşteki Adamlar* çevirisi, kalıp ifadelerin aktarımında kullanılan yöntem çeşitliliği, hedef dile uyum sağlayan yapısal dönüşümler ve bağlamsal uyarlama-

²⁵ Bahsi geçen kalıp ifade TDK sözlüklerinde “*yeter de artar*” (TDKSb, i.m.) şeklindedir.

lar açısından çeviri kuramlarının uygulamadaki yansımaları temsil etmektedir. Bu yönüyle, Peter Newmark'ın iletişimsel çeviri ilkeleri ile Mehmet Hakkı Suçin'in işlevsel ve yaratıcı çeviri yaklaşımı doğrultusunda başarılı bir örnek sunan çalışma, kalıp ifadelerin çevirisi konusunda ileri düzey çeviri uygulamalarına ve eğitsel programlara katkı sağlayacak nitelikte bir kaynak olma özelliği taşımaktadır.



KAYNAKÇA

- Akçakoca, Y. (2022). “Fennü’l- İtba‘ve Dikkatü’l-Mana’ fi’l-Lugati’l-Arabiyye” [Arapçada İkileme ve Anlam İncelikleri]. *Tasavvur-Tekirdağ İlahiyat Dergisi*, 8 (1), 1-30.
- Akkuş, B. (2021). *Oğuz Grubu Türk Lehçelerinde İkilemeler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ordu: Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksan, D. (1995). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim* (5. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (2004). *Türkçenin Söz Varlığı* (3. Baskı). Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksoy, Ö. A. (1998). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1 Atasözleri Sözlüğü*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Anânî, M. (2000). *Fanni’t-Terceme [Çeviri Sanatı]*. Kahire: Eş-Şeriketu’l-Mişriyyetu’l-‘Âlemiyyetu li’n-Neşr - Loncman.
- Çakmak, C. (2023). *Aziz Nesin'in Arapçaya Çevrilen Romanlarında Kalıplaşmış İfadelerin Çeviri Stratejileri Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çilek, E. ve Daş, F. (2021). “Gassân Kenefânî’nin El-Kamîsu’l-Mesrûk (Çalıntı Gömlek) Adlı Öyküsü Üzerine Bir İnceleme”. *Turkish Studies-Language*, 16(4), 2239-2250.
- Darıcı, E. (2012). *Türkiye Türkçesinin Söz Varlığında Yer Alan Kalıplaşmış Sözlerin Politik Söylemdeki Yeri*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Daşdemir, M. (2015). *Oklama Yöntemiyle Türkçenin Yapısal İşlevsel Söz Dizimi*. Erzurum: Fenomen.
- El-eşrem, E. A. (2004). *Zâhiratü’t-Tevkîd fi’n-Nahvi’l-Arabî [Arapça Dilbilgisinde Vurgu Olgusu]*. El-Mansûra: Mektebet Cezîretü’l-Verd.
- Ergin, M. (2020). *Türk Dil Bilgisi* (2. Baskı). İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

- Ersöz, F. (2023). *Necip Mahfuz'un El-Bâkî Mine'z-Zaman Sâa İsimli Romanındaki Kültürel Öğelerin Aktarımının Çeviri Stratejileri Bakımından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Es-sâmarrâ'î, A. H. (t.y.). "İstinâku'l-Mechûl: Kırrâ'etün fî Turâsî'l-Edîbi Gassân Kenefânî" [Gassan Kanafani'nin Edebi Mirasına Dair Bir Okuma]. *Mevsû'at Ehbâs ve Dirâsât fî'l-Edebi'l-Filistînî el-Hadîs*, 4. 231-258.
- Fâйд, V. K. (2003). "Ba'du Suveri't-Ta'bîrâtî'l-İstîlâhiyye fî'l-'Arabîyyeti'l-Mu'âsır" [Çağdaş Arapçada Deyimsel İfadelerin Bazı Örnekleri]. *Mecelletu Mecma'i'l-Luğati'l-'Arabîyye bi-Dımeşk*, 78(4), 895 – 916.
- Gökdayı, H. (2008). "Türkçede Kalıp Sözcükler". *BİLİG Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (44), 89-110.
- Hac Muhammed, F. O. (2021). İsti'âdetu Gassân Kenefânî [Gassan Kanafani'yi Yeniden Geri Getirmek]. Amman: Cûsur es-sekâfiye li'neşri ve't-tevzî'.
- Hâcî, M. A. (11 Eylül 2020). "Muhammed Hakkî Suçîn: el-Mu'allakâtu's-Seb'u bi't-Turkiyye" [Mehmet Hakkı Suçin: Yedi Muallaka'nın Türkçesi]. *El-'Arabî'l-cedîd*. 25.
- Hârûn, A. M. (Ed.). (1998). *el-Beyân ve't-Tebyîn [İfade ve Açıklık]*. (cilt 1). Kahire: Mek-tebetü'l-Hânicî bi'l-Kâhire.
- Hasâre, M., Meşvah, L., ve el-Muhaseni, M. (2021). *Mu'cemu'l-'İbârâtî'l-İştîlâhiyye fî'l-Luğati'l-'Arabîyye el-Mu'âsıra [Çağdaş Arapçadaki Deyimsel İfadeler Sözlüğü]*. Suriye: el-Hay'etu'l-Âmme es-Sûriyye li'l-Kitâb.
- Hatiboğlu, V. (1981). *Türk Dilinde İkileme* (2. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi- TDK Yayınları.
- Kafî, S. (2015). *el-Binyetu's-Serdiyye fî Rivâyeti "Âidun ilâ Hayfâ" li'Ğassân Kenefânî* [Gassan Kanafani'nin "Hayfa'ya Dönen Biri" Adlı Romanında Anlatı Yapısı]. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mesile: Muhammed Buḍyâf bi'l-Misîla Üniversitesi Edebiyat ve Dil Fakültesi.
- Kanafani, G. (2013). *Ardu'l- Burtukali'l-Hazîn [Hüzünlü Portakallar Yurdu]*. Kıbrıs: El-Raml Yayınevi.

- Kanafani, G. (2014a). *el- 'Âşık [Aşık]*. Kıbrıs: El-Raml Yayınevi.
- Kanafani, G. (2014b). *'Ani'r-Ricâli ve'l-Benâdik [Adamlar ve Tüfekler Üzerine]*. Kıbrıs: El-Raml Yayınevi.
- Kanafani, G. (2015). *Ricâlun fi's-Şems [Güneşteki Adamlar]*. Kıbrıs: El-Raml Yayınevi.
- Kanafani, G. (2023). *Güneşteki Adamlar*. (Çev.: Mehmet Hakkı Suçin). İstanbul: Metis Yayınları. (1963).
- Kettaneh, T. (2022). *Kültürel Öğelerin Arapçadan Türkçeye Çevirisi: Tantûralı Kadın Romanı Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Konu, M. M. (2019). "Çeviri Edimine Dilbilimsel Açıdan Uygulamalı Bir Yaklaşım". *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö6). 500-516.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Mohammed, A. (2017). *Necip Mahfuz'un Sersera Fevka'n-Nil "Nil Üstünde Gevezelik" Adlı Eserinde Arapça-Türkçe Çeviride Kalıp İfadelerin Aktarım Bakımından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Moussa, M. S. (2014). *A Dictionary of Idiomatic Expressions in Written Arabic [Arapça Deyimler Sözlüğü]*. Kahire: The American University in Cairo.
- Musaoğlu, M. (2003). "Türkçede Çeviri ve Aktarma". *BİLİG Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (24). 1-22.
- Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation [Bir Çeviri Ders Kitabı]*. İngiltere: Prentice Hall International.
- Omarova, A. (2011). *Ğassân Kenefânî'nin (Ö.1972): Hayatı, Eserleri ve Edebi Şahsiyeti*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ömer, A. M. (2008). *Mu 'cemu'l-luğati'l-'Arabîyyeti'l-Mu 'âşıra [Çağdaş Arapça Sözlüğü]*, Kahire: Alemu'l-kutub.
- Suçin, M. H. (2013). *Öteki Dilde Var Olmak: Arapça Çeviride Eşdeğerlik* (2. Baskı). İstanbul: Say Yayınları.

- Suçin, M. H. (2014). “Sulûku Tercemeti’l-Elfâzi’t-Tekrârîyye mine’t-Turkiyye ilâ’l-‘Arabiyye: el-Ḥayâtü’l-Cedîde li’Orhân Bâmûk Numûzecen” [Türkçeden Arapçaya İnkilemelerin Çeviri Yöntemleri: Orhan Pamuk’un Yeni Hayat Romanı Örneği]. *el-Arabiyye ve et-Terceme*, 5 (18), 11-35.
- Suzan, Y. (2016). “Gassân Kenefânî’nin Ardu’l-Burtukâlî’l-Hazîn Adlı Öyküsü”. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 476-492.
- Yiğit, T. (2015). *Arapçada Deyimler ve Kur’ân-ı Kerim’de Kullanımı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnternet Kaynakları

- Gazi Üniversitesi Akademik Veri Yönetim Sistemi. (t.y.). Erişim: 26/03/2025, <https://avesis.gazi.edu.tr/mhsucin>
- Kubbealtı Lugatı. (2025). <https://lugatim.com/>
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri: Güncel Türkçe Sözlük. (2025). <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri: Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. (2025). <https://sozluk.gov.tr/>

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Ghada Hussein Hassan Elsayed Wafy
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	El-Ezher Üniversitesi, Beşerî Bilimler Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
Yüksek Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı.
Bildiği Yabancı Diller	Arapça, Türkçe, İngilizce
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	Türkçe Projeleri Koordinatörü ve Türkçe Tercüman, Arkan Araştırma Merkezi, Kahire (12. 2020 - Devam ediyor)
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	24/05/2025